

TAISTELUJEN TIELLÄ

1949 ★ VUOSIKIRJA V

HELSINKI 1949
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ YHTEISTYÖN KIRJAPAINO

SKP
TAISTELUJEN TIELLÄ
1949

VUOSIKIRJA

V

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:

PUOLUETOIMIKUNNAN VALISTUSJAOSTO

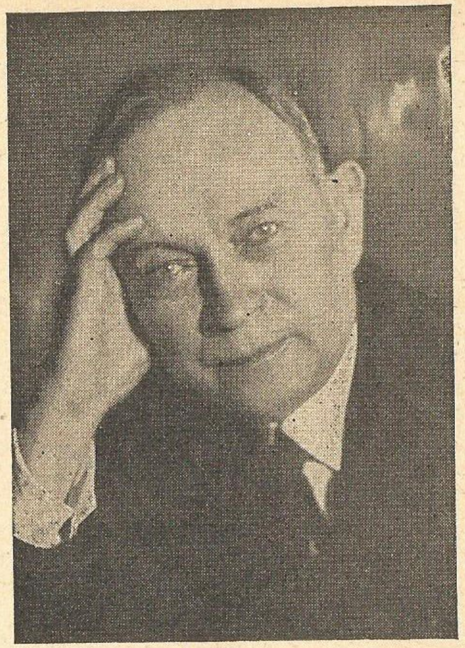
TOIMITUSNEUVOSTO:

Armas Äikiä, Kauko Heikkilä, Kaisa Junttila, Aune Laurikainen, Lauri Vilenius

”Mutta mikään hautakaan ei ole kuolemaksi kansalle, jonka keskuudessa on vielä säilynyt niitä, jotka ovat päättäneet elää. Ja elää on Suomessa päättänyt työväenluokka. Se työväenluokka on päättänyt rohkeasti astua uutta aikaa kohti. Sillä ei ole mitään kaduttavaa. Tulevat läheiset päivät tulevat kyllä olemaan vaiherikkaita ja niinä päivinä näytellään ehkä suomalaisen murhenäytelmän kauhein ja tuskallisin näytös, mutta missään semmoisessa näytelmässä ei sorru työväen asia. Mikään veripäivä ei ole työväen asian viime päivä ja loppu. Se työväen asia on koko tulevaisuuden, tulevan ihmiskunnan uusi sana. Se asia tulee voittamaan. Sen tietä ei voida katkaista voimakkaimmankaan miekalla, ei syvimmilläkään haudoilla. Ilman työväenaatteen voitolle pääsyä eläisi ihmiskunta ainaisen kirouksen alaisena. Ilman sen aatteen voittoa olisi maailma köyhä, ihmiskunta sairaloinen kerjuulla kulkija. Koko tulevaisuuden rikkaus tulee perustumaan työväen asian voitolle pääsyyn. Sitä asiaa on suomalainen työmies näinä päivinä rikastuttanut verellänsä ja se työmiehen veri on tulevaisuudessa tuova aina rauhallisen ja lohdullisen viestin näiltä päiviltä, jolloin tehtiin suurinta suomalaista murhenäytelmää.”

Irmari Rantamala 8. 4. 1948.

O. W. Kuusinen

OIKEISTOSOSIALISTIT OVAT TYÖVÄENLIIKKEEN HAJOITTAJIA

Euroopassa sodan jälkeisinä vuosina käytyjen luokkataistelujen uuden rikkaan kokemuksen valossa on selvempää kuin koskaan ennen, kuinka ratkaiseva merkitys työväenluokan yhtenäisyydellä on sen taistelun lopputulokselle, taistelun, jota työtätekevät käyvät taantumusporvaristoa vastaan.

Kansandemokratian maissa, aina siitä hetkestä lähtien, kun Neuvostoarmeija vapautti ne fasistisesta ikeestä, kommunististen puolueiden suuret saavutukset työväenluokan yhtenäisyyden asian ajamisessa ovat laskeneet luotettavan perustan työtätekevien laajan demokraattisen rintaman järjestämiselle. Taantumusporvaristo ja sen sosialidemokraattisten apurien puoluekoplat joutuivat eriste-

tyiksi kansanjoukoista ja tuomituiksi pikaiseen häviöön. Mitä enemmän proletariaatin yhtenäisyys lujittui, sitä vankemmaksi kävi työtätekevien luokkien — työläisten, talonpoikien ja edistyksellisen sivistyneistön — kansandemokraattisen vallan perustus. Ja kun näissä maissa saatiin aikaan työväenpuolueiden täydellinen yhtyminen marxilais-leniniläisen ohjelman pohjalla, niin voitiin todeta, ettei mikään vastustajaluokkien voima enää kyennyt horjuttamaan kansandemokraattisen valtion perustusta eikä sen kehitystä sosialismiin.

Euroopan kapitalistisissa maissa on samaten saavutettu suurta menestystä työväenluokan yhtenäisyydestä käydyssä taistelussa, erittäinkin ammatillisen liikkeen alalla, niin yksityisissä maissa kuin myös Maailman Ammattiyhdistysten Liiton toiminnan järjestämisessä ja kehittämisessä. Mutta vallassaoleva porvaristo ei pelkää mitään niin paljon kuin työväenluokan yhtenäistä taistelua, ja tärkein tehtävä, jonka se on antanut kaikille työväenliikkeen sisällä toimiville asiamiehilleen, on työväenluokan rivien alituinen rappeuttaminen ja hajoittaminen. Sentähden on jokainen askel eteenpäin työläisjoukkojen — kommunistien, sosialistien ja muiden — yhdistämistä kohti mahdollinen vain sitkeän taistelun kautta oikeistososialistien, heidän joukossaan myös reformististen ammattiyhdistysjohtajien, rappeuttavaa vaikutusta ja hajoitustyötä vastaan. Kaikki kysymykset kommunistisen etujoukon taistelusta oikeistososialisteja vastaan liittyvät itse asiassa taisteluun työväenluokan yhtenäisyydestä.

Ranskassa oli syksyllä 1944 hetki, jolloin työläisten yhtenäisyyspyrkimys ilmeni niin myrskyisenä, että jopa sosialistisenkin puolueen edustajakokous päätti ryhtyä neuvotteluihin kommunistisen puolueen kanssa yhtenäisen puolueen perustamisesta. Koko taantumusporvaristo oli silloin paniikin vallassa ja vaati sosialistisen puolueen johtajia ponnistamaan viimeisetkin voimansa hajaannuksen säilyttämiseksi Ranskan työväenliikkeessä. Oikeistososialistien avuksi tulivat labour-puolueen paavinlähettiläät, ja tuloksena oli, että kapitalismin pelastajien onnistui sabotoida sosialistisen puolueen edustajakokouksen päätöstä ja kumota se.

Siitä lähtien ovat Länsi-Euroopan oikeistososialistit, Englannin labour-puolueen johtajat etunenässä, lakkaamatta vainonneet kommunisteja ja kaikkia niitä sosialisteja, jotka työväenaatteelle uskollisina pysyen kannattavat yhteistyötä kommunistien kanssa, ikuistaakseen hajaannuksen työväenliikkeessä. Oikeistososialistit ovat perustaneet hajoitustyötään varten Euroopan mantereella yhteisen kommunisminvastaisen elimen nimeltään COMICKO (kansainvälisten sosialistikonferenssien valiokunta) — vararikkoutuneen II Internationalen omalaatuisen korvikkeen. Mutta oikeistolaisten politikoitsijain johtamien sosialististen puolueiden riveissä ovat tyytymättömyys ja hajaannus kasvamassa. Suurin osa työläisistä on jo eronnut näistä puolueista. Ranskan sosialistisen puolueen edustajakokouksessa viime vuonna ilmoitettiin, että vuoden 1947 aikana se menetti n. 100.000 jäsentään ja että sen nuorisojärjestöön oli jäänyt vain 15.000 jäsentä. Siellä perustettu sosialistinen yhtenäisyyspuolue on läheisessä yhteistyössä kommunistisen puolueen kanssa.

Italiassa labour-puolueen asiamiehet ovat vähän väliä yrittäneet saada sosialistisen ja kommunistisen puolueen yhteistoiminnan loppumaan, mutta se ei ole heille onnistunut.

Kun tähän vielä lisätään, että itse oikeistososialistien linnoituksessakin, Englannissa, oppositio labour-puolueen ja ammattiyhdistysten taantumuksellisia johtajia vastaan kasvaa varmasti, vaikkakin hitaasti, niin ei voida olla näkemättä sitä myönteistä seikkaa, että työväenliikkeen hajoittajille käy vehkeily kapitalistisissa maissa yhä vaikeammaksi, kun taas mahdollisuudet työväenluokan yhtymiseen taistelua varten yhtenäisenä rintamana käyvät yhä suuremmiksi.

Mistä johtuu tämä tavattoman tärkeä tosiasia? Se johtuu tietenkin niistä perusteellisista muutoksista, joita kansainvälisessä tilanteessa toisen maailmansodan seurauksena on tapahtunut kapitalismin heikontumisesta ja sen yleisen kriisin jatkuvasta syvenemisestä, Neuvostoliiton voiman ja arvovallan kasvusta sekä neuvostokansojen ja kansandemokratian maiden työtätekevien uusista saavutuksista. Kaikki nämä seikat vaikuttavat edelleenkin valtavasti kapitalististen maiden työläisiin. Toisaalta taas nämä työläiset alkavat yhä voimakkaammin tuntea harteillaan sen taantumuksellisen politiikan koko taakan ja kataluuden, jota porvaristo sosialististen ministerien avulla harjoittaa.

Nykyisessä vaiheessa, kapitalismin ristiriitojen jyrkästi kärjistyessä, hallitsevalla porvaristolla ei enää missään ole mahdollisuuksia ja vielä vähemmän halua harjoittaa labouristien vanhaa politiikkaa. Se pelkää niin valtansa perustuksen luhistumista, ettei se enää suvaitse edes sitä suur-, keski- ja pikkuporvariston etujen välillä luovimisen politiikkaa, jonka avulla sosialidemokraattiset puolueet ensimmäisen ja toisen maailmansodan välisellä kaudella pyrkivät porvarillisen demokratian maissa lujittamaan kapitalistisen järjestelmän tukipylväitä. Nyt on jokaisen hallituksen jokaisessa kapitalistisessa maassa ensi tilassa täytettävä porvariston monopolis-

tipiirien ahtaan omanvoitonpyyteiset ja taantumukselliset vaatimukset. Eikä sillä hyvä, vaan kaikkien niiden Euroopan maiden porvaristo, joita taloudelliset ja sotilaspoliittiset suunnitelmat sitovat Amerikan imperialismiin, on velvoittanut näiden maiden hallitukset kuuntelemaan politiikassaan mustimman taantumuksen, Amerikan monopolistien ja militaristien ääntä.

Oikeistososialisteja, jotka ovat myyneet itsensä, ei tämäkään saa masentumaan. Heidän ministerinsä, joita on Englannin, Ranskan, Italian, Belgian ja eräiden muiden maiden hallituksissa, palvelevat yhtä innokkaasti Amerikan imperialisteja kuin omien maittensa taantumusporvaristoa. Mutta tämä palveleminen tekee heille yhä vaikeammaksi säilyttää vaikutuksensa työväenjoukkoihin. Ne isännät, joita he palvelevat, eivät tyydykään nyt vähäisiin työväenvastaisiin toimenpiteisiin, vaan vaativat selvää taantumuspolitiikkaa, joka on siinä määrin työväenluokan ja kaikkien työtätekevien elinetujen vastaista, että oikeistososialististen puolueiden käy yhä vaikeammaksi luovia näennäisillä "uudistuksilla" tai valedemokraattisuudella.

Näin pitkälle ulottuu heidän petturuutensa.

Tarkastelkaamme eräiden nykyajan politiikan tärkeimpien kysymysten perusteella, missä määrin Länsi-Euroopan oikeistososialistit jo ovat ammentaneet loppuun entiset mahdollisuutensa luovimiseen ja kuinka vaikeaksi heille siis on käynyt pettää työväenjoukkoja.

Ensimmäinen kysymys koskee työläisen jokapäiväisiä aineellisia tarpeita, hänen riittämätöntä työpalkkaansa ja alentunutta ostokykyään, korkeata vuokraa, verotaakkaa ja kasvavaa työttömyyden uhkaa.

Näiden kysymysten kohdalta labour-hallitus aivan samoin kuin Euroopan kaikkien marshalloitujen maiden hallituksen on jo kahden vuoden kuluessa toteuttanut tiettyä pimeätä suunnitelmaa, josta on kulissien takana sovittu amerikkalaisten "Marshallin suunnitelman" päämiesten kanssa. Tämä suunnitelma tähtää työväen ja kaikkien työtätekevien kansankerrosten elintason jyrkkään alentamiseen. Siitä ministerit eivät puhu avoimesti, mutta jokainen työläisperhe saa kipeästi tuntea tämän säälimättömän politiikan seuraukset.

Jos kapitalistit olisivat yrittäneet toteuttaa tämän ryöstösuunnitelman vanhan riistomenetelmänsä avulla alentamalla muitta mutkitta työpalkkoja, se olisi heti herättänyt suuttumuksen myrskyn ja nostanut työväenluokan vastarintaan. Mutta kapitalistisen maailman hallitsevat piirit ovat viisastuneet: ne eivät alenna minimipalkkaa (toisinaan jopa hieman lisäävätkin sitä), mutta samaan aikaan ne ryöstävät ahneesti työläisiä nostamalla yhä korkeammiksi elintarvikkeiden ja teollisuustuotteiden hintoja, pudottamalla järjestelmällisesti rahan arvoa tai lisäämällä välittömiä ja välillisiä veroja.

Tämän riistosuunnitelman toteuttaminen tuo nyt Englannin, Ranskan ja muiden marshallisoitujen maiden suurkapitalisteille runsaita ylivoittoja, joista he saavat kiittää ensi sijassa labouristisia ja "sosialistisia" ministereitään ja heidän puolueitaan. Asialla on kuitenkin toinenkin puoli, joka selvästi on oikeistososialisteille vaarallinen. Ammattitaitoisten työläisten entinen elintaso oli näissä maissa, varsinkin Englannissa, se taloudellinen perusta, jolla reformistinen johto monien vuosikymmenien kuluessa saattoi säilyttää suhteellisen vankan asemansa ja vaikutuksensa työväenliikkeessä. Mutta kun reformistiset johtajat nyt monopolipääoman saaliinhimoista suunnitelmaa täyttäessään auttavat jyrkästi alentamaan maittensa proletariaatin elintasoa, he sahaavat näin poikki sitä oksaa, jolla he itse istuvat.

Englannin työläiset odottavat ammatillisten järjestöjen puolustavan heidän etujaan jokapäiväisessä elämässä. Vastaukseksi tähän labour-johtajat kehoittavat ammattiliittoja erottamaan riveistään ne, jotka aina uskollisesti puolustavat työläisten etuja, — syrjäyttämään kommunistit. Mutta voidaanko englantilainen työläinen pakottaa uskomaan, että se parantaa hänen huonommaksi käyvää taloudellista asemaansa? Ilmeisesti ei. Labour-puolueen toimeenpaneva komitea ja Ammattiyhdistysten pääneuvosto ovat kahden viime vuoden kuluessa yrittäneet saada kommunistit syrjäytetyiksi edes yksityisten liittojen johtavista elimistä, mutta siitä ei ole tullut mitään.

Ammattiyhdistysten pääneuvosto vaati myös Amerikan imperialistien mieliksi, että Maailman Ammattiyhdistysten Liitto itse lopettaisi toimintansa. Tästäkään ei tullut mitään. Vain Englannin ja Amerikan ammattiliitot jäivät maailmanliiton ovien ulkopuolelle. Tuskinpa Englannin työväenjoukkoja voidaan pakottaa uskomaan, että tämä ennenkuulumaton hajoitustoimenpide olisi heidän etujensa mukainen.

Ranskassa oikeistososialistit tekivät amerikkalaisten viitteestä julkean yrityksen CGT:n (Ranskan ammattijärjesön) hajoittamiseksi ja musertamiseksi, mutta kärsivät vararikon ja menettivät asemansa tässä Ranskan työväenluokan vanhassa ja suurimmassa järjestössä. Heidän onnistui lohkaista siitä vain mitätön vähemmistö, jota he pyrkivät käyttämään rikkuritarkoituksiin.

Toinen kysymys koskee työtätekevien demokraattisten oikeuksien ja vapauksien turvaamista Ranskassa, Italiassa ja useissa muissa maissa.

Aikaisemmin monet Länsi-Euroopan työläiset uskoivat oikeistososialistien vakuutteluihin, että porvarillisen demokratian ja fasistisen diktatuurin välillä on olemassa periaatteellinen vastakohtaisuus. Tämä oli virhe, sillä valtiojärjestelmän luokkaperusta oli ja on edelleenkin kaikissa porvarillisissa maissa sama: kapitalistien herruus. Mutta sosialidemokraatit saattoivat kuitenkin silloin, sotaa edeltäneellä kaudella, nojautua määrättyihin eroavaisuuksiin porvarillisdemokraattisten ja fasististen maiden poliittisessa valtakomennossa ja sanoa: meillä eivät viranomaiset vainoa työtätekeviä, jotka taistelevat etujensa puolesta; poliisit eivät piekse lakkolaisia, eivät hajoita eivätkä ammu mielenosoittajia; meillä siis perustuslaki suojelee demokraattisia oikeuksia ja vapautta.

Nyt ovat monien porvarillis-demokraattisten maiden perustuslait lakanneet suojelemasta edes työläisten ja heidän järjestöjensä alkeellisimpia oikeuksia. Entiset demokraattiset säädökset eivät tosin ole hävinneet perustuslaeista — ei, ne ovat niissä kirjoitettuina. Mutta siitä huolimatta viranomaiset vainoavat työläisiä, jotka pitävät kiinni oikeuksistaan, pieksävät heitä tuontuostakin, hajoittavat ja ampuvat mielenosoittajia.

Porvarillinen demokratia on paljastanut pedon torahampaat. Se on luonut uuden tilanteen. Porvaristo ei ennen vaatinut näissä maissa sosialidemokraattisilta ministereiltä sellaisia pyövelinpalveluksia kuin esimerkiksi ne toimenpiteet, joihin Jules Moch ryhtyi järjestäessään aseellisen hyökkäyksen lakossa olleita kaivostyöläisiä vastaan.

Jules Moch, Leon Blum ja Guy Mollet eivät tietenkään tämänkään jälkeen lakanneet tekeytymästä "demokratian", vieläpä "todellisen", "länsimaisen" sellaisen edustajiksi. Mutta nykyisin tämä valhemainostus tuo sitä enemmän, mitä äänekkäämpänä se kuuluu, ranskalaisten työläisten mieleen näiden taantumuksen kätyrien häpeällisen toiminnan demokratiaa vastaan.

Kolmas kysymys koskee rauhan turvaamista.

Tässä kaikkien maiden työväenliikkeen mitä tärkeimmässä kysymyksessä oikeistososialistien sofismi ja kiemurtelu ovat saattaneet heidät kaikkein surkeimpaan asemaan. Puhuessaan niistä sotaliitoista, joita Länsi-Euroopan valtiot ovat solmineet keskenään ja Pohjois-Amerikan Yhdysvaltojen kanssa, oikeistososialistit tavallisesti kieltävät yksinkertaisesti näiden liittojen sotilaallisen luonteen samoin kuin itse teossa kiinni saadun varkaan apurit kieltävät avunantonsa rikollisuuden. He väittävät, että nämä salaliittoblokit on muodostettu vain viattomassa tarkoituksessa Euroopan rauhanomaista "yhdistämistä" varten, valmisteluna viattoman ja hiljaisen "Euroopan liiton" tai "Euroopan yhdysvaltojen" muodostamiseksi. Mitä pahaa muka voisi ollakaan tällaisessa Euroopan yhdistämisessä? Mutta kenelle ei olisi selvää, minkätähden juuri sellainen kiihkeä imperialisti ja sodanlietsoja kuin Churchill oli alkuunpanijana länsiliiton ja "Euroopan yhdysvaltojen" perustamisessa? Ja minkätähden imperialistinen Amerikka niin tiukasti vaati tätä Euroopan "yhtymistä"?

Määrätyssä mielessä on totta, että Amerikka on pyrkinyt ja pyrkii "yhdistämään" Euroopan kapitalistiset maat. Koko kysymyksen ytimenä onkin: missä tarkoituksessa? Amerikan imperialismin kätyreinä oikeistososialistit pyrkivät salaamaan paitsi amerikkalaisten suunnitelmien sotilaalliset tarkoitukset myös niiden toisen tarkoituksen, joka koskee yksinomaan Länsi-Euroopan kansojen kansallisia etuja. Kysymys on siitä, että joka kerta, kun imperialistivalta "yhdistää" heikompia maita, se ei tee sitä muuten kuin alistamalla ne valtansa alle niiden *orjuuttamiseksi.*

Mitä pitemmälle päästään, sitä enemmän Länsi-Euroopan kansat tulevat omassa niskassaan tuntemaan amerikkalaisen ikeen painon. Vain sosialististen puolueiden oikeistolaiset johtajat eivät muka siitä tiedä mitään. Mutta minkä tähden siinä tapauksessa Blum, Spaak ja heidän kumppaninsa väen väkisin pyrkivät vakuuttelemaan mailleen, että on välttämätöntä "osittain luopua omasta suvereenisuudesta"? He siis kuitenkin tietävät, että on olemassa tunkeilevainen ostaja, jolle voi myydä Ranskan ja Belgian riippumattomuuden.

Tässä on kansallisen riippumattomuuden pettäminen kietoutunut kiinteästi yhteen petoksen kanssa rauhan asiaa kohtaan.

Leon Blum on tunnetusti moneenkin kertaan pukeutunut rauhan kannattajan vaippaan. Toisen maailmansodan aattona hän esiintyi hurmioituneena rauhan pelastamisen varjolla Münchenin sopimuksen puolesta Hitlerin kanssa. Tervehtiessään Münchenin sopimusta, joka avasi Hitlerille tien sotaan, Blum kirjoitti silloin, että nyt voidaan nukkua rauhassa, koska rauha on turvattu pitkäksi ajaksi . . . Samassa hengessä esiintyivät siihen aikaan myös monet labouristit. Jos sosialistiset työläiset eivät silloin olisi uskoneet heitä, vaan kommunisteja, jotka puhuivat totta, olisi voitu todella tehdä paljon rauhan pelastamiseksi.

Kuka nyt uskoo, että Blum ja Moch tai Bevin ja Attlee tahtovat

ehkäistä sodan? Siihen voivat uskoa vain ne, jotka uskovat heidän sanoihinsa kiinnittämättä mitään huomiota heidän pimeisiin tekoihinsa. Mutta näiden yksinkertaisten luku supistuu yhä enemmän, sillä vaikea nyt on olla näkemättä, kuinka nämä herrat palvelushaluisina auttavat toteuttamaan amerikkalaisia suunnitelmia Saksan militarismin elvyttämiseksi, kuinka he pyrkivät tekemään Englannista, Ranskasta ja muista Länsi-Euroopan maista Amerikan hyökkäyssodan sillanpääaseman Neuvostoliittoa ja kansandemokratian maita vastaan. Eikä sillä hyvä, vaan he valmistavat maansa miljoonille nuorille miehille sitä vähemmän kadehdittavaa kohtaloa, josta Amerikan imperialismin eräs huomattavimpia johtajia Cannon äskettäin puhui Yhdysvaltojen edustajainhuoneessa. Tämä neuvostovastaisten suunnitelmien asiantuntija julisti kyynillisen avomielisesti: "Meidän ei tarvitse lähettää sinne (Eurooppaan) maajoukkojamme tulevassa sodassa niin kuin tehtiin viime sodan aikana. Meidän on varustettava muiden maiden sotilaita, ja lähettäkööt ne nuorisonsa perikatoon sen sijaan, että me lähettäisimme omamme."

Voidaan olla varmoja siitä, että eräät Englannin ja Ranskan valesosialistiset ministerit ovat sitoutuneet ryhtymään tykinruuan hankkijoiksi Amerikan imperialismille sen tulevassa sodassa maailmanherruudesta. Mutta tuskinpa vain näiden maiden nuoriso suostuu alistumaan sen nöyrän karitsan osaan, joka uhrataan amerikkalaisen Molokin alttarille.

Kaikkien sodanlietsojien ja provokaattorien on pakko ainakin jossain määrin käyttää ulkokultaisuuden, pasifismin naamaria. Näin menettelevät myös oikeistososialistit. Tahtoisimmeko me sotaa Neuvostoliittoa vastaan? — he huudahtavat. Emme. Me tahdomme näytellä "sovittelijan osaa Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen välillä", vakuuttelee Guy Mollet, mutta alkaa samalla hetkellä yllyttää taisteluun Neuvostoliittoa vastaan. Labouristiset johtajat taas, jotka yhdessä amerikkalaisten kanssa niin Yhdistyneiden Kansakuntien sisällä kuin sen ulkopuolellakin järjestelmällisesti tekevät tyhjäksi mitä tärkeimmät Neuvostoliiton ehdotukset kansainvälisen yhteistyön turvaamiseksi, vannovat uudessa vaaliohjelmassaan, että labour-hallitus muka "tulee alituisesti etsimään mahdollisuuksia saadakseen neuvostohallituksen vakuuttuneeksi siitä, kuinka suunnattoman edullista olisi rauhallinen yhteistyö kommunistisen ja eikommunistisen maailman välillä" ! ! !

Tällainen väkinäinen ulkokultaisuus ei voi olla horjuttamatta labourististen johtajien vaikutusta Englannin proletariaattiin. Tyytymättömyys labour-ministerien neuvostovastaiseen hyökkäyspolitiikkaan on viime aikoina selvästi kasvanut Englannin työväenjärjestöjen riveissä. Se merkitsee, että erittäinkin kysymyksessä taistelusta sodan ehkäisemiseksi myös Englannissa ovat muodostumassa reaaliset edellytykset työläisten yhtymiselle todella laajaan yhteisrintamaan.

Toisin ei voi ollakaan. Sillä tosiasiahan on, ettei Englannin työväenluokka ole vähimmässäkään määrin kiinnostunut imperialistien seikkailusodasta Neuvostoliittoa ja kansandemokratian maita vastaan. Päinvastoin, tällainen sota olisi rikos Englannin työväenluokan elinetuja vastaan.

* * *

Nykyinen tilanne kapitalistisessa maailmassa on sellainen, että työväenluokan taistelu taantumusta vastaan keskittyy yhä enemmän muutamiin pääkysymyksiin, joilla on ratkaiseva merkitys. Taistelua käydään ennen kaikkea leivästä, vapaudesta ja demokratiasta, kansallisen riippumattomuuden puolustamiseksi muukalaisia orjuuttajia vastaan, imperialistisen sodan uhan ehkäisemiseksi. Työväenluokan suurimmat elinkysymykset ilmenevät siis joukoille niin äärimmäisen selvässä muodossa, etteivät ne koskaan ennen ole sellaisina esiintyneet. Kommunististen puolueiden tunnukset ovat yksinkertaisia, työtätekevien laajoille joukoille ymmärrettäviä.

Tämä onkin tärkeimpiä niistä seikoista, jotka helpottavat tehtävää työväenluokan voimien yhdistämiseksi yhtenäiseen rintamaan taistelussa oman asian puolesta. Ei voida kuitenkaan olla näkemättä, että monia vaikeuksia on vielä voitettavana tämän välttämättömän, ratkaisevan tehtävän täyttämiseksi. Työväenluokan luokkaviholliset ja heidän asiamiehensä eivät tule kaihtamaan katalimpiakaan keinoja yrittäessään estää proletariaatin yhtenäisyyden. Mutta nyt tämä on voitettavissa kommunistisen liikkeen suuren käytännöllisen kokemuksen ja marxismin-leninismin tieteellisen teorian pohjalla. Porvarillisten maiden kommunistisilla puolueilla on kaikki edellytykset siihen, että ne todella leniniläisesti auttavat työväenluokan enemmistöä oman kokemuksensa perusteella vakuuttautumaan yhtenäisen taistelun välttämättömyydestä. Selvittämällä väsymättä ja kärsivällisesti tätä sosialistisen puolueen ja ammatillisten järjestöjen jäsenille voidaan päästä siihen, että rehelliset työläiset lopullisesti kääntävät selkänsä petturijohtajille.

Tällainen kommunistien työ tulee varmasti takaamaan menestyksen kansainvälisen työväenluokan taisteluyhtenäisyyden luomisessa. Ja tämä yhtenäisyys on ase, joka on jokaista atomipommia verrattomasti voimakkaampi.

Mietteen myllynkivin

viime jyvää jauhaissaan,

kelmein käsin

päättäin kirjaa — tiedän kyllä —

Kremlin

näyn

Marx

näki katseellaan

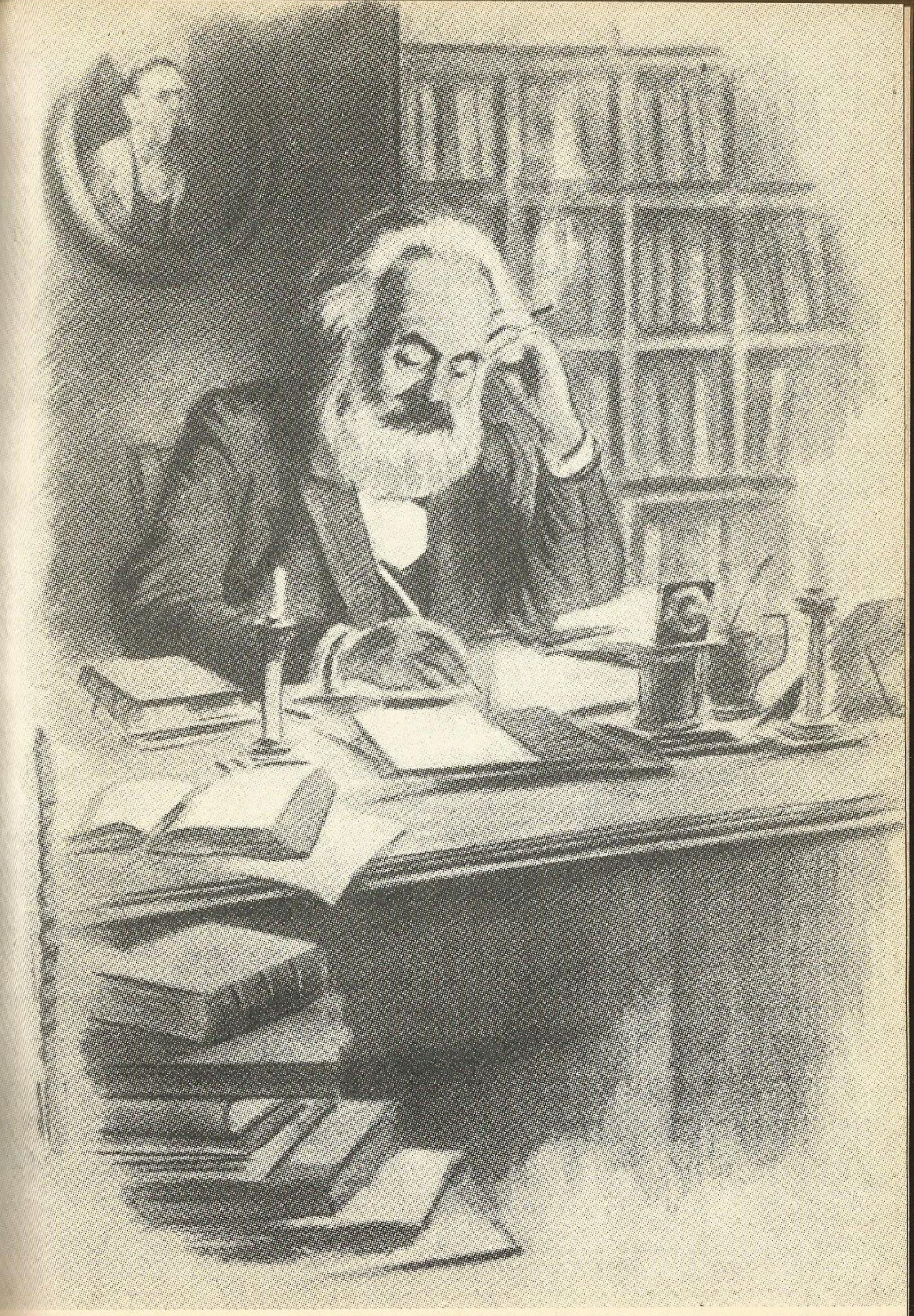
ja Kommuunin

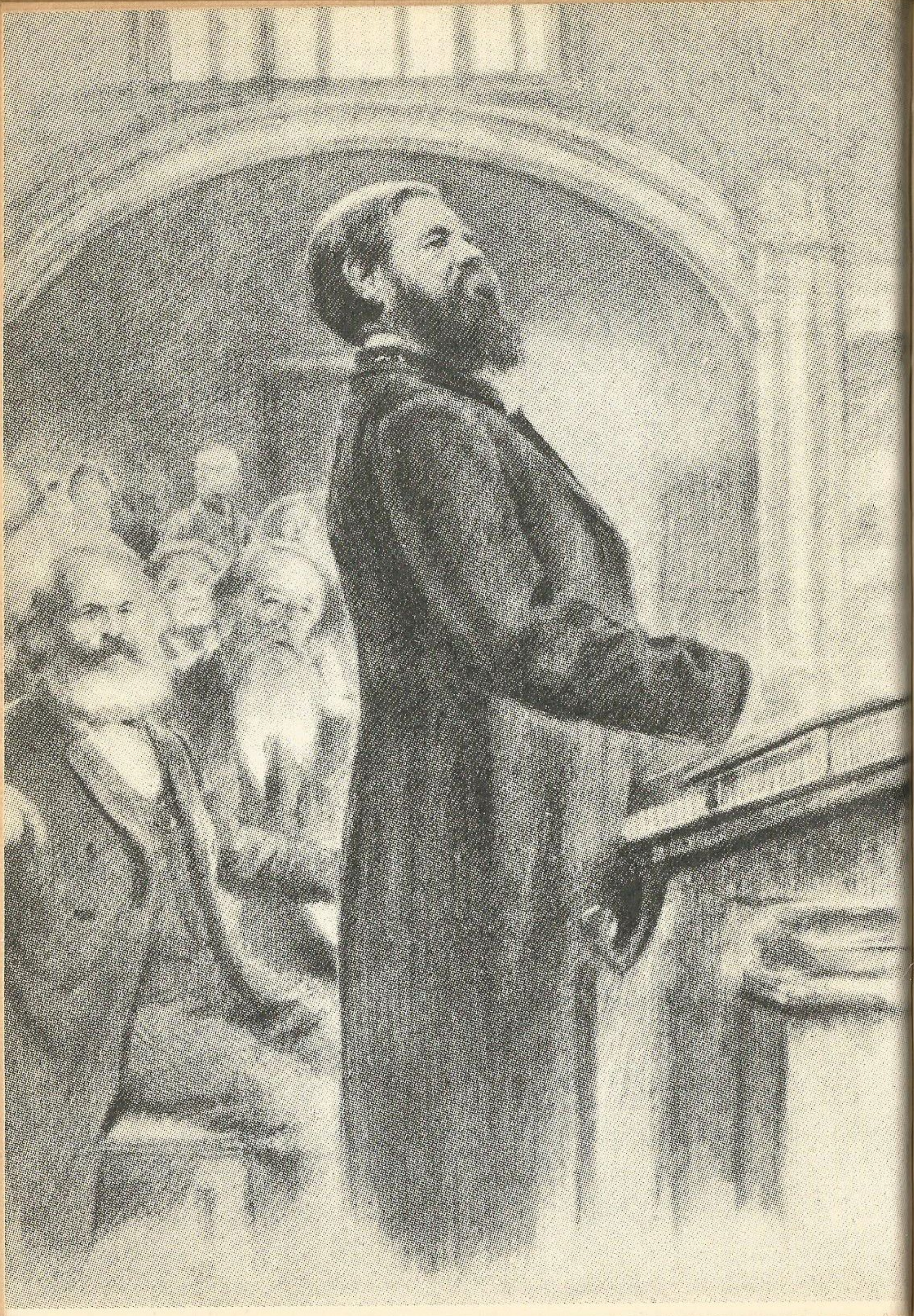
lipun

punaisen Moskovan yllä.

VLADIMIR MAJAKOVSKI

Seuraavan sivun kuva: Karl Marx työpöytänsä ääressä. N. Zhukov, lyijykynäpiirros v. 1938.

Marx, Engels. Totuus täyttää kirjoitusta.

Ei valhetta, ei kaunomaalausta.

Ja lamppu niinkuin etulinnake

on aikain yössä, tietä miljoonille

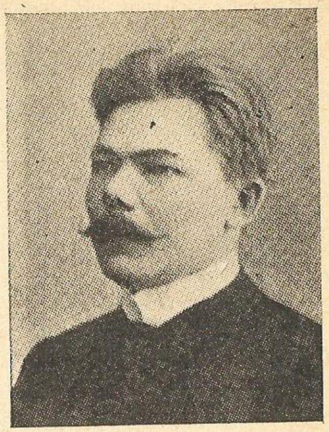
se sadan vuoden jälkeen tuleville

valaisee kommunistijoukoille.

PAVEL ANTOKOLJSKI

Edellisen sivun kuva: N. Zhukov, Friedrich Engels puhuu Haagin kongressissa. Lyijykynäpiirros v. 1939.

Armas Äikiä

Yrjö Mäkelin

VANHAN TYÖVÄENLIIKKEEN LUOKKATAISTELUPERINTEET

TYÖVÄENLIIKE SYNTYY LUOKKATAISTELUSSA

Suomessa niinkuin muuallakin työväenliike on syntynyt yhteiskunnallisena liikkeenä vasta sitten, kun proletariaatti, työväenluokka, on ollut kylliksi monilukuinen ja voimakas kyetäkseen nousemaan taisteluun kapitalistiluokkaa vastaan. Teollisuustyöläisten lukumäärä oli Suomessa v. 1886 vasta vähän yli 40.000. Siitä lähtien tämän lukumäärän lisääntyminen tapahtui nopeasti. Vuoden 1905 suurlakon päivinä se oli jo enemmän kuin 100.000. Viime vuosisadan viimeisellä kymmenluvulla työläisten luku lisääntyi nopeasti, joten on luonnollista, että työväenliike syntyi juuri sinä aikana. Silloin työväenluokka oli kasvanut kyllin voimakkaaksi aloittaakseen historiallisen taistelunsa.

Tätä tosiasiaa ei muuta se, että maamme työväenliikkeen alkuaikoina kansallisuuskysymys ja yleensä kansansivistysharrastukset olivat pinnallisesti katsoen olleet miltei etualalla. Monet työväenyhdistykset saivat viime vuosisadan loppupuolella alkunsa suomalaisuusharrastuksista, mutta se johtui siitä,että työväenluokka näki ruotsalaisessa yläluokassa sortajansa ja nousi vastustamaan sitä kansallisen heräämisen merkeissä. Mutta sitä mukaa kuin suomalainen porvaristo muuttui työväenluokan päävihollisekski, kansallisuuskysymys jäi työväenliikkeessä johdannaiseksi kysymykseksi. Päätuli kohdistettiin porvaristoon, olipa se sitten suomalaista, ruotsalaista tai venäläistä.

Maamme työväenliikkeen syntyminen tapahtui ns. wrightiläisyyden merkeissä, tehtailija Wrightin johdolla. Tämän tehtailijan pääpyrkimyksenä työväenjärjestöjä perustaessaan oli ehkäistä vallankumouksellisen työväenliikkeen syntyminen, johtaa suomalainen työväenliike reformismin ja luokkasovinnon tielle. Luonteeltaan Wrightin toiminta oli siis Suomen kapitalistiluokan ehkäisytaistelua syntymässäolevaa työväenliikettä vastaan. Mutta toisaalta sekin joutui luokkataistelun dialektiikan pakosta edistämään itsenäisen työväenliikkeen syntymistä. Tilanne oli nimittäin sellainen, että porvariston taantumuksellisin osa, joka nojasi Venäjän tsarismiin, ei suvainnut edes niitä pikkuparannuksia, joita tehtailija Wright valistuneimman porvariston edustajana ehdotteli työväen olojen parantamiseksi. Vieläpä kenraalikuvernööri kielsi työväenyhdistysten ensimmäisen edustajakokouksen, joka oli aiottu pitää v. 1891. Kokous kiellettiin erityisesti sen vuoksi, että se "oli tarpeeton, sopimaton ja sen lisäksi voi antaa aihetta epäjärjestyksiin". Vasta v. 1893 kokous saatiin pitää, ja vaikka se hyväksyikin hyvin varovaisen ja luonteeltaan reformistisen, pikkuparannuksia tavoittelevan ohjelman, oli tämäkin ohjelma kuitenkin niin jyrkkä, että se voitiin toteuttaa vain luokkataistelussa. Ohjelma sisälsi kuusi vaatimusta:

1) *kunnallinen äänioikeus työväelle ja äänimäärä rajoitettava,*
2) *valtiollinen äänioikeus työväelle ja äänimäärä supistettava,*
3) *10-tuntinen työpäivä,*
4) *yleinen koulupakko, maksuton opetus ja kansakoulu pohjakouluksi,*
5) *asutustoimintaa tehostettava ja maanvuokraussuhteet järjestettävä,*
6) *ammattientarkastusta parannettava.*

Tämän lisäksi kokous hyväksyi kahdeksan "harrasta ja vakavaa toivomusta", jotka olivat yleensä yhtä vaatimattomia, mutta joiden joukossa oli sellainenkin kuin "naisten palkka nostettava miesten palkan tasolle", joka oli niin jyrkkä toivomus, että se on toteuttamatta vielä tänäkin päivänä kaikkialla muualla paitsi sosialistisessa Neuvostoliitossa ja Itä-Euroopan kansandemokratioissa.

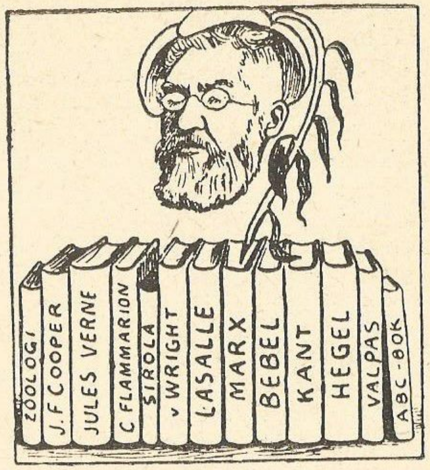
Tehtailija Wright oli luokkansa jäsen pyrkiessään valistamaan työläisiä. Niinpä hän ei kannattanut yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden vaatimusta. Se hyväksyttiin vastoin hänen tahtoaan v. 1896 pidetyssä työväenyhdistysten edustajakokouksessa, joka esitti mainitut ohjelmavaatimukset entistä jyrkemmässä äänensävyssä. Tehtailija Wright oli jo paria vuotta aikaisemmin eronnut Helsingin työväenyhdistyksestä. Silloin päättyi wrightiläinen kausi työväenliikkeessämme. Sen aatteellinen ohjelma oli luokkasovinnon ohjelma: kapitalistien ja työläisten keskeinen yhteistoiminta, työläisten oma-aputoiminta, ammattiyhdistystoiminta pahimpien epäkohtien korjaamiseksi, tilastojen kerääminen ja sivistystyö yleensä. Tämä ohjelma kärsi vararikon, koska kapitalistit luokkana eivät tahtoneet toteuttaa sitäkään, ja työläiset puolestaan noustessaan taisteluun ensin tämän vaatimattoman ohjelman puolesta tahtoivat pian mennä pitemmälle ja menivät vastoin Wrightin tahtoa.

Siten wrightiläisyyden vaihe muodostui työväenliikkeen syntymisen, kapitalistien ja työläisten välisen luokkataistelun alkamisen kymmenvuotiskaudeksi.

LUOKKATAISTELUN KÄRJISTYMINEN JOHTAA SUOMEN TYÖVÄENPUOLUEEN PERUSTAMISEEN

Kapitalismi ei edes nousukaudellaan ole ollut vapaa sille ominaisista pulailmiöistä. Viime vuosisadan 90-luvun ensimmäisellä puoliskolla Suomessa puhkesi kapitalistinen liikepula, joka huononsi työväen asemaa. Palkkoja alennettiin, ja verraten suuret joukot joutuivat työttömiksi. Köyhäinhoitoavustusta nauttivien henkilöiden luku oli vuonna 1893 yli 10.000. Tyytymättömyys olojen huonontumisen johdosta oli työväen keskuudessa yleinen.

Sellainen tilanne ei voinut olla johtamatta työväen liikehtimiseen. Ammattiosastot, joita oli perustettu työväenyhdistysten yhteyteen jo 1880-luvulla, esittivät voimakkaasti vaatimuksiaan olojen korjaamisesta. Vuodesta 1896 lähtien alkoi puhjeta jo lakkoja, joita pian käytettiin työväenluokan eräänä tärkeimpänä ja vaikuttavimpana aseena sekä taloudellisessa että poliittisessa taistelussa. Työväestölle kävi vuosi vuodelta entistä selvemmäksi, että wrightiläinen luokkasovinnon politiikka ei tuottanut tuloksia. Porvaristo hyväksyi työväen vaatimukset vain sikäli, mikäli niiden takana oli riittävästi voimaa.

Tri Ursin. Porvarillisen pilalehden "valtiopäiväopistosta".

Vuonna 1896 pidetyssä työväenyhdistysten edustajakokouksessa hyväksyttiin työlakko "viimeisenä hätäkeinona" erääksi toimintamuodoksi. Samoihin aikoihin alettiin säätyvaltiopäiviä painostaa mielenosoitusten avulla. Ulkoparlamentaariset toimintamuodot saivat Suomen työväenluokan hyväksymisen ennenkuin oli edes perustettu yhtenäistä työväenpuoluetta.

Näihin aikoihin työväenluokan johtoon nousivat henkilöt, jotka ottivat tehtäväkseen työväen voimien yhdistämisen. Osa heistä, kuten Eetu Salin, oli lähtöisin työväenluokan keskuudesta, mutta osa kuului sivistyneistöön, kuten tohtori Nils Robert af Ursin, joka jo nuorena tutustui jossakin määrin Marxin ja Engelsin sosialistisiin oppeihin ja ryhtyi levittämään niitä Suomen työväestön keskuuteen. Ursin sanoo omaksuneensa sosialistisen maailmankatsomuksen jo v. 1890, ja vaikka hänen sosialisminsa olikin enemmän kautskyläistä kuin marxilaista eikä siis kestä nykyaikaista marxilaista kritiikkiä, oli hän joka tapauksessa ensimmäinen suomalainen, joka levitti meillä tietoa sosialismin suurmiehistä, Marxista ja Engelsistä.

Myös Eetu Salin aloitti toimintansa työväen luokkatietoisuuden herättäjänä samoihin aikoihin, mutta hänen toimintansa merkitys oli toisaalla. Eetu Saliniltakaan ei alkuaikoina puuttunut pitemmälle tähtäävää teoreettista näkemystä, mutta myöhemmässä vaiheessa, erityisesti kansalaissodan aikana, hän seurasi työväenjoukkoja vain epäröiden. Salin oli kuitenkin toimintansa alkuaikoina jyrkän luokkataistelun kannattaja, ja juuri hän johti viime vuosisadan 90-luvun alkupuolella "nälkäisten" taistelua "kylläisiä" vas-

taan. Hän ei kohdistanut purevaa, alkuvoimaista sanaansa vain taantumusporvaristoa, vaan myös liberaalia porvaristoa vastaan. Hän pilkkasi Mecheliniä ja Wrightiä ja ruoski myös Helsingin työväenyhdistystä, joka silloin "oli vielä kylläisten huostassa, joten nälkäiset eivät voineet sieltä saada kokoushuoneita". Eetu Salin oli silloin ennen muuta lakkojen johtaja, jyrkän luokkataistelun mies, ja hänen historiallinen merkityksensä lankeaakin työväenliikkeen itsenäistymisen kaudelle, vuosisadan vaihteen seuduille, jolloin hänen toimintansa oli sopusoinnussa työväenliikkeen yleisen kehityssuunnan kanssa. Myöhemmin hän poikkesi tältä tieltä, vaikkakaan ei koskaan kokonaan. Nämä poikkeamiset eivät kuitenkaan voi tehdä tyhjäksi hänen suurta merkitystään työväenliikkeen alkuaikojen suurena herättäjänä.

Työmies-lehti, joka ilmestyi kerran viikossa vv. 1895—1899, oli samanaikaisesti sekä työläisten valistajana että järjestäjänä. Sen toimittaja Matti Kurikka oli eräänlainen utopisti, haaveilija, joka itse kielsi olevansa sosialisti, ja hyvillä perusteilla, sillä hänen haaveensa oikeudenmukaisen yhteiskunnan perustamisesta oli kokonaan irrallaan yhteiskunnallisesta kehityksestä ja siten vierasta marxilaiselle sosialismille. Mutta kaikista haihatteluistaan huolimatta Matti Kurikka pyrki näihin aikoihin yhdistämään Suomen työläiset itsenäiseen taisteluun porvaristoa vastaan. Hän taisteli sekä taantumuksellista porvaristoa että wrightiläisyyttä vastaan. Niinpä hän vastusti ankarasti työväen epäitsenäistä osallistumista siihen kansalliseen taisteluun, jota osa porvaristoa kävi tsarismia vastaan. Vuoden 1899 kansalaisadressin allekirjoittamiseen ei Kurikan mielestä työväen pitänyt osallistua, elleivät porvarilliset valtapuolueet kohtele työväen edustajia tasa-arvoisina. Tämän johdosta porvaristo järjesti ajojahdin Kurikkaa vastaan leimaten hänet "isänmaan kavaltajaksi". Porvariston vaikutuksesta tämä Kurikan kannanotto herätti erimielisyyttä työväenjärjestöjenkin keskuudessa, koska teoreettinen kypsymättömyys esti monet näkemästä, että työväenliikkeen oli päästävä itsenäiseksi, pystyttävä esiintymään porvaristoa vastaan. Ursin ja Valpas näkivät jo silloin selvästi tämän työväen itsenäisen toiminnan välttämättömyyden, ja siksi he puolustivat Matti Kurikkaa porvariston ja sen mukanakulkijain vainolta.

Kurikan historialliseksi ansioksi on jäänyt juuri tämä työväenluokan itsenäisen toiminnan vaatiminen aikana, jolloin tästä kysymyksestä käytiin kiihkeää taistelua syntymässä olleen työväenliikkeen sisällä. Sen pitemmälle hän ei jaksanut seurata työväenliikkeen mukana. Oulun puoluekokouksessa v. 1906 hänet jo erotettiin puolueesta.

Eetu Salin puhuu Porin Ty:n portailla vankilaan lähdössä.

Tässä taistelussa työväenliikkeen itsenäisyydestä nousivat etualalle Ursinin, Salinin ja Matti Kurikan lisäksi myös A. B. Mäkelä (kuuluisa pakinoitsija Kaappro Jääskeläinen), Edvard Valpas ja Taavi Tainio. Kaikki nämä työväenliikkeen uranuurtajat korostivat silloin voimakkaasti työväen itsenäisen luokkataistelun merkitystä. Porvaristo ja "maltillisen" suunnan kannattajat olivat 90-luvun loppupuolella nimittäneet näitä miehiä "rähisijöiksi", ja kaikki he joutuivat vuosisadan vaihteessa Kurikkaa vastaan tähdättyjen vainotoimenpiteiden yhteydessä saamaan osansa porvariston luokkavihasta. Mutta siitä välittämättä he jatkoivat toimintaansa työväenluokan yhdistämiseksi. Valpas, joka näistä ajoista alkaen aina vuosisadan toiselle kymmenluvulle asti oli vanhan työväenliikkeen nimekkäimpiä, suurin piirtein Kautskyn teoreettisia linjoja noudattaneita johtajia, totesi porvariston kiihkeän luokkataisteluhengen yllyttäneen työväenluokkaa vastarintaan. "Kurikka-vainoissa esiintynyt yläluokan kataluus — Valpas kirjoitti — herätti paremmin kuin mikään muu yllytyskeino olisi voinut, laajoja kerroksia heitä itseään vastaan." Työläisjoukot siirtyivät päättävästi luokkataistelun tielle.

Tämän kehityksen seurauksena Turussa 17—20. 7. 1899 pidetyssä työväenyhdistysten kolmannessa edustajakokouksessa perustettiin Suomen Työväenpuolue. Siinä ei vielä hyväksytty sosialistista ohjelmaa, vaan vaadittiin ainoastaan vapaita ja suhteellisia vaaleja, kansalaisvapauksia, 8-tunnin työpäivää, työväensuojelulainsäädännön kehittämistä, valtion toimeenpanemaa työväenvakuutusta, progressiivista verotusta, sukupuolten tasavertaisuutta, koulupakkoa, asutustoiminnan tehostamista jne. Vasta Forssan kokouksessa v. 1903 nimeksi otettiin "Sosialidemokraattinen puolue Suomessa" ja

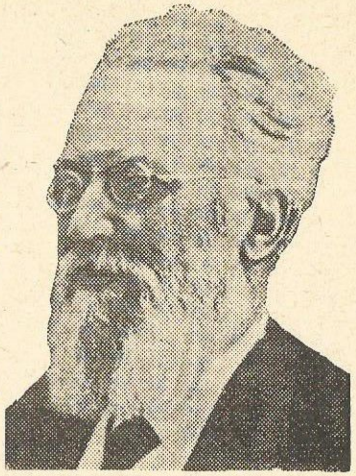
sille hyväksyttiin sosialistinen ohjelma, jonka esikuvina olivat olleet Erfurtin ohjelma ja Itävallan sosdem puolueen ohjelma. Tässä ohjelmassa esitettiin vaatimus tuotantovälineitten ottamisesta valtion haltuun. Tämä oli marxilaisen sosialismin keskeisin vaatimus, joten oli luonnollista, että se oli otettu ohjelmaehdotukseen. Mielenkiintoista on, että Valpas vastusti tätä vaatimusta pitäen sitä liian kansainvälisenä. Sitävastoin Salin selitti aivan oikein, että Suomen kansa on "samojen taloudellisten olosuhteiden ja vaikutusten alainen kuin muutkin kansat ja sentähden meille sopii samansuuntainen ohjelma kuin muillekin". Puoluekokous hyväksyi ohjelman Valppaan saadessa vain 8 ääntä.

Tämän ohjelman hyväksyminen merkitsi, että Suomen työväenliike oli hyväksynyt marxilaisen luokkataistelulinjan siksi tieksi, joka oli johtava kapitalistisesta järjestelmästä sosialismiin. Sen jälkeen voitiin vain keskustella siitä, mitä luokkataistelulla tarkoitettiin, mutta yleislinjana ei voinut enää olla luokkasovinto, vaan luokkataistelu.

VENÄJÄN ENSIMMÄISEN VALLANKUMOUKSEN VAIKUTUS VUOSINA 1904—05

Suomen työväenliike syntyi yhteiskunnallisista syistä sen jälkeen, kun kapitalismi oli synnyttänyt työväenluokan, joka oli kyllin voimakas järjestäytyäkseen taisteluun luokkavihollistaan vastaan. Sosialistiset aatteet, joiden ensimmäisenä tulkkina oli Ursin, tulivat Suomeen Marxin ja Engelsin syntymämaasta Saksasta, osittain Ruotsin kautta, joskin ne luonnollisesti saivat täällä oman paikallisvärinsä. Venäjältä ei ensi aluksi liene tullut suuria vaikutteita. Sitävastoin tämän vuosisadan alkupuolella venäläinen vaikutus alkoi jo tuntua, ja vuosina 1904—05 Venäjän ensimmäisen vallankumouksen aikana maamme tapahtumat ja erityisesti työväenliikkeen pyrinnöt kehittyivät Venäjän tapahtumien vaikutuksen alaisina. Voidaan sanoa, kuten Lenin eräässä yhteydessä on viitannut, että Suomen kansa, jota vastaan tsarismi hyökkäsi, säilytti vapautensa Venäjän vallankumousliikkeen suojelemana.

Venäläis-japanilainen sota, jossa tsaarin järjestelmä paljasti mädännäisyytensä, nostatti Venäjän työläiset ja talonpojat vallankumoukselliseen taisteluun tsaarin järjestelmää ja sitä kannattaneita kapitalisteja ja tilanherroja vastaan. Tämä vallankumouksellinen nousu alkoi vuonna 1904 Bakussa puhjenneesta lakosta, jonka bolshevikit johtivat työläisten voittoon. Sitä seurasi lakkoliike Pietarissa tammikuussa vuonna 1905. "Verisunnuntai", tammikuun 9. päivä, jolloin tsaari ammutti rauhallisia mielenosoittajia, antoi sysäyksen liikkeen laajenemiseen. Taloudelliset lakot muuttuivat poliittisiksi, ja niihin osallistuivat Venäjän kaikkien suurkaupunkien työläiset. Monin paikoin, erityisesti Odessassa, Varsovassa, Riiassa ja Lodzissa, kansanjoukot taistelivat kaduilla tsaarin poliiseja ja sotajoukkoja vastaan. Vuoden 1905 kesäkuussa leimahti kapina Mustanmeren laivastossa. Talonpojat antoivat laajan kannatuksen työläisten taistelulle. Euroopan vallankumousliikkeen keskus oli siirtynyt Venäjälle, kuten Engels ja hänen jälkeensä Lenin jo kauan ennen näitä tapahtumia olivat ennustaneet.

N. R. af Ursin

Tsarismi kävi vimmattua taistelua vallankumousliikkeen kukistamiseksi. Mutta kun pelkät vainotoimenpiteet eivät näyttäneet pelastavan tsarismia, ryhtyi se luovimaan. Tsaari lupasi myöntyä kansan vaatimuksesta edustuslaitoksen, Zemski soborin, koollekutsumiseen. Ministeri Bulygin sai tehtäväkseen laatia siitä ehdotuksen. Koko puuha oli kuitenkin silmänlumetta, sillä tällä Bulyginin duumalla ei pitänyt olla lainsäädäntöoikeutta. Tsaarin tarkoituksena oli saada kansa rauhoittumaan.

Vallankumousliike kehittyi kuitenkin entistä valtavammaksi. Lokakuun alussa alkoi lakko Moskovan-Kasanin rautatiellä, ja se laajeni yleisvenäläiseksi suurlakoksi. Se sai tsaarin säikähtämään ja esittämään kansalle lokakuun 17. päivän manifestin. Siinä luvattiin kansalle

> *"kansalaisvapauksien järkkymättömät perusteet: todellinen persoonallinen loukkaamattomuus, omantunnon-, sanan-, kokoontumis- ja yhdistymisvapaus". Luvattiin kutsua kokoon lakiasäätävä duuma, jonka vaaleihin kaikki väestöluokat saisivat osallistua.*

Tämäkin tsaarin manifesti oli petosta, jonka tarkoituksena oli vain saada kansa rauhoittumaan. Nämä hämäyskeinot eivät kuitenkaan tyynnyttäneet vallankumousliikettä. Sen myrskyissä syntyivät

Suomen Työväenpuolueen perustava kokous Turussa 17—20. 7. 1899.

työväen edustajain neuvostot, joita bolshevikit pitivät jo silloin vallankumouksellisen vallan ituina. Joulukuussa Moskovassa puhkesi aseellinen kapina, joka tosin päättyi tappioon, mutta osoitti selvästi sen tien, jota Venäjän työväenluokka oli kulkeva. Vaikka tämä kapina olikin Venäjän ensimmäisen vallankumouksen kohokohta, ei liike kuitenkaan silloin päättynyt. Vielä vuonna 1906 lakkoihin osallistui yli miljoona työläistä, ja talonpoikaisliike käsitti vuoden ensi puoliskolla noin puolet tsaarin Venäjän kihlakunnista. Myös armeijassa ja laivastossa oli levottomuuksia.

Venäjän työväenliikkeessä oli tämän vallankumouksellisen nousun kaudella toisilleen kaksi vastakkaista linjaa: menshevikkien luokkasovinnon linja ja bolshevikkien luokka-taistelulinja, vallankumouksellis-marxilainen linja.

Nämä kaksi linjaa samoinkuin koko Venäjän vallankumousliike vaikuttivat näinä vuosina myös Suomen työväenliikkeen kehitykseen. Venäjän ja Suomen vallankumoukselliset olivat henkilökohtaisessa kosketuksessa toisiinsa. Suomalaiset työläiset veljeilivät venäläisten sotilaiden kanssa. Ja vuoden 1905 joulukuussa bolshevikit pitivät Tampereella konferenssin, jossa Lenin ja Stalin kohtasivat toisensa ensi kerran. Tämä konferenssi ei voinut olla vaikuttamatta Suomessa luokkataistelulinjaa lujittavasti.

VALLANKUMOUKSELLINEN NOUSU SUOMESSA VUOSINA 1904—05

Luokkataistelun kärjistyminen vuosisadan alussa tapahtui pääasiallisesti valtiollisen taistelun puitteissa. Forssan puoluekokouksen hyväksymässä äänioikeusjulistuksessa sosialistisen ohjelman hyväksynyt työväenpuolue lausui tuomionsa säätyvaltiopäivistä ja vaati täydellistä eduskuntauudistusta.

Vuonna 1904 hallitus ehdotti valtiollisen äänioikeuden "uudistamista", joka ei olisi poistanut täydellisesti säätyeroa, ja siksi sosdem puolueen edustajakokous, joka pidettiin syksyllä 1904, päätti vastustaa hallituksen ehdotusta. Porvarillisten puolueiden kanssa edustajakokous ilmoitti olevansa valmis vaaliliittoon vain siinä tapauksessa, että liittolainen kannattaisi yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta kaikille 21-vuotiaille kansalaisille. Muussa tapauksessa puolue päätti olla vaalilakossa. Tämä taktiikka, jota kannatti puolueen vasemmistosiipi Työmies-lehden johdolla, muistutti bolshevikkien taktiikkaa näiden julistaessa Bulyginin duuman boikottiin. Sitä vastoin oikeistosuunta, johon kuului mm. Yrjö Mäkelin, kannatti vaaleihin osallistumista arvellen, että työväen oli kaikesta huolimatta koetettava saada valtiopäiville miehiä toimimaan siellä työväen ohjelman toteuttamiseksi. Eräissä kaupungeissa työväestö osallistuikin vaaleihin ja sai muutamia ehdokkaita valituiksi. Kun nämä kuitenkaan eivät sellaisilla valtiopäivillä voineet mitenkään edistää työväen ohjelman toteuttamista, voidaan tätä säätyvaltiopäivien kannattamista verrata venäläisten menshevikkien taktiikkaan heidän kannattaessaan Bulyginin duumaa yhtä laihoin tuloksin. Yleinen tilanne oli siinä määrin vallankumouksellinen, että osallistuminen epädemokraattisten valtiopäivien vaaleihin voi vain vahingoittaa työväen asiaa. Ulkoparlamentaarisin painostuskeinoin oli siinä tilanteessa saavutettavissa enemmän kuin alistumisella epädemokraattisiin vaaleihin.

Työväenluokan enemmistö turvautui Suomessa samoin kuin Venäjälläkin ulkoparlamentaarisiin taistelukeinoihin. Sosdem puolueen valtiollisen ohjelman puolesta järjestettiin suuria mielenosoituksia. Huhtikuun 14. päivä vuonna 1905 on jäänyt historiaan "säätyeduskunnan häpeäpäivänä" sen vuoksi, että säätyeduskunta ei suostu-

Forssan puoluekokouksen edustajat v. 1903

nut vapaaehtoisesti äänioikeusuudistukseen, vaikka tuhatlukuiset kansanjoukot olivat mielenosoituksella Säätytalon edustalla vaatien sellaista uudistusta. Suomen työväenluokka sai näiltä säätyvaltiopäiviltä yhtä vähän kuin Venäjän kansa Bulyginin duumalta. Tarvittiin voimakkaampaa vallankumouksellista liikettä äänioikeustaistelun voittoon viemiseksi.

Venäjän lokakuun tapahtumien yhteydessä Suomessakin taistelu kehittyi marraskuussa poliittiseksi suurlakoksi. Lakkolaisten vaatimuksina olivat Suomen perustuslaillisen autonomian palauttaminen, kansalaisvapauksien tunnustaminen, puhe-, paino-, kokoontumis- ja yhdistysmisvapauden toteuttaminen sekä koko säätyvaltiopäivälaitoksen poistaminen.

Työväki vaati luonnollisesti enemmän kuin porvaristo taistelussa tsarismiakin vastaan. Porvaristo pyrki uudistuksiin "laillisia muotoja", toisin sanoen Suomea sortaneen tsaarin lakeja noudattamalla. Työväestön valtaosa taas ei piitannut suuria tsaarin laeista, vaan vaati sellaisia uudistuksia, jotka olivat luonteeltaan vallankumouksellisia. Esimerkiksi Tampereella laaditussa Yrjö Mäkelinin "punaisessa julistuksessa" vaadittiin, että valtiollisista uudistuksista päättäminen oli jätettävä vapailla vaaleilla valitun kansalliskokouksen tehtäväksi. Samalla vaadittiin, että Helsingin asukkaat asettaisivat yleisillä vaaleilla väliaikaisen hallituksen, joka nauttisi kansan luottamusta. Kun julistuksessa samalla leimattiin kotimaisen hallituksen jäsenet "kurjiksi matelijoiksi", voidaan näitä "punaisen julistuksen" vaatimuksia pitää selvästi vallankumouksellisina.

Porvaristo pelästyi tätä julistusta ja perustuslailliset kiiruhtivat laatimaan tsaarille manifestiluonnoksen, jonka pohjalla voitaisiin päästä sovintoon Suomen itsevaltiaan sortajan kanssa. Hyväksyen Suomessa saman luovimistaktiikan kuin Venäjällä tsaari antoikin marraskuun 4. pnä 1905 julistuksen, jossa luvattiin palauttaa Suo-

meen lailliset olot, lopettaa sortotoimenpiteet ja antaa kaikille kansalaisvapaudet. Samoin luvattiin kutsua koolle valtiopäivät päättämään valtiopäiväjärjestyksen uudistamisesta. Tällöin porvaristo luopui suurlakosta, eikä työväestö yksin katsonut voivansa jatkaa taistelua. Vallankumouksellisin taistelukeinoin oli saavutettu ainakin nämä keisarin lupaukset, joista osa toteutettiinkin paremmin kuin Venäjällä. Työväestökin päätti sen vuoksi lopettaa suurlakon, mutta vain siksi, kunnes taistelua voitaisiin jatkaa. Senaatintorilla 6. 11. -05 hyväksytyssä lakkokomitean julistuksessa sanottiin:

> *"Suomen riistäjäluokka, porvaristo, ei ole yhtään sen parempi kuin sen arvoisat kanssaveljet muissa maissa. Proletariaatin ja porvariston jyrkkä ero on selvästi tullut näkyviin. Tämän johdosta ehdottaa suurlakkokomitea:*
>
> *että koska lakon jatkaminen tällä kertaa kahta vihollista vastaan on mahdotonta ja sen äärimmäisyyteen pitkittäminen olisi hyödytöntä voimien tuhlausta, on lakko keskeytettävä ja varustauduttava uuteen, vieläkin ankarampaan taisteluun, jonka Suomen proletariaatti tästä lähtien tulee kohdistamaan porvaristoa ja sen nyt turvattuja etuoikeuksia vastaan. Siis on jyrkästi pysyttävä erillään kaikista niistä ryhmäkunnista, jotka eivät hyväksy juhlallisen julistuksemme periaatteita, alettava kiihkeä agitaatio työväen järjestäytymiseksi ja koottava varoja ja tarpeita pian lähestyvää ratkaisevaa hetkeä varten."*

Työväki siis luopui taistelusta sillä kertaa jatkaakseen sitä suotuisemmissa olosuhteissa. Tämän taistelun piti tähtäytyä sekä venäläistä tsarismia että suomalaista porvaristoa vastaan. Arvostelkoon tätä linjaa miten tahansa, se oli ainakin luokkataistelulinja.

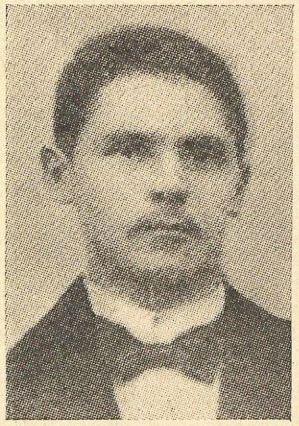
Työväen liikehtiminen maan eri puolilla oli koko ajan tapahtunut samanlaisen jyrkän luokkataistelun hengessä. Kansalaiskokoukset hyväksyivät päätöslauselmia, joissa vaadittiin virallisen hallitusvallan sivuuttamista ja uhkailtiin suoralla toiminnalla. Tämä vallankumouksellinen mieliala puhkesi teoiksi Viaporin kapinassa 30. 7.—2. 8. 1906, mikä osoittaa, että jos Venäjän ensimmäinen vallankumous olisi päättynyt proletariaatin voittoon, olisi Suomi todennäköisesti seurannut mukana. Yrjö Sirola onkin arvioinut vuosien 1905—06 tapahtumia seuraavin sanoin:

> *"Sitten kun työväenliikkeeseen oli vedetty mukaan laajat köyhälistökerrokset ja maalaisväestö v:n 1905 vallankumouk-*

sessa, Suomen työväenliike sai leppymättömän luonteen. Talvella 1905—06 proletariaatti eli voimakasta vallankumouksellista nousukautta, joka olisi johtanut kansalaissotaan, jos Venäjän vallankumous olisi tarjonnut siihen tilaisuuden.”

Tämä on epäilemättä oikea arvio, sillä on muistettava Leninin jo vuosisadan vaihteessa julkaisemassaan kirjoituksessa ”Suomen kansan vastalause” torjuneen sellaisen ajatuksen, että Suomen pieni kansa voisi vapautua tsarismin sorrosta ilman Venäjän vallankumousliikkeen apua. Mutta kun Venäjän ensimmäinen vallankumous päättyi tappioon, ei Suomessakaan voinut käydä toisin. Arvostelut, joiden mukaan vallankumousliike päättyi Suomessa tappioon pelkästään siinä mukana olleiden opportunistiainesten jarrutustoiminnan tähden, ovat virheellisiä.

Suomen vallankumouksellisessa nousussa vuosina 1904—06 oli työväenliikkeen piirissä kaksi linjaa samoin kuin Venäjälläkin. Reformistinen linja ilmeni vaalilakon vastustamisessa ja erityisesti siinä, että monet työväenliikkeen toimihenkilöt luopuivat ”punaisen julistuksen” vallankumouksellisista ajatuksista ja kannattivat luokkasovintoa, mikä näkyi erityisesti opettaja J. K. Karin toiminnasta. Hän nimittäin meni ilman puolueen lupaa perustuslaillisen porvariston johtajan Mechelinin muodostamaan keisarin käskynantajanhallitukseen, vaikka se merkitsi selvästi sekä Venäjän että Suomen silloisten vallanpitäjien kieron politiikan kannattamista. Se vastasi venäläisten menshevikkien taktiikkaa.

Edvard Valpas

Työväenliikkeen enemmistösuuntaus tuomitsi Karin ja hänen kannattajiensa menettelyn luottaen luokkataistelutaktiikkaan ja vallankumoukselliseen toimintaan. Tämän vasemmistosuuntauksen johtohenkilöiksi nousivat vähitellen ”marraskuun sosialistit”, suurlakon aikana puolueeseen liittyneet nuoret teoreetikot. O. W. Kuusinen ja Yrjö Sirola, jotka sosialistisessa tietoisuudessa sivuuttivat pian keskustalaisuuteen ja yleensä sovitteluun taipuvan Edvard Valppaan ja muut siihen asti johdossa esiintyneet henkilöt. O. W. Kuusisen, joka suurlakon päivinä oli vielä ylioppilas, sanotaan

marssineen punakaartilaisten riveissä. Hän ja Sirola eivät kieltäneet, että luokkataistelu saattoi johtaa aseelliseen yhteenottoon, joskaan he eivät Leninin tavoin asettaneet aseelliseen taisteluun varustautumista välttämättömäksi tehtäväksi. On tunnettua, että kun Plehanov tuomitsi Moskovan työläisten aseisiin tarttumisen, Lenin vastasi, ettei vika ollut siinä:

”Päinvastoin, olisi pitänyt tarttua aseisiin päättäväisemmin, tarmokkaammin ja hyökkäävämmin, olisi pitänyt selittää joukoille pelkän rauhallisen lakon mahdottomuus sekä pelottoman ja säälimättömän aseellisen taistelun välttämättömyys.” (*Lenin, Valitut teokset, I osa, sivu* 598).

Sirola ja Kuusinen eivät olleet niin johdonmukaisia kuin Lenin puhuessaan suhtautumisesta aseelliseen taisteluun, mutta silti he torjuivat päättävästi luokkasovinnon politiikan, joka pitää rauhallista parlamentaarista toimintaa työväenluokan taistelun ainoana muotona. Se näkyy Oulun puoluekokouksesta, joka pidettiin kohta Viaporin kapinan kukistumisen jälkeen, 20.—27. 8. 1906. Siellä erotettiin Kuusisen ehdotuksesta J. K. Kari puolueesta opportunistisen siiven selvimpänä edustajana, annettiin tunnustus punakaartien toiminnalle, vaikka ne olikin olosuhteiden pakosta lakkautettava, ja hyväksyttiin tsarismia vastaan käytävässä taistelussa yhteistoiminta Venäjän vallankumousliikkeen kanssa. Oikeistolaisten puheet aseellisen taistelun tarpeettomuudesta ja ”siveettömyydestä” torjuttiin marxilaiselle työväenliikkeelle vieraina. Yrjö Sirola lausui:

”Sosialidemokratia taistelee aseilla silloin, kun se niin päättää. Se voi sen tehdä ja se on siveellistä.”

O. W. Kuusinen piti mahdollisena tilanteen kärjistymistä aseelliseksi vallankumoukseksi ja lisäsi:

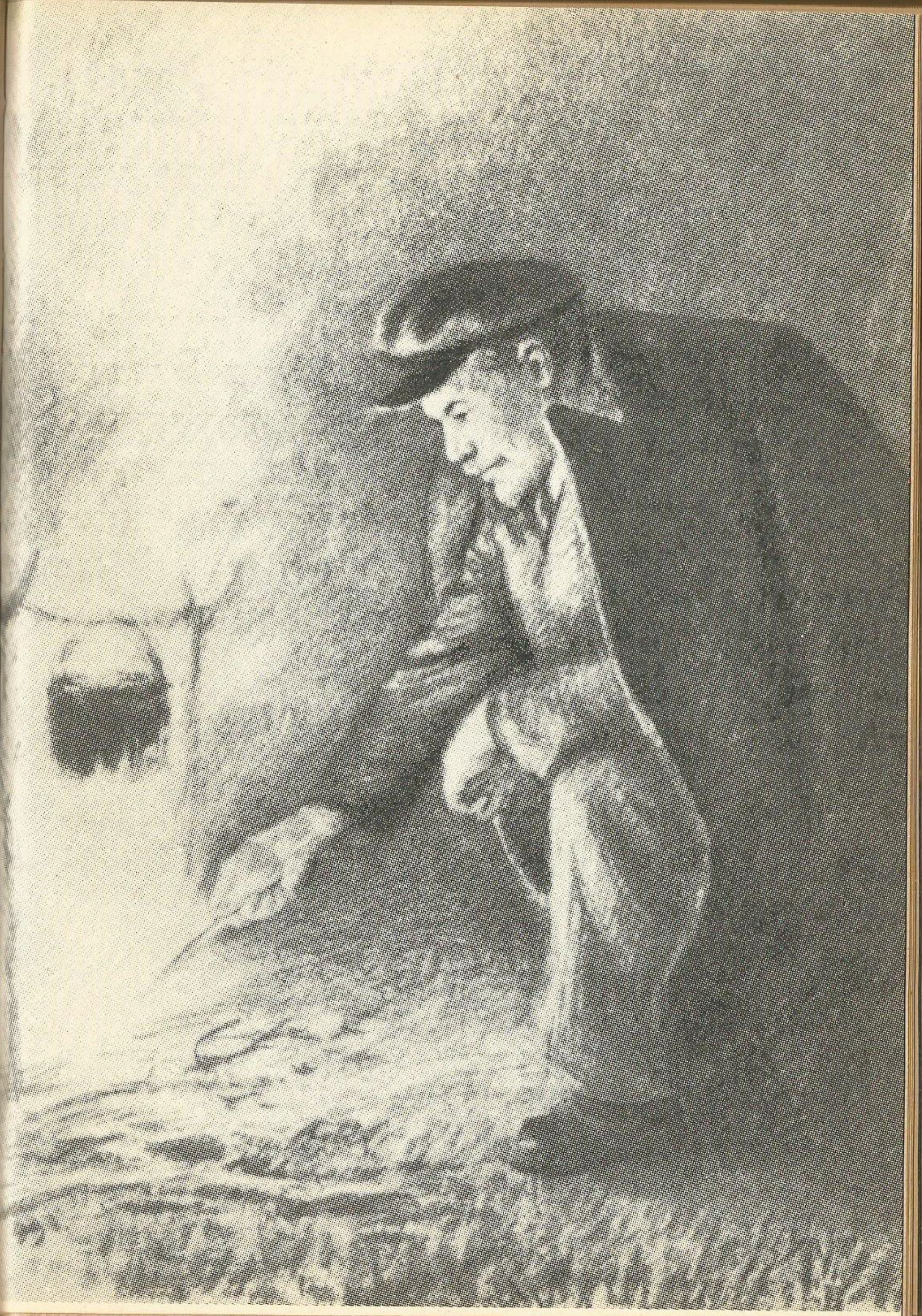
”Itse puolestani pidän tarpeellisena varustautumista kaikilla keinoilla, yksinpä aseellisillakin.”

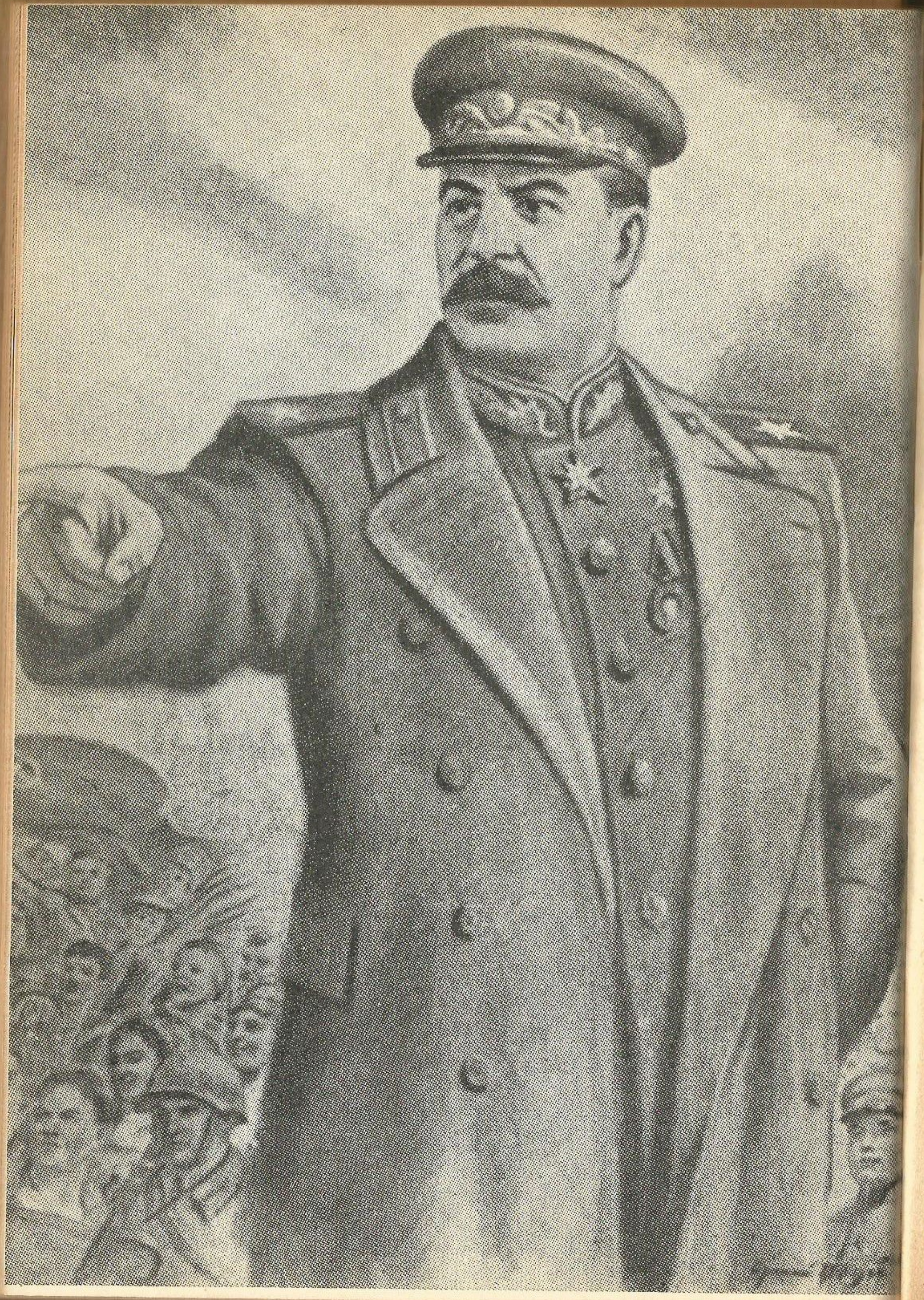
Tämä osoittaa, millainen oli vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen luokkataistelulinja vuosina 1904—05 ja sen jälkeen. Eduskunta- ja äänioikeusuudistus, joka toteutettiin v. 1906 oli tämän luokkataistelun tulos, luokkataistelun, jota käytiin pienessä Suomessa Venäjän ensimmäisen vallankumouksen jättilästykistön suojeluksessa.

Vierivät
vuodet
nykyvaivoin ja estein,
kesään kommuunin
pääsemme lämpöiseen,
ja onni
makeain marjainsa
nestein
kypsyy
lokakuisin
punakukkasineen.
Ken silloin
lukee kellastuneita
dekreettejä, joissa on
Leninin käskyjä,
lehtiä
käännellen hän
saa silmiinsä
kyyneleet,
jotka jo käytöstä poissa on,
veren
tuntee
ohimoihinsa syöksähtävän.

VLADIMIR MAJAKOVSKI

Seuraavan sivun kuva: N. Zhukov, V. I. Lenin Razlivissä. Lyijykynäpiirros v. 1943.

On rinnallamme harmaan Kremlin muuri,

ja tietä näyttää käsi Stalinin:

— Suo suojaa teille Lenin-lippu suuri. . . —

Vie kaiku äänen vuosisatoihin.

STEPAN SHTSHIPATSHOV

Edellisen sivun kuva: I. Toidze. Eteenpäin, uusiin sosialistisen rakennustyön voittoihin! V. 1945.

VANHA SOSIALIDEMOKRATIA KASVOI VOIMAKKAAKSI SUURTEN TAISTELUJEN VUOSINA

Vuosien 1904 ja 1906 aikaiset vallankumoukselliset tapahtumat eivät olisi olleet Suomessa mahdollisia, ellei niihin olisi liittynyt maamme työväen ja torpparien nopea yhteiskunnallinen valveutuminen. Perustana työväenluokan vallankumoukselliselle toiminnalle oli puolueen valtava voimistuminen, ammatillisen liikkeen ja torppariliikkeen syntyminen.

Suomen Työväenpuolueen perustamisvuonna oli sen jäsenmäärä vain 9 500 ja kolmen vuoden kuluttua, Forssan puoluekokouksen aikaan, 13 500. Sen jälkeen jäsenmäärä alkoi nousta nopeasti, ja vuoden 1905 lopulla se oli 45 000. Vuosina 1906—1907 jäsenmäärä ylitti 80 000, mistä se aleni jo vuonna 1908, pysytellen sitä seuranneena taantumuskautena 50 000 vaiheilla. Vasta uuden vallankumouksellisen nousun alkaessa vuonna 1916 puolueen jäsenmääräkin kohosi yli 70 000.

Näinä vuosina kehittyi puolueen rinnalle myös voimakas ammatillinen liike. Ensimmäiset ammatilliset järjestöt perustettiin jo 1880-luvulla, ja tämän vuosisadan alussa syntyi ammatillisia järjestöjä niin paljon, että ryhdyttiin keskustelemaan niiden yhteisen keskusjärjestön perustamisesta. Vaikka sen perustaminen siirtyikin vuoteen 1907 asti, osallistuivat ammatilliset järjestöt yhdessä työväenyhdistysten kanssa vuosien 1904—06 luokkataisteluihin. Vuonna 1906 perustettiin 10 uutta ammattiliittoa. Oulun puoluekokouksen jälkeen Yrjö Sirola ryhtyi valmistelemaan ammatillisen keskusjärjestön perustamista ja huhtikuun 15 päivänä vuonna 1907 perustettiinkin Suomen Ammattijärjestö, joka silloin edusti kuitenkin vain 18 000 jäsentä. Vuonna 1914 jäsenmäärä oli vasta noin 30 000, mutta maailmansodan lopulla kärjistyneen vallankumouksellisen tilanteen aikana se nousi ollen vuonna 1917 160 000.

Maaseudulla vallankumouksellinen sosialidemokratia nojasi pääasiallisesti tilattomaan väestöön, maatyöläisiin ja torppareihin. Vuonna 1901 Suomen maaseudulla laskettiin olleen 206 988 sellaista ruokakuntaa, joilla ei ollut hallussaan viljelmiä. Sen lisäksi oli yli 84 000 mäkitupalaisruokakuntaa, joiden vuokraama maakaistale oli niin pieni, ettei se antanut ruokakunnalle täyttä elantoa, joten suuri osa mäkitupalaisia joutui tekemään ansiotyötä. Siten maaseudulla lasketaan vuonna 1901 olleen noin 640 000 henkilöä käsittävä vakinaiseen työhön kiinnittämätön väestönosa, joka tunsi vetovoimaa sosialistiseen työväenliikkeeseen.

Tällaisissa olosuhteissa maalaistyöväestö liittyi työväenyhdistyk-

Ammattijärjestön perustava kokous Helsingissä 1899.

siin, mutta torpparit ryhtyivät pian puuhaamaan omien järjestöjensä perustamista. Vuonna 1906 oli maassa jo 66 torppariosastoa. Syntyi torpparilakkoja, jotka osoittivat torpparien turvautuvan vallankumoukselliseen toimintaan yleisen työväenliikkeen puitteissa. Tampereella pidettiin työväenpuolueen aloitteesta vuonna 1906 ensimmäinen yleinen torpparikokous, jossa oli edustettuna yli 50 000 torpparia. Vuonna 1910 perustettiin Suomen Maanvuokraajien Liitto, joka siitä lähtien toimi torppareita yhdistävänä keskusjärjestönä. Torpparien vapauttaminen oli yhtenä vanhan työväenliikkeen vaatimuksena, ja se oli perustana sille työväen ja torpparien liitolle, joka vanhan vallankumouksellisen sosialidemokraattisen liikkeen puitteissa yhdisti kaupunkien ja maaseudun työtätekevät taisteluun kapitalisteja ja suurmaanomistajia vastaan.

Kun tähän lisätään vielä vuosisatamme ensimmäisellä kymmenluvulla tapahtunut sosialidemokraattisen nuorisoliiton ja naisliiton sekä osuustoiminnan syntyminen ja nopea voimistuminen, voidaan sanoa, että työväenliike Suomessa kehittyi voimakkaaksi niissä valtavissa luokkataisteluissa, jotka järkyttivät Suomea vuosina 1904—1906. Kaikki se, mikä noina vuosina saavutettiin, oli työväen järjestyneen, vallankumouksellisen toiminnan ansiota.

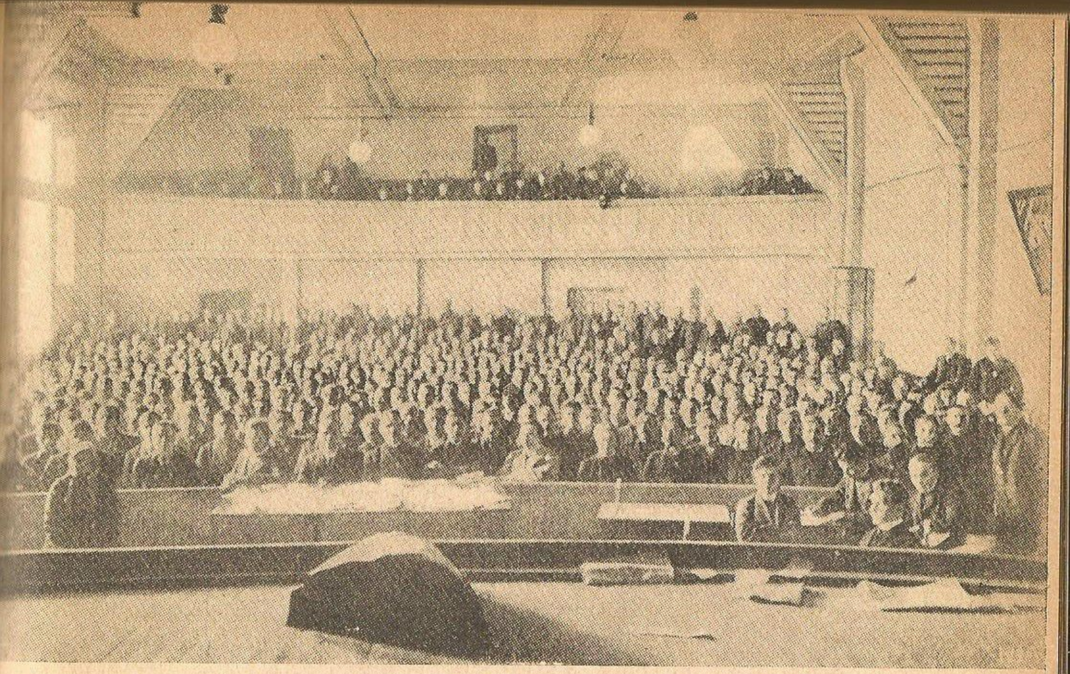
SILTASAARELAISET TAISTELUSSA OIKEISTOLAISIA VASTAAN

Vuosien 1904—1905 vallankumouksellisen nousun ja vuoden 1918 työväen ja torpparien vallankumouksen välillä työväenliikkeessä elettiin rauhallisempaa aikaa. Mutta sekin oli rauhallista vain vallankumouksellisten taistelujen vuosiin verraten. Itse asiassa luokkataistelu sekä kotimaista porvaristoa että venäläistä tsarismia vastaan jatkui voimakkaana. Molemmin puolin koottiin voimia sitä "ratkaisun hetkeä" varten, josta suurlakkokomitean julistuksessa oli ennustettu.

Eduskunta- ja äänioikeusuudistus saavutettiin sen johdosta, että tsaarin ja hänen suomalaisten palvelijainsa oli pakko perääntyä Venäjän ja Suomen vallankumouksellisen liikkeen ahdistamina. Mutta jo muutaman vuoden kuluttua tsaari yritti ottaa kaiken takaisin. Venäjällä seurasi taantumuskausi, jonka aikana bolshevikit kävivät taistelua puolueensa ideologisen tason kohottamiseksi. Pian imperialistivaltojen keskeisten ristiriitojen kärjistyminen johti ensimmäiseen maailmansotaan, jonka aikana Lenin ja muut bolshevikit valmistivat Venäjän työväenluokkaa sodanvastaisen taistelun puitteissa sosialistiseen vallankumoukseen. Menshevikit puolestaan asettuivat sodassa "isänmaan", s.o. tsaarin puolelle ja koettivat ehkäistä Venäjän työläisten ja talonpoikien vallankumouksellistumista. Vuoden 1917 helmikuussa tapahtunut vallankumous jäi porvarilliseksi. Se kukisti tsaarin, mutta jätti kapitalistit ja tilanherrat valtaan. Menshevikit liittoutuivat näiden kanssa vallankumouksellisen liikkeen kukistamiseksi. Menshevikkien luokkasovittelun linja kärsi kuitenkin tappion ja bolshevikkien luokkataistelun linja voitti Venäjällä. Marraskuun 7. päivänä 1917 tapahtui Venäjän suuri sosialistinen vallankumous, mikä pyyhkäisi myöhemmin pois sekä kapitalismin että sen tukipuolueet. Luokkataistelulinja johti Venäjän työväenluokan voittoon.

Suomen vanha sosdem. puolue ei ole verrattavissa Venäjän vanhaan sosdem. puolueeseen sen vuoksi, että Suomessa ei ollut sellaista marxilaisesti kouliintunutta ryhmää kuin Venäjällä, jossa Leninin ja Stalinin johtamat bolshevikit saivat jo vuosisadan alkupuolella yliotteen menshevikeistä ja muista pikkuporvarillisista aineksista työväenliikkeen sisällä. Mutta myös Suomen sosdem. puolueessa oli jatkuvasti kaksi linjaa, oikeistolainen ja vasemmistolainen, ja ne kävivät keskenään taistelua myös vallankumousvuosien välisenä ajanjaksona.

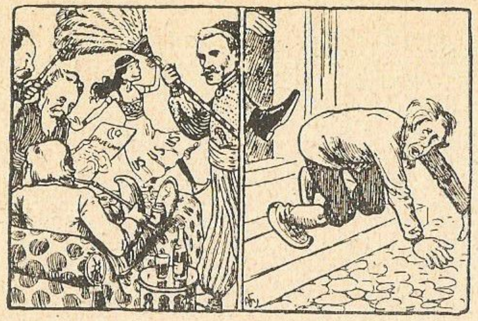
O. W. Kuusinen ja Yrjö Sirola jatkoivat Oulun puoluekokouksen

Toinen yleinen torpparien edustajakokous Tampereella v. 1908.

jälkeen taistelua oikeistoryhmää vastaan. Heitä kannattajineen nimitettiin siltasaarelaisiksi ja heidän puolellaan oli puoluejäsenten enemmistö, vieläpä useimmissa kysymyksissä johdonkin enemmistö. Oikeisto, johon kuuluivat mm. Turkia, Tokoi ja Väinö Tanner, oli yleensä vähemmistönä, mutta sillä oli kuitenkin suuri vaikutusvalta puolueen pikkuporvarillisten kannattajien keskuudessa. Vieläpä sellaisetkin miehet kuin Yrjö Mäkelin ja Eetu Salin, jotka eräissä kysymyksissä olivat hyvinkin kumouksellisia, saattoivat toisinaan horjahtaa määrätyissä kysymyksissä oikeistolaisille linjoille. Esim. Mäkelin kannatti v. 1904 osallistumista säätyvaltiopäivävaaleihin, mutta v. 1905 hän kirjoitti vallankumouksellisen "punaisen julistuksen". Samat henkilöt saattoivat kuulua milloin oikeistoon, milloin vasemmistoon myöhemmissäkin suuntataisteluissa. Edvard Valpas esiintyi tavallisesti jonkinlaisena välittäjänä, joskin hän oli luonteeltaan taipuvainen "jyrkkään" luokkataistelutaktiikkaan. Sen lisäksi puolueessa oli siltasaarelaisistakin vasemmalla olevia aineksia, joilla kuitenkaan ei ollut yhtenäistä ohjelmaa. Vieläpä esiintyi anarkistisiakin mielipiteitä, joiden kuuluisimpana tulkkina oli Kaapo Murros.

Puoluekokousten pöytäkirjat ja sanomalehtikirjoitukset kertovat

Suomettarelaiset "huolehtivat" torppareista ennen vaaleja ja niiden jälkeen (Velikullasta).

siltasaarelaisten arvostelleen sekä anarkisteja että oikeistolaisia, joita useimmiten nimitettiin revisionisteiksi. Karl Marxin ja Friedrich Engelsin teoksiin tutustuminen sekä Saksan ja Itävallan työväenliikkeen suuntataistelujen seuraaminen teki siltasaarelaisille mahdolliseksi monien oikeiden käsityskantojen löytämisen. Niinpä Kuusinen julkaisi laajoja kirjoituksia ministerisosialismia, anarkismia, revisionismia ja muita sen ajan opportunistisia muotivirtauksia vastaan puolustaen niissä tavallisesti marxilaista luokkataistelukantaa. Sosdem. eduskuntaryhmässä hän oli porvariston taantumuksellisen politiikan terävin arvostelija, mutta silti hän ei unohtanut omankaan eduskuntaryhmänsä oikeistolaisten jäsenten arvostelemista, milloin nämä vain näyttivät poikkeavan luokkataistelun linjalta luokkasovinnon linjalle. Kuusinen ja Sirola korostivat voimakkaasti, että työväestö ei voinut luottaa porvaristoon edes taistelussa tsarismia vastaan, koska osa porvaristoa pyrki sovintoon tsaarin kanssa sortaakseen venäläisten pistinten suojassa Suomen kansaa, ja osa porvaristoa oli Venäjää vastaan taistellessaan valmis myymään Suomen saksalaisille valloittajille. Työväenluokan tehtävänä oli liittoutua Venäjän vallankumouksellisten kanssa sekä tsaaria että Suomen porvaristoa vastaan. Y. K. Laine, joka "Suomen poliittisen työväenliikkeen historiassa" toteaa vanhan sosdem. puolueen huomattavimpien johtomiesten pyrkineen yhteistyöhön Venäjän sosdem. puolueen kanssa, rinnastaa tämän taktiikan perustuslaillisten porvarien taktiikkaan näiden pyrkiessä yhteistyöhön Venäjän kadettien kanssa. Tämä rinnastus on periaatteellisesti virheellinen, sillä historia todistaa Venäjän kadettien vastustaneen Suomen itsenäisyyttä ja kuuluneen siis Suomen sortajiin. Perustuslailliset porvarit pyrkivät yhteistyöhön Suomen sortajien, siltasaarelaiset

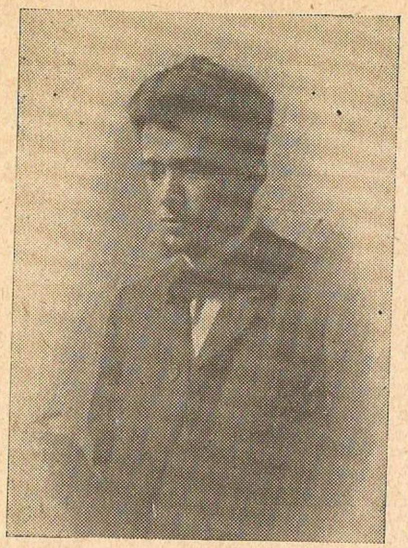
työväenliikkeen johtajat Suomen itsenäisyyttä kannattaneiden venäläisten vallankumouksellisten kanssa. Ero on periaatteellinen.

Siltasaarelaisten taistelu luokkasovittelijoita vastaan ei kuitenkaan ollut johdonmukaista, eivätkä he missään kysymyksessä vieneet sitä päätökseen, oikeistojohtajien eristämiseen ja näiden vaikutusvallan hävittämiseen. Oikeistolaiset saivat isännöidä Suomen ammattijärjestössä ja erityisesti osuustoimintaliikkeessä. Maaliskuun alussa 1917 oikeistolaiset menivät hallitukseen yhdessä porvaripuolueiden edustajien kanssa eivätkä siltasaarelaiset nousseet taisteluun tätä hallitusta vastaan, vaan pyrkivät ainoastaan eduskuntaryhmän enemmistön kautta valvomaan sen toimintaa.

Taistellessaan kotimaista porvaristoa, venäläistä tsarismia ja työväenliikkeessä esiintyvää oikeistolaisuutta vastaan siltasaarelaiset eivät ymmärtäneet, että heidän olisi pitänyt valmentaa puolue odottamaansa ja toivomaansa vallankumousta varten.

VANHA TYÖVÄENLIIKE VUODEN 1918 VALLANKUMOUSMYRSKYSSÄ

Suureksi osaksi Venäjän vallankumousliikkeen vaikutuksesta Suomessakin syntyi vuonna 1917 vallankumouksellinen tilanne. Luokkataistelun aallot nousivat korkeimmilleen marraskuun suurlakon päivinä. Kansanjoukot olivat tyytymättömiä porvariston taantumuskomentoon ja vaativat vallankumouksellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. O. W. Kuusisen myöhemmän arvion mukaan marraskuussa olisi ollut otollisin tilanne vallankumouksen aloittamiseen. Mutta sosdem. puolueen johto epäröi ja antoi porvariston aseistautua. Vasta sitten, kun vastavallankumouksellinen porvaristo ryhtyi tammikuussa v. 1918 Saksan keisarin apuun luottaen hyökkäämään, sosdem. puolueen johto lähti vallankumoukseen. O. W. Kuusinen ja siltasaarelaiset toimivat silloin päättävimmin. Puolueen jäsenjoukot olivat jotenkin yksimielisesti vallankumouksen kannalla, ja niiden painostus oli niin tuntuva, että suurin osa oikeistolaisiakin lähti mukaan, joskin epäröiden. Sivustakatsojiksi jäivät vain Taavi Tainio, Matti Paasivuori, Miina Sillanpää ja Väinö Tanner, jotka sen jälkeen ovat myöhemminkin toimineet työväenliikkeessä kapitalistien asianajajina. Sen sijaan Salin, Mäkelin, af Ursin ja Wiik, jotka olivat aikaisemmin olleet milloin oikeistolaisella, milloin vasemmistolaisella kannalla, lähtivät vallankumoukseen. Samoin lähtivät mukaan myös sellaiset selvät oikeistosuuntauksen miehet kuin Tokoi ja Turkia.

K. H. Wiik v. 1906.

Tässä vallankumouksessa oli paljon heikkouksia ja puutteita, jotka osaltaan vaikuttivat sen tappioon. Mutta se oli historiallinen välttämättömyys, jota työväenluokka ei olisi voinut väistää muuten kuin alistumalla vapaaehtoisesti taantumusporvariston diktatuuriin ja saksalaisherruuteen. Siksi vallankumoustaisteluun nousu oli kunniakkain teko, minkä Suomen työväenliikkeen historia tähän mennessä tuntee. Ja mitä heikkouksia vallankumoushallituksella lieneekään ollut, se kuitenkin asetti julkilausumassaan tehtäväkseen *työväen kansanvallan* pystyttämisen. Kaikista demokraattisista harhakuvitelmistaan huolimatta se ymmärsi, että sosialismiin ei voitu siirtyä porvarillisen demokratian puitteissa, koska porvarillinen demokratia merkitsee tosiasiallisesti porvariston diktatuuria työtätekeviä vastaan. Bolshevikkien tunnuksena oli proletariaatin diktatuuri, joka on sama kuin työtätekevien kansanvalta, diktatuuria riistäjäluokkia vastaan, demokratiaa riistetyille. Suomen vallankumoushallituksen julkilausumassa ei tätä esitetty teoreettisesti yhtä selvästi kuin bolshevikkien vastaavanlaisissa julkilausumissa ja ohjelmissa. Mutta pyrkimys porvarillisesta demokratiasta eteenpäin laajempaan demokratiaan näkyy siitä, että Suomen Kansanvaltuuskunta asetti tavoitteeksi työväen kansanvallan, ei demokratiaa yleensä, kuten sosialismin vastustajat olisivat tehneet.

Käytännössä vallankumous meni vielä pitemmälle. Ohjelmassa ei ollut tehtaiden pakkoluovutusta, kuten oli bolshevikeilla, mutta käytännössä niitä pakkoluovutettiin ja pantiin käyntiin kansan hyväksi niiden omistajien paettua valkoisten puolelle. Yksityisiä suurtilojakin otettiin maatyöväen hallintaan. Ohjelmassa piti sosialistisiin toimenpiteisiin ryhdyttämän vasta eduskunnallista tietä, mutta käytännössä jouduttiin sosialististen toimenpiteiden tielle vallankumouselinten määräysten perusteella.

Vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen parhaimmatkaan päät eivät olleet selvillä marxilaisesta suhtautumisesta porvarilliseen valtiokoneistoon. Ohjelman mukaan työväen tehtävänä oli oikeastaan vain porvarillisen valtiokoneiston paikkaileminen. Mutta luokkataistelun kärjistyminen vallankumouksen asteelle johti siihen, että porvarillinen valtiokoneisto syrjäytettiin ja luotiin alku työväen omalle luokkavaltiokoneistolle, joskin se oli heikko ja nojautui vain työväenjärjestöihin. Tämän uuden valtiokoneiston elimiä olivat Kansanvaltuuskunta, Työväenjärjestöjen Pääneuvosto, paikalliset työväenjärjestöjen eduskunnat, teollisuuskomiteat, vallankumousoikeudet, punakaartit, miliisi jne.

Siten käytäntö johti työväen kansanvaltaan, joka oli yhtäältä diktatuuria taantumusporvaristoa vastaan ja toisaalta antoi demokraattiset oikeudet ja vapaudet, vieläpä taloudellisenkin demokratian perustan työväenluokalle, torppareille, yleensä laajoille työtätekeville kansanjoukoille, joilta porvariston diktatuuri oli aikaisemmin nämä oikeudet riistänyt.

Kaiken tämän perusteella voidaan todeta, että Suomen vanha sosdem. puolue oli valtavalta enemmistöltään luokkataistelupuolue, joka pyrki kapitalismista sosialismiin luokkataistelun avulla ja johti tämän luokkataistelun niin pitkälle, että tunnusti porvarillisen demokratian riittämättömyyden ja rajoittuneisuuden, tahtoi korvata sen työtätekevien demokratialla, joka nojaa työväenluokan valtaan.

Suomen porvaristo saavutti v. 1918 voiton saksalaisten aseiden avulla. Mutta vaikka työväenluokka kärsikin tappion, ei sen vallankumouksellinen taistelu ollut turhaa. Ne lukemattomat uudistukset, 8-tunnin työaika ja monet sosiaaliset edut, demokraattiset oikeudet ja vapaudet, jotka maamme työväenluokka saavutti vuoden 1918 tappiosta huolimatta, ovat kaikki sen käymän vallankumouksellisen luokkataistelun tuloksia. Niihin tuloksiin kuuluu myös työväenluokan liittolaisena taistelleiden torpparien vapautus, joka osoitti, että työtätekevä maanviljelijäväestökin voi saavuttaa voittoja vain yhdistämällä voimansa työväenluokan voimaan.

MITKÄ VANHAN TYÖVÄENLIIKKEEN PERINTEET KUULUVAT NYKYISELLE SOSDEM. PUOLUEELLE, MITKÄ SKP:LLE?

Suomen nykyisen sosdem. puolueen johto viettää Suomen Työväenpuolueen perustamisen 50-vuotispäivää omanaan. Se tahtoisi kieltää kommunisteilta oikeuden tämän merkkipäivän viettämiseen

perustaen tämän kieltonsa siihen, että kommunistit ovat luopuneet sosialidemokratia-nimityksestä.

Mutta jos nimikysymys on ratkaiseva tässä asiassa, ei tänä vuonna voida viettää sosialidemokratiankaan 50-vuotispäivää, sillä 50 vuotta sitten ei perustettu sosialidemokraattista puoluetta, vaan Suomen Työväenpuolue. Sosialidemokratia-nimitys otettiin käytäntöön vasta vuonna 1903 Forssan puoluekokouksessa.

Kun siis on kysymys työväenpuolueesta ja sen perustamispäivän kunnioittamisesta, ei voida kieltää, että kommunisteilla, joiden puolue on ennen kaikkea työväenpuolue, on jo nimen perusteella oikeus viettää Suomen työväenpuolueen perustamisen 50-vuotispäivää. Mutta kun nykyinen sosdem. puolue on myös ainakin suurelta osaltaan työväenpuolue siinä mielessä, että siinä on kapitalistien ja pikkuporvareiden ohella jäseninä hyvin paljon työläisiä, ei voida kieltää, että silläkin on jotakin tekemistä Suomen Työväenpuolueen ja koko vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen kanssa. Kysymys onkin epäilemättä asian sisällöstä, pääasiallisesti siitä, kenelle vanhan työväenliikkeen mitkin perinteet kuuluvat.

Nykyinen sosdem. puolue perustettiin tappioon päättyneen vallankumouksen jälkeen v. 1918 Väinö Tannerin johdolla. Väinö Tanner, jonka Työmies-lehti leimasi jo v. 1917 sotasosialistiksi, Suomen itsenäisyyttä vastustaneen Kerenskin hallituksen liittolaiseksi, kavalsi kansalaissodan aikana työväenliikkeen kokonaan. Omissa muistelmissaan hän tunnustaa suunnitelleensa saksalaisten esikunnan kehoituksesta sen julistuksen, jossa 16.4. 1918 kehoitettiin työläisiä siirtymään "länsimaisen sosialidemokratian taistelutapoihin". Marraskuun 27 päivänä Väinö Tanner esitti Suomen Sosialidemokraatissa tunnuksen "yhteiskuntaluokkien väliseen kompromissiin pyrkimisestä", mikä merkitsi luokkataistelun kieltämistä. Tämä linja johti nykyisen sosdem. puolueen v. 1940 yhteistyöhön suojeluskuntien, porvariston asekaartien kanssa. Tätä luokkien välistä yhteistyötä harrasti omalla tavallaan myös tehtailija Wright, joka teki kaikkensa estääkseen työläisten itsenäisen luokkataistelun kapitalistiluokkaa vastaan. Tehtailija Wrightin jättämät luokkasovinnon perinteet kuuluvat kieltämättä Suomen nykyiselle sosdem. puolueelle.

Mutta nuori af Ursin, Matti Kurikka ja Eetu Salin taistelivat wrightiläisyyden vuosina työväenluokan itsenäistymisen puolesta, nostattivat työläisiä taisteluun kapitalisteja vastaan, ottivat työläisten taisteluaseiksi lakon ja torikokoukset, joista nykyisin syytetään kommunisteja. Näiden työväenliikkeen uranuurtajien jättämät parhaimmat luokkataisteluperinteet kuuluvat siis Suomen Kommu-

Työläisnaisten edustajakokous Tampereella 17—19 p. heinäk. 1905. Pöydän ääressä vasemmalla Yrjö Sirola.

nistiselle Puolueelle ja kansandemokraateille, jotka hyväksyvät luokkataistelun kapitalisteja vastaan ja puolustavat järkymättömästi työväen lakko- ja mielenosoitusoikeutta.

Vanhassa sosialidemokraattisessa puolueessa oli oikeistolaisia, jotka luokkasovintoon pyrkiessään olivat valmiit osallistumaan porvarilliseen taantumushallitukseen. J. K. Kari meni mielellään keisarillisen senaatin jäseneksi vuonna 1905, ja Tokoi, Väinö Tanner ja muut oikeistolaiset seurasivat Karin esimerkkiä vuonna 1917. Nykyinen sosdem. puolue on pitänyt näitä perinteitä pyhinä. Väinö Tanner muodosti hallituksen porvariston armosta vuonna 1926—27, hän osallistui eräiden muiden sosialidemokraattien kanssa 30-luvun loppupuolella, fasismin valtakaudella, porvarillisiin hallituksiin. Samoin Väinö Tanner, Fagerholm ja eräät muut sosialidemokraatit olivat fasististen sotahallitusten jäseninä samaan aikaan, kun työläisiä kidutettiin keskitysleireissä tai ammuttiin siksi, että nämä eivät hyväksyneet hallituksen rikollista sotaa saksalaisvallan puolesta. Fagerholm muodosti kesällä v. 1948 "työväenhallituksen", jonka vankimpia kannattajia on kapitalistien kokoomuspuolue. Nykyinen sosdem. puolue on siis omaksunut vanhassa sosdem. puolueessa olleiden hallitushaluisten pikkuporvarien perinteet.

Mutta Oulun puoluekokous tuomitsi v. 1906 senaattori Karin toiminnan ja erotti hänet puolueesta. Samoin puolueen enemmistö arvosteli v. 1917 ankarasti Oskari Tokoin ja perustuslaillisen porvariston kokoomushallitusta, joka vahingoitti työväen asiaa. Vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen valtava enemmistö ei voinut ajatellakaan tilannetta, jolloin sosialidemokratia olisi ollut suomettarelaisten suosiossa kuten nykyinen sosdem. puolue on kokoomusporvarien, perustuslakiemme vihollisten suosiossa. Tätä vanhan sosdem. puolueen enemmistön kantaa kunnioittaen SKP tuomitsi aikoinaan Tannerin "työväenhallituksen", julisti sodanaikaiset sosdem. ministerit työväenluokan kavaltajiksi ja leimasi häpeällä Fagerholmin "työväenhallituksen", joka on kokoomusporvariston nöyrä välikappale.

Vanhassa sosialidemokraattisessa puolueessa oli poroporvareita, oikeistolaisia kiihkonatsionalisteja, jotka eivät tehneet eroa Venäjän tsaarin ja tämän sortaman kansan välillä, vaan kiihoittivat kansallisvihaa kaikkia venäläisiä vastaan pyrkien samalla luokkasovintoon kotimaisen porvariston kanssa. Nykyinen sosdem. puolue on Väinö Tannerin johtamana tullut hyvin toimeen Suomen entisten sortajien, venäläisten valkokaartilaisten kanssa, mutta taistellut ulkolaisten imperialistien yllytyksestä sosialistista Venäjää, Neuvostoliittoa vastaan, vaikka Neuvostoliitto on antanut Suomelle itsenäisyyden. Väinö Tanner ja sosdem. puolueen johto liittoutuivat Hitlerin kanssa ja kävivät neuvostovastaista sotaa tämän vasallina, vaikka he tiesivät, että Hitlerin voitto olisi tehnyt Suomesta Saksan alusmaan. Kansainvälisyyden,proletaarisen internationalismin hylkääminen johti nykyisen sosdem. puolueen johtomiehet myös isänmaan kavallukseen, teki heistä saksalaisten suurvaltaunelmien asiamiehiä. Viha Suomen ystävää Neuvostoliittoa vastaan ajaa heitä nykyisin palvelemaan Amerikan imperialisteja, jotka haaveilevat Suomesta uutta neuvostovastaisen sodan sillanpääasemaa.

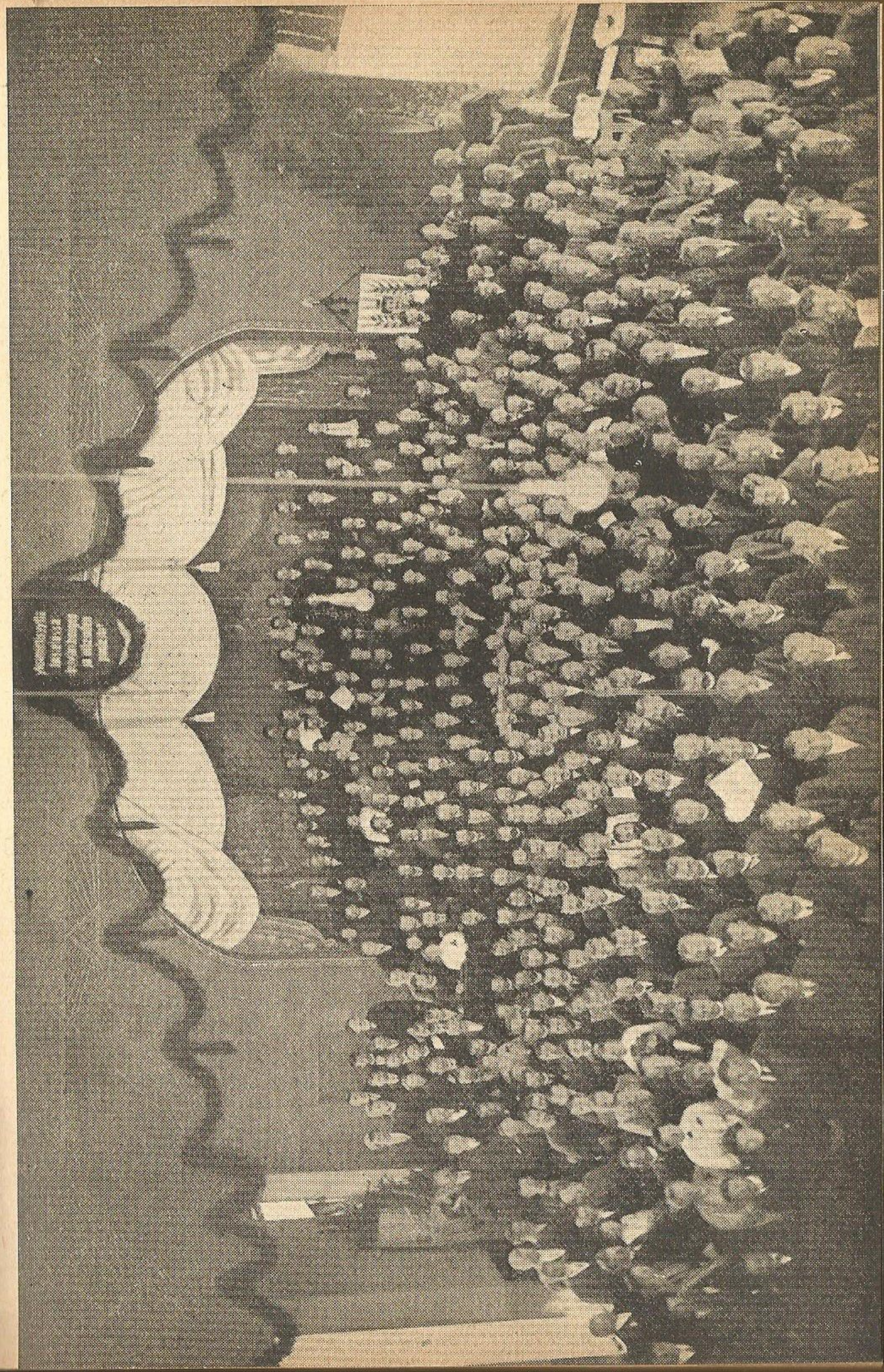
Mutta vanhan sosdem. puolueen etevimmät edustajat pyrkivät tsaarinvaltaa vastaan taistellessaan yhteistyöhön Venäjän vallankumouksellisten sosialistien kanssa, kannattivat proletaarista kansainvälisyyttä. Suureksi osaksi heidän ansiostaan Suomi saavuttikin itsenäisyytensä, joten tämä kansainvälisyys oli samalla isänmaallista. SKP on puolestaan koko olemassaolonsa ajan taistellut Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyden puolesta, koska se on samalla proletaarisen kansainvälisyyden ja Suomen kansallisten etujen mukaista. On siis ilmeistä, että SKP tässäkin asiassa vaalii vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen parhaimpia perinteitä.

Historiallinen katsaus vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen toimintaan osoittaa siis, että siinä oli alusta alkaen kaksi linjaa, luokkasovinnon linja ja luokkataistelun linja. Nykyinen sosialidemokraattinen puolue on Väinö Tannerin johdolla omaksunut vanhasta työväenliikkeestä kaikki ne perinteet, jotka pyrkivät luokkasovintoon, pyrkivät heikentämään työväenluokan taistelutahtoa ja saattamaan työläiset yhteistyöhön kapitalistien kanssa kapitalistisen järjestelmän säilyttämiseksi. Vanhassa sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä nämä pyrkimykset olivat oikeistolaisen vähemmistön pyrkimyksiä ja enemmistön taistellessa niitä vastaan. Nykyinen sosialidemokratia on hyljännyt vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen enemmistön edustamat luokkataisteluperinteet ja tehnyt sen vähemmistön edustamat luokkasovinnon periaatteet puolueensa päälinjaksi. Siten se on omaksunut vanhalta työväenliikkeeltä kaiken, mikä siinä oli huonoa, heikkoa, haparoivaa ja työväenliikkeeseen kelpaamatonta, yhdistänyt ne oikeistososialidemokratian "kolmannen tien" teoriaksi ja muuttunut porvariston asianajotoimistoksi työväenliikkeen piirissä.

Sitävastoin Suomen Kommunistinen Puolue on hylännyt vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen oikeistolaiset luokkasovinnon perinteet ja omaksunut sen enemmistön edustaman luokkataistelulinjan jättämät perinteet, kehittänyt ja täydentänyt niitä Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin luoman ja kehittämän luokkataistelu-

teorian pohjalla, kohottanut työväenliikkeen vanhat edistykselliset perinteet silloista korkeammalle tasolle leppymättömässä taistelussa porvaristoa ja sitä palvelevaa oikeistososialidemokratiaa vastaan. Samoin kuin O. W. Kuusisen ja Yrjö Sirolan luokkataistelulinja edusti vanhassa työväenliikkeessä parhainta, mitä sen aikainen työväenluokka pystyi aikaansaamaan, samoin O. W. Kuusisen ja Yrjö Sirolan perustama Suomen Kommunistinen Puolue edustaa parhainta, mitä Suomen työväenliikkeessä on nykyisin:

> *leppymätöntä luokkataistelua taantumusporvaristoa vastaan, luokkataistelua, joka johtaa maamme työväenluokan ja edistyksen lopulliseen voittoon, porvarillista demokratiaa laajempaan kansanvaltaan, työtätekevien demokratiaan, kapitalistista järjestelmää etevämpään sosialistiseen yhteiskuntaan.*

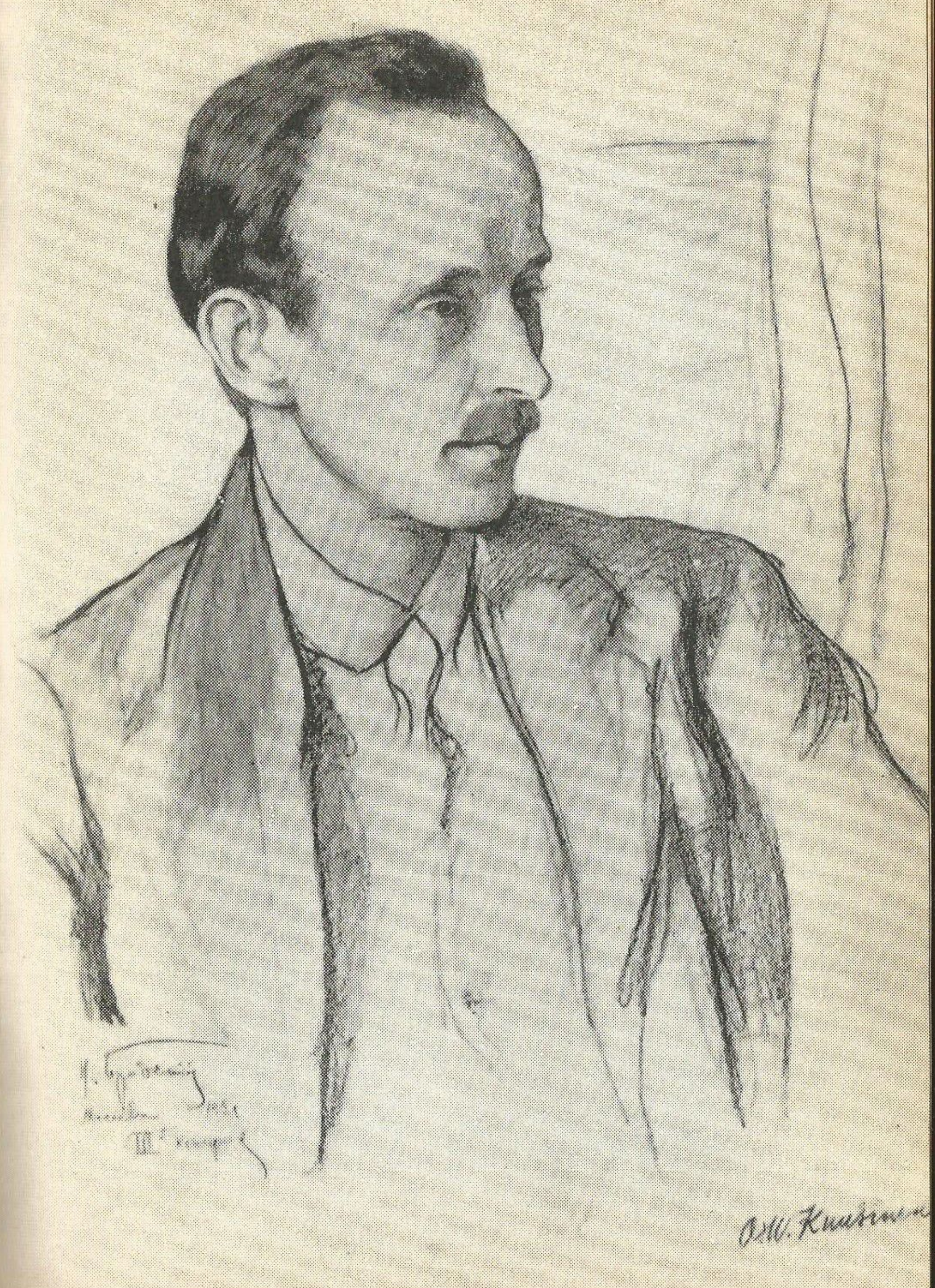

Oulun puoluekokous 20—27 p. elok. 1906. Puheenjohtajina Yrjö Sirola, Taavi Tainio ja E. Perttilä.

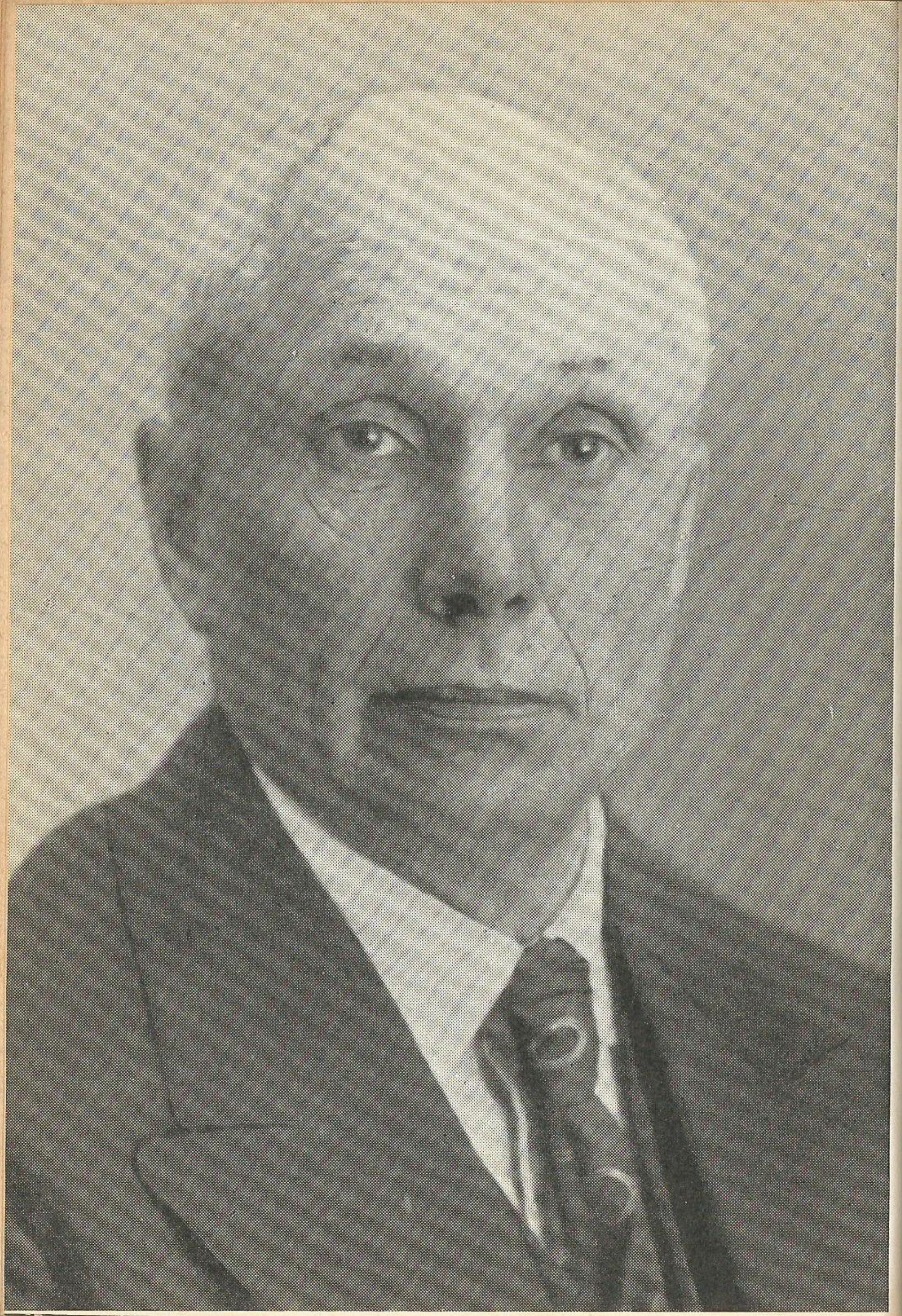
MUOTOKUVA

Meren myrskyä uhmaavat kallioluodot,
läpi hyökyjen katseen ne kohottavat.
Ajan myrskyistä nousevat johtajamuodot,
ja herjausryöpyt ovat voimattomat.
Teki työväenluokkamme vallankumousta,
tuli tappio — vainooja kansamme löi.
Yli päittemme laskeutui pilvi musta,
läpi sen tulisilmäys öin säkenöi.
Teoistansa on historiallamme vastuu,
sen hengetär taas yli kansamme liihoittelee.
Syvyydestänsä työväenluokka pois astuu,
käsivarsilla sen on taas — katso! — O. W.
Ohi mitättömyyksien suurtekojansa
työn valtava luokka vie historiaan
kuvaa kantain niin kauan kuin harteilleen kansa
sen ottaa ja käy sitä kannattamaan.

Moskova 4. 10. 1946 ARMAS ÄIKIÄ

O. W. Kuusinen

YRJÖ SIROLA

Yksilön aika on päättyvä kerran,
viisaankin johtajan kuolema vie.
Joukoille jää toki annettu ohje,
kansalle jää toki näytetty tie.

Aina on säilyvä mestarin maine,
pyövelin uhriksi ei teko jää.
Sosialistinen maa, jota näytit
on pyhä, toivottu määrämme pää.

Yksilö kaatuu, kansa ei kaadu,
säilyvät sankarin maine ja työ.
Kansojen rintama fasismin murskaa,
päiväksi muuttuu Pohjolan yö.

Moskova 18. 3. 1936 ARMAS ÄIKIÄ

Inkeri Lehtinen

SOSIALISMISTA KOMMUNISMIIN

Sosialismin tienraivaajina Neuvostoliiton työtätekevät ovat joutuneet suorittamaan jättiläismäisen työn. Sosialismi ei ole vain leikkiä ja juhlaa, joihin me sen usein kuvitelmissamme yhdistämme. Se on arkea, työtä ja taistelua niinkuin muukin elämä, mutta se avaa näköaloja, joista isämme ja äitimme eivät tohtineet uneksiakaan. Askel askeleelta, sitkeässä taistelussa on kapitalismin voimat murrettu, sen vaikutus hävitetty, luotu sosialistisen yhteiskunnan taloudellinen perusta muuttamalla takapajuinen maatalousmaa taloudellisesti riippumattomaksi voimakkaaksi teollisuusmaaksi, jonka maaseutua hallitsee kollektiivinen suurtalous entisten pienten vähätuottoisten viljelmien sijasta. Tätä taloudellista uudistustyötä on

seurannut työtätekevän väestön elintason nopea nousu, sivistyselämän ja kansan sivistysharrastusten ennennäkemätön vilkastuminen, kansanjoukkojen sosialistisen tietoisuuden, kansan moraalis-poliittisen yhtenäisyyden kehittyminen ja lujittuminen. Vaikka Hitler-Saksan hyökkäys löi syviä haavoja neuvostomaahan ja neuvostokansaan, hävitti mielettömästi sen raskain ponnistuksin rakentamia arvoja, ei se pystynyt sosialistista kehitystä pysähdyttämään eikä sen pohjaa horjuttamaan, Päinvastoin Neuvostoliitto on osoittanut, että sen poliittinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen järjestelmä kesti tuossa suuressa koettelemuksessa loistavasti tulikokeensa, osoitti elinkelpoisuutensa ja paremmuutensa kapitalistiseen maailmaan verrattuna. Sodan jälkeinen rakennustyö vahvistaa tuon käsityksen vakuuttavasti. Neuvostokansat ovat päässeet sellaisiin tuloksiin, että ne ovat voineet asettaa käytännön tehtäväkseen, lähivuosikymmenien tehtäväksi kommunistisen yhteiskunnan korkeamman vaiheen saavuttamisen.

KOMMUNISMIN KAKSI VAIHETTA

Ensimmäinen vaihe

Se on huikaisevan rohkea suunnitelma niinkuin kaikki bolshevikkien suunnitelmat ovat olleet. Mutta se ei ole elämälle vieraiden uneksijain pilvilinna, vaan työn ja taistelun miesten suunnitelma, jonka juuret ovat vahvasti maassa. Kommunistisen yhteiskunnan ääriviivat Marx esitti jo yli sata vuotta sitten Kommunistisen Puolueen Manifestissa ja täsmensi kuvaa vuonna 1875 arvostellessaan Saksan sosialidemokraattien ns. Gothan ohjelmaa. Kommunistinen yhteiskuntakin kokee eri vaiheita. Alemmassa vaiheessa, jota olemme nimittäneet sosialistiseksi, yhteiskunta on ratkaissut kapitalistista järjestelmää jäytäneen perusristiriidan ottamalla tuotantovälineet yhteiskunnan haltuun, poistamalla palkkatyöläiseen kohdistuneen riiston, kohottamalla työtätekevät ihmiset valtion ja yhteiskunnan ohjiin, antamalla heille ensi kertaa historiassa mahdollisuuden "rakentaa *itse* uutta elämäänsä ja ratkaista *oman* kokemuksensa pohjalla sosialistisen järjestämisen vaikeimpiakin kysymyksiä". (Lenin). Tässä vaiheessa noudatetaan periaatetta: Kukin kykyjensä mukaan, kullekin työnsä mukaan. Yhtäläinen suoritetun työn määrä oikeuttaa yhtäläiseen palkkaan.

Tämä vaihe merkitsee valtavaa edistysaskelta kapitalismiin verrattuna. Ensi kertaa on riistojärjestelmä kaadettu, kun aikaisem-

pien yhteiskunnallisten vallankumousten tuloksena vain riiston muodot muuttuivat. Sitkeän taistelun tuloksena riistäjäluokat on hävitetty. Mutta vielä ei vallitse täysi oikeudenmukaisuus. Yhtäläinen oikeus, suoritetun työn ollessa tuotteiden jaon mittana, on itse asiassa eriarvoisuutta, koska eri yksilöiden työnsuoritukset ja tarpeet eivät ole samat. Toinen on heikompi kuin toinen, toinen perheellinen, toinen perheetön jne. Mutta mikään muu jakoperiaate ei ole mahdollinen kommunismin ensi vaiheessa, jossa uusi yhteiskunta ei ole kehittynyt omalla pohjallaan, vaan jossa "vanhan yhteiskunnan syntymämerkit" ovat vielä selvästi näkyvissä ja rasittavat sosialistista yhteiskuntaa niin taloudellisessa kuin moraalisessakin suhteessa.

Toinen vaihe

Tätä vaihetta elää vielä Neuvostoliitto, joskin se on päässyt suurenmoisiin tuloksiin rakentaessaan kommunismin perustaa, vapautuessaan kapitalismin painolastista. Mutta se ei ole vielä saavuttanut kommunismin korkeinta astetta, jonka ääriviivat Karl Marx hahmoitteli seuraavin ylpein sanoin:

> *..."Kommunistisen yhteiskunnan korkeammassa vaiheessa, sen jälkeen kun on kadonnut yksilöitä orjuuttava työnjakoon alistaminen ja sen kanssa myös henkisen ja ruumiillisen työn vastakohtaisuus, sen jälkeen kun työ on lakannut olemasta yksinomaan vain elämisen väline ja tullut itse ensimmäiseksi elämäntarpeeksi, sen jälkeen kun yksilöiden kaikin puolin kehittyessä myöskin tuotantovoimat ovat kasvaneet ja kaikki yhteisörikkauden kuohuvat lähteet pulppuavat työdellisinä, — vasta sitten voidaan tyystin jättää selän taakse porvarillisen oikeuden ahdas näköpiiri, ja yhteiskunta voi kirjoittaa lippuunsa: Jokainen kykyjensä mukaan, kullekin tarpeittensa mukaan."*

Tämän yhteiskunnan rakentamisen neuvostoyhteiskunta on asettanut lähivuosikymmenien tehtäväkseen ja suuntaa siihen nyt koko keskitetyn voimansa ja ponnistuksensa. Neuvostoliiton suunnitelmat edellyttävät tuotantovoimien valtavaa kehittämistä kaikilla aloilla, kaupungin ja maaseudun lähentämistä, ruumiillisen ja henkisen työn välisen eroavaisuuden poistamista, kommunistisen ihmisen kasvattamista, ihmisen, jolle työ ei ole vain velvollisuus ja

pakko, vaan välttämättömyys, inhimillinen tarve, joka vasta antaa elämälle ylevän sisällön ja päämäärän.

Ristiriitojen luonne

Sen yhteiskunnan rakentaminen on nyt astunut neuvostokansan käytännön tehtäväksi. Eikä se suinkaan voi toteutua ilman taistelua, mikä on kaiken kehityksen ehto. Elämähän on täynnä ristiriitoja vanhan ja uuden mitellessä voimiaan keskenään. Mutta ristiriidat ovat eri oloissa laadultaan erilaiset ja edellyttävät myös erilaista kehitystietä tullakseen ratkaistuksi. Olemme oppineet erottamaan antagonistiset ja ei-antagonistiset ristiriidat. Antagonistisena pidetään jyrkkää leppymätöntä vastakohtien taistelua, joka voi ratketa vain väkivaltaisella kumouksellisella tavalla. Sellainenhan on esim. tuotantovälineiden kapitalistisen yksityisomistuksen ja yhteiskunnalliseksi kehittyneen tuotannon, porvariston ja proletariaatin välinen ristiriita. Sosialismin vaiheessa vaikuttavat ristiriidat eivät ole antagonistisia ja ne voidaan ratkaista uudella tavalla. Toveri Zhdanov esitti siitä muutama vuosi sitten tieteellisen määritelmän lausunnossaan, jossa hän käsitteli filosofian kysymyksiä.

> *"Neuvostoyhteiskunnassamme, jossa antagonistiset luokat on hävitetty, ei vanhan ja uuden välinen taistelu eikä siis myöskään kehitys alemmalta korkeampaa kohti käy antagonististen luokkien taistelun ja väkivaltaisten purkausten muodossa, vaan k r i t i i k i n ja i t s e k r i t i i k i n muodossa, joka on kehityksemme todellinen liikkeellepaneva voima, mahtava ase puolueen käsissä. Se on epäilemättä uusi liikkeen laji, uusi kehitystyyppi, uusi dialektinen lainmukaisuus."*

Kehitys kommunismia kohti kulkee siis nousevassa kaaressa, kommunistisen puolueen ja neuvostovaltion puuttuessa tietoisesti kehityksen kulkuun ja ohjatessa sitä. Ratkaistavia ristiriitoja on yllin kyllin. Niihin kuuluu maaseudun ja kaupungin, ruumiillisen ja henkisen työn välinen eroavaisuus, väestön tarpeiden rajattoman lisääntymisen ja kussakin vaiheessa saavutetun tuotannon tason välinen ristiriita. Näihin ristiriitoihin kuuluu edelleen sosialististen tuotantosuhteiden ja ihmisten tietoisuuteen juurtuneiden kapitalistisen ajatustavan jätteiden välinen ristiriita, jonka poistamista tarkoittaa sitkeä ja perinpohjainen kommunistinen kasvatustyö neuvostokansan keskuudessa.

TIETOISUUS KEHITYSTÄ OHJAAVANA VOIMANA

Kapitalismin kehityksen luonnonvoimaisuus

Sosialismin kehitysvaiheessa vaikuttavat lait poikkeavat aikaisempien yhteiskuntamuodostelmien aikana vallinneista laeista siinäkin suhteessa, että ensi kertaa historiassa tietoinen aines, edistyksellinen tietoisuus on päässyt voitolle vaistovaraisuudesta ja alistanut ohjaukseensa yhteiskunnallisen kehityksen lait. Kapitalistisen kehityksen silmiinpistävä piirre on alkuvoimaisuus, vaistovaraisuus, joka heijastaa tässä yhteiskunnassa ja ennen muuta sen taloudessa vallitsevaa anarkiaa. Friedrich Engels on kuuluisassa "Anti-Dühring"-teoksessaan havainnollistanut verrattomalla tavalla kapitalistisen tuotannon anarkian ja sen sovittamattomat ristiriidat. Yhteiskunnallisen tuotannon ja kapitalistisen omistuksen välinen ristiriita esiintyy proletariaatin ja porvariston vastakohtana, hän sanoo ja toteaa, että mitä järjestyneemmäksi ja kehittyneemmäksi käy tuotanto yksityisissä tehtaissa, sitä suurempi yhteiskunnallisen tuotannon anarkia vallitsee. Tuottaja ei hallitse tuotettaan, vaan tuote hallitsee tuottajaansa. Kukin tuottaa itsekseen, voiton toivossa, tietämättä, onko hänen tuotteensa tarpeen, onko sillä menekkiä. Kapitalistisen tavaratuotannon lakeja ei ohjaa suunnitteleva käsi, vaan ne täyttyvät alkuvoimaisesti. Ne näkyvät tavaranvaihdon alalla ja tulevat yksityisten tuottajien kohdalla näkyviin kilpailun pakkolakeina. Suurteollisuuden laajenemista ei koskaan vastaa tarvittava markkinain laajeneminen, ja seurauksena on purkaus — talouspula, sota. "Runsaudesta tulee hädän ja puutteen lähde". (Fourier). Tästä Engelsin johtopäätös:

> *"Yhteiskunnallisesti vaikuttavat voimat vaikuttavat täysin luonnonvoimien tapaan: sokeasti, väkivaltaisesti, hävittävästi niin kauan kun emme niitä tunne ja ota huomioon. Mutta kun olemme ne kerran oppineet tuntemaan, käsittäneet niiden toiminnan, niiden suunnan, niiden vaikutukset, riippuu vain meistä, että alistamme ne yhä enemmän tahtoomme ja päämme niiden välityksellä tarkoituksiimme."*

Tietoisuus sosialismin kehityksen ohjaajana

Sosialistisen yhteiskunnan aikana, jolloin antagonistiset vastakohdat on voitettu, jolloin ristiriitojen luonne on muuttunut, saa tietoinen aines, marxilais-leniniläinen teoria ratkaisevan merkityk-

sen yhteiskunnallisen kehityksen johdossa. Tämä toteamus ei ole vähimmässäkään ristiriidassa Marxin sen lausunnon kanssa, että ei ihmisten tajunta määrää heidän olemistaan, heidän yhteiskuntansa rakennetta, aineellisen elämän ehtoja, vaan nämä seikat määräävät heidän tajuntansa. Tämä pitää täysin paikkansa, kun on kysymys aatteiden ja teoriain alkuperästä. Mutta marxilaisuus ei ole koskaan kieltänyt aatteiden merkitystä kehitystä eteenpäinvievänä voimana. Sehän näkyy jo siinä taistelussa, jota proletariaatti käy kapitalismin oloissa kommunistisen puolueensa johdolla, marxilaista teoriaa ohjenuoranaan pitäen. Tosin siinä vaiheessa aatteen vaikutusta vähentää kapitalistisen ympäristön paine ja pimennys. Kapitalismihan pysyy pystyssä paitsi riiston ja väkivallan myös kansanjoukkojen yhteiskunnallisen sokeuden ja alistuvaisuuden ansiosta. Se tekee kaikkensa ehkäistäkseen sosialististen aatteiden vaikutuspiirin laajenemisen. Sen vuoksi kapitalismin vallitessa etualalle astuu näiden aatteiden kumouksellinen voima sen pannessa mahdollisimman laajat työtätekevät joukot liikekannalle kukistamaan kapitalismia, avaamaan tietä sosialismille.

Mutta sosialismin koko olemus edellyttää tietoisuutta, tietoista johtoa. Tuotantovälineiden yksityisomistuksen lakattua, tuotanvoimien ja tuotantosuhteiden ristiriidan poistuttua suunnitelmallisuus muodostuu yhteiskunnan perustaksi, tieteen, teorian merkitys kohoaa moninkertaiseksi. Yhteiskunnallisen kehityksen lakien tuntemus antaa mahdollisuuden nähdä eteenpäin, tajuta syntyneiden vaikeuksien luonne, kehityksen ristiriidat ja löytää keinot niiden ratkaisemiseen. Leniniläis- stalinilaisen puolueen korvaamaton ansio on siinä, ettei se ole koskaan kadottanut päämäärää, sosialismia, kommunismia näkyvistään, vaan määritellyt kehityksen eri vaiheet aina tarkoin laskien, mistä kulkee lyhin ja varmin tie kohti tuota suurta päämäärää.

VALTIO SOSIALISMISSA JA KOMMUNISMISSA

Kehityksen ohjaajana, joukkojen kommunistisen kasvatuksen suorittajana on kommunistisella valtiolla ratkaiseva osuutensa. Sosialismin ensimmäiset teoreetikot olettivat, että sosialismin vallitessa, luokkavastakohtien poistuttua valtio käy tarpeettomaksi, kuolee. Niin ei ole tapahtunut, koska sosialismiin siirtyminen ei tapahtunut kaikissa maissa tai edes suurimmissa maissa yhtaikaa kuten kapitalismin nousukaudella eläneet Marx ja Engels edellyttivät. Imperialismin aikana, kapitalismin epätasaisen kehityksen lain vai-

5-vuotissuunnitelman viimeisenä vuonna Neuvostoliitto tuottaa:

Valurautaa	19,5	milj. tonnia
Terästä	25,4	„ „
Hiiltä	250,0	„ „
Naftaa	35,4	„ „
Sähkövoimaa	82,0	miljard. kw
Vetureita	2 200	kpl
Tavaravaunuja	146 000	„
Kuorma-autoja	428 000	„

Traktoreita	112 000	kpl
Henkilöautoja	65 600	„
Puuvillakangasta	4 686	milj. metriä
Villakangasta	159,4	" "
Nahkakenkiä	240	milj. paria
Viljaa	127,0	milj. tonnia
Raakapuuvillaa	3,1	" "
Sokerijuurikkaita	26,0	" "

kuttaessa sosialismi saattoi voittaa ja voitti aluksi yhdessä erillisessäkin maassa joutuen käymään ankaraa puolustustaistelua kapitalistista ympäristöä vastaan. Mikäli ympäristö ei muutu, on valtio myös kommunismin aikana välttämätön. Mikäli kapitalistinen ympäristö säilyy, valtio on välttämätön myös kommunismin aikana. Nykyvaiheessa, imperialistien hioessa jälleen puukkojaan sosialismin maan tuhoamiseksi, neuvostokansat pitävät valtionsa lujittamista elintärkeänä tehtävänään voidakseen menestyksellä suojella sosialismin maata ja puolustaa rauhaa ja vapautta koko maailmassa.

Mutta valtion sisäiset tehtävät ovat sosialismin lujittuessa oleellisesti muuttuneet. Kun se neuvostovallan ensi vuosikymmenellä joutui ulkoisen puolustuksen ohella sisäisenäkin päätehtävänään pitämään kurissa kapitalistisia aineksia, niin viime vuosikymmenten aikana sen päähuomio maan sisällä on kohdistunut talouselämän ohjaamiseen sekä kansansivistystyöhön. Valtavat taloussuunnitelmat, joita Neuvostoliitossa parhaillaan toteutetaan, ovat sosialistisen valtiovallan suunnitelmia. "Kommunismi = neuvostovalta + koko maan sähköistäminen", on Leninin kuuluisa lause vuodelta 1920, jolloin hän esitti neuvostovaltion ensimmäisen suurisuuntaisen taloussuunnitelman, sähköistämissuunnitelman, jonka tavoitteet tuntuivat päätähuimaavilta. Taloudellisen rakennustyön suunnittelijana ja suorittajana kommunistisen puolueen johtama neuvostovaltio toimii edelleenkin uranuurtajana.

KOHTI TUOTANNON RUNSAUTTA

Neuvostovallan taloudellinen päätehtävä

Tuotannon kehitys alkaa aina tuotantovoimien, s.o. tuotantovälineiden kehityksestä. Kaiken taloudellisen nousun perusehtona on raskaan teollisuuden, tuotantovälineitä tuottavan teollisuuden luominen tarpeellisessa laajuudessa. Se oli neuvostovallan ensimmäisten 5-vuotissuunnitelmien tärkein tavoite.

Kommunistisen yhteiskunnan porraspuuna on tuotantovoimien kehittäminen niin korkealle asteelle, että ihmiskunnan kaikki järjelliset tarpeet ovat tyydytettävissä. Neuvostoliitossa tämä siirtymisvaiheen tehtävä on ilmaistu sanoin, että maan on saavutettava ja sivuutettava kehittyneimmät kapitalistiset maat taloudellisessa suhteessa, s.o. henkilöä kohden lankeavassa teollisuustuotteiden määrässä.

Tätä tehtävää neuvostokansat olivat ryhtyneet suorittamaan juuri

silloin, kun toinen maailmansota puhkesi ja asetti niille toiset tehtävät. Vuonna 1939 bolshevikkipuolueella oli ollut XVIII edustajakokouksensa, jossa Stalin oli pitänyt erään historiallisista puheistaan. Hän oli saattanut todeta, että 5-vuotissuunnitelmiaan toteuttaessaan Neuvostoliiton teollisuuden kasvuvauhti oli ollut suurempi kuin minkään muun maan oli koskaan ollut ja että tuotantotekniikankin suhteen Neuvostoliitto oli ajanut kaikkien muiden ohi. Mutta bolshevistisella suoruudella hän samalla osoitti, missä suhteessa neuvostomaa oli vielä jäljessä kehittyneimmistä kapitalistisista maista. Hän esitti numerotietoja teollisen tuotannon perustan, valuraudan tuotannosta Englannissa, Saksassa ja Yhdysvalloissa Neuvostoliittoon rinnastettuna ja asetti tehtäväksi tuotannon kohottamisen tasolle, joka merkitsee kaikkien muiden maiden sivuuttamista.

Tämän saman tehtävän Stalin esitti v. 1946, antaessaan numeroiden puhua päämäärästä. Jotta päästäisiin siihen, että Neuvostoliiton asukkailla on yllin kyllin tarvitsemiaan tuotteita, on teollisuustuotannon määrä kolminkertaistettava v:een 1940 verrattuna, valuraudan vuosituotanto nostettava 50 miljoonaan tonniin, teräksen 60 miljoonaan, kivihiilen 500 miljoonaan, öljyn 60 miljoonaan. Vain siinä tapauksessa maa on täysin turvattu yllätystenkin varalle. "Siihen tarvitaan ehkä kolme uutta viisivuotissuunnitelmaa, ellei enemmän, hän lausui. Mutta se voidaan tehdä ja meidän on se tehtävä."

Tämä päämäärä innoittaa neuvostokansoja niiden toteuttaessa neljättä 5-vuotissuunnitelmaansa, joka pääosiltaan täyttyy neljässä vuodessa, tämän vuoden aikana. Kun tuotantovoimat ja tuotantosuhteet — sosialistinen tuotanto — ja sosialistinen omistus — ovat keskenään sopusoinnussa, voivat tuotantovoimat kehittyä häiriytymättä. Yleisvaltakunnallinen suunnitelma on se piirustus, jonka mukaan maata rakennetaan ja jossa eri alojen tarpeet ja mahdollisuudet, niiden riippuvaisuus toisistaan, harmooninen kokonaisuus on huomioitu. Nyt päättyvän 5-vuotissuunnitelman mukaisesti teollisuuden tuotanto nousee 50 % korkeammaksi kuin mitä se oli ennen sotaa, maatalouden tuotto ylittää niinikään v:n 1940 rajan. Nytkin on konerakennus, kaiken teollistamisen sydän, saanut suurinta huomiota osakseen. Sen tuotanto kaksinkertaistuu, metallitehtaitten kalustojen tuotanto lähes nelinkertaistuu, autojen tuotanto nousee 3,5 kertaiseksi jne. Metallinleikkauskoneiden lukumäärä lisätään 1.300.000:een, mikä on 1/3 suurempi Yhdysvaltain vastaavaa konekantaa v. 1940. Näiden vuosien rakennustyö on valtaisalta osaltaan ollut jälleenrakennusta, lähivuosina nousu sodanedelliseen verrattuna on oleva monin verroin voimakkaampi.

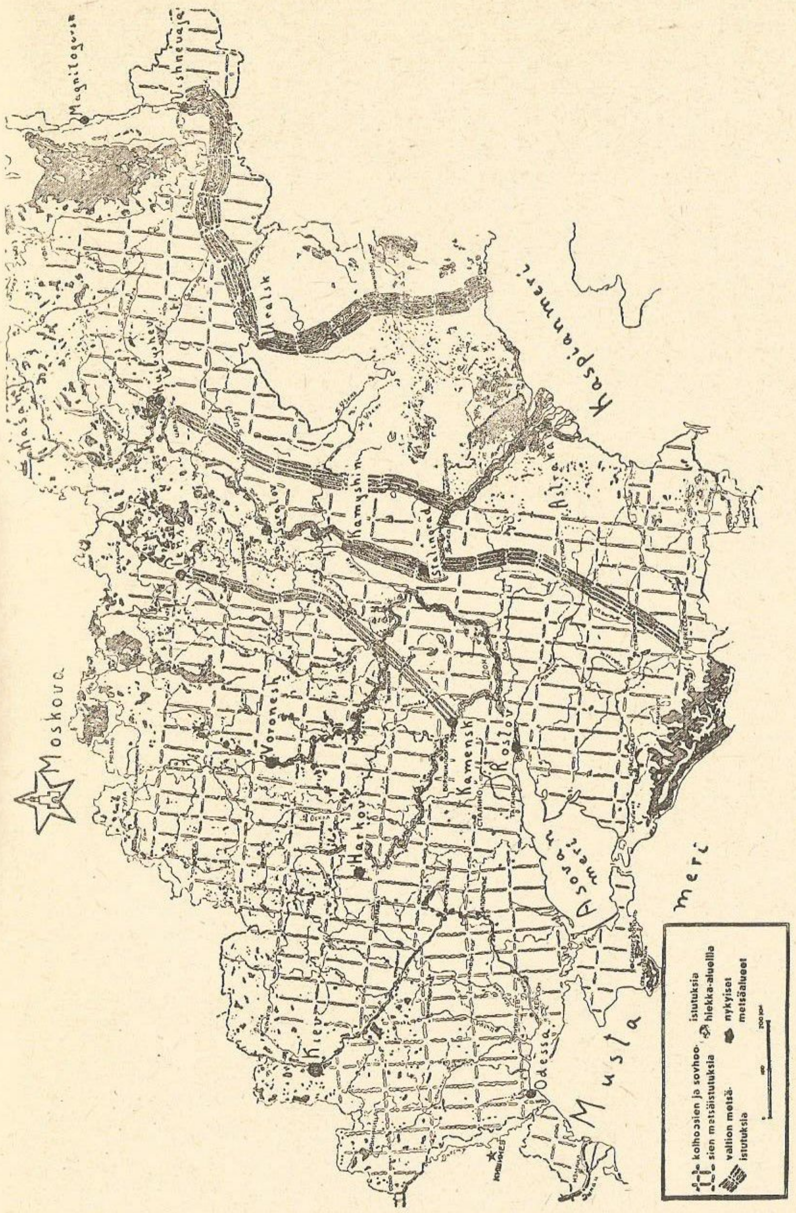
Tekniikka kunniassa

Mutta tuotantotehon, työn tuottavaisuuden kohottaminen nykyistä vielä paljon korkeammaksi — ja sehän on vasta kommunismin aikana saavutettavan runsauden ja rikkauden lähde — vaatii tekniikan herkeämätöntä kehittämistä. Kommunismin rakentajat pyrkivät siihen, että valtaosa sosialistisessa tuotannossa työskentelevistä ihmisistä voidaan vapauttaa ruumiillisen työn ponnistuksesta, siirtää pääosa työtä koneiden suoritettavaksi ja rajoittaa ihmistyövoiman tehtävä tuotantoprosessien ohjaamiseen ja tarkkailuun. Siinä hengessä suoritetaan jatkuvaa teknillistä uudistustyötä. Tuotantoprosessin kaikkiin osiin ulottuva mekanisoiminen, ns. kompleksimekanisointi on päivän tunnussana. Siihen liittyy tuotannon automatisointi, kansantalouden kaikkien alojen sähköistäminen, kemian käyttö teollisuuden ja maatalouden eri aloilla. Uusi tekniikka on suurten nopeuksien, paineiden, lämpötilojen tekniikkaa. Niitä ovat tutkineet useimmat Stalin-palkinnon saaneet tiedemiehet, jotka yhdessä työläisten kanssa ovat soveltaneet lukuisia uusia arvokkaita keksintöjä käytäntöön. Eräs heistä, akateemikko Bardin, on yhdessä ”Sirppi ja vasara”-tehtaan työläisten kanssa tehnyt keksinnön hapen käytöstä Martin-uunien tuotantoprosessin tehostamiseksi. Yksityisistä automaattikoneista siirrytään automaattijärjestelmiin. Sähköistämissuunnitelma, jonka Lenin jo v. 1920 esitti Venäjän koko kansantalouden nousun edellytykseksi ja vipusimeksi, on saanut valtavat mitat. Se ei koske vain teollisuutta, vaan myös maataloutta, liikennettä, ihmisen arkipäivän toimien kaikinpuolista keventämistä.

MAASEUDUN JA KAUPUNGIN EROA KAVENNETAAN

Luontoa taltutetaan

Sosialistisen maatalouden ongelmat eivät ole suinkaan pienemmät ja yksipuolisemmat kuin teollisuuden, vaan jos mahdollista vieläkin moniulotteisemmat. Tietenkin maaseudun koneistaminen on yhä edelleenkin päiväjärjestyksessä kuten ensimmäisten 5-vuotissuunnitelmien aikana. Parhaallaan toteutettavan 5-vuotissuunnitelman aikana maaseutu saa esim. 720.000 traktoria lisää, kun se edellisen 5-vuotissuunnitelman aikana sai 512.000. Mutta maaseudulla tapahtuu muutakin: neuvostokansa on ryhtynyt valtavaan taisteluun luonnon taltuttamiseksi. Tiedemiesten suunnitelmien pohjalla on laadittu 15 vuoden aikaa varten jättiläismäinen metsänistutus-

Neuvostoliiton huomattavimpien viljakeskusten metsäsuojaistutuskartta.

suunnitelma, jonka avulla 120 milj. ha hedelmätöntä maata muutetaan viljelykseen kelvolliseksi. Yritys ei muuta vain maaperää, vaan ilmastonkin noilla seuduilla. Kun siihen vielä liittyy jättiläismäisen kasteluverkoston rakentaminen, näemme neuvostokansan voitollisessa taistelussa luontoa vastaan valtavan maansa eri puolilla.

Sähkö maaseudun uudistajana

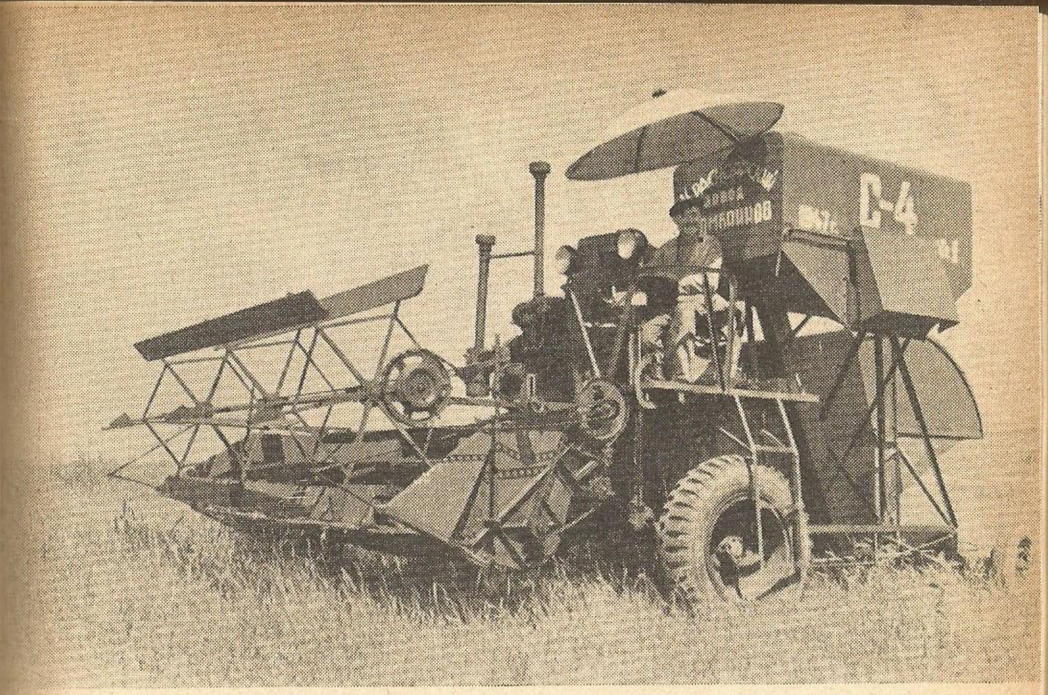
Mutta myös sähköistämisongelma kuuluu polttavimpiin päivän ongelmiin.

Kun sähköistämisen tulokset maaseudulla näkyvät ensimmäisten 5-vuotissuunnitelmien aikana sosialistisen teollisuuden tuotteiden, ennen muuta maatalouskoneiden muodossa, niin tällä kertaa pyritään koko maataloustuotanto kytkemään sähköistämisen piiriin. Se on elimellinen osa satojen lisäämistä tarkoittavista toimenpiteistä. Sähkönkäytöllä on yhä suurempi merkitys puinnissa, viljan lajittelussa, maataloustuotteiden valmistamisessa ja säilyttämisessä, mutta myös karjataloustuotannon alalla — lypsyssä, lampaiden keritsemisessä, rehun valmistuksessa ym. puhumattakaan sellaisten suurisuuntaisten yritysten kuin kastelulaitteiden käytöstä. Neuvostotiede uurastaa parhaillaan sähköllä käyvien maatalouskoneiden rakentamiseksi. Maaseudulle on kokeilutarkoituksessa perustettu sähkö-kone-traktori-asemia, joiden tutkimuskohteena on peltotöiden sähköistäminen.

Nämä suunnitelmat tähtäävät kaikki samaan päämäärään: maaseudun ja kaupungin lähentämiseen, niiden välisen eron poistamiseen. Mutta se ei käy kaupunkien hävittämisen tietä, kuten sosialisti-utopistit aikoinaan kuvittelivat, vaan lähentämällä maaseudun tuotanto- ja elämänoloja sosialististen kaupunkien oloja vastaaviksi. Ensimmäisten 5-vuotissuunnitelmien aikana rakennettiin ensimmäiset sosialistiset kaupungit, joiden joukossa Stalingradilla oli kunniasija. Ne olivat yhtenäisen suunnitelman mukaan pystytetyt kaupungit, joissa oli ilmaa, vehreyttä ja valoa, suurine uudenaikaisine rakennuksineen. Nyt rakennetaan myös sosialistisia kyliä, maaseudun uusia kulttuurikeskuksia, joista koko maa on ylpeä.

Sosialistiset kylät

Aasiassa Syr-Darja-joen varrella on eräs niitä, Avantgard-niminen kollektiivitalous. Kolhoositalonpoikain kodit ovat kauniiden ja suorien teiden varrella, puutarhojen keskellä. Joka talossa on keittiön lisäksi useampia huoneita, uusiin koteihin on hankittu hyvät

Ensimmäinen automaattikombaini. Valmistaja Krasnojarskin tehdas.

huonekalut, niissä on sähkö. Kylän laidassa on sähköasema, verstaita, autohalli, ja muita talousrakennuksia. Kylässä on oma postipaikkansa, radioasemansa, puhelinasemansa. Erikoisen kauniin rakennustaiteellisen asun ovat saaneet keskikoulu, sairaala, ambulatorio, kaupat. Eikä sieltä puutu omaa teatteriakaan, jossa on taiteellisesti sisustettu katsomonsa, hallinsa, taiteilijahuoneet, kerho- ja lepohuoneet. Tällainen kylä ei ole enää pimeä, ahdistava maakolo, joka karkoittaa jokaisen henkisesti virkeän, elämän- ja toiminnanhaluisen ihmisen, vaan sen väestöllä on lukuisia yhtymäkohtia kaupunkielämän niiden piirteiden kanssa, jotka tekevät ihmisen elämän ja työn nautinnolliseksi ja kohottavaksi eteenpäinpyrkimiseksi.

RUUMIILLISEN JA HENKISEN TYÖN ERO POISTUU

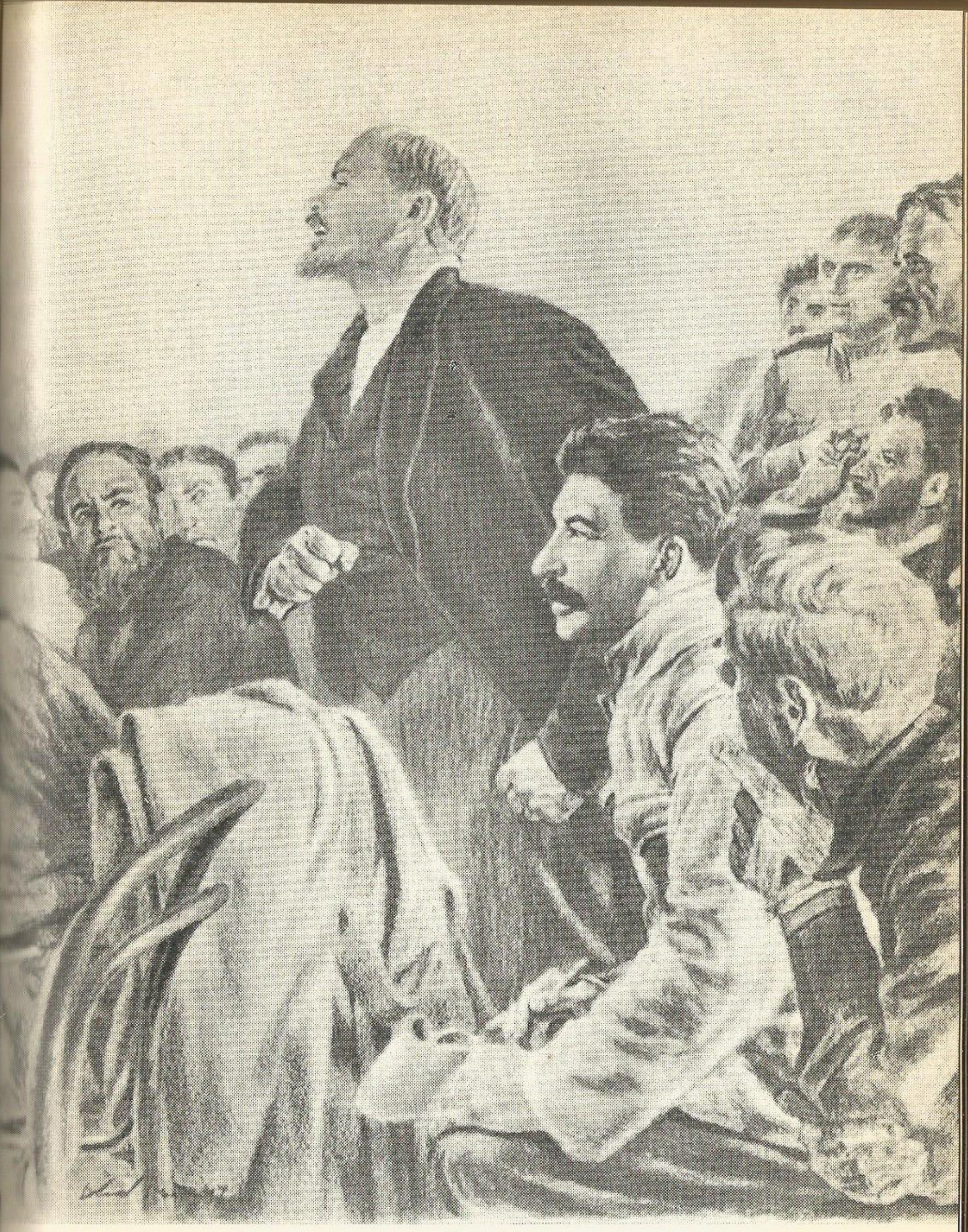
Näissä tulevaisuudensuunnitelmissa kuvastuvat sosialistisen yhteiskunnan ponnistelut ruumiillisen ja henkisen työn välisen vastakohtaisuuden poistamiseksi. Teknillisen kehityksen jouduttaminen

tarkoittaa tuon vastakohtaisuuden vähentämistä, koneen, automaatin asettamista ihmisen tilalle hänen vapauttamisekseen uuvuttavasta ruumiillisesta työstä. Mutta se ei tarkoita yleisen kehitystason alentamista, vaan työmiehen ja työläisnaisen, maaseudun työtätekevän talonpoikaisväen sivistystason kohottamista teknillisen sivistyksen saaneen työntekijäryhmän tasolle.

Kansansivistys

Siihen tähtää Neuvostoliiton koko valtava kansansivistystyö, jonka avulla maan koko väestö on oppinut luku- ja kirjoitustaidon ja kartuttaa tietojaan ihailtavalla sitkeydellä. Väenlaskun luotettavat numerot osoittivat jo 10 vuotta sitten, että joka kolmas kouluiän sivuuttanut neuvostokansalainen harjoittaa opintoja. Kouluissa on lähes 30 miljoonaa lasta, korkeakouluissa on ensi vuonna 674.000 opiskelijaa ja monilukuisissa keskikoulua vastaavissa ammattiopistoissa 1.123.000. Työssä olevista nuorista käy lukuisa määrä iltakouluja. Korkeakoulujen yhteydessä toimivissa kirjeopistoissa on satojatuhansia oppilaita, aikuisia, nuoria ja vanhoja, jotka sillä tavoin lisäävät pätevyyttään ja suorittavat uusia tutkintoja. Joka ainoassa tehtaassa on omat ammattikoulunsa tai ainakin ammattikerhonsa, joissa parhaat ammattityöläiset pitävät insinöörien ohella ja näiden muodostaessa usein osan hartaasta kuulijakunnasta luentoja keksinnöistään ja työmenetelmistään. Aivan samoin on asia maaseudulla — sielläkin ovat kehittyneimmät työntekijät tovereittensa opettajia, joiden tiedot ja kokemukset herättävät arvonantoa ja harrastusta.

Siihen onkin täydet mahdollisuudet nyt, jolloin neuvostokoulun hedelmällinen vaikutus ulottuu joka puolelle. Kuvaava on Kalugan alueen Peremyslin piirin "Vappu"-kolhoosin kokemus, jossa on 525 työkykyistä jäsentä ja heistä 308 päättänyt joko 10-vuotisen tai 7-vuotisen koulun. Tai entäpä Ukrainan kolhoosinuorison tunnettu edustaja Mark Osernyi, joka kertoo, että hänen työryhmänsä kaikilla nuorisoliittolaistytöillä on takanaan keskikouluopinnot ja heidän kemian, fysiikan, luonnon historian tietonsa ovat erinomaiseksi avuksi maataloustyössä. Osernyi itse harjoittaa työnsä ohessa tieteellistä koetoimintaa tutkien maissin satoisuutta ja on Dnjepropetrowskin maatalousinstituutin tiedeneuvoston jäsen. Tämä on sitä nuorisoa, joka seuraa suuren luonnonuudistajan Mitshurinin jälkiä ja pakottaa luonnon noudattamaan ihmisen tahtoa.

E. Kibrika. — "On sellainen puolue!" — Eräs menshevikki väitti puhuessaan ensimmäisessä yleisvenäläisessä neuvostojen edustajakokouksessa 4. 6. 1917, ettei Venäjällä ole sellaista poliittista puoluetta, joka uskaltaisi ottaa valtaa yksinään. Lenin vastasi paikaltaan: "On sellainen puolue!" Senjälkeen pitämässään puheessa Lenin selitti: "Vastaan siihen: on! Ei ainoakaan puolue voi kieltäytyä siitä, ja meidän puolueemme ei kieltäydy: se on joka hetki valmis ottamaan vallan kokonaan."

Dombassin nuorisoa.

SOSIALISTISET TUOTANTOSUHTEET — SOSIALISTINEN KILPAILU

Sosialistinen kilpailu — kommunismin rakennustapa

Tässä on viitattu yksityistapauksiin, mutta kysymys ei ole suinkaan yksityistapauksista, vaan joukkoilmiöstä, neuvostoyhteiskunnalle luonteenomaisesta ilmiöstä. Sosialistisen tuotannon, sosialististen tuotantovoimien kasvu vahvistaa ja kehittää sosialistisia tuotantosuhteita, jotka taas puolestaan edistävät tuotantovoimien kehitystä.

Sosialistiset tuotantosuhteet — ihmisten toverillinen yhteistyö ja keskinäinen tuki työn kuluessa — saavat välittömän ilmauksensa sosialistisessa kilpailussa, stahanovilaisliikkeessä, jota Stalin on nimittänyt yhteiskunnan kommunistiseksi rakennustavaksi. Lenin näki kommunismin idun jo ensimmäisissä työläisten lauantaitalkoissa, joihin nämä vapaaehtoisesti ryhtyivät neuvostovallan raskaimmassa alkuvaiheessa, nälän, sodan ja hävityksen keskellä. Tuosta siemenestä kehittyi mahtava liike, jonka merkitys sekä maan tuotantoelämälle, mutta ennen muuta väestön kommunistiselle kasvatukselle on ollut ihmeitätekevä. Se on kapitalistisesta kilpailusta yhtä etäällä kuin taivas maasta. Viimemainitun periaatehan on toisten häviö ja kuolema, jotta toiset voisivat voittaa ja hallita. Sosialistisen kilpailun periaatteena taas on edistyneimpien toverillinen apu jälkeenjääville yleisen nousun aikaansaamiseksi. ”Kapitalistinen kilpailu sanoo: tuhoa ne, jotka jäävät jälkeen, jotta voisit lujittaa valtasi. Sosialistinen kilpailu sanoo: toiset työskentelevät huonosti, toiset hyvin, toiset vielä paremmin — saavuta parhaat ja saa aikaan yleinen nousu.” (Lenin)

Stahanovilaiset — tuotannon kumoukselliset

Kuitenkin nykyvaiheen stahanovilaisliike eroaa huomattavasti neuvostovallan ensi vuosien kilpailuista, lauantaitalkoolaisten vapaaehtoisesta ponnistuksesta, sillä se on sen teknillisen vallakumouksen lapsi, jonka Neuvostoliiton teollisuus ja maatalous ovat viime vuosikymmenien aikana kokeneet. Niinkuin Lenin havaitsi työläisten talkooponnistusten uuden yhteiskunnallisen merkityksen, niin myös Stalin näki stahanovilaisliikkeessä työväenluokan teknillisen ja kulttuurinousun idun, joka valmistaa edellytyksiä kommunismiin siirtymiselle muuttaessaan vanhoja tuotannollisia normeja kohottamalla voimakkain harppauksin työn tuottavaisuutta, lähentämällä työväen kulttuuritasoa insinöörien ja teknikoiden sivistystasoon. So-

Stalinogorsk, kaivosmiesten kaupunki.

sialistisen vallankumouksen auraamalla maaperällä on kasvanut uusi ihminen. Stahanovilaiset ovat kommunistisen työn miehiä ja naisia, teknillisesti korkeatietoisia ja -taitoisia, tuotannon kumouksellisia. He ovat koneensa herroja eivätkä sen orjia, he eivät tunne kapitalismin tylsistyttämää työtä, sen aiheuttamaa henkistä turtumusta, vaan ovat teknillisen kehityksen lipunkantajia, vapaan, sosialistisen työn sankareita. He ovat niitä, joille työ on jo muuttunut elämän tarpeeksi, kunnian asiaksi.

* * *

KEHITYKSEN LIIKKEELLEPANEVAT VOIMAT NEUVOSTOYHTEISKUNNASSA

Kritiikki ja itsekritiikki

Aivan samoin kuin kapitalismin lainmukaisuudet lakkaavat vaikuttamasta sosialistisessa yhteiskunnassa, aivan samoin myös kehityksen liikkeellepanevat voimat ovat siinä toiset kuin kapitalis-

min vallitessa. Kapitalistisen järjestelmän perusristiriidan, porvariston ja proletaarien välisen vastakohdan aiheuttaman luokkataistelun sijasta sosialistisessa yhteiskunnassa ovat kehityksen vipusimina kritiikki ja itsekritiikki, neuvostokansan poliittis-moraalinen yhtenäisyys, kansojen veljeys, neuvostopatriotismi. Kaikki ne ovat voimia, joita tietoinen aines, bolshevistinen puolue, neuvostovaltio ohjaavat ja kehittävät.

Kriitillinen, vallankumouksellinen henki on marxilaisuuden-leniniläisyyden olennainen piirre. Bolshevikkien suhteessa kritiikkiin kuvastuu koko heidän maailmankatsomuksensa, heidän kriitillinen, taisteleva filosofiansa. Dialektinen materialismi ei tunnusta mitään ikuista, muuttumatonta, ehdotonta, pyhää. Kaikessa se näkee nousun ja laskun, kukoistamisen ja kuihtumisen, syntymisen ja häviämisen merkit, etsii uutta, kumoaa vanhaa, raivaa tietä elämänkelpoisen esiinnousulle kehityksen lait tajuten ja niitä toteuttaen. Mutta marxilainen filosofia ja sen edustajat eivät ole kriitilliset vain ympäristöään kohtaan, vaan myöskin itseään, omaa työtään kohtaan. Marx on sanonut proletaarien vallankumouksen eroavan muista vallankumouksista juuri siinä, että se alati arvostelee itseään ja sen kautta lujittaa voimaansa. Lenin on moneen otteeseen osoittanut, että bolshevistiselle puolueelle, elämään lujimmin ankkuroituneelle ja elinkelpoisimmalle puolueelle itsekritiikki on välttämätön, ei vain virheiden korjaamiseksi, vaan luokan ja siten myös joukkojen kasvattamiseksi ja opettamiseksi. Lakoonisuudessaan ja ytimekkyydessään loistava on Stalinin ohje:

> *"Puolue on voittamaton, jos se ei pelkää arvostelua eikä itsearvostelua, jos se ei peittele työnsä virheitä ja puutteellisuuksia, jos se opettaa ja kasvattaa kaadereitaan puoluetyön virheiden opetuksien pohjalla, jos se osaa korjata virheensä aikanaan.*
>
> *Puolue joutuu perikatoon, jos se salaa virheitään, peittelee kipeitä kysymyksiä, verhoaa epäkohtiaan teennäisellä hyvinvoinnin näytteille asettamisella, ei siedä arvostelua eikä itsearvostelua, tulee itsekylläiseksi, antautuu omahyväisyyden tunteen valtaan ja alkaa lepäillä laakereillaan."*

Kritiikki on elävöittävä voima, joka herättää ajatusta, vie sitä eteenpäin, avaa näköaloja. Kritiikki on paikallaan polkemisen, kaiken vanhoillisuuden perivihollinen. Tietoisuushan kulkee tavallisesti aineellisten muutosten jäljessä, se liikkuu mielellään jo poljettua tietä ja etsii valmista vastausta kysymyksiin. Sen vuoksi tarvitaan

tietoista, johdettua pyrkimystä kangistumisen, luutumisen ehkäisemiseksi. Kritiikin hyväätekevä voima näkyy ennen muuta stahanovilaisliikkeessä, sosialistisessa kilpailussa, joka kumoaa vanhoja mittoja ja käsityksiä. Sosialistinen kilpailu on työtätekevien joukkojen luovaan aloitteellisuuteen perustuva itsekritiikin ilmaus.

Puolueen tietoisesti johtamana kritiikistä ja itsekritiikistä onkin Neuvostoliitossa muodostunut mahtava ase taisteltaessa kommunismin puolesta. Neuvostokansa tietää, ettei se voi suorittaa suuria rakennussuunnitelmiaan, ellei se kohdista kritiikin tulta kaikkeen, mikä jarruttaa niiden toteuttamista. Rohkea kritiikki on välttämätöntä ennakkoluulojen murtamiseksi. Sellainen kritiikki auttaa havaitsemaan uudet, kehittyvät idut, ja tekemään yleistyksiä, johtopäätöksiä, jotka muodostuvat koko liikkeen ohjenuoraksi.

KANSAN MORAALIS-POLIITTINEN YHTENÄISYYS

Toinen kehityksen liikkeellepaneva voima on neuvostokansan moraalis-poliittinen yhtenäisyys. Tämä voima on vasta kuluneen vuosikymmenen aikana voinut vaikuttaa täydellä teholla. Vaikka yhtenäisyys alkoikin muovautua jo heti vallankumouksen voitettua, niin se tuli tosiasiaksi vasta sitten, kun sosialismi oli voittanut koko taloudessa, yhteiskunnallisen elämän kaikilla aloilla, kun riistäjäluokat, kapitalistiset ainekset oli hävitetty. Vasta vuoteen 1936 saavuttaessa, stalinilaisen perustuslain hyväksymisvuonna, oli kansan moraalis-poliittisen yhtenäisyyden luja pohja laskettu. Sosialistinen teollisuus ja sosialistinen maatalous oli luotu, ja lujitettu. Silloin ei maassa ollut enää toisilleen vihamielisiä luokkia, vaan uudistuneen työväenluokan, kolhoositalonpoikaiston, sivistyneistön edut sulautuivat yhteen. Ne olivat käyneet kokemuksista ja opetuksista rikkaan rakennustyön koulun, saaneet maistaa työnsä ja ponnistustensa tuloksia elintasonsa jatkuvana kohoamisena ja tajunneet omien etujensa kietoutuvan kiinteästi yhteen yhteiskunnan, sosialismin etujen kanssa. Vasta näiden muutosten jälkeen sosialistinen tietoisuus saattoi tunkeutua koko kansaan, ulottua yhteiskunnan kaikkiin jäseniin. Vasta silloin muodostui lopullisesti se neuvostokansan moraalis-poliittinen yhtenäisyys, joka kesti murtumattomana raskaan sodan taakan ja innoitti kansat valtavaan rakennustyöhön jo taistelun aikana. Neuvostokansan luja yhtenäisyys taistelussa kommunismista on sosialistisen yhteiskunnan arvokkaimpia saavutuksia ja valtatekijä tämän taistelun viemisessä voitolliseen päätökseen.

KANSOJEN YSTÄVYYS

Kansain moraalis-poliittisen yhtenäisyyden takoutuessa on myös takoutunut Neuvostoliitossa asuvien kymmenien eri kansallisuuksien ystävyysliitto, joka on auttanut myös takapajuiset, pienet, heikot kansat suorittamaan vahvempien avulla jättiläisharppauksen kehityksensä tiellä. Se on leniniläis-stalinilaisen kansallisuuspolitiikan ansiota. Bolshevistinen puolue on suunnannut kritiikkinsä tulen kaikkia nationalismin ja chauvinismin ilmauksia vastaan, suojellut eri kansojen kansallisia perinteitä yhteiskunta-aatteista suurimman, sosialismin raivatessa tietä niiden kukoistukselle. Se on proletaarisen kansainvälisyyden aatteiden toteuttamista käytännössä tavalla, joka oikeuttaa meidät puhumaan kansojen ystävyydestä sosialistisen yhteiskunnan kehitystä elävöittävänä ja eteenpäinvievänä voimana.

Neuvostopatriotismi

Neuvostokansan yhtenäisyyden lujittuessa, eri kansallisuuksien ystävyyden kehittyessä on myös neuvostopatriotismi muodostunut sosialistisen yhteiskunnan liikkeellepanevaksi voimaksi. Isänmaanrakkaus kuuluu joka kansassa piileviin syvimpiin tunteisiin. Mutta se on voinut puhjeta täyteen kukkaan vasta neuvostokansassa, joka on pystyttänyt synnyinmaahansa historian edistyneimmän yhteiskunnan, sosialistisen yhteiskunnan. Heidän isänmaanrakkautensa on sitä, josta venäläinen demokraatti ja isänmaanystävä Belinski puhui sata vuotta sitten lausuessaan:

> *"Synnyinmaan rakastaminen merkitsee liekehtivää halua nähdä siinä toteutuneena ihmiskunnan ihanne ja jouduttaa sitä voimiensa mukaan. On tarpeen, että tämä rakkaus ei olisi vain kuollutta tyytymistä olevaan, vaan elävää täydellistämisen halua."*

Nuo Belinskin sanat ilmentävät oivallisesti isänmaanrakkautta, jota neuvostokansat, kommunistisen kehityksen uranuurtajat, tuntevat suurta yhteistä neuvostomaataan ja omaa kansakuntaansa, omaa kotiseutuaan, kohtaan. Niitä siivittää tietoisuus saavutetusta voitosta, mutta samalla tyytymättömyys nykyiseen, ikuinen eteenpäinpyrkimisen halu tietäen, että "ei ole rajaa ihmiskunnan kehitykselle eikä ihmiskunta koskaan sano: seis, riittää, ei ole enää mihin mennä."

Elvi Sinervo

YLISTÄN NEUVOSTOIHMISTÄ

Tänä päivänä tahtoisin enemmän olla kuin ihminen vain
vähän näkevä, tietävä, vähän voiva.
Tahtoisin olla lippu, liekki, edessä vaeltajain,
sana suuri ja lämmin, sentään teräksenkirkkaana soiva.

Tahtoisin tuntea virran yhdistävän
lukemattomat ihmissydämet sydämeeni,
jotta, kun suuni avaan, enemmän
kuin sanat yhden ihmisen tuntisin tavanneeni.

Toki tiedän maani. Sydän katkerakaan ei laata
sitä rakastamasta voi yli muun.
Vaan tänään, tänään ylistän Neuvostomaata,
joka vanhan Venäjän tuhkasta nousi päivinä lokakuun.

Sen suuruutta ylistä en, en mahtia, kauneutta.
Sen virtoihin, hedelmätarhoihin Krimin, vuoriin Kaukaasian
en kotimaatani vaihtaisi. Mutta
sen ihmistä, neuvostoihmistä rakastan.

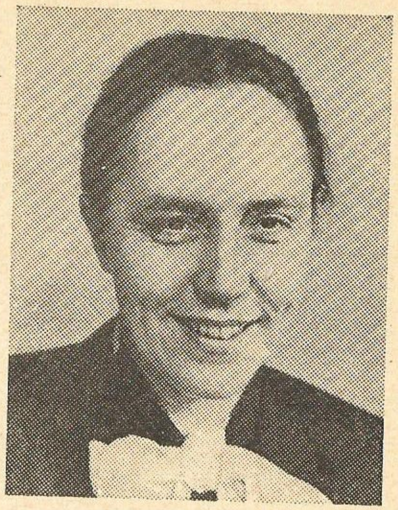
Sitä kansaa, ihmistä tuhatkasvoista, joka tohti
ajan pyörään tarttua myrskyssä lokakuun,
joka kasvot kääntäen ikuista unelmaa kohti
vain itseensä uskoi, ivanaurun soidessa maailman muun.

Manas johtajan joukosta kansa, käden kohotti Lenin:
sana teoksi sai, sai muodon muodottomuus.
Ja myrskyssä lauloivat Blok, Majakovski, Jesenin,
miten kärsien sortui vanha, miten kivusta kasvoi uus.

Ylistäiskö en ihmistä, joka nälkää nähden
teki työtä ja taisteli, rakensi uuden maan.
Väkevämmin, lauluni, soi Stalingradin päivien tähden,
kun Atlaan lailla hän kantoi maapalloa harteillaan.

Soi lauluni, unelmalle, joka lävitse tulen ja veren
sodan sauhusta eilen kirkastettuna temmattiin
ja tänään Kremlin huipulta ylitse aikojen meren
tien viittaa ihmiskunnalle päiviin tuleviin.

Hertta Kuusinen

LUJAN RAUHAN JA KANSANDEMOKRATIAN PUOLESTA

Syyskuun lopulla v. 1947 pidettiin Puolassa 9 kommunistisen puolueen tiedoitusluontoinen neuvottelukokous. Edustettuina olivat Neuvostoliiton, Tshekkoslovakian, Unkarin, Romanian, Italian ja Ranskan kommunistiset puolueet, Bulgarian ja Puolan työväenpuolueet sekä myös Jugoslavian kommunistinen puolue. Tästä kokouksesta muodostui todellinen sodanjälkeisen marxilaisen työväenliikkeen merkkitapaus.

Selostuksen kansainvälisestä tilanteesta teki sittemmin manan majoille mennyt Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen (bolshevikkien) sihteeri A. A. Zhdanov. Kunkin osaaottavan puolueen edustajat antoivat kokoukselle tiedoitukset puolueittensa tilasta. Käsi-

teltiin myös kysymystä kokemusten vaihdosta ja kommunististen puolueiden toiminnan koordinoimisesta (rinnastamisesta, yhteisjärjestelystä). Entistä kiinteämmän kokemustenvaihdon ja kanssakäymisen aikaansaamiseksi kommunististen puolueiden välillä päätettiin muodostaa yhteinen tiedoitustoimisto, joka julkaisee omaa äänenkannattajaansa. Tiedoitustoimiston ensimmäiseksi olinpaikaksi tuli Belgrad, Jugoslavian pääkaupunki. Lopuksi neuvottelukokouksen nimissä annettiin julkilausuma kansainvälisen tilanteen kysymyksistä.

Tiedoitustoimiston perustaminen ja sen antama julkilausuma herättivät tavatonta huomiota koko maailmassa. Kaikissa kapitalistisissa maissa nostettiin suunnaton häly muka uudelleen henkiinherätetyn "Kominternin" perustamisen johdosta. Imperialismin kosmopoliittiset (sen maailmanvaltaa edustavat) piirit käsittivät hyvin, mikä merkitys eri maiden kommunististen puolueiden yhteistoiminnalla tulisi olemaan siitä huolimatta, että kysymys oli nimenomaan tiedoitus- ja neuvotteluyhteyden järjestämisestä eräiden kommunististen ja työväenpuolueiden välillä. Sehän merkitsi kuitenkin työväenluokan kansainvälisen solidaarisuuden, internationalismin lujittumista, sen taistelutahdon ja taistelukyvyn lisääntymistä ja siten samalla sen voimien vahvistumista. Näinollen tiedoitustoimiston perustaminen toisaalta herätti maailman luokkatietoisten työläisten ja erikoisesti kommunistien keskuudessa suurta mielihyvää ja innostusta.

Neuvottelukokouksen julkilausumassa tuntuu epäilemättä edellämainitun neuvostolaisen poliitikon ja kouliintuneen marxilaisen teoreetikon A. A. Zhdanovin osuus. Siinä määritellään toisen maailmansodan seurauksena muodostuneen tilanteen luonne ja tapahtuneiden muutosten merkitys niin selvästi ja kirkkaasti kuin vain marxilais-leniniläisen asevaraston täysi hallinta ja kansainvälisen politiikan ja sen voimasuhteiden tarkka tuntemus voi tehdä mahdolliseksi. Koko sodanaikaisen ja sen jälkeisen kehityksen kulku on sisällytetty muutamiin ytimekkäisiin toteamuksiin.

"Niin kauan kuin sotaa jatkui", sanotaan julkilausumassa, "valtiot, jotka olivat liittolaisia Saksaa ja Japania vastaan käydyssä sodassa, kulkivat yhdessä ja muodostivat yhden leirin. Liittoutuneiden leirissä oli kuitenkin jo sodan aikana olemassa eroavaisuutta niin sodan päämäärien kuin sodanjälkeisen maailman rakennustyönkin tehtävien määrittelemisessä."

Neuvostoliitto ja demokraattiset maat halusivat hävittää fasismin ja ehkäistä Saksan taholta uhkaavan uuden hyökkäyksen mah-

dollisuuden, lujittaa demokratiaa ja saada aikaan Euroopan kansojen välisen kaikinpuolisen, pitkäaikaisen yhteistyön. Yhdysvalloille ja sen kanssa läheisessä yhteisymmärryksessä toimivalle Englannille päämäärä oli toinen: vapautuminen kilpailijoistaan. Tämä ristiriita on sodan jälkeen syventynyt, joten nyt on uudelleen muodostunut kaksi vastakkaista poliittista linjaa ja kaksi vastakkaista leiriä: yhtäällä on imperialistinen, demokratianvastainen leiri, jonka peruspäämääränä on Amerikan imperialismin maailmanherruuden pystyttäminen sekä demokratian murskaaminen, ja toisaalla on imperialisminvastainen, demokraattinen leiri, jonka peruspäämääränä on imperialismin järkyttäminen, demokratian vahvistaminen ja fasismin jätteiden hävittäminen.

Julkilausumassa todetaan tämän vastakohdan jatkuvasti kärjistyneen ja imperialistisen leirin johtavan voiman, Yhdysvaltain, erikoisen hyökkäävän toimeliaisuuden lisääntyneen. Sitä kehitetään samanaikaisesti kaikilla suunnilla, niin sotilaallis-strateegisina toimenpiteinä kuin ideologisenakin taisteluna, Euroopan ja koko maailman taloudellisena sekä poliittisena orjuuttamisena, siirtomaiden samoin kuin itsenäistenkin valtioiden vapauden rajoittamisena ja kukistamisena, entisten hyökkääjävaltojen, Saksan ja Japanin jälleen varustamisena uuden sodan välikappaleiksi.

Erikoista huomiota julkilausumassa kiinnitetään oikeistososialistien petolliseen politiikkaan imperialististen keinojen asevarastossa heidän pyrkiessään kätkemään imperialistisen politiikan todellisen rosvo-olemuksen demokraattisten ja sosialististen korulauseiden naamioon ja aiheuttaessaan hajaannusta työväenluokan riveissä ja myrkyttäessään sen tietoisuutta.

"Näissä olosuhteissa", lausutaan julkilausumassa, *"on imperialisminvastaisen, demokraattisen leirin välttämätöntä liittyä yhteen, laatia yhteinen toimintaohjelma, suunnitella taktiikkansa imperialistien leirin päävoimia ja sen liittolaisia vastaan."* Johtopäätöksenä kaikesta tästä on, että *"kommunistiselle puolueelle lankeaa erikoinen tehtävä" ottaa käsiinsä "maittensa riippumattomuuden ja suvereenisuuden lippu", johtaakseen kaikkia voimia, jotka ovat valmiit "puolustamaan kunnian ja kansallisen riippumattomuuden asiaa".* Silloin eivät mitkään orjuussuunnitelmat voi toteutua.

Erikoisen osuvat ja huomioonotettavat ovat julkilausuman loppuosan lauseet: *"On välttämätöntä ottaa huomioon, että on pitkä matka imperialistien toiveista uuden sodan sytyttämiseksi tällaisen sodan järjestämisen mahdollisuuteen." "Työväenluokan suurimpana vaarana on tällä hetkellä omien voimiensa aliarvioiminen ja imperialistien voimien yliarvioiminen."*

Puolan neuvottelukokouksen julkilausuma on myöhemmänkin kehityksen valossa osoittautunut jokaisessa kohdassa täysin paikkansapitäväksi. Siihen sisältyy ehdottoman pätevä ja selvä toimintaohjelma, jota kaikki kommunistit ja kaikki todelliset rauhan ja demokratian ystävät voivat seurata. Ei ole mikään ihme, että tästä julkilausumasta on tullut suorastaan klassillinen asiakirja maailman marxilaisesti ajattelevan ja toimivan työväenliikkeen historiassa.

Julkilausumaa perustelevassa alustuksessaan A. A. Zhdanov määritteli imperialisminvastaisen leirin perusvoimat seuraavasti: Se *"nojautuu työväenliikkeeseen ja demokraattiseen liikkeeseen kaikissa maissa, kaikkien maiden kommunistien veljespuolueisiin, kansalliseen vapaustaisteluun siirtomaissa ja alistetussa asemassa olevissa maissa, jokaisessa maassa olevien kaikkien edistyksellisten ja demokraattisten voimien tukeen"*.

Tällainen rintama on tosiasiassa jo muodostunut, ja se lujittuu päivä päivältä. Kommunististen puolueiden tiedoitustoimiston perustamisella on siinä suhteessa ollut suorastaan käänteentekevä merkityksensä. Sen kahden vuoden aikainen toiminta on siitä mitä elävimpänä todistuksena.

Vaikka tiedoitustoimisto ei ole kokoontunut täysistuntoonsa kuin kerran perustamisensa jälkeen, sen herättämällä yhteistoiminnalla ja sen harjoittamalla tiedoitustyöllä on ollut voimakas, kommunistisia puolueita aktivisoiva ja demokraattisia voimia yhdistävä vaikutus. Taistelutahtoisten voimien yhteentakominen edellyttää kuitenkin, että poistetaan niiden sisässä mahdollisesti piilevä kuona, taistelutahtoa lamauttava opportunismi ja väärä, vastustajalle mieluinen ideologia. Kommunististen puolueiden tiedoitustoimisto joutui tämän kysymyksen eteen varsin pian perustamisensa jälkeen.

Jugoslavian kommunistisessa puolueessa oli jo aikaisemmin ilmennyt nationalistisia, kansalliskiihkoisia piirteitä. Se ei ollut myöskään osoittanut selvän, marxilais-leniniläisen etujoukon ominaisuuksia, vaan yhä enemmän sulautunut jonkinlaisena sotilaallisen komennon alaisena salaliittolaisjoukkona laajaan, sodan aikana ja sen jälkeen kaikista yhteistoimintaa harrastavista puolueista ja piireistä muodostettuun "kansanrintamaan".

Merkit demokraattisen rintaman ja kommunistisen puolueen rämettymisestä hälyyttivät veljespuolueita muissa maissa, erikoisesti Neuvostoliitossa. Mutta vaikka Jugoslavian kommunistisen puolueen johtomiehet saivatkin sekä kirjeellisiä että suullisia huomautuksia siitä, että heidän politiikkansa voi muodostua Jugoslavian demokraattiselle kehitykselle vaaralliseksi, he eivät ottaneet näitä veljellisiä neuvoja varteen, vaan nationalismi ja sosialistisille katsomuk-

sille vieras ja vastakkainen käytäntö jatkui. Oli välttämätöntä lopulta ottaa Jugoslavian puolueen tila erikoisen käsittelyn alaiseksi yhteisesti muodostetussa tiedoitustoimistossa.

Kesäkuussa v. 1948 tiedoitustoimisto kokoontuikin toisen kerran Bukarestissa, Romanian pääkaupungissa. Sillä kertaa läsnä olivat vain 8 puolueen edustajat, sillä Jugoslavian kommunistisen puolueen keskuskomitea ei lähettänyt lainkaan edustajiaan tähän kokoukseen. Vaikka jugoslavilaiset edustajat olivat edellisessä kokouksessa ottaneet varsin aktiivisesti osaa toisten puolueiden tiedoitusten käsittelyyn, he eivät halunneet kuulla, mitä veljespuolueiden edustajilla olisi sanottavaa heidän omasta toiminnastaan. Päätöslauselma tilanteesta Jugoslavian kompuolueessa oli näinollen tehtävä ilman, että asianomaiset itse osallistuivat sen käsittelyyn.

Päätöslauselmassa, joka tiedoitustoimiston neuvottelukokouksessa hyväksyttiin, todettiin, että Jugoslavian kompuolueen johto on noudattanut niin sisä- kuin ulkopolitiikassaankin väärää linjaa, joka merkitsee luopumista marxilais-leniniläisestä opista.

Tämä väärä linja oli ilmennyt ensinnäkin siinä, että Jugoslavian kompuolueen johdon suhtautuminen Neuvostoliittoon oli epäystävällistä. Se oli pyrkinyt samaistamaan imperialististen maiden ulkopolitiikan Neuvostoliiton ulkopolitiikan kanssa ja käyttäytynyt Neuvostoliittoa kohtaan samalla tavalla kuin porvarillisiakin valtioita kohtaan. Täten Jugoslavian kompuolueen johto oli ajautunut vastavallankumoukselliseen trotskilaiseen asenteeseen ja harjoittanut parjauspropagandaa Neuvostoliittoa ja Neuvostoliiton kommunistista puoluetta vastaan.

Sisäpolitiikassaan Jugoslavian kompuolueen johtomiehet olivat luopuneet marxilaisesta luokka- ja luokkataisteluteoriasta. He kielsivät sen tosiasian, että kapitalistiset ainekset Jugoslaviassa kasvoivat ja luokkasuhteet erikoisesti maaseudulla kärjistyivät. He olivat omaksuneet opportunistisen teorian kapitalismin rauhallisesta kasvamisesta sosialismiin.

Tosiasiassa Jugoslaviassa, jossa maa oli ja on edelleen yksityisen omistuksen alaisena, oli mahdotonta ajatellakaan talonpoikaistoa yhtenä kokonaisuutena ja uskoa, ettei yksityistalous alituisesti synnyttäisi kapitalismia ja porvaristoa. Kun maata voidaan vapaasti myydä ja ostaa ja kun maataloudessa käytetään palkkatyövoimaa, kun suurtilallisten käsiin on keskittynyt huomattavia maaomaisuuksia, merkitsi luokkataistelun hämääminen puolueen aseistariisumista sosialismin rakennustyön olosuhteissa. Sitä lisäsi sekin, että Jugoslavian johtavat kommunistit luonnehtivat talonpoikaiston "Jugoslavian valtion lujimmaksi perustaksi" unohtaen proletariaatin "ny-

kyaikaisen yhteiskunnan ainoana loppuun saakka vallankumouksellisena luokkana", kuten Lenin opettaa, luokkana, jonka on "johdettava koko kansan taistelua täydellisen demokraattisen kumouksen puolesta". Talonpoikain enemmistö, so. köyhät ja keskivarakkaat talonpojat, voivat olla ja on saatava olemaan liitossa työväenluokan kanssa, mutta johtava osuus on ja pysyy työväenluokalla, niinkauan kuin luokka ja luokkataistelu on olemassa.

Myöskin arviossaan puolueen asemasta Jugoslavian johtavat kommunistit menivät opportunismin tielle. Sensijaan, että he olisivat käsittäneet puolueen työväenluokan järjestäytymisen korkeimmaksi muodoksi ja tärkeimmäksi aseeksi, he pitivät johtavana voimana, ei kommunistista puoluetta, vaan kansanrintamaa, johon kuului erilaisia poliittisia ryhmiä, jopa puolueitakin, jonka jäsenistössä työläisten ja työtätekevien talonpoikain ohella oli varsin runsaasti myös suurtilallisia, kauppiaita, teollisuudenharjoittajia ym. Jugoslavian kompuolueen johtajat pitivät itsepintaisesti kiinni siitä ajatuksesta, ettei kommunistinen puolue muka tarvinnut edes itsenäistä ohjelmaa, vaan että sen oli tyydyttävä kansanrintaman ohjelmaan.

Tällainen sulautuminen kansanrintamaan merkitsi ilmeistä vaaraa kommunistisen puolueen koko olemassaololle, mikä ei voi olla johtamatta puolueen osuuden ja merkityksen vähentymiseen joukkoja johtavana poliittisena voimana. Mutta niinpä Jugoslavian kommunistinen puolue, huolimatta Titon, Kardeljin ja Rankovicin asemasta valtion johdossa, onkin ollut milteipä maanalainen järjestö, jonka jäsenillä ei ole ollut mitään puolueen sisäisen demokratian edellyttämiä oikeuksia. Heitä komennettiin sotilaalliseen tapaan, niinkuin aikanaan Trotskin johtamassa salaliitossa Neuvostoliitossa. Ne puoluejohdon jäsenet, jotka uskalsivat arvostella puolueessa vallitsevaa järjestystä ja titolaisten neuvostovastaisia otteita, erotettiin puolueesta ja vangittiin. Jugoslaviassa oli täten syntynyt suoranainen terrorikomento, joka on häpeäksi kommunistiseksi puolueeksi itseään nimittävälle puolueelle.

Kun Neuvostoliiton ja muiden maiden veljespuolueiden taholta tarjottiin apua näiden virheiden korjaamiseksi, Jugoslavian kompuolueen johtomiehet kieltäytyivät ottamasta sitä vastaan ja torjuivat ylimielisesti kaiken heihin kohdistetun arvostelun. Samalla he kuitenkin salasivat puolueelta ja kansaltaan tämän arvostelun ja sen syyt, samoinkuin eräiden kommunistien erottamisten ja vangitsemistenkin todellisen aiheen.

Kaiken tämän jälkeen Jugoslavian johtomiehet ryhtyivät kiireen kaupalla säätämään lakeja pienteollisuuden ja -kaupan kansallista-

misesta sekä talonpoikain viljavarastoista, vaikka näille toimenpiteille ei ollut minkäänlaisia edellytyksiä, vaan ne olivat omiaan vain vaikeuttamaan Jugoslavian väestön huoltoa. He alkoivat myös äänekkäästi julistaa kiintymystään ja uskollisuuttaan Neuvostoliittoa kohtaan. Näillä toimenpiteillä he koettivat hämätä sekä omaa kansaansa että toisten maiden veljespuolueita ja kruunasivat tämän hämäysyrityksensä julistamalla tehtäväkseen "kapitalismin jätteiden hävittämisen maasta" ja ilmoittamalla mahtipontisesti, että "ihmisen harjoittaman toisen ihmisen riiston päivät ovat Jugoslaviassa luetut".

Jugoslaviassa, jossa ei ollut suoritettu välttämätöntä pitkäaikaista valmistustyötä kapitalististen ainesten rajoittamiseksi maaseudulla, jossa teollisuus ei ollut vielä luonut edellytyksiä maatalouden koneistamiselle ja kollektivisoinnille, oli kovin ennenaikaista puhua kapitalismin lopullisesta "hävittämisestä". Hätiköivät asetukset merkitsivät näinollen "jo ennakolta epäonnistumaan tuomittua seikkailua tai kerskailevaa ja tyhjää demagogista julistusta", sanotaan tiedoitustoimiston päätöslauselmassa.

Kaiken tämän johdosta tiedoitustoimisto tuli siihen johtopäätökseen, että *"Jugoslavian kompuolueen johtajat olivat puolue- ja neuvostovastaisine katsomuksineen, jotka eivät sovellu yhteen marxilais-leniniläisen opin kanssa, koko menettelyllään ja kieltäytymisellään saapumasta tiedoitustoimiston istuntoon, asettuneet toimistoon kuuluvia puolueita vastaan ja lähteneet sille tielle, joka johtaa eroamiseen yhtenäisestä imperialisminvastaisesta sosialistisesta rintamasta, työtätekevien kansainvälisen solidaarisuuden pettämiseen ja siirtymiseen nationalismin kannalle"*. Toimisto tuomitsi Jugoslavian kompuolueen johtomiesten menettelyn ja totesi, että he olivat asettaneet itsensä kommunististen veljespuolueiden perheen ulkopuolelle ja siis myös tiedoitustoimiston ulkopuolelle. Ajautuessaan nationalismiin ja luullessaan voivansa tulla toimeen ilman muiden maiden kompuolueiden, kansandemokratiain ja erikoisesti Neuvostoliiton tukea, he yliarvioivat suuresti Jugoslavian sisäisiä voimia ja mahdollisuuksia. Tekemällä myönnytyksiä imperialistisille valloille, he johtavat maansa riippumattomuuden menetykseen, edesauttavat sen muuttumista porvarilliseksi tasavallaksi ja imperialististen maiden siirtomaaksi.

Tiedoitustoimiston johtopäätöksissä ilmaistaan kuitenkin vakaumus siitä, että Jugoslavian kompuolueessa olevat marxilais-leniniläiselle katsomukselle, kommunistisen puolueen kansainvälisille perinteille ja yhtenäiselle sosialistiselle rintamalle uskolliset kommu-

nistit pystyvät korjaamaan puolueen linjan, pakottavat puolueen nykyiset johtajat luopumaan virheistään tai, jos nämä osoittautuvat siihen kykenemättömiksi, syrjäyttävät heidät ja valitsevat Jugoslavian kompuolueelle uuden internationalistisen johdon.

Kaikkien maiden kommunistisissa puolueissa on tutkittu tätä päätöstä hyvin huolellisesti, ja koko maailman kommunistinen liike on hyväksynyt tiedoitustoimiston arvion ja päätöksen. Tämä keskustelu saattoi kaikki kommunistiset puolueet tarkistamaan omaa tilaansa ja toimintaansa. Siten se oli omiaan lujittamaan kommunistista liikettä kautta maailman ja kohottamaan niiden marxilais-leniniläisen tietoisuuden tasoa. Erikoisen hedelmällisesti ja terveh-dyttävästi se vaikutti kansandemokratiain työväenpuolueisiin, joista esim. Bulgarian kompuolue totesi tehneensä virheitä siinä, ettei se ollut ajoissa hälyyttänyt niistä vaarallisista ilmiöistä, joita sen naapurimaassa esiintyi. Toisissa, kuten esim. Puolan Työväenpuolueessa, oli ilmennyt samansuuntaisia virheitä kuin Jugoslaviassakin. Puolan Työväenpuolueen keskuskomitea piti elokuussa v. 1948 täysistunnon, jossa se käsitteli m.m. kysymystä nationalismista ja internationalismista, Neuvostoliiton ja neuvostoarmeijan osuudesta ja merkityksestä Puolan sodanjälkeiseen kehitykseen, marxilaisen puolueen osuutta ja merkitystä sekä talonpoikaiskysymystä sosialismiin siirryttäessä. Se avoin itsekritiikki ja puolueessa ilmenneiden virheiden käsittely, jonka tämä täysistunto suoritti, antoi voimakkaan sysäyksen puolueen auktoriteetin kasvulle joukoissa, joiden innostus sosialistisessa rakennustyössä lisääntyi siinä määrin, että joulukuussa pidetty työväenpuolueiden yhtymiskongressi saattoi todeta muutoksen tapahtuneen juuri elokuun täysistunnon jälkeen. Porvarillisen ja oikeistososialidemokraattisen propagandan väite, että tiedoitustoimiston päätös Jugoslavian kysymyksessä aiheuttaisi kommunistisessa liikkeessä heikkenemistä ja hajaantumista, osoittautui täysin paikkansapitämättömäksi. Puolan työväenpuolueiden yhtyminen tapahtui tämän päätöksen jälkeen, eikä ole epäilystäkään, etteikö periaatteelliseen selvyyteen pääseminen nimenomaan marxilais-leniniläisellä pohjalla olisi tässä suhteessa auttanut Puolan työväenliikkeen yhdistymistä.

Mutta myös kapitalististen maiden kommunistiselle liikkeelle Jugoslavian kysymyksen selvittely teki suuren palveluksen. Se kohotti niiden teoreettista ja aatteellista tasoa, lujitti niiden rivejä, tehosti niiden käymää taistelua. Käsitteet selvenivät erikoisesti kysymyksen ollessa luokkataistelusta ja suhtautumisesta Neuvostoliittoon vallankumouksellisen liikkeen koetinkivenä. Se korjasi käsityksiä

"tiestä sosialismiin", ja erikoisesti puolueesta työväenluokan järjestyneenä etujoukkona, jonka tietoisuustasolle ja bolshevistiselle kasvatukselle on asetettava suuret vaatimukset.

Myös Suomen kommunistinen puolue käsitteli Jugoslavian kysymystä sekä johdossaan että perusjärjestöissään. Käsittely ei jäänyt yksinomaan tiedoitustoimiston päätöksen tutkimiseen ja hyväksymiseen, vaan kohdistui myös oman toiminnan heikkouksien ja puutteiden arvosteluun. Voidaan sanoa, että juuri Jugoslavian kysymyksen käsittely osoitti entistä selvemmin meidänkin puolueellemme teoreettisen ja aatteellisen kasvatustyön merkityksen.

Myöhempi kehitys on osoittanut tiedoitustoimiston Jugoslavian kysymyksestä tekemän päätöksen täysin paikkansapitäväksi. Jugoslavia ei ole ottanut edistysaskeleita sosialismia kohti, vaan todellakin yhä enemmän muuttunut porvarilliseksi, jopa marshallisoiduksi valtioksi, joka jo nyt on riippuvainen Amerikan ja Englannin imperialismista. Tito on solminnut Englannin kanssa viimemainitulle maalle erittäin edullisen kauppasopimuksen ja luvannut korvata englantilaisille ja amerikkalaisille tuotantolaitoksille kansallistetun omaisuuden. Hän on tunnustanut sotaa edeltäneiden hallitusten velat USAlle, jopa syyskuuhun 1948 mennessä maksanutkin niistä 17 miljoonaa dollaria. Niinpä amerikkalaisen imperialismin äänitorvet nyt julistavatkin, että "uusi aikakausi on alkanut USA:n ja Jugoslavian suhteissa" ja suosivat ja ylistävät kaikin tavoin Jugoslaviassa vallitsevaa komentoa samalla, kun ne parjaavat Neuvostoliittoa ja kansandemokratioita. Jugoslavian johtajien vihamielisyys Neuvostoliittoa ja kansandemokraattisia naapureitaan kohtaan on saanut yhä avoimempia muotoja.

Näin vaaralliselle tielle ajautuivat kommunisteiksi itseään nimittävät ihmiset unohtaessaan internationalismin ja luopuessaan marxilais-leniniläiseltä linjalta. Mutta on selvää, ettei Jugoslavian kansaa voida viedä loppumattomiin tällä suunnalla. Se on ennemmin tai myöhemmin muuttava maassa vallitsevan komennon ja kääntyvä sosialismin tielle. Jugoslavian tapaus on kuitenkin mitä selvimmin osoittanut, miten suuri merkitys on kommunististen puolueiden keskinäisellä kanssakäymisellä ja kokemusten vaihdolla. Se on todistanut, ettei ole mitään erillisiä teitä sosialismiin, vaan yhteiskunnallisen kehityksen lait ovat samanlaiset kaikille maille myös sosialismiin siirryttäessä, vaikka muodot vaihtelevatkin eri maissa vallitsevan yhteiskunnallisen kehitysvaiheen ja niiden kansallisten erikoispiirteiden mukaisesti. Tämä seikka on tullut mitä vakuuttavimmin todistetuksi käytännössä senjälkeen kun kaikki kansan-

P. Sulimenko: Voiton lippu

demokraattiset valtiot ovat siirtyneet sosialismin perustan rakentamiseen, jolloin ne ovat ottaneet oppia toisaalta Neuvostoliiton kokemuksista, toisaalta Jugoslaviassa tapahtuneen virheen arviosta. Kapitalismi ei ole missään niistä kasvanut "rauhallisesti" sosialismiksi, vaan kehitys on kulkenut luokkataistelun kärjistymisen tietä, jolloin sosialismin ainekset ovat saaneet yliotteen kapitalismista. Jokaisessa näistä maista uuden kansandemokraattisen valtion on ollut ryhdyttävä täyttämään proletariaatin diktatuurin tehtäviä kapitalistisen luokkavallan murskaamiseksi, työläisten ja talonpoikain liiton toteuttamiseksi johdon ollessa työväenluokan käsissä. Työväen luokkapuolueilla on niissä johtava osuus koko valtioelämässä. Sillä, että työväenpuolueet kaikissa kansandemokratioissa ovat nyttemmin yhtyneet, on ollut ratkaiseva merkitys tämän politiikan menestymisen ehtona, sillä yhtyminen on tapahtunut marxilais-leniniläisten periaatteiden pohjalla.

Kaikki tämä on mitä selvin ja myönteisin todistus marxilais-leniniläisen opin elinvoimasta ja pätevyydestä. Kommunistisella tiedoitustoimistolla ja sen julkaisemalla aineistolla on kaikessa tässä mitä merkittävin osuutensa, sillä kaikki, mitä eri maiden valtiollisessa ja taloudellisessa kehityksessä on oleellisinta, on sen kautta saanut rikasta valaistusta ja tullut koko maailman marxilaisen työväenliikkeen omaisuudeksi.

Tiedoitustoimiston merkitys on täten entisestäänkin syventynyt. Se on muodostunut maailman koko kommunistisen ja marxilaisen liikkeen välttämättömäksi yhdyssiteeksi. Sen julkaisema lehti "Pysyvän rauhan ja kansandemokratian puolesta", antaa erinomaista aseistusta kaikille kommunistisille puolueille, ja sitä luetaan paljon myös kommunististen puolueiden ulkopuolella. Sen julkaisema aineisto on mitä havainnollisimmin osoittanut, miten paljon yhtymäkohtia eri maiden taistelutilanteella ja kommunististen puolueiden tehtävillä on. Se on viitoittanut tietä monissa teoreettisissa ja käytännöllisissä kysymyksissä auttaen kommunisteja entistä paremmin selviytymään suurista tehtävistään.

Erikoisen maininnan ansaitsee sen puolueopiskelulle antama apu, jossa Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen historian kokemuksilla on mitä ratkaisevin merkitys. Tiedoitustoimiston lehti antoi voimakkaan sysäyksen Stalinin kirjoittaman "NKP:n lyhyen historian" tutkimiselle ja tunnetuksi tekemiselle.

Toistaiseksi tiedoitustoimistoon kuuluvat vain 8 edellämainitun maan yhtyneet työväenpuolueet sekä Albanian kommunistinen puolue, mutta lehteen lähetetään kirjoituksia maailman kaikilta puo-

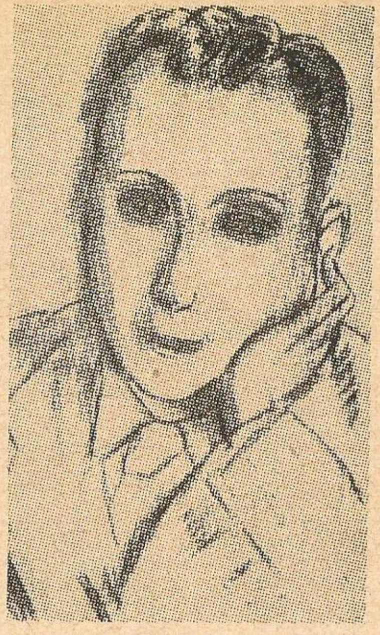
V. Kostetski: Paluu. öljymaalaus v:lta 1947.

lilta, aina Kiinaa ja Intiaa myöten. Myös Suomen Kommunistisen Puolueen käymää taistelua siinä on valaistu. Erikoisesti Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen mukanaolo takaa tiedoitustoimiston toiminnalle aatteellisen lujuuden ja teoreettisen pätevyyden. Kaikki kommunistiset puolueet voivat käyttää hyväkseen sitä rikasta kokemusta ja arvokasta aineistoa, jota tiedoitustoimisto niiden käytettäväksi antaa. Jo nyt ilmestyvät monissa maissa näiden maiden omilla kielillä erikoispainokset "Pysyvän rauhan ja kansandemokratian puolesta"-lehdestä. Itse tiedoitustoimisto julkaisee lehteä venäjän-, englannin-, ranskan- ja saksankielisinä painoksina. Voidaan myös sanoa, että käytännöllinen kanssakäyminen ja välitön yhteydenpito eri kommunististen puolueiden välillä on huomattavasti lisääntynyt tiedoitustoimiston perustamisen jälkeen.

Työtätekevien kansainvälisyys, kommunistinen aatteellisuus, marxilais-leniniläinen teoria, käytännöllinen taistelu rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta on saanut käytettäväkseen uuden erinomaisen aseen, jota jokaisen kommunistin tulisi voida käyttää hyväkseen. Huono on se kommunisti ja kommunistinen puolue, joka ei tahtoisi tai pystyisi ottamaan siitä itselleen tukea ja ohjausta. Toistaiseksi "Pysyvän rauhan ja kansandemokratian puolesta" ei ilmesty suomenkielisenä, mutta puolueemme teoreettinen aikakausilehti "Kommunisti" antaa kuukausittain katsauksen sen sisällöstä, ja maamme demokraattinen lehdistö julkaisee "Pysyvän rauhan ja kansandemokratian puolesta"lehden merkittävimmät kirjoitukset suomeksi.

Meillä suomalaisilla kommunisteilla on erikoinen syy olla iloisia ja kiitollisia siitä rikkaasta ja monipuolisesta aineistosta, jota saamme kansainvälisen kommunistisen liikkeen kokemusvarastosta, sillä puolueemme joukkotyökokemukset ja teoreettinen taso eivät vielä suinkaan ole riittävät. Meidän on vain entistä paremmin osattava käyttää hyväksemme sitä opetusta, jota kommunistinen liike kaikkialla maailmassa Neuvostoliiton kokeneen ja korkeatasoisen Kommunistisen puolueen, koko maailman kommunistisen liikkeen esikuvan ja tiennäyttäjän johtamana tarjoaa.

Louis Aragon

Runoilija puolueelleen

On puolueeni silmät muistin suonut mulle
Kuin lapsi tuskin tiesin että punaisen
Sain veren sekä ranskalaisen sydämen
Vain tiesin että yö ei mustemmaksi tulle
On puolueeni silmät muistin suonut mulle

On puolueeni suonut mulle runon tunnon
Jeanne d'Arc käy rivistöön Rolandin torvi soi
Vercorsille taas aika sankareita toi
Ja sanat synnyttävät miekkamiesten kunnon
On puolueeni suonut mulle runon tunnon

On puolueeni Ranskan värit mulle suonut
Siis kiitos puolueeni kiitos puolueen
Ja vihaa rakkautta tuskaa riemuineen
Sen jälkeen lauluni on julkituonut
On puolueeni Ranskan värit mulle suonut

Suom Ami Aarto

Mirjam Vire-Tuominen

RANSKAN KOMMUNISTIT TAISTELUSSA "LIKAISTA SOTAA" VASTAAN

Rauhanpuolustajien maailmankongressin kokouksessa Salle Pleyel'issä oli salin etuosan kunniasijoille varattu paikat Vietnamille, sen kansan edustajille, jolle sota ei ollut vain uhka, vaan verinen todellisuus. Vietnamin kansa käy tällä hetkellä katkeraa taistelua Ranskan hallituksen joukkoja vastaan ja Ranskan kansa, joka ei hyväksy hallituksensa sortopolitiikkaa, tahtoi sen vuoksi ottaa Vietnamin edustajat vastaan erityisen myötätunnon- ja kunnianosoituksin.

Allekirjoittaneella oli tilaisuus kongressin aikana keskustella erään Vietnamin valtuuskunnan jäsenen THAI-THI-LIEn kanssa. Hän, tumma hento itämaisen kaunis nainen maalauksellisessa kansallispuvussa, edusti Vietnamin laajaa demokraattista naisjärjestöä. — Vietnam kokee jälleen fasistisen sodan kaikki kauhut — kertoi hän. Toinen veljeni kuoli viime sodan aikana Buchenwaldin keskitysleirillä, toinen kaatui nyt Vietnamissa, maan jouduttua uudelleen hyökkäyksen kohteeksi. Maailmassa pitäisi olla rauha, mutta Vietnamissa tapahtuu verilöylyjä, joissa hävitetään kokonaisia kyliä kaikkine asukkaineen. —

Minkälaiset tapahtumat ovat johtaneet Vietnamissa tällaiseen kehitykseen?

MIKÄ ON VIETNAM?

Vietnam on tärkein osa ns. Indokiinaa. Se on kuulunut Ranskan siirtomaihin toista sataa vuotta ja kokenut kaiken siirtomaakurjuuden. Lukutaidottomuus oli vielä 30-luvulla 90 prosenttista. Kansa oli vailla kaikkia demokraattisia oikeuksia ja eli pelottavassa kurjuudessa. Samaan aikaan ranskalainen suurpääoma, Indokiinan pankki ja kumiplantaashien omistajat nostivat satumaisia voittoja. V. 1939 kulin vuosiansio oli keskimäärin 800 frangia, 19 yhtiön voiton ollessa samanaikaisesti 309 miljoonaa.

Viime sodan aikana Vietnam kuului niihin maihin, jotka joutuivat japanilaisten hyökkäyksen uhreiksi. Maassa syntyi voimakas kansallinen vastarintaliike, joka HO-SHI-MINHin johdolla kävi sitkeätä ja urhoollista taistelua japanilaista miehitysvaltaa vastaan. Kun fasismi lyötiin, Vietnamin kansa katsoi vuosisataisen siirtomaasorron vihdoinkin päättyneen ja vapauden ajan koittaneen. Vietnam oli eräs voittajavalloista ja Yhdistyneiden Kansakuntien järjestön peruskirjan takaamissa oikeuksissa se näki oman kansallisen vapautensa ja kehityksensä parhaan turvan. 6. päivänä maaliskuuta 1946 Ranskan hallitus tunnustikin erikoisella ranskalais-vietnamilaisella sopimuksella Vietnamin oikeuden itsehallintoon demokraattisena tasavaltana Ranskan ja Indo-Kiinan välisen liiton puitteissa.

Samalla yhteisellä innolla, millä Vietnamin kansa oli käynyt taistelua miehitysvaltaa vastaan, ryhtyi se rakentamaan omaa vapaata maataan. Ensimmäinen demokraattinen kansanäänestys pidettiin tammikuussa 1946 ja siihen osallistui ranskalaisten painostuksesta huolimatta 90 % äänioikeutetuista. Valittu kansalliskokous laati sosiaalisen lainsäädännön, joka ensi kerran turvasi Vietnamin kansalle mahdollisuudet normaaliin ihmisarvoiseen elämään. HO-SHI-MINHin hallituksen johtamana maan talous elpyi nopeasti, kansan

elintaso alkoi nousta, kouluja perustettiin kaikkia kansakerroksia varten ja lukutaidottomuus alkoi hävitä.

Mutta tämä suotuisa kehitys kävi kuitenkin lyhyeksi. Siirtomaa-isännät eivät suinkaan mielisuosiolla katsoneet, että Vietnamilla oli oma, kansan valitsema hallitus, joka uskalsi asettua vastustamaan heidän vuosisatoja harjoittamaansa häikäilemätöntä riistoa. Suurpääoma keräsi kaikki taantumukselliset voimat sabotoimaan ranskalais-vietnamilaisen sopimuksen toteuttamista sekä Ranskan ja nuoren Vietnamin tasavallan välisten suhteiden rauhallista kehitystä. Kaikki neuvottelut ajettiin karille. Vietnamin alueesta eroitettiin mielivaltaisesti sopimukset rikkoen osa, ns. Kotshin-kiina, ja sen johtoon asetettiin nukkehallitus, joka pysyi pystyssä vain ranskalaisten aseiden turvin.

Näin onnistuttiin provosoimaan aseellisia yhteenottoja. Nyt on jo yli kaksi vuotta maassa raivonnut verinen taistelu, jota nimitetään "likaiseksi sodaksi". Suurkapitalismia eivät houkuttele vain Vietnamin rikkaudet. Maa on myös strategisesti edullinen avain-asema, joten Ranskan imperialistit pyrkivät tekemään siitä sotilaallisen tukikohdan renkaaksi saartoketjuun, jota amerikkalaiset maailmanherruuden tavoittelijat takovat sosialismin vyöhykkeen ympärille uutta sotaa valmistellessaan.

Huolimatta teknillisestä etevämmyydestään ei Ranskan miehitys-armeija ole voinut kuitenkaan kukistaa kansaa, joka lyhyenä vapauden kautenaan oli ehtinyt kokea, mitä demokraattiset oikeudet merkitsevät. Tällä hetkellä ranskalaisten oman ilmoituksen mukaan miehitysjoukoilla on hallussaan vain eräät suuret keskukset, missä he ovat vietnamilaisten piirityksen ja taukoamattomien hyökkäysten alaisia. Vietnamin tasavalta pitää hallussaan muuta osaa maata (noin 95 %), ja 99 % kansasta tukee HO-SHI-MINHiä.

MARXILAISUUS JA SIIRTOMAAKYSYMYS

Näistä tapahtumista kertoivat Vietnamin edustajat Pariisin kongressissa. Mitä Vietnamissa tapahtuu, ei ole millään lailla erillistä. Se on johdonmukaista imperialismin politiikkaa. Siihen liittyvät sota Indonesiassa ja Palestiinassa. Samaan sarjaan kuuluvat neekerilynkkaukset ja Kreikan tai Espanjan keskitysleirit. Siirtomaa-sorto on kapitalismin yhtä eroittamaton osa kuin työttömyys ja sodat. Se on räikeänä todistuksena siitä, kuinka kansallisuusaate ja vapaus, joita fraaseja porvarillinen lehdistö päivittäin toitottaa, ovat näille lehdille vain tekopyhiä, tyhjiä fraaseja. Kapitalistinen

Thai-Thi-Liê, Vietnamin naisliikkeen edustaja, esiintyy rauhan puolustajien maailmankongressissa Pariisissa.

järjestelmä ei tunne kansojen vapautta. Sen tilalle se asettaa kansainvälisen suurpääoman, joka häikäilemättä riistää suurien joukkojen elinmahdollisuuksia ja vapauksia. Kansallisuusaatteen tilalle se asettaa shovinismin, kansalliskiihkon, joka perustuu toisten kansojen oikeuksien polkemiseen. Stalin, marxilaisuuden suuri teoreetikko kansallisuus- ja siirtomaakysymystenkin alalla, kirjoittaa tästä:

> *"Leninismi veti kansallisuuskysymyksen suurisanaisten julistusten korkeuksista alas maan kamaralle selittäen, että julistukset "kansakuntien yhdenvertaisuudesta", jos niitä ei proletaaristen puolueiden taholta vahvisteta sorrettujen kansojen vapaistaistelun suoranaisella tukemisella, ovat tyhjiä ja vilpillisiä julistuksia. Täten kysymys sorretuista kansakunnista tuli kysymykseksi sorrettujen kansakuntien tukemisesta, auttamisesta, todellisesta ja alituisesta avunannosta nii-*

den taistelulle imperialismia vastaan, kansakuntien todellisen yhdenvertaisuuden puolesta, niiden itsenäisen valtiollisen olemassaolon puolesta.”

RANSKAN KOMMUNISTIEN SIIRTOMAAPOLITIIKKA

Tämä periaate on ollut myös Ranskan kommunistisen puolueen ohjeena sen johdonmukaisessa taistelussa siirtomaasortoa vastaan. Jo vv. 1925—26 puolue kävi ensimmäisen suuren taistelunsa siirtomaakysymyksessä Marokon-sodan yhteydessä, taistelun, johon miljoona työläistä osallistui ryhtyen vastalauselakkoon sotaa vastaan. Erityisen voimakkaasti on kommunistien osuus sorrettujen siirtomaakansojen puolustuksessa noussut näkyviin toisen maailmansodan päätyttyä. Vapautuksen jälkeen laaditussa uudessa perustuslaissa oli taantumuksellisen suurpääoman tehtävä ensimmäiset myönnytykset kasvaville demokratian voimille. Tämä suunta ilmeni mm. erinäisissä oikeuksissa, jotka uusi perustuslaki, kommunistien ja siirtomaaedustajien yhteisen, voimakkaan työn tuloksena, ensi kerran antaa merentakaisille kansoille. Vaikka näiden oikeuksien merkitys on vielä jäänyt vain periaatteelliseksi, koska johtavat piirit jarruttavat ja estävät niiden käytännöllistä toteuttamista, merkitsevät ne kuitenkin laillisen perustan antamista taistelulle siirtomaakansojen vapauden puolesta. Perustuslaissa esitetään että —

I. — Ranskan Liitto yhdistää eri kansakunnat ja kansat; siinä julistetaan oikeuksien tasa-arvoisuus ilman rotu- tai uskontodiskriminatiota samoinkuin yhtäläinen pääsy valtion virkoihin sekä esitetään periaate, jonka mukaan nämä kansat saavat tulevaisuudessa vapauden hallita itse itseään;

II. — Perustuslaissa myönnetään merentakaisten alueiden asukkaille, joista suurinta osaa on aikaisemmin käsitelty alamaisina sama kansalaisoikeus kuin ranskalaisille;

III. — Perustuslain mukaan kukin alue valitsee kansalliskokouksen;

IV. — Perustuslaki myöntää merentakaisille kansoille mahdollisuuden siirtyä merentakaisen alueen oikeuksista liittoalaisalueen tai liittovaltion oikeuksiin, mikä merkitsee mahdollisuutta hankkia yhä suurempia poliittisia vapauksia. —

Vaikka nämä peruskirjan antamat vapaudet ovatkin näin suppeat — esim. kansalliskokouksien valtuudet ovat varsin rajoitetut

— merkitsisi uusi laki toteutettuna kuitenkin huomattavaa edistystä aikaisemmasta. Ranskan kommunistien oma ohjelma siirtomaakysymyksessä ei jää tällaiselle puolinaiselle asteelle. Puolue julistaa taistelevansa:

rotudiskriminatiota vastaan, kaikkien demokraattisten ja yhtäläisten poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien puolesta, jotka on tunnustettava kaikille kansankerroksille.

Se vaatii kaikille siirtomaakansoille täyttä vapautta käyttää omaa kieltään ja kehittää kansallista kulttuuriaan.

Se tukee näiden kansojen demokraattisia vaatimuksia laajempien oikeuksien saamiseksi uusille kansalliskokouksille, joiden muodostamisen perustuslaki sallii.

Se tukee merentakaisten kansojen taloudellisia ja sosiaalisia vaatimuksia, ammattiyhdistysten taistelua nälkäpalkkojen poistamiseksi, talonpoikaiston oikeutettuja vaatimuksia maan saamiseksi ja maareformin toimeenpanemiseksi.

Se ajaa politiikkaa, jonka tarkoituksena on auttaa merentakaisia alueita pääsemään takapajuisesta tilasta, jossa siirtomaasorto on ne pitänyt, ja luomaan ja kehittämään niille oma teollisuus, nykyaikaistamaan maanviljelys ja poistamaan kurjuus.

* * *

Rohkealla ja rehellisellä taistelullaan kaikkea kansallista, taloudellista ja yhteiskunnallista sortoa vastaan, Ranskan kommunistinen puolue on saavuttanut siirtomaakansojen luottamuksen ja kunnioituksen. Tässä taistelussa puolue on osoittanut, kuinka proletariaatin edut ja pyrkimykset ovat samat kaikilla puolilla maapalloa ja siten lujittanut kansainvälistä solidaarisuutta ja yhteistyötä. Siirtomaakansat ovat Ranskan kommunistiselle puolueelle osoittaneet lämpimää tunnustusta. Niinpä ranskalaisen Afrikan kansalliskokouksen jäsen, Afrika-liiton puheenjohtaja Houphouet-Boigny lausui:

”Merentakaiset kansat tietävät — kuinka suuressa kiitollisuuden velassa ne ovat suurelle ranskalaiselle työväenpuolueelle, kommunistiselle puolueelle — — — Rajaton toivo, jonka ne ovat asettaneet tähän puolueeseen, ei ole ollut turha. Mikään emämaan poliittinen puolue ei ole niin paljon toiminut kansojemme inhimillisen ja sosiaalisen vapautuksen puolesta —.”

KANSA NOUSEE SOTAA VASTAAN

Taistelu Vietnamin kansan orjuuttamiseksi tulee Ranskalle kalliiksi. 300 miljoonaa frangia arvioidaan sotamenoihin kuluvan joka päivä, 14 000 ranskalaista on jo kaatunut, ja tämä luku nousee jatkuvasti.

Ranskan kansa, jonka varoilla ja verellä sotaa käydään, alkaa yhä voimakkaammin nousta Vietnamin "likaista sotaa" vastaan.

Sodanvastainen joukkoliike saavuttaa Ranskassa yhä laajemman luonteen. Vietnamiin lähtemästä kieltäytyvien sotilaiden lukumäärä kasvaa. Naiset keräävät jatkuvasti nimikirjoituksia suureen sodanvastaiseen adressiin kaikkialla Ranskassa ja lähettävät lukuisia lähetystöjä eri hallitusmiesten puheille. Nuoriso osallistuu innolla sodanvastaiseen kampanjaan. Sorbonnen yliopistossa, bulevardeilla, työpaikoilla, sotilashautajaisissa vastalausekokoukset lisääntyvät. Työläiset järjestävät työseisauksia vaatien Vietnamin sotatoimien lopettamista. Mielenosoitukset saavat mitä erilaisimpia muotoja. Helmikuun 2. pnä oli Pariisissa Comédie á Montpellierin aukiolle järjestetty juhlallinen kunniamerkkien jako Vietnamin sotaan osallistuneille. Silloin aukiota reunustavan teatterin julkisivulle nousi suuri 10 metriä pitkä julistus: "Rauha Vietnamille". "Neuvotelkaa HO-SHI-MINHin kanssa". Aukiolle tunkeutuivat valtavat kansanjoukot muuttaen tilaisuuden mielenosoitukseksi Vietnamin sotaa vastaan ja kunniamerkkien jakotilaisuus jäi kesken.

* * *

"Neuvotelkaa HO-SHI-MINHin kanssa!" Vietnamin kansa oli vapailla demokraattisilla vaaleilla yksimielisesti valinnut HO-SHI-MINHin presidentikseen ja on tällä hetkellä hänen takanaan entistäänkin yhtenäisemmin ja tietoisemmin. Mutta Ranskan hallitus ei halua neuvotella Ho Shi Minhin kanssa, vaan harhaannuttaakseen yleistä mielipidettä käy näennäisiä neuvotteluja nukkehallituksen, vietnamilaisten vihaaman Bao Da'in kanssa. Ja samalla sotaa jatkuu . . .

VIETNAM PARIISIN KONGRESSISSA

Pariisin rauhankongressista nousi mahtavana 600 miljoonan eri kansoja ja eri maailmankatsomuksia edustavan osanottajan yksimielinen vetoomus rauhan puolesta, YKn peruskirjan määräysten toteuttamisen puolesta. Jyrkästi tuomittiin kaikki aseistautuminen,

kaikki sotakiihoitus, kaikki hyökkäykset rauhaa ja kansojen vapautta vastaan. Kongressi muodostui täten vaikuttavaksi myötätunnon ilmaisuksi myös Vietnamin loukattujen oikeuksien puolesta, siirtomaakansojen vapauspyrkimysten puolesta. Kongressin yhteydessä järjestetyssä rauhankulkueessa osallistuivat tähän myötätunnonilmaisuun Ranskan kansan laajat joukot. Useimmin toistuva tunnus suurissa plakaateissa sekä joukkohuutoina esitetyissä vaatimuksissa oli: "Rauha Vietnamille", "Vietnamin sota on lopetettava".

Kaiken ylle kohosi Marxin kuolematon lause, eräs kongressin tunnuksista:

"Kansa, joka sortaa toista, ei voi olla itse vapaa."

F. Terski

KULTTUURIN KEHITYS KIINAN VAPAUTETUILLA ALUEILLA

VAPAA KIINA

Vapauttaessaan maataan Kuomintangin joukoista sekä hänen amerikkalaisista käskijöistään Kiinan Kansanarmeija on saavuttanut loistavia voittoja. Vapauden lippu liehuu nykyisin Kiinan suurimmissa keskuksissa. Kuoliniskut kaikuvat puolisiirtomaisen järjestyksen yllä.

Kansanarmeijan sankarillinen taistelu tuo mukanaan uudistuksia myös siihen vanhaan feodaali-tilanherrain kulttuuriin, joka palveli ainoastaan Kuomintangin vallassa olevaa ryhmää.

"Me kommunistit — sanoo Mao Tse-tung — *emme taistele Kiinassa vain poliittisen ja taloudellisen vallankumouksen puolesta, vaan myös kulttuurivallankumouksen puolesta. Taistelumme päämääränä on luoda uusi järjestelmä, uusi Kiinan valtio. Tässä uudessa järjestelmässä, uudessa valtiossa ei tule olemaan vain uusi politiikka ja talous, vaan myös uusi kulttuuri. Me pyrimme muuttamaan poliittisesti painostetun ja taloudellisesti riistetyn Kiinan taloudellisesti kukoistavaksi ja poliittisesti vapaaksi ja samalla vapauttamaan sen vanhasta kulttuurista, joka oli pimeätä ja takapajuista ja muodostamaan siitä uuden, edistyksellisen kulttuurimaan."*

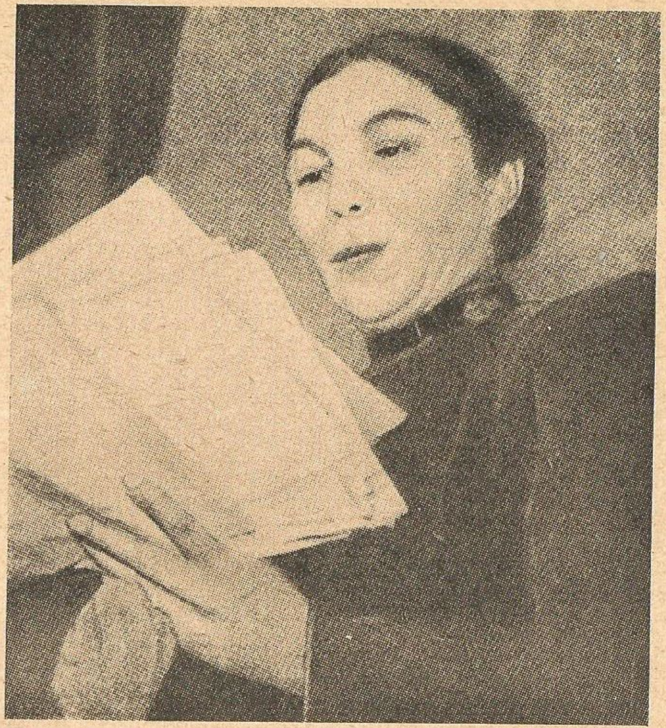
On kulunut 10 vuotta siitä, kun vapautetuilla Kiinan alueilla kulttuuri ja sivistys tulivat laajojen kansanjoukkojen omaisuudeksi. Ennen, kuomingtanilaisten aikana, näillä alueilla rehoitti vanhan feodaaliajan herruus, jota seurasivat takapajuisuus, taikausko, kurjuus ja lukutaidottomuus. Esim. "Huashanbaon"-lehden mukaan Shansi-Ganson-Ninsia maakunnan rajapiirissä oli 90 % väestöstä lukutaidottomia. Siellä vallitsivat kurjuus, nälkä ja likaisuus. Sairaita lääkitsivät kaikenlaiset poppamummot.

Vapauttamisen jälkeen on tilanne aivan silminnähtävästi muuttunut. Nyt täällä ilmestyy koko maailmalle tuttu sanomalehti "Tséfanjibao", jolla on vapautetuilla alueilla noin 1 100 omaa kirjeenvaihtajaa ja suuri painos. Tilaston mukaan vapautetuilla alueilla ilmestyy yli 100 erilaista sanomalehteä, joilla on kirjeenvaihtajia pienimmilläkin paikkakunnilla.

Huomattavasti on myös valistustyö kehittynyt kansan keskuudessa. Shansi-Ganson-Ninsia alueella toimii yli 3.000 kansakoulua. Jananen kaupungissa toimii yliopisto, lääketieteellinen yliopisto, taide-akatemia, luonnontieteen akatemia ja paljon muita oppilaitoksia. Samoin on avattu muilla vapautetuilla alueilla useita korkeakouluja ja muita oppilaitoksia.

Huolimatta raskaista taisteluista Tsiansin alueella on tehty valtavaa työtä kansanvalistuksen alalla. Vähän aikaa sitten kokoontunut konferenssi, jonka pääkysymyksenä oli valistustyö, totesi, että yli 20.000 ylioppilasta päätti korkeakoulun ja lähti kansanarmeijan riveihin, työhön hallituksen laitoksiin ja tehtaisiin. Vaikeista olosuhteista huolimatta oli avattu 8.022 alkeis- ja keskikoulua, joissa opiskelee yli 281.000 oppilasta. Samaan aikaan järjestettiin vanhemman väestön keskuuteen lukutaidottomia varten 2.240 kurssia, joissa opiskelee 130.000 henkilöä. Maaseudulle oli järjestetty teatterikerhoja 1.340, joissa osanottajia oli 27.000. Vapautetulla alueella ilmestyi v. 1948 kuuden kuukauden ajalla 178 kirjaa, joita myytiin yli 600.000 kappaletta.

Kymmenet tuhannet Kiinan nuorista saivat mahdollisuuden opiskella korkeakouluissa. Täällä voidaan tavata myös opiskelijoita kaukaisilta vapauttamattomilta alueilta, joista he ovat saapuneet

Tsai Tshan, Kiinan vapautettujen alueiden naisliiton puheenjohtaja, naisten kansainvälisen dem. liiton varapuheenjohtaja pitää puhetta rauhankongressissa Pariisissa.

illegaalisesti. Satoja ja tuhansia on tullut tulilinjan läpi Peipingin, Shanghain, Nankingin ja Kantonin yliopistoista. Monet ovat tällä matkallaan joutuneet Kuomintangin keskitysleireihin, monet maksaneet hengellään tulonsa, mutta kuitenkaan nuorison innostus, saada nähdä omin silmin totuus, nähdä oma kansansa vapaana ei ole vähentynyt, vaikka Kuomintangin poliisivoimat olivatkin aina kintereillä.

DEMOKRAATTINEN KULTTUURI

Valistustyö ja kulttuuri tulevat vapautetuilla alueilla kansanjoukkojen omaisuudeksi. Kiinan demokraattiset voimat, joita johtaa

Kiinan Kommunistinen Puolue, taistelevat nykyaikaisen kansallisen kulttuurin puolesta — uuden demokraattisen kulttuurin puolesta. *”Uusi demokraattinen kulttuuri,* — sanoo Mao Tse-tung — *on kansanjoukkojen kulttuuria, siis demokraattista kulttuuria. Sen tulee palvella työläisiä ja työtätekevää talonpoikaistoa, t.s. 90 % koko kansasta ja sen on oltava siis myös heidän kulttuurinsa.”*

Mukdenin, Peipingin ja koko vapautetun Kiinan asukkaat imevät itseensä uutta, todellista demokraattista kulttuuria. Mukdenissa sanoi erään koulun johtaja kaupungin vapautumisen jälkeen, jolloin opiskelu taas pääsi alkamaan: *”Kahdenkymmenen vuoden ajalla, jonka olen ollut koulutyössä, näen ensi kertaa sellaisen hallituksen, joka todella huolehtii kansan sivistyksestä.”*

FEODAALINEN KULTTUURI

Kuomintangin taantumukselliset voimat ovat aina koettaneet niin poliittisella kuin kulttuurisen elämänkin alalla asettaa edistyksellisten teorioiden ja aatteiden tilalle oman ”laillisen demokratia”-käsityksensä, joka vääristelee Kiinan kansan todellisia piirteitä menneisyydestä ja nykypäivistä. ”Laillisen demokratian” puolustajat esittivät omia filosofisia ”vitalismin” ja ”dynamismin” kaltaisia oppejaan, jotka ovat vain todellisuuden peittelemistä. Kaikki nämä ”teoriat” heijastavat juuri feodaali-tilanherrain ja fasististen poliitikkojen taantumuksellista ideologiaa. Näiden katsantokantojen puolustajat laskevat, että Kiinan kansan takapajuisuus on ilmausta sen kansallisesta alkuvoimaisuudesta. Mutta, kuten tunnettua, Kiinan kulttuuri on yli 4.000 vuotta vanha. Kiinassa keksittiin ensimmäiseksi kirjapaino taito. Mutta koskaan ei Kiinassa ole ollut sanan- ja painovapautta. Monarkistinen itsevaltius, joka on vallinnut täällä monet vuosisadat, esti kokonaan vapaan ajattelun kehittymisen mahdollisuuden. Ensimmäinen Kiinan n. s. ”elokuun imperaattori” Shin Shi Huan (joka eli 221—210 vv. ennen ajanlaskumme alkua) oli kuuluisa barbaarimaisuudestaan. Hän poltti roviolla kirjoja ja antoi kuolemantuomioita ”varomattomasta sanasta”. Toisaalta Kiinassa oli ollut vuosisatoja voimassa ns. ”rehellisyyden lakikokoelma”, joka vaati uhrautuvaisuutta, kuuliaisuutta sekä kunnioitusta hallitseville ja saneli yhteiskunnallisen epäoikeudenmukaisuuden ja diskriminoimisen.

Kiinan klassillisen kirjallisuuden kuolemattomat teokset, kuten ”Laulujen kirja”, ”Historialliset muistot” ym., jotka ovat säilyneet meidän päiviimme asti, ovat eläviä ja ymmärrettyjä jättiläisluomuk-

MANGOPUU

Laulu Friedrich Wolfin kiinalaisnäytelmästä
"Tai Yang herää"

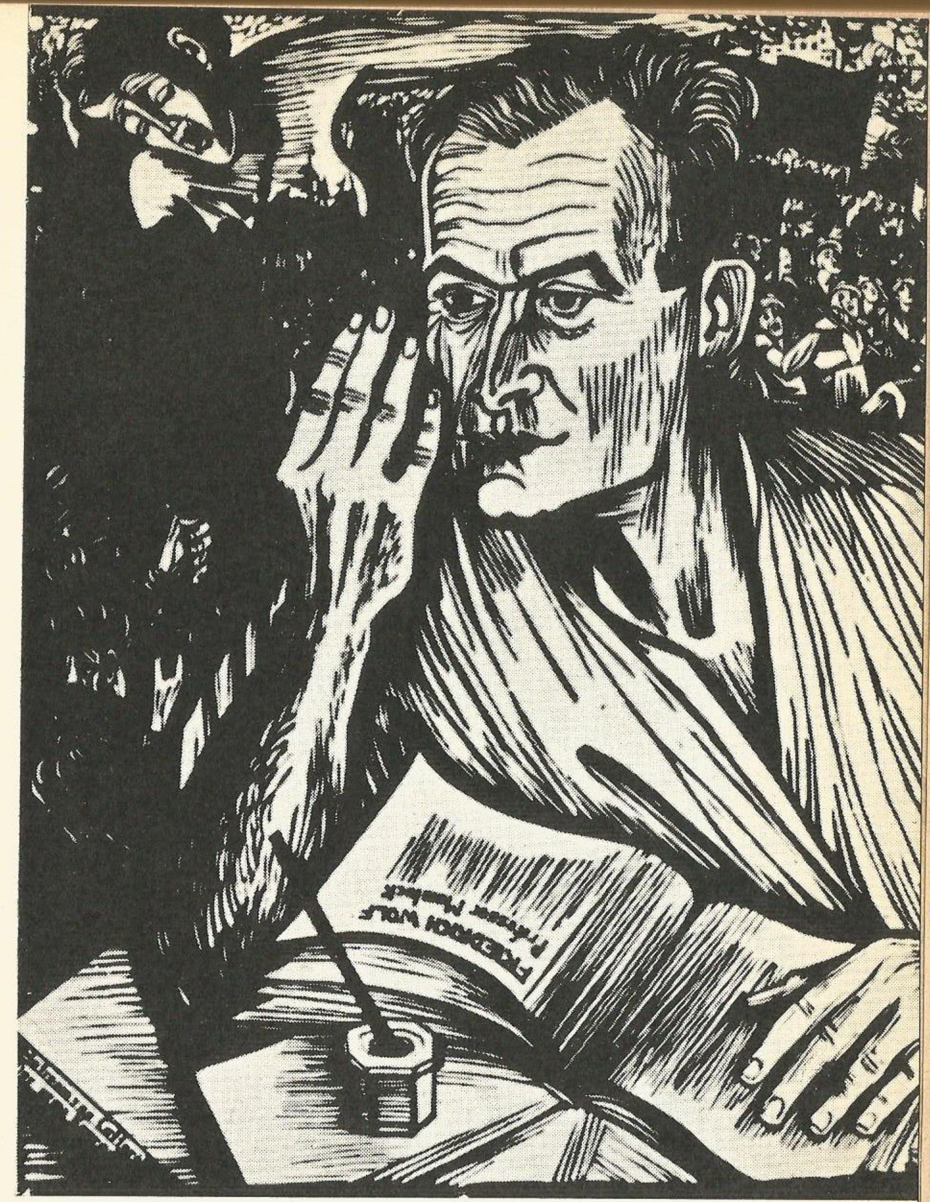
Vuosituhansia kasvoi mangopuu.
Oksillansa nukkuu tuhat apinaa.
Tuhat lintua sen pesäpuukseen saa.
vanhana kuin Iso Valtakunta
seisoo mangopuu.

Vuosituhansia kasvoi mangopuu.
Varjossa sen levännyt on tuhat sotilasta,
tuhat talonpoikaa, tuhat karavaanikauppiasta.
Valvoo sadan sukupolven unta
vanha mangopuu.

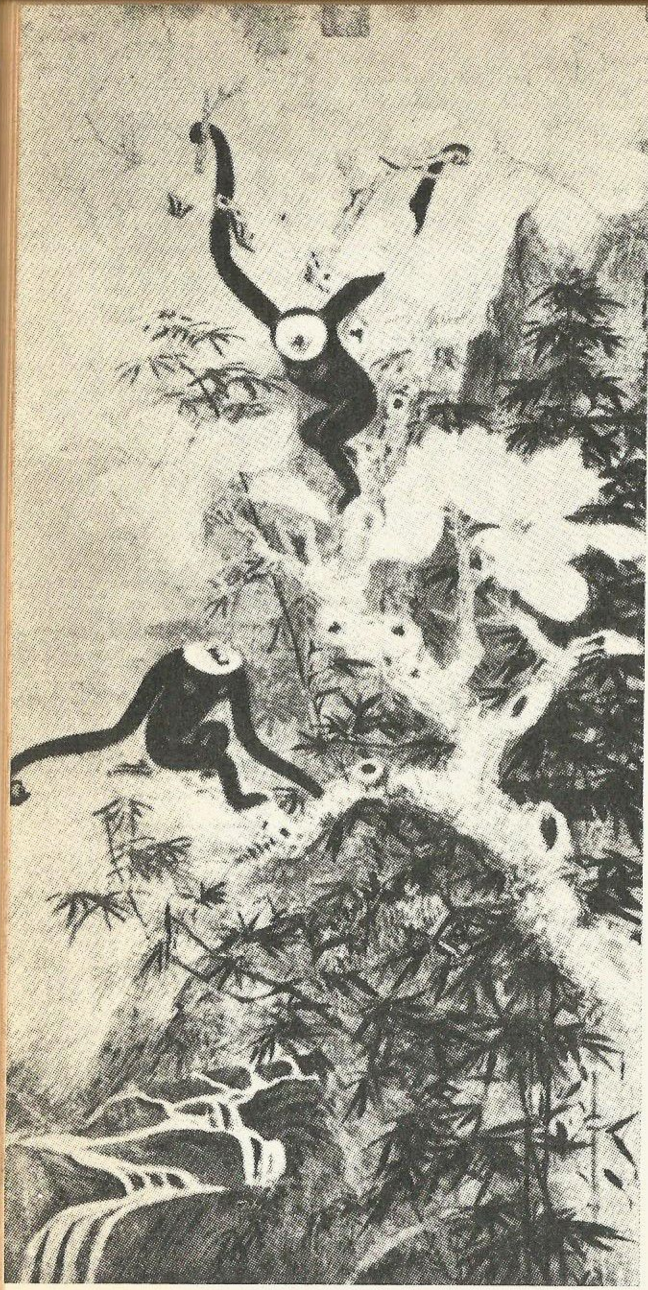
Kerran, kerran myrsky nousee. Huojuu mangopuu.

Oksa maahan putoo. Keihääksi se muovautuu.
Toinen tuleen sinkoo. Soihtu hulmahtaa.
Kolmas poikki lyödään. Pyssy perän saa.
Kivääreitä sata, tuhat. Kivääreitä kivääreitä
kasvaa mangopuu . . .

Suom. Elvi Sinervo

Friedrich Wolf

I Yüan-chi
Kaksi gibbonia puussa.

sia kansanomaisella kielellä. Mutta jo noin kaksituhatta vuotta sitten muinais-Kiinan kieli irtautui elävästä kielestä, kuoli vähitellen ja alkoi palvella ainoastaan pientä kirjallista kastia n. s. "puhtaan taiteen" harrastajia. Vuosisatoja kypsyi vakavien muutosten välttämättömyys ja siten n.k. "kirjallinen vallankumous", josta tuli osa siitä kansallisesta isänmaallisesta vapaustaistelusta, jota käytiin imperialismin taantumusvoimia ja feodaaliherroja vastaan, moraalin alentumista vastaan, kansandemokratian ja tieteen puolesta — muodostui käännekohdaksi nykyaikaisen kansallisen kulttuurin luomisessa ja uusien perinteiden lähteeksi kirjallisuuden ja kielen alalla.

HISTORIAN TUOMIO

Kiinassa, kuten monissa muissakin maissa, historia antoi ankaran, mutta oikeudenmukaisen tuomion feodaaliselle maailmankatsomukselle ja kulttuurille, joka vuosisatoja oli irti elämästä ja kansan eduista.

Siksi kysymys kansan osuudesta historiallisen kehityksen kulussa asettui huomion keskipisteeksi Kiinan edistyksellisimpien piirien taholta. Siksi uuden kirjallisuusliikkeen perinteiden perustaksi asetettiin totuuden etsintä, kansan palvelu, pelottomuus elämän oleellisten ja kärkevien kysymysten asettelussa, kansanjoukoille käsitettävän kirjallisuuden kehittäminen ja kansanomaistaminen, kirjallisuuden, jota kirjoitettaisiin yksinkertaisella ja ymmärrettävällä kielellä.

On huomattavaa, että kansallisen vapausliikkeen kehitys toi mukanaan myöskin marxilaisten aatteiden laajan leviämisen Kiinaan. Nyt on vapautetuilla alueilla käännetty kiinan kielelle kaikki Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin pääteokset.

KAIKKI KANSAN JA DEMOKRATIAN NIMISSÄ

Tähän ajanjaksoon kuuluvat myös Kiinan vallankumouksellisten kirjailijoiden Lou Sinin, Mao Doun, Din Lin ja Go Mo Shon uuden realismin tuotteet. Juuri nämä kirjailijat ovat eturintamassa uuden kulttuurin rakennustyössä vapautetuilla alueilla. Kiinan demokraattiset voimat ylpeilevät siitä, että niiden riveissä taistelevat sellaiset suuret Kiinan tiedemiehet ja kirjailijat kuin: Go Mo Sho, Fan Ben Lan, Mao Doun, Tsen Bo Da, Hou Bai Lou, Den Tshou Min, Houa Gan, Tsou Jan, Koun Shen ja monet muut.

Kiinassa on paljon esimerkkejä siitä, miten venäläinen ja neuvos-

Kiinan edustajisto rauhankongressissa Pariisissa.

tovenäläinen kulttuuri innoittaa Kiinan kirjailijoita ja runoilijoita. Kiinan kulttuurihistorian professori Tshen Tshen Do kirjoitti artikkelissaan: *"Neuvostoliiton edistys ja rakennustyö 30 vuoden ajalla ovat meille todella esimerkkeinä siitä, miten meidän tulee palvella kansaa."*

Nykypäivien kirjailijoiden on yhdyttävä Go Mo Shon kutsuun: *"Kaikki kansalle", Kaikki kansan ja demokratian nimessä."*

Neuvostokirjallisuutta esimerkkinä pitäen Kiinan edistykselliset kirjailijat voimiensa mukaan auttavat kansaa sen vapaustaistelussa. Kiinan vapaustaisteluliike on aiheena heidän realistisissa sankarillisissa kuvauksissaan huomisen päivän vapaudesta.

"Nyt meillä on alkanut kansan aikakausi, — kirjoittaa Go Mo Sho. *Taiteen, mitä me kipeästi janoamme, täytyy olla kansallista. Kansan edut tulevat huomioiduiksi kansallisessa kirjallisuudessa. Sen pitää olla kansojen kirjallisuutta, realistista, kansallista ja myös kansainvälistä."*

Mao Doun kirjoittaa: *"Realismi on meidän uuden taiteemme perinne. Olemme ylistyslauluja ja liiallisia koristeluja vastaan, olemme lyhytnäköisyyttä vastaan, joka näkee vain tämän päivän, mutta ei huomaa huomispäivää. Me puolustamme kritiikkiä kansan nimessä, kansan puolesta."* Edelleen: *"Ilman demokratiaa Kiinalla ei ole tulevaisuutta, siksi taiteen tulee palvella demokraattisen liikkeen tehtäviä."*

Vapautuneilla alueilla huomaa hyvin, miten kirjailijat ja taiteilijat haluavat saattaa taiteen kansan omaksi, puhua sen kielellä, tehdä perinpohjaisen muutoksen eiliseen päivään ja kuvata huominen todellisena.

Venäläisen kirjallisuuden virtaus on auttanut Kiinan kirjailijoiden edistyksellistä kasvua. On hyvin tunnettua, että Kiinan realistisen suunnan luoja Lou Sin sai vaikutteita juuri Gogolilta, Tsehovilta ja M. Gorkilta. Lou Sin kirjoittaa mm.: *"Huolimatta siitä, että imperialistiset valtiot pitivät Kiinaa siirtomaan lailla eristettynä, pääsi kuitenkin jo viimevuosisadan lopulla venäläinen kirjallisuus virtaamaan Kiinaan. Silloin saimme tietää* — kirjoittaa Lou Sin — *että Venäjän kirjallisuus on meidän opettajamme ja ystävämme. Se avasi silmämme näkemään, että maailmassa on kahdenlaisia ihmisiä — riistäjiä ja riistettyjä. Se oli siihen aikaan suuri löytö, vaikka se nykypäivinä onkin aivan selvä asia."*

On syytä mainita vain, että kaikki M. Gorkin teokset on käännetty kiinan kielelle. Ei yksikään muu ulkomaalainen kirjailija ole saavuttanut Kiinassa sellaista rakkautta ja kuuluisuutta kuin M. Gorki kirjoillaan. Muitten neuvostokirjailijain joukosta täytyy mainita sellaiset nimet kuin: M. Sholohov, A. Tolstoi, A. Serafimovits, A. Fadejev, V. Katajev ym., jotka ovat tulleet kuuluisiksi myös Kiinassa. Näiden kirjailijoiden teoksia ovat kääntäneet kiinan kielelle suuret kiinalaiset kirjailijat ja kääntäjät.

Samoin ovat mainetta niittäneet myös Kiinassa neuvostovenäläiset näytelmäkirjailijat, joiden näytelmät ovat saavuttaneet ensi tilan ulkolaisten näyttämöesityksien joukossa. Näihin kuuluvat: Korneitsukin "Rintama", Simonovin "Venäläisiä" ja "Odota minua", Leonovin "Invaasio" ja monet muut.

KANSAN SIELU JA TOIVO

Kiinan kommunistit ovat esitaistelijoita demokratian, itsenäisyyden ja vapauden puolesta. Siksi Kiinan kansa nimittääkin heitä Kiinan kansan sieluksi ja toivoksi. Sen vuoksi kommunistit ovat kansan silmissä sankarillisuuden ja totuuden vertauskuvia.

Kansanvapausliike Kiinassa, jota johtaa Kiinan Kommunistinen Puolue, vie mukanaan koko Kiinan työtätekevän kansan taisteluun Kuomintangin joukkoja sekä heidän amerikkalaisia innoittajiaan vastaan maansa vapauden ja itsenäisyyden puolesta.

Kiinan Kommunistisen Puolueen puheenjohtaja Mao Tse-tung sanoi puheessaan: *"Kiinan Kommunistinen Puolue nojautuen Marxin-Leninin oppiin näki selvästi kansainvälisen ja sisäisen tilanteen sekä tiesi, että kaikki hyökkäykset kiinalaisen ja ulkomaalaisen taantumuksen taholta tullaan lyömään takaisin."* Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö Kiinan kansa toteuttaisi päämääräänsä vapauttamalla maansa ja luomalla uuden vapaan ja itsenäisen Kiinan sekä oman kansallisen, demokraattisen kulttuurinsa!

Mao Tse-Tung

Mao Tse-Tung

LUMI

Hohtava pohjoinen maisema,
avara maa.
Peninkulmien jäätikkökentät
lentävä lumi
sen syliinsä kietoo.
Ja katso:

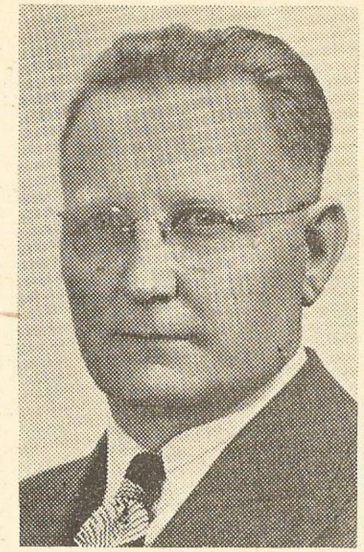
Ison Muurin juurelta leviää
joka suuntaan
loputon äärettömyys.
Liikkumaton
on keltainen joki,
ei kohisten juokse.
Hopeista hohdetta,
purppuraloistoa
ylle sen heittäen
kukkulat kohoo.

Näin vuoret ja virrat
ajasta aikaan
ovat neidon suloa säihkyen
vuottaneet valloittajaa.

Loputon on ollut kosijain joukko.
Kuninkaalliset nuo,
suvut surkeat Tshinin ja Hanin
vähän tiesivät he.
Vähän myös suku Tangin ja Sungin,
lyhytjärkisten joukko. Ja Dšingiskan,
tuo valtiassukunsa korskea poika
ei kyennyt muuhun
kuin jousensa jännittämään
päin pilvien kotkaa.

Tuo kaikki on mennyttä. Sillä
tämä päivä on uuden ihmisen,
joka kaiken tuntee ja tietoa janoo.

Toivo Vuorela

AMERIKANSUOMALAISET JA KOMMUNISTINEN LIIKE

Amerikan suomalaisten työläisten toiminta maansa työväenliikkeessä muodostaa oman mielenkiintoisen historiansa. Vaikka suomalaisille ei olekaan ollut yhtä helppoa kuin monille muille kansallisuuksille — omien kansallisten piirteittensä vuoksi — sulautua amerikkalaiseen elämään, niin eristäytymisestä sitä ei silti voida kovin raskaasti syyttää. Eri aikoina suomalaiset työläiset ovat pyrkineet parhaansa mukaan löytämään yhteydet sellaisten amerikkalaisten liikkeiden kanssa, joita he ovat pitäneet edistyksellisinä, muodossa tai toisessa. Etenkin suomalaiset kommunistit ovat pyrkineet ylläpitämään kansainvälisiä kosketuksia, puhumattakaan yhteyden ylläpitämisestä mahdollisuuksien mukaan vanhan kotimaan

SS-järjestön vasemmistolaiset jäsenet oman talonsa edustalla, raivaajalaisten häätäminä, helmik. 1921. *Warren, Ohio.*

työväenliikkeen ja Suomen Kommunistisen Puolueen kanssa. Näillä riveillä pyrimme lyhyesti koskettelemaan kommunistisen liikkeen ilmiöitä Amerikan suomalaisten keskuudessa.

Ensimmäiseksi herää kysymys: millainen maaperä oli olemassa Amerikan suomalaisten keskuudessa kommunististen aatteiden leviämiselle ensimmäisen maailmansodan jälkeisinä vuosina, jolloin kommunismin aate alkoi valloittaa jalansijaa kaikkialla maailmassa? Tähän kysymykseen vastaaminen vaatii hetkeksi tutustumista siihen ainekseen, joka muodosti valtavimman osan Yhdysvaltain (ja myös Kanadan) suomalaisten siirtolaisten keskuudessa. Suurin osa heistä oli Suomen maaseudulta lähteneitä maataloustyöläisiä, torppareita ja mökkiläisiä sekä heidän poikiaan ja tyttäriään; huomattava osa oli myös pientalollisten piireistä lähteneitä aineksia. Ensinmainittuja ryhmiä ajoi työttömyys ja nälkä siirtymään vieraalle maalle työnetsintään. Sensijaan talollisten pojat ja tyttäret olivat useimmiten jääneet saamatta riittävää perintöä, mutta useimmiten heillä oli itsellään matkarahat, kun sensijaan köyhimpien ainesten oli pakko tilata matkalippu joltakin tuttavaltaan tai sukulaiseltaan Amerikasta. Monilla oli mielessä palava halu päästä äkkiä rikastumaan ja päästä ainakin torpanmaan tai talon haltijaksi takaisin palattuaan. Mutta tuo rikastuminen ei ta-

pahtunutkaan kädenkäänteessä, siitä piti huolen amerikkalainen kapitalismi.

Pienempi osa siirtolaisistamme muodostui teollisuuksien ja kaupunkien työläisistä. He olivat kuin suolana suuressa keittokattilassa. Monilla heillä oli alkeellista kokemusta Suomen ammatillisen ja poliittisen (sosialistisen) liikkeen keskuudessa. Siksi heidän olikin helppoa uudessa kotimaassa heti lyöttäytyä kaikella tarmollaan käsiksi maan työväenliikkeen toimintaan.

Yhdysvaltain sosialistinen liike oli kukoistanut jo useiden vuosikymmenien aikana viime vuosisadalla, mutta se oli rajoittunut yksinomaan suurien kansallisuuksien siirtolaisten keskuuteen, etenkin saksalaisten, böömiläisten, y.m. Suomalainen siirtolaisuus sensijaan oli silloin vielä mitättömän pientä. Sentähden suomalainen työväenliike vuosisadan vaihteessa oli vasta pääsemässä alulle. Mutta jo v. 1903 perustettiin ensimmäinen työväenlehti, jolle uskallettiin antaa nimeksi "Työmies". Se elää vielä tänäkin päivänä.

Suurta vauhtia antoi sosialistisen liikkeen kehittymiselle Suomessa tapahtunut suurlakko 1905, sekä nopeasti lisääntynyt siirtolaisuus. Kun siirtolaiset aikaisemmin olivat olleet kuin pisara meressä, saattoivat he nyt eräillä paikkakunnilla saada työväenyhdistyksiin satakunta, jopa parikin sataa jäsentä.

MITÄ TUTKIJAT SANOVAT SUOMALAISISTA

Saadaksemme valaistusta suomalaisten työläisten osuudesta Amerikan työväenliikkeeseen varhaisempina vuosina, meidän on syytä lainata muutamia lauseita erään amerikkalaisen tutkijan, prof. David J. Saposs'in kirjasta "Left wing unionism" ("Vasemman siiven unionismi"), missä hän käsittelee radikaalisen eli vasemmistolaisen työväenliikkeen ohjelmaa ja taktiikkaa. Selostaessaan erästä Amerikan suurimman rautakaivosalueen hurjaa lakkotaistelua vuodelta 1907, joka päättyi työläisten ja heidän järjestönsä häviöön, hän etsii loogillista syytä siihen, miksi suomalaiset niin voimakkaasti alkoivat kannattaa hiljattain perustettua Industrial Workers of the World (lyh. IWW), Maailman Teollisuustyöläisten Liittoa. Hän selittää suomalaisten olleen johtavana sieluna tuossa suuressa lakkotaistelussa, jota käytiin Amerikan mahtavinta teollisuustrustia vastaan.

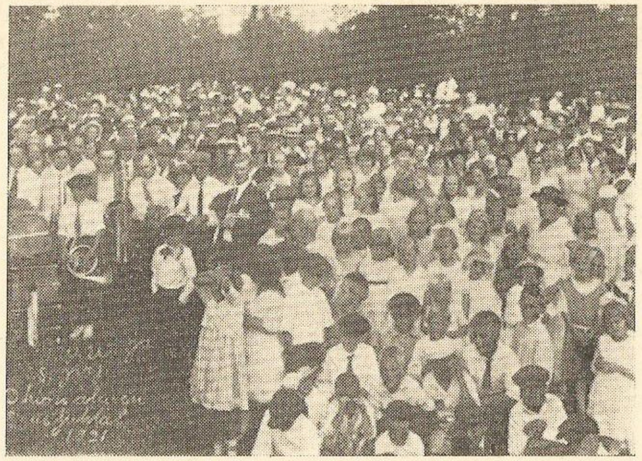
"Lakon aikana v. 1907," — sanoo Saposs — *"he (suomalaiset) huolehtivat kokousten järjestämisestä, oikeustaisteluista, lakkolaisten avustamisesta ja niin edespäin. Koska he olivat mielipiteiltään*

sosialisteja, niin paikallisten lakkotoimikuntien toimistot olivat rauta-alueen kaupungeissa sijoitettuina suomalaisten sosialistien työväentaloille. Muut siirtolaisryhmät luonnostaan hyväksyivät heidän johtoasemansa. Suomalaiset olivat kaksinkerroin myötämielisiä Lännen Kaivosmiesten Liitolle (Western Federation of Miners) — joka johti lakkoa — koska se oli teollisuusunioni, jolla oli sosialistinen ohjelma."

Mutta raudankaivajain lakkotaistelun häviäminen vaikutti ratkaisevasti siihen, että suomalaiset alkoivat kääntää selkänsä tuolle järjestölle, syyttäen sen johtajia varsinkin siitä, että he eivät olleet onnistuneet saamaan eri ammattiliittoihin kuuluneita amerikkalaisia ammattitaitoisia miehiä, kuten höyrylapioiden käyttäjiä, insinöörejä, nosturinhoitajia jne. liittymään lakkoon. Nuo ryhmät olivat jyrkästi kieltäytyneet ryhtymästä lakkoon heitä alempana olleiden, halvasti palkattujen, likaista ja raskasta kaivosmiesten työtä suorittaneiden siirtolaistyöläisten kanssa. Se oli kuin tulta tappuroihin. Suomalaisissa syntyi hirvittävä viha ammatittain järjestäytymistä kohtaan. Melkein joka toisesta lakkoon osallistuneesta suomalaisesta tuli kiihkeä teollisuus-unionismin agitaattori, vaikka heidän tietonsa ammatillisen liikkeen historiasta ja kehityksestä olivat kovin puutteelliset. He olivat kuulleet "yhden suuren unionin" agitaattorien saarnaavan uutta oppia ja tuomitsevan ammattiunionit hiiden kattilaan. Sitä samaa ryhdyttiin toistamaan. Hiljattain perustetussa, teollisuusperiaatteelle nojautuvassa ja ohjelmaltaan vasemmistolaisessa IWW-liitossa nähtiin ainoa pelastus taistelussa julmaa, silloin jo trustiutunutta suurpääomaa vastaan, joka ei tuntenut sääliä käyttäessään mitä törkeimpiä ja rikollisimpia menettelytapoja lakkojen murtamisessa, palkkojen polkemisessa, mustanlistan käytössä, jne.

IWW-liiton pyrkimyksissä oli anarko-syndikalistisen yleissuuntauksen ohella paljon hyvääkin. Se oli taisteleva työväenjärjestö. Sentähden suomalaiset antoivat sille suurta kannatusta ja suorittivat valtavan työn sen rakentamisessa. Työtä ja varoja ei säästetty. Vahinko vain, että tuo suurta mainetta saavuttanut järjestö niin nopeasti kulki kohti perikatoaan. Sen rappeutumista joudutti eniten sen omaksuma syndikalistinen, valtiollista toimintaa hylkivä ohjelma, joka ei tietenkään voi olla vakavan työväenliikkeen teoreettisena perustana.

Sen suurin puutteellisuus oli siinä, että se ei koskaan saanut varsinaisen amerikkalaisen työväestön kannatusta. Sen kantajoukkona kaiken aikaa olivat siirtolaisainekset. Tätä seikkaa käyttivät kapitalistit hyvällä menestyksellä edukseen, yllyttäen valtiovaltaa

Vasemmistolaisten kesäjuhla v. 1921 *Asthabulassa, Ohion valtiossa.*

käymään IWWn kimppuun. Joukkovangitsemiset, syndikalisminvastaisten lakien laadinta ja avoin terrori olivat kapitalistien aseita. Ensimmäisen maailmansodan aikana monia IWWn jäseniä mitä raakamaisimmin rääkättiin ja murhattiin. Yksi sen tunnetuimpia järjestäjiä, Frank Little, joka oli aikoinaan menettänyt jalkansa, ajaessaan vapaakyydillä rautateillä, kaapattiin keskiyöllä hänen asunnostaan Buttessa, Montanen valtion kuparikaupungissa; naru kaulaan sidottuna hänet kiinnitettiin auton perään ja laahattiin kadulta kaupungin ulkopuolelle, missä hänet hirtettiin erääseen rautatiesiltaan. Raakalaistyöntekijät sen lisäksi lävistivät hänen ruumiinsa luodeilla.

Eräs suomalainen nuorimies, nimeltään Laine, jonka taskusta "kotirintaman suojelijat" olivat ratsioita tehdessään löytäneet IWWn punaisen jäsenkortin, Duluthissa, Minnesotan valtiossa, hirtettiin lyhtytolppaan keskikaupungilla ilman muuta. Kun hänen veljensä yritti ottaa selvyyttää tiuhutyön tekijöistä, niin viranomaiset sanoivat hänelle: "Sinulle itsellesi on parempi, kun unohdat koko jutun."

Se seikka, että IWW, samoin kuin Amerikan Sosialistipuolue, silloin oli sotaa vastustavalla kannalla, raivostutti kapitalisteja ja hallitusherroja vieläkin enemmän.

Vaikka välit olivat kärjistyneet syndikalistisen ja sosialistisen ryhmän välillä niin kireiksi, että kumpikin ryhmä toimi omilla työväenhaaleillaan, niin kuitenkin löydettiin yhteinen asia silloin, kun tuli eteen 1918 luokkasodan tapahtumat Suomessa. Järjestyneen suomalaisen työväen vaikutus oli niihin aikoihin kaikkein korkeimmillaan siirtoväkemme keskuudessa. Taantumuksellinen papisto, synodit ja muut porvarilliset järjestöt olivat ehdottomasti alakynnessä niihin aikoihin. Tämä johtui suureksi osaksi siitä, että niillä ei ollut sellaista poliittista johtoa kuin myöhäisimpänä aikana Suomen lähetystössä ja konsuleissa. Niiden kautta virtasi aineellista apua omia teitään porvarillisten ryhmien toiminnan tukemiseksi.

Kun Suomesta alkoi saapua vuoden 1918 "isänmaansankareita" Amerikkaan ja Kanadaan pakomatkoille, niin heille tuli kuumat oltavat. Suopein silmin ei työväen taholta noihin miekkosiin suhtauduttu, sikäli kun vain heidän entisyytensä tuli tiedoksi. Kun kävi selville, että monet tiuhutyöntekijät olivat hankkineet vääriä ja itse tekemiään todistuksia työväenjärjestöjen nimissä, oli pakko ryhtyä kaikkialla maassa tutkimaan jokainen Suomesta saapunut uusi henkilö. Tämän johdosta porvaristo nosti metelin, että "kommunistit terrorisoivat" omia kansalaisiaan, vaikka kysymyksessä oli vain luokkasodassa toimineiden pyöveleiden selville saaminen. Kukaan kunnon työläinen ei halunnut sellaisten olioiden kanssa tehdä työtä samalla työmaalla, ei ruokailla samassa ruokapaikassa, eikä asua samoissa majapaikoissa.

Venäjän vallankumouksen jälkeen voitiin myös Neuvostoliittoon suhtautumisesta sopia yhteistoiminnassa syndikalistien kanssa, sillä he aluksi uskoivat, että Venäjän sosialistinen vallankumous oli tapahtunut aivan heidän ohjelmansa mukaisesti. Mutta kun heille selvisi, että valtio jäi olemaan vielä vallankumouksen jälkeenkin ja että tuo uusi valtio joutui käyttämään proletariaatin diktatuuria vastavallankumouksen murskaamiseksi, niin iww:läiset alkoivat ensin arvostella ja sittemmin syytellä Neuvostoliittoa samaan tapaan kuin porvarit ja oikeistososialidemokraatit tekivät. Vain harvoja IWWn entisiä johtajia ja pienempiä ryhmiä jäsenistä siirtyi neuvostovallan kannattajiksi ja ystäviksi. Siitä lähtien IWW taantui merkityksettömäksi pikkuryhmäksi.

Poliittisen samoin kuin ammatillisen ja teollisen järjestäytymisen johtoelimien oli uudestaan synnyttävä uusia tehtäviä varten. Vanhoilta järjestöiltä perittiin se, mitä niissä oli hyvää ja edistyk-

sellistä. Sama oli asianlaita entisiin työväenliikkeen johtajiinkin nähden.

KOMMUNISTISEN LIIKKEEN SYNTY

Olisi ollut odotettavissa, että monissa verisissä lakkotaisteluissa karaistunut IWWn suomalainen jäsenistö olisi ollut valmis liittymään kommunistiseen liikkeeseen. Valitettavasti niin ei tapahtunut. Syndikalistinen filosofia oli rappeuttanut IWWn aatteellisesti, koska se oli melkein syntymästään asti taistellut poliittista, so. valtiollista toimintaa vastaan. Vain pieni määrä entisiä IWWn jäseniä siirtyi kommunistiseen liikkeeseen.

Vuonna 1914 oli tapahtunut vakava repeämä suomalaisten sosialistien järjestössä, jolloin radikaalinen (iww:läinen) siipi oli siitä eronnut. Keltainen oikeistolainen aines oli päässyt joksikin aikaa johtavaan asemaan. Mutta Venäjän sosialistinen vallankumous 1917 ja sitä seurannut Suomen luokkasota vaikuttivat tavattomalla voimalla käsitteiden selvittämiseksi sosialistien keskuudessa.

Kommunistinen liike juurtui nopeimmin raskaiden teollisuuksien, kuten rauta-, teräs-, automobiili-, hiili- ja metallikaivos-, puutavara, ym. teollisuuksien keskuudessa, maan keski ja länsivaltioissa. Myöhemmin alkoi vasemmistolainen virtaus saada jalansijaa myös itävaltioiden keveiden teollisuuksien piirissä. Sitkeiden kamppailujen jälkeen vasemmisto onnistui saamaan 4/5 enemmistön Suomalaisen Sosialistijärjestön keskuudessa, joka päätti erota Sosialistipuolueesta 1920 lopulla. Vasemmisto sai haltuunsa kaksi päivälehteä, Työmiehen ja Toverin, sekä naisten viikkolehden Toverittaren. Oikeistolainen (myöhemmin tokoilainen) ryhmä sai poliisien ja oikeuslaitosten avulla, bolshevismin kauhua lietsomalla kaapatuksi itselleen yhden päivälehden (Raivaajan, Fitchburgissa, Mass.). Mutta sen tilalle itävaltioiden työläiset perustivat itselleen uuden lehden, Eteenpäin, joka vieläkin ilmestyy New Yorkin esikaupungissa.

Amerikan kommunistipuolueen syntyminen lasketaan virallisesti elokuun 1 päivästä 1919, jolloin Chicagossa pidettiin kahden erillisen kommunistisen puolueen perustavat kokoukset. Siten syntyi Amerikan Kommunistipuolue ja Kommunistinen Työväenpuolue. Niiden perustajina oli noin 80 000 Sosialistipuolueesta erotetun jäsenen edustajat.

Melkein heti perustamisensa jälkeen nämä molemmat puolueet joutuivat siirtämään toimintansa maan alle, sillä valtiovalta ryhtyi niitä rajusti vainoamaan. Vuoden 1919 vappujuhlien vieton yhteydessä sai nuori vasemmistoliike kokea ensimmäisen verikasteensa. Melkein kaikissa suurimmissa kapungeissa oli tapahtunut verisiä yhteenottoja, kun aseelliset poliisit, entiset sotarintaman sotilaat ja juovuksiin juotetut huligaanit tekivät raivokkaita hyökkäyksiä mitään pahaa aavistamattomien juhlamarssijain rivejä vastaan, jotka kymmenien tuhansien naisten ja miesten voimalla marssivat kaupunkien keskuksiin juhlapaikoilleen. Esim. Clevelandin kaupungissa, missä tunnettu työväenjohtaja (myöhemmin Komm.puolueen sihteeri) Charles Ruthenberg oli johtamassa vappumarssia, kulkueissa oli noin 60 000 ihmistä, kaikilla pienet punaiset liput käsissään, suurien punaisten lippujen hulmutessa kulkueiden eturintamassa. Arvellaan, että ainakin toistakymmentä henkilöä — myös useita poliiseja — sai surmansa ja kymmeniä haavoittui ja ruhjoutui, ratsupoliisien, kuormavaunujen ja kevyiden tankkien risteillessä kaduilla ja katukäytävillä.

Kaikki tämä ennusti sitä, että sotavoitostaan humaltunut Amerikan kapitalismi oli päättänyt ryhtyä hyökkäykseen taistelevan työväenliikkeen murskaamiseksi heti sen alkuvaiheissaan.

TAISTELU PUOLUEEN OIKEUKSISTA

Kommunistiset puolueet olivat osittain sopineet ryhmäriitansa ja yhdistyneet yhdeksi puolueeksi, vaikkakin ryhmätaistelut vielä jatkuivat senkin jälkeen. Mutta 1922 pidetyn puoluekokouksen edustajat joutuivat valtiollisen poliisin verkkoon ja vangittiin. Tällöin syntyi luja taistelu puolueen oikeuksista päästä toimimaan julkisesti. Taistelu päättyi oikeuslaitoksessa — niin ihmeellistä kuin se olikin — kommunistien voittoon. Puolue tuli julkiseksi, ottaen nimekseen Amerikan Työväen (Kommunistinen) Puolue. Jonkin aikaa jälkeenpäin siihen liittyi myös suomalaisten sosialistien järjestö kokonaisuudessaan, lisäten puolueen jäsenmäärää noin 8 000 jäsenellä. Muutamia vuosia jälkeenpäin Kommunistipuolue kuitenkin järjestettiin uudelleen ja silloin ryhdyttiin ottamaan jäseniä vain yksilöinä liittymisen kautta. Silloin moni suomalainenkin jäi pois, kun uusi järjestömuoto heistä etenkin alussa tuntui oudolta. Mutta tavallinen rivimiehistö, joka ei liittynytkään enää puolueeseen, jäi sille myötämieliseksi kannatusjoukoksi.

Kuitenkin oli vasemmistoliikkeen mukana tullut vierastakin ainesta. Ne olivat entisiä johtajatyyppejä, jotka olivat yrittäneet teeskennellä olevansa vasemmistolaisia. Heille kommunistinen puoluetoiminta alkoi käydä ahtaaksi. He näkivät siinä vain virheitä vir-

heiden jälkeen sekä pahoja johtajia. Seurauksena oli eräiden puoluevastaisten ryhmien syntyminen, jotka eräinä ajankohtina nousivat avoimeen taisteluun puoluetta vastaan.

Pariin otteeseen syntyi suomalaisella rintamalla hajaannusta, joka tuotti melkoista vauriota vasemmistoliikkeelle ja kommunistiselle puolueelle. Hajaannusilmiöt tapahtuivat etupäässä osuustoiminnallisten laitoksien piirissä, vuosina 1929—30. Suurinta tuhoa tuotti ns. haloslainen hajaannus Minnesotan, Wisconsinin ja Michiganin valtioiden tiheään asutuilla suomalaisilla asuntoseuduilla. Siellä olivat suomalaiset työläiset ja farmarit rakentaneet itselleen voimakkaan osuustoiminnallisen verkoston, mihin kuului lähes parisataa osuuskauppaa, sekä keskustukkuliike, joka sijaitsee Superiorissa, Wis. Tuon laitoksen ja osuuskauppojen johdossa oli lukuisasti kommunistipuolueen jäseniä. Keskusliikkeen valistustyön johto oli uskottu eräälle Yrjö Haloselle, joka kommunistisen liikkeen alussa teeskenteli puolueuskollisuutta, ollessaan työssä vasemmiston sanomalehdissä. Hän ryhtyi 1929 miinoittamaan osuustoimintarintamaa puoluetta vastaan ja aiheuttikin saman vuoden syksyllä pahan räjähdyksen, joka jatkui kiivaana puoluevastaisena taisteluna joukkojärjestöissä noin vuoden ajan.

Halonen oli saanut koulusivistystä Suomessa ja häntä pidettiin luotettavana miehenä. Mutta hänestä tuli kommunistisen liikkeen yksi pahimpia pettureita.

SUOMEN KOMMUNISTINEN PUOLUE AUTTOI HALOSEN PALJASTAMISTA

Taistelu haloslaista hajoitusryhmää vastaan kasvatti puolueelle uskollisena pysynyttä ainesta poliittisesti. Suuri ansio siitä lankeaa Suomen Kommunistisen puolueen johdolle, erikoisesti tovereille O. W. Kuusiselle ja Yrjö Sirolalle, jotka antoivat apuaan Amerikan Kommunistipuolueelle sen taistelussa haloslaista petosta vastaan. Toveri Kuusisen kirjoittaman ja K.I:n Politsihteeristön hyväksymän "Avoimen kirjeen" vaikutus oli hyvin tehokas, sillä se ei ainoastaan paljastanut Yrjö Halosta petturina ja lurjuksena, mutta se opetti puolueen jäsenistöä, kuinka sen tulee joukkojärjestöissä, samoin kuin puolueen omassa keskuudessa varoa Halosen kaltaisia veijareita. Samalla tuossa historiallisessa asiakirjassa arvosteltiin aikalailla ankarasti Amerikan veljespuoluetta ja sen suomalaisen toimiston johtoa.

Haloslaiset hajoittajat onnistuivat saamaan kannattajikseen noin kaksikolmannesta e.m. osuusliikkeistä ja ryhtyivät muuttamaan entisiä työväen osuusliikkeitä pikkuporvarillisuuden tukikohdiksi. Mutta puolueen hävittämisessä haloslaiset eivät onnistuneet. Se ryhtyi kokoamaan rivejään uudelleen.

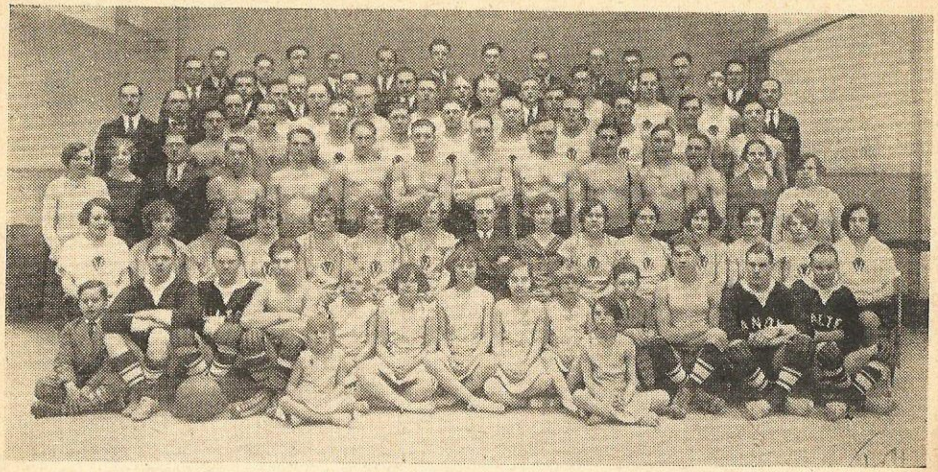
Puolueen johtoa tarvittiinkin kipeästi, kun pitkien työttömyysvuosien aikana ryhdyttiin suorittamaan työttömien liikkeen järjestämistä. Suomalaiset työläiset ja farmarit ottivat tuohon joukkoliikkeeseen lukuisasti osaa. Aina kun tarvittiin auto- ja kuormavaunukaravaaneja matkalle, vaikkapa tuhansien kilometrien päähän maan pääkaupunkiin asti, olivat he siihen valmiita. Suomalaiset työväentalot olivat työttömien komiteain ja elintarpeiden hankinnan keskuksina. Kommunistipuolueen taholta annettiin suomalaisille jäsenille suurta tunnustusta siitä uhrautuvaisuudesta, jota he osoittivat yhteistä asiaa kohtaan.

ESPANJAN TASAVALLAN AUTTAMINEN

Kun Amerikassa ryhdyttiin kehittämään taistelua fasismia vastaan ja tuli kysymykseen mieskohtaisen avun antaminen Espanjan tasavallan kannattajille, joita Amerikassa nimitettiin lojalisteiksi, olivat myös suomalaiset pojat valmiita lähtemään. Espanjassa he kohtasivat Suomesta saapuneita vapaaehtoisia taistelutovereita, ja se oli heille erittäin innostavaa. Useita heistä kaatui Espanjan taistelukentillä ja toisia haavoittui, mutta takaisin saapuneet olivat iloisia siitä, että he olivat osaltaan voineet auttaa espanjalaisia tovereitaan.

Amerikan hallituksen taholta on Espanjan tasavallan auttamista pidetty niin suurena rikoksena, että vielä nytkin yritetään Espanjassa olleille kommunisteille kostaa siten, että heiltä riistetään kansalaisvapauksia ja muita heille kuuluvia oikeuksia. Muutenkin heitä kohdeltiin Espanjasta palattuaan hallituksen taholta aivan kuin rikollisia.

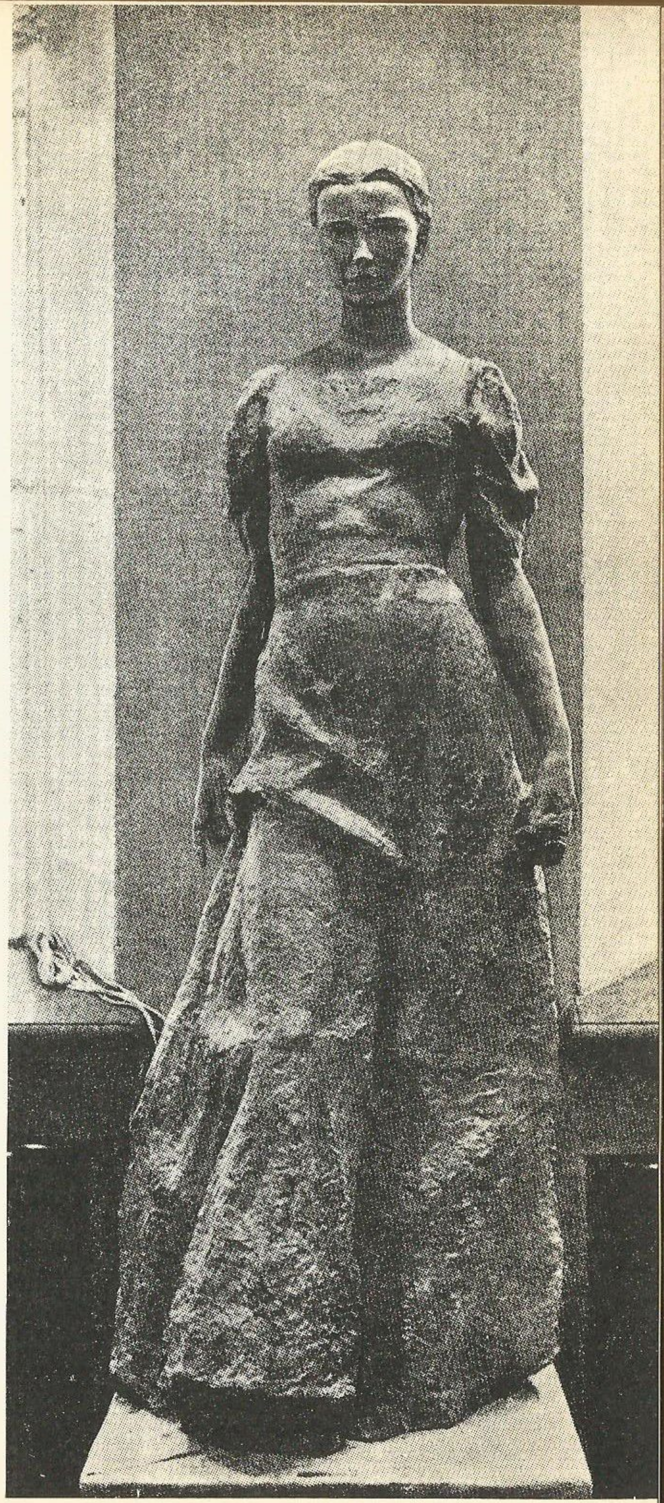
Lukemattomissa muissa Amerikan kommunistien johtamissa joukkoliikkeissä ovat suomalaiset kommunistit olleet mukana suorittamassa velvollisuuttaan. Silloin kun ryhdyttiin rakentamaan uutta teollisuusjärjestöjen liittoa, Congress of Industrial Organizations (CIO), olivat suomalaiset kommunistit monissa teollisuuksissa ensimmäisinä antamassa apuaan. Aluksi se oli vaarallista hommaa ja moni menetti työpaikkansa, kun työnantajain salapoliisit saivat vihiä siitä, ketkä olivat järjestäytymistyötä johtamassa.

New Yorkin työväen V-. ja U-seura "Vesan" jäsenet v. 1926 Työn Temppelin Roof-Gardenissa.

Tapahtuipa Detroitissa eräänkin kerran siten, että kun CIO:n autotehtaan työläiset tulivat ulos suomalaisessa työväentalossa pidetystä ammattiliiton kokouksesta, niin autoparoonien johdolla oli lähellä olevaan suureen kirkkoon kerätty parintuhannen miehen suuruinen joukko, joka pappien kiihoittaessa johdettiin hyökkäämään kokouksesta tulleiden kimppuun. Tapahtui samaa, mitä suomalaiset papit olivat "Kuparisaarella", suomalaisen synodikirkon ympärillä tehneet nelisenkymmentä vuotta sitten suomalaisille kuparimalmin kaivajille, ilmiantaen heitä sosialisteina ja "pirultariivattuina".

Niin vaatimatonta kuin pienen suomalaisen kansallisuuden toiminta onkin ollut, on sillä ollut esimerkillisesti suuri vaikutus. Monet muut suuremmat kansallisuudet ovat myöhemmin heränneet jatkamaan sitä samaa työtä, mitä suomalaiset veljemme ja siskomme ovat Amerikan suurkapitalismin riiston ja sorron alaisuudessa suorittaneet. Vielä on pidettävä mielessä, että oman kansallisuutemme keskuudessa on aina ollut aineksia, jotka ovat antaneet apuaan taantumukselle, siten tuottaen lisää vaikeuksia eteenpäin pyrkivälle työväenliikkeelle. Siinä työssä ovat kotimaiset porvarit Suomesta asti olleet ylittämässä ja ohjaamassa taistelua kommunistista liikettä vastaan. Heillä on ollut omat tarkoituksensa.

L. Muravin.
Lesja Ukrainka, ukrainalainen runoilijatar.
Kipsiveistos

Uhtualla, Kuittujärven rannalla, kasvoi mänty, jonka juurella Elias Lönnrotin sanotaan kirjoitelleen ja kokoilleen Kalevalan runoja. Neuvostovallan aikana tätä puuta nimitettiin Lönnrotin männyksi ja sitä käytiin katsomassa aivan kuin museossa historiallisia esineitä. Sodan aikana Mannerheimin armeijan tykistö tuhosi tämän puun etsiessään sotilaallisia tukikohtia. Puuta näytetään senkin jälkeen historiallisena todistuskappaleena. Tämän kuvan on julkaissut moskovalainen Ogonjok.

"MANNERHEIMINLINJA" AMERIKASSA

Talvisodan puhjettua Suomen ja Neuvostoliiton välillä syntyi Amerikan suomalaisten keskuudessa kiihkeämpi keskinäinen "sota" kuin koskaan aikaisemmin. Tämä johtui siitä, että kaikki muut ryhmät yhdistyivät kiinteäksi rintamaksi vasemmistoa, eli kommunisteja vastaan, saaden amerikkalaisen suurporvariston taholta kaikkea mahdollista apua. Koko maan kapitalistinen lehdistö ja tuhannet radioasemat työnsivät kidastaan ulos mitä törkeintä parjausta Neuvostoliittoa vastaan, esittäen talvisodan syyt ja tapahtumat kokonaan vääristellyssä valossa. Amerikkalaiset imperialistit olivat toimineet aktiivisesti yllyttäen Suomen silloisia hallitusherroja sotaan, ja kun Suomen hallitus lähti sotaan luullen saavansa Amerikan apua, antoivat amerikkalaiset uutistoimistot tätä apua keksien mitä miellettömimpiä uutisia. Eräskin "sotauutisten"-lähettäjä kertoi nähneensä, miten suomalainen sotilas hyppäsi puusta venäläisen tankin päälle ja suomalaisella puukolla avasi sen luukun ja surmasi kaikki tankkimiehet. Amerikan kapakoissa suomalaiset saivat juoda olutta ja viiniä vatsansa täydeltä ilmaiseksi, jos osasivat niin paljon englantia, että saattoivat ilmaista olevansa bolshevismin vasustajia.

Kommunistit näkivät imperialistien kynsien olevan pelissä koko tuossa talvisodan provokatiossa, ja siksi he selostivat asiallisesti Suomen ja Neuvostoliiton välisen sodan syitä, osoittivat, että suuret imperialistit käyttivät Suomea astinlautanaan valmistellessaan suurta neuvostovastaista sotaa. Sen vuoksi taantumusvoimat herjasivat myös suomalaisia kommunisteja ja ryhtyivät vainoamaan heitä. "Mannerheiminlinja" oli jyrkästi jakanut joukot kahteen leiriin: kirkolliset, tokoilaiset, entiset iww:läiset ja muut sekavat ryhmät olivat kaikki yhdessä Mannerheimin sodan puolesta. Vain kommunistit ja heidän kannattajansa vastustivat tätä imperialistien käskyläistä ja kannattivat Suomen ja Neuvostoliiton välisen selkkauksen sopimista molempien maiden etujen mukaisesti ystävyyden ja yhteistyön hengessä.

Seuraavan sodan aikana, jolloin Suomi ryhtyi Hitlerin liittolaiseksi, alkoivat rehellisimmät kommunistien vastustajat myöntää, että vasta nyt he havaitsevat kommunistien olleen oikeassa ja miten turmiollista oli Suomelle ryhtyä talvisotaan imperialistien yllyttämänä.

Suomalaiset kommunistit tekivät toisen maailmansodan aikana kaiken voitavansa auttaessaan Amerikan ja Neuvostoliiton Ystävien

järjestön toimintaa yleisen valistustyön, lahjavaatteiden keräyksen, lastenseimien ja sairaalain avustamisien, y.m. muodossa. Tämän asian panivat neuvostoliittolaiset tarkoin merkille, sillä vaatimattominkin ystävyyden osoitus imperialistien vahvimman linnoituksen takaa oli heille tervetullut.

UUDET KOMMUNISTIVAINOT

Amerikan imperialisteja pelotti tavattomasti se, että Euroopan sotarintamalla amerikkalaiset sotilaat pääsivät tutustumaan venäläisiin sotilaisiin ja alkoivat pitää heistä. Kotiin palanneet sotilaat, joiden mukana oli myös runsaasti Amerikassa syntyneitä suomalaisia, kertoivat innostuneesti venäläisten sotilaiden urhollisuudesta ja heidän etevistä johtajistaan. Se oli Amerikan kapitalistien mielestä vaarallinen "tartunta", joka tuli kitkeä pois sotilaiden ja muiden kansalaisten mielistä. Sentähden alkoi vimmattu ajojahti kommunisteja vastaan heti sodan päättymisen jälkeen. Se on jatkuvasti yltynyt, saavuttaen hysteerisen luonteen, jolloin kaikenlaiset mielipuolisuutta lähentelevät teot tulevat päiväjärjestykseen.

Niiden 12 kommunistin joukossa, joita viime kuukausien aikana on Yhdysvalloissa syytetty hallituksen vastaisesta toiminnasta, on myös yksi Amerikansyntyinen suomalainen toveri, Gus Hall (Arvo Halberg). Hän on kotoisin edellämainitulta Minnesotan rautakaivosalueelta. Saatuaan kasvatuksen kommunistisessa nuorisoliitossa, hänestä tuli tarmokas terästyöläisten (CIO) liiton järjestäjä, jolloin hän myös joutui syytettyjen penkille. Lukuisa joukko muita nuoremman polven suomalaisia on ryhtynyt innolla jatkamaan sitä samaa työtä, jota heidän isänsä ja äitinsä ovat Amerikan työväenliikkeen hyväksi tehneet. Siinä onkin ehkä suurin tyydytys vanhalle polvelle, kun se saa nähdä työnsä jatkajia nousevan oman kansallisuutemme keskuudesta. Vuosikymmenien taistelukokemukset eivät ole menneet hukkaan. Uudet taistelijat nousevat taisteluun uuden sodan lietsojia, imperialisteja vastaan.

Kasperi Tanttu

MAAILMA PALAA

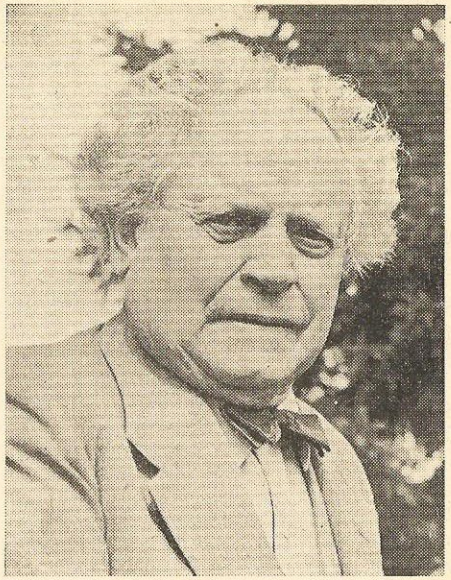
Sytykkeet käsihin, käykää loimujen valoon,
hehkuvanpunaiseen, suureen maailmanpaloon!

Vuorille, veljet, siellä ne tuulet tuulee,
siellä ne huojuu vanhat ja harmaat hongat,
sieltä ne maailman mahdit ja vallat kuulee,
missä on myrskyn pimeät pilvenlongat,
sieltä ne kuulee jymyten kulkevan kulon,
sieltä ne näkee, että on syytä huoliin,
että on aika tuomionpäivän tulon,
että on aika huutaen hiipiä luoliin.

Maailma palaa, me vain huudamme: hyvä!
Palakoot palatsit, mökit jo mennyttä ovat,
kurjuuden kuilu on kammottava ja syvä,
herroilla herkut, köyhillä päivät kovat.
Kulosta nostamme yhteisonnemme linnat,
kulohon kynnämme uudet ja pehmeät pellot,
silloin on riemusta revetä ihmisten rinnat,
silloin ne leikkiin ja lepohon kutsuvat kellot.

Siispä nyt sytykkeet käsissä loimujen valoon,
hehkuvanpunaiseen, suureen maailmanpaloon!

Martin Andersen-Nexö

AVOIN KIRJE HOLLANTILAISELLE TYÖLÄISELLE

Rakas ystävä!

Kaikkein ensiksi kiitän hyvästä kirjeestäsi.

Hauskaa, että pidit elokuvasta, joka on laadittu romaanini "Ditte-ihmislapsi" mukaan. Kiitoksesi lankeaa kokonaan nuorille ohjaajille, aviopuolisoille Astrid ja Bjarne Henning-Jensen, jotka ovat tehneet tämän elokuvan vastoin Hollywoodin tapoja ja jotka lahjomattomina ihmisinä joutuivat kokemaan joukon ikävyyksiä sen takia. Näiden nuorten lahjakkaiden taiteilijoiden ansioksi on luettava, että he vallassaolevien painostuksesta huolimatta valmistivat elokuvan, joka esittää elämän koruttomia arkipäiviä ja sen johdosta on saavuttanut katsojain keskuudessa suuren menestyksen.

Tämä on jälleen todistuksena siitä, että tavallisten ihmisten terve ajattelutapa on päässyt voitolle!

Nimität elokuvaa "proletaariseksi". Tosin se on kielletty Amerikassa, mutta se ei vielä todista, että määritelmäsi olisi oikea. Luonnollisesti elokuvassa esitetty kalastajakylän isäntä on kapitalistiluokan edustaja, mutta Lars Peteristä, sen enempää kuin toisistakaan kalastajista, ei voida käyttää sitä nimitystä, jota käytämme puhuessamme tietoisista proletaareista. Elokuvassa esitetyt henkilöt sietävät, että heitä riistetään, he eivät esitä vastalausettaan sen johdosta, ja voisi sanoa, että he eivät yleensä näe mitään epäoikeudenmukaista vallitsevassa asiaintilassa. Kärsivällisinä ja jumalaapelkäävinä he tyytyvät kaikkeen. He ovat proletaarien edeltäjiä, he ovat vielä vanhalla, marxilaisuutta edeltäneellä, evankelisella asteella. He ovat vielä täysin lukutaidottomia, kun on kysymys riistonalaisten alempien kansanluokkien liikehtimisestä.

Minusta tuntuu, että mielessäsi yhdistät proletaari-sanaan myös nämä evankeliset ilmiöt, mahdollisesti tekemättä itsellesi tiliä siitä.

Kysyn sinulta, miten sinä, hollantilainen työläinen, suhtaudut Indonesian pääkaupungin Dzhokjakartan pommittamiseen? Kun saksalaiset kahdeksan vuotta sitten pommittivat Rotterdamiasi ja tuhannet syyttömät ihmiset saivat surmansa, niin sinä ja minä pidimme tätä pommitusta epäinhimillisenä, petomaisena. Minun mielestäni se, mitä nykyisin tehdään Dzhokjakartalle, on yhtä petomaista ja vieläkin vastenmielisempää. Sillä Rotterdamia pommittivat fasistiset ihmiskunnan hylkiöt, jotka käyttivät hyväkseen niitä, jotka antoivat heille vapaat kädet. Mutta nyt ampuvat indonesialaisia ne, jotka esiintyvät "syyttömien ja sorrettujen puolustajina". Kenen puolella olet tänään, kun "ilmojen paholaiset" kylvävät kuolemaa ylhäältä käsin, ei Hitlerin, vaan sosialidemokraattisen pääministerin käskystä?

Pelkään, ettet sinä, hollantilainen työläinen, ajattele kyllin proletaarisesti, jotta esittäisit vastalauseesi näiden raakalaistekojen johdosta omasta ja indonesialaisten puolesta. Siitä syystä minut valtaa epämieluisa tunne, kun kutsut minua kirjeessäsi sosialidemokraatiksi. Tuntuu kuin syyttäisit minua siitä, että olen osallistunut kaikkeen tuohon!

Olen ollut joskus sosialidemokraatti. Olin sitä silloin, kun ei ollut vasemmistolaisempaa proletariaatin liikettä, kun sosialidemokratia vielä puolusti pieneläjien etuja, osattomien etuja. Mutta nykyisin on vanha sosialidemokratia sen oikeistolaisten johtajien edustamana luopunut siitä ainoasta, mikä antoi sille olemassaolon oikeutuksen — nimittäin työtätekevän ihmisen huolenpidosta. Se on myynyt

itsensä ja kansansa omistaville luokille ja niille, jotka pyrkivät alistamaan kansat käskyvaltaansa. Niinpä olenkin luopunut sosialidemokratiasta. Minusta on tullut kommunisti. Olen kommunisti kunniantunnosta, omanarvontunnosta.

Monien vuosien aikana oli salainen toivomukseni, että työväenliikkeessä vallitseva hajaantuminen saataisiin lopetetuksi. Mutta sitten käsitin, että tämän hajaannuksen syynä oli vanhan sosialidemokratian moraalinen luhistuminen. "Yhtenäisyys saadaan helposti aikaan — sanoivat puolueesi edustajat minulle. — Luovutte vain kommunismistanne ja siirrytte meidän puolellemme, niin kysymys on ratkaistu!" Mutta onkohan työväenluokalle hyötyä siitä, jos myös meistä tulee Marshallin apureita ja alamme tarjota apuamme, kun kyseessä on Rotterdamin — suo anteeksi: Dzhokjakartan — pommittaminen ilmasta käsin, jotta indonesialaiset saataisiin alistetuiksi kapitalismin orjuuteen?

Täällä meillä Tanskassa on monopolikapitaalin asema erittäin edullinen: meillä on myös sosialidemokraattinen hallitus, joka julistaa, että maamme on "kasvanut kiinni rauhaan"... keskiajalla; nöyrästi se pitää kiinni Marshall-suunnitelman ohjeista ja saa menestyksellisesti tavallisten ihmisten elintason nopeassa tahdissa laskemaan, pakottaa tämän ihmisen maksamaan raskaita veroja ja on jo valmis syöksemään maan uhkaavaan työttömyyteen... Eräät työläiset — puoluetoverisi — käsittävät, että tämä on kansan kannalta katsoen järjetöntä politiikkaa. Mutta he ovat valmiit antamaan anteeksi tämän politiikan sen perusteella, että sitä harjoitetaan muka "hyvässä tarkoituksessa". Eikö tämä kuitenkin merkitse samaa kuin jos hallitukselle annettaisiin kunniakirja tyhmyydestä? Eikö tämä merkitse vaikenemista, tyytymistä ja kärsimistä silloin, kun kansalle aiheutetaan vahinkoa, eikö se merkitse sitä, että tämän vahingonteon sallitaan tapahtua siihen puuttumatta?

Sen jälkeen kun sosialidemokraattisen "rauhaan kiinnikasvaneen" politiikan edustajat tulivat hallituksen johtoon, on työttömyys ja asuntopula monissa maissa muodostunut pysyväiseksi. Jo ensimmäisen maailmansodan aikana kokoonkyhätyt parakit ovat pystyssä entiseen tapaan. Ja jos nykyisin aiotaan rakentaa uusia asuntoja, niin ne ovat vain "väliaikaisia". Me emme voi, tahi oikeammin, meidän ei sallita panna tehtaitamme käyntiin: se on epäedullista niille, joita pidetään "hyväntekijöinämme".

Muuten aivan lähellämme on toinen maailma. Meitä yritetään pakottaa halveksimaan tätä maailmaa, koska se näyttää meille hyvää esimerkkiä, koska siellä kaikki kädet tekevät työtä, koska se on vapautunut tyhjäntoimittajista, loiseläjistä ja kavaltajista ja haluaa

vain yhtä — työskennellä rauhassa riistämättä toisia. Ja tämä maailma — niin sanotaan meille — uhkaa olemassaoloamme!

Tälle todella inhimilliselle maailmalle, kommunismin maailmalle, kuuluu myös minun sydämeni ja järkeni. Ja sinä haluat yht'äkkiä lukea minut marshalloituihin sosialidemokraatteihin, jotka laulavat hallelujaa meidän mitättömälle läntiselle maailmallemme hyvinhoidettuine pohattoineen ja lakeijamaisine "työväenjohtajineen". Tosiaankin, se kuulostaa kuin solvaukselta!

Mutta en ota siitä pahakseni. Sinä et ole syypää siihen.

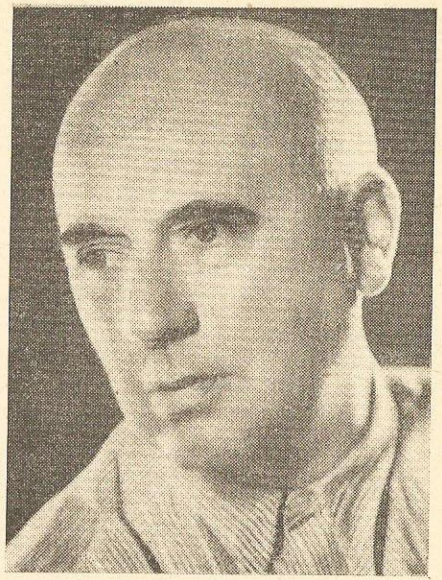
Minulla ei ole mitään sitä vastaan, jos tilaisuuden tullen tapaamme toisemme. Vaikea sanoa, onnistuuko se: minä olen jo vanha. Joka tapauksessa olisi meidän hyvä tavata toisemme todella p r o l e t a a r i s e l l a pohjalla!

Uudenvuoden tervehdyksin!

Martin Andersen-Nexö

Holte, Tanska.

Johannes R. Becher

UUDEN MAAN LAULU

Kun talonpojat hökkeleistään kerran
pois lähtivät ja yhteenliittyen
kun astuivat he saliin linnanherran,
niin loisti multa maan kuin juhlien.

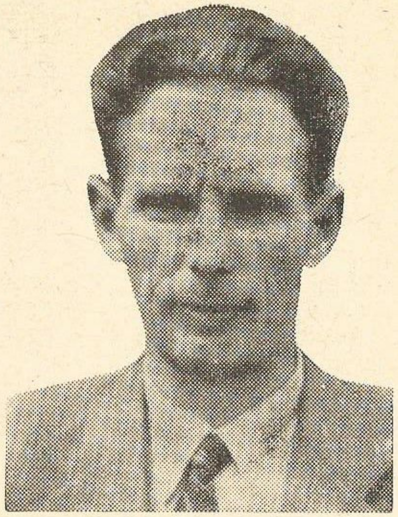
Maa juhli uutta syntymäänsä julki,
kun vapautettu vihdoin herroistaan
sen yli traktoreiden rivi kulki
maan ikivanhan kyntäin uudestaan.

Niin näytti, että maakin lauluun yhtyi,
kun kylä herravallan yltään loi,
kun satoansa korjaamaan se ryhtyi,
ja hedelmällisyyden laulu soi:

Ei renki herran työtä enää tee,
nyt vapaa ihmissuku hallitsee.

Suom. Ami Aarto

Kauko Heikkilä

MAAMME TYÖVÄENLIIKKEESEEN KOHDISTUNUT VAINO

"Teidän on kestättävä 15, 20, 50 vuotta kansalaissotaa ja kansainvälisiä taisteluita, ei ainoastaan sitä varten, että muuttaisitte olosuhteet, vaan myös sitä varten, että muuttuisitte itse ja tulisitte kykeneviksi poliittiseen valtaan."
(Marx: "Paljastuksia Kölnin kommunistijutusta").

Suomen työväenliike on kestänyt eri muotoista kansalaissotaa ja kansainvälisiä taisteluita 50 vuotta. Työväenliike on taistellut vainonalaisena ensimmäisistä elinpäivistään lähtien. Enemmänkin, vaino sittemmin työväenliikkeeksi muovautunutta liikettä vastaan on alkanut jo ennen kuin liike oli saanut työväenliikkeen sisällön. Toisinaan on taistelu saanut avoimen aseellisen rintamataistelun

muodon kuten v. 1918. Toisinaan sitä on käyty vähemmän näkyvänä ja vähemmän verisenä sissitaisteluna. Mutta porvariston työväenliikkeeseen kohdistama vaino ei ole hetkeksikään lakannut.

AJOJAHTI MATTI KURIKKAA VASTAAN

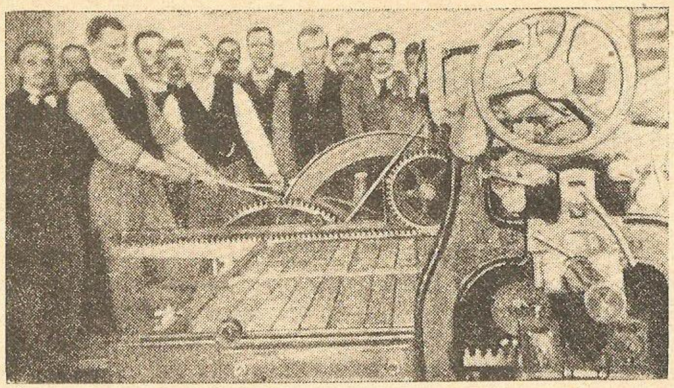
Lyhyen kirjoituksen puitteissa voidaan 50-vuotiaan työväenliikkeemme taipaleelta palauttaa mieleen vain muutamia vainotapauksia. Jos aloittaisimme Suomen Työväenpuolueen syntymävuodesta, olisi syytä muistuttaa venäläisvastaisia mielialoja elättelevän "suomalaisen demokratian" ystäville siitä ajojahdista, jonka porvaristo järjesti jo vuosisadan vaihteessa Matti Kurikkaa ja hänen toimittamaansa Työmies-lehteä vastaan.

Matti Kurikka vaati v. 1899 "Työmies"-lehdessä julkaisemissaan kirjoituksissa, että työväen oli käytävä taistelua tsarismia vastaan itsenäisesti, alistumatta Suomen porvariston poliittiseen johtoon. Hänen mielestään työväen ei pitänyt osallistua tsaarille lähetetyn kansalaisadressin allekirjoittamiseen muuten kuin siinä tapauksessa, jos adressi valmistellaan tasavertaisen yhteistoiminnan pohjalla. Porvaristo ei tahtonut kuitenkaan työläisten kanssa tasavertaista yhteistoimintaa ja Matti Kurikka esiintyi sen vuoksi tässä kysymyksessä työväen itsenäisen toiminnan puolesta. Siitä raivostuneina syljeskelivät porvarilliset "herrasmiehet" Helsingin kaduilla Kurikan silmille, häntä lyötiin takaapäin kepillä päähän, Malmilla hyökättiin hänen kimppuunsa. Reeni Roineen johdolla heittivät ylioppilaat Kurikan ulos Suomalaisesta Teatterista, missä hän oli "Työmiehen" edustajana. Kun "Työmies" puolusti Kurikkaa, kiellettiin lehdeltä painokoneen käyttöön tarvittava sähkövirta ja katkaistiin sähköjohdot. Painokonetta pyörittivät työläiset kuitenkin miesvoimalla.

Näin menettelivät vuonna 1900 "herrasmiehet", joita voidaan pitää vuoden 1930 lapualaishuliganismin uranuurtajina.

"KIIHOITUS KIELLETTY"

V. 1903 pidetylle työväenpuolueen puoluekokoukselle oli vaikea saada kokouspaikkaa. Vihdoin sai puolue luvan pitää kokouksen Forssassa, mutta ehdolla, ettei paikkakunnan työläisille pidetä kiihoituspuheita tai esitelmiä. Virkavallan edustajina oli kokousta seuraamassa Hämeenläänin varalääninsihteeri ja Tammelan piirin nimismies.

Työväki käsin vääntämässä "Työmiehen" painokonetta v. 1899

Tosin valtio edusti silloin ensikädessä venäläistä tsarismia, mutta sitä palvelivat suomalaiset virkamiehet, vanhat suomettarelaiset, työväen viholliset, jotka sittemmin perustivat tänä päivänä "suomalaisuudellaan" kerskailevan "kansallisen kokoomuspuolueen". Saksalaisten natsien kanssa yhdessä suomalaisia työläisiä sotavuosina kiduttaneet ja murhanneet kokoomuslaiset porvarit, Esko Riekki, Anthoni ym. ovat vain hoidelleet tsaarin palvelijoiden perinteitä.

"MUSTALISTA"-JÄRJESTELMÄ

Työläisten järjestöjen toimihenkilöitä vastaan tähdätty työnantajain harjoittama vaino ja mustalistajärjestelmä on koko 50 vuoden ajan ollut kapitalistien ahkerasti käyttämä ase. Jo v. 1900 julkaisi Suomen Räätälityöntekijäin Liiton liittohallinto tällaisten vainojen johdosta "Työmiehessä" paheksumis- ja vastalauseensa työnantajille ja kehoitti työntekijöitä vastaamaan boikottiin ammatillisella järjestäytymisellä.

LAHTARIKAARTIT

Kansan keskuudessa lahtarikaartin nimeä kantavat porvareiden suojeluskaartit hankkivat pahan maineensa jo 1905 suurlakon aikana.

Samalla kun lakko suuntautui venäläistä tsarismia vastaan, uhkasi se voimallaan myös suomalaisten pääomapiirien yksinvaltaa. Lakon tarkoituksenahan oli saada toteutetuksi yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, jota porvaristo vastusti. Alussa hakivat porvarit yhteyksiä työläisiin, ja liikkeeseen tuli runsaasti mukaan porvarillisia aineksia. Kun porvarit pian havaitsivat, etteivät he voikaan määrätä taistelua rajoitettavaksi yksinomaan porvariston vaatimuksia käsittäviksi, ryhtyi porvaristo perustamaan kansalliskaartin rinnalle omia aseellisia suojeluskaartejaan. Lahtarikaartin nimen saivat suojeluskaartit siitä, että ne 6. 2. 1905 aloittivat aseellisen esiintymisen työläisiä vastaan. Jo silloin ryhtyi porvaristo asekaarteineen uhkaamaan työväkeä avoimella kansalaissodalla.

Maineensa mukaiseksi osoittautui suojeluskaarti 2. 8. 1906, jolloin Helsingin suojeluskaartilaiset Hakaniemen torilla hyökkäsivät työläisten kimppuun ja avasivat kivääreistään työläisiä vastaan tulen. Kahakka päättyi kuitenkin suojeluskaartilaisille huonosti. Lyhyen laukaustenvaihdon jälkeen lähtivät lahtarit pakoon. Kahakassa kaatui 7 suojelijaa, 2 punakaartilaista ja 1 poliisi.

SANANVAPAUS

Työväenjärjestöjen edustajain puhevapaudesta 1914 alkanutta maailmansotaa edeltäneellä kaudella sanoo Y. K. Laine, että *"syytökset puhevapauden* väärinkäytöstä ja vangitsemiset kuuluivat sitten vakituiseen päiväjärjestykseen". Sodanaikaisesta puhevapaudesta ei voi edes puhua.

Painovapauden laita ei suinkaan ollut toisin kuin puhevapauden. Historia ei unohda "paino-Kannisen", eli oikealta nimeltään Volmari Kannisen nimeä. Esim. 1910 takavarikoitiin "Kansan Lehti", pilalehti "Kurikka" sai vastata majesteettirikoksesta, "Sorretun Voiman" päätoimittaja sai tuomion, viipurilainen "Työ" sai 5, "Kansan Ääni" 8 kannetta jne. 1909—11 sai "Kansan Lehti" 23 painokannetta, "Työmies" 16, "Kansan Ääni" 14, "Sosialidemokraatti" 14, "Sosialisti" 12 ja "Eteenpäin" 9 painokannetta. Työväen sanomalehtien toimittajien vankilaan tuomitseminen oli siksi yleistä, että Työväen Kalenterissa v. 1912 ja 1913 on erikoinen osasto *"Vankilassa"*, missä asianomaisten henkilöiden valokuvin esitellään edellisen vuoden aikana vankilassa olleet työväenlehtien toimittajat.

Venäjän vallankumous murti sitten v. 1917 tämän suukapulajärjestelmän.

VALKOINEN TERRORI

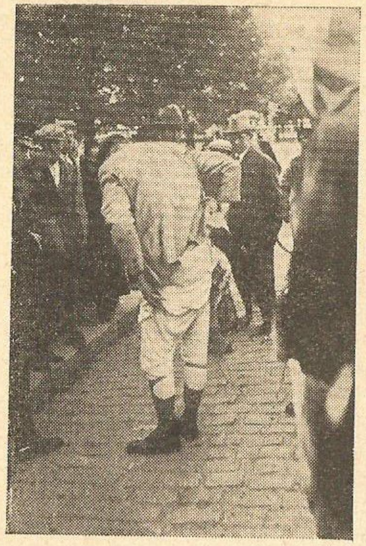
Maamme porvaristo ei vielä ollut kokonaan menettänyt Venäjän taantumuksellisten tukea ,kun se jo 1917 kesällä kiihkeästi valmisteli avointa aseellista sotaa työväkeä ja muita työväenliikkeen kannattajia vastaan. Vuoden 1918 luokkasodan kokemukset ovat vielä tuoreessa muistissa. Porvaristo järjesti työläisten keskuudessa verilöylyn ja sortokauden, jota ei maamme työtätekevä kansa ollut ennen kokenut. Nuijasodan aikuisten Flemingin huovien julmuudet eivät vetäneet vertoja Mannerheimin huovien julmuuksille. Suomen taantumuksellisilla ei ole syytä esiintyä vaatimattomina verratessaan "saavutuksiaan" Hitlerin terroristien "saavutuksiin". Saksan fasistiset terrorijoukot tuskin onnistuivat minkään maan väestöstä tuhoamaan ja sullomaan kuolemanleireihinsä prosentuaalisesti suurempaa määrää kuin Suomen taantumukselliset onnistuivat 1918 tekemään: noin 15.000 tapettua, noin 15.000 vankileireillä nälkäänkuollutta ja lähes 100 000 ihmistä kuolemanleireissä. Valkoisen terrorin aika kuuluu Suomen historian synkimpiin ajanjaksoihin.

Valkoinen terrori oli alkuna työväenliikkeen lainsuojattomuuden aikakaudelle, joka jatkui vuodesta 1918 aina vuoden 1944 välirauhaan asti. Näille vainojen vuosille on ominaista se, että porvariston lisäksi vanhan työväenliikkeen oikeistolaisten ainesten perustaman sosialidemokraattisen puolueen johtajat ovat osallistuneet vainotoimenpiteisiin.

TERRORITEOT 20-LUVULLA

Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen perustava kokous hajoitettiin ja monet sen osanottajat vangittiin 14. 5. 1920 ja myöhemmin sitten vangitut tuomittiin. Mainittuna vuotena tuomitsivat maamme ylioikeudet 265 valtio- tai maanpetoksesta syytettyä työväenliikkeen jäsentä kuritushuoneeseen. Vankila- ja sakkotuomion saaneiden lukumäärästä ei ole tietoa. Samoin ei painovapauslain tai muiden mielivaltaisesti väärin tulkittujen lakien nojalla tuomituista ole tietoa.

Rauhanjulistajien vangitseminen v. 1922 oli eräs sen ajan suurimpia väkivaltatekoja. Valkoisten rosvojoukkojen hyökättyä v. 1921 Neuvosto-Karjalan alueelle antoi S. Sos. Työväenpuolue tammikuussa 1922 julistuksen Karjalan kysymyksestä kehoittaen työläisiä vastustamaan tätä Suomelle turmiollista sotaseikkailua. Julistuksen johdosta vangittiin puolueen johto ja puolueen sanoma-

Poliisimestari "vapauttaa" lapualaisten ryöstämän miehen.

lehtien vastaavat toimittajat, puolueen Satakunnan piiritoimikunta ja Puolueneuvoston kokouksen osanottajat. V. 1922 tuomitsivat samat oikeuslaitokset samoin perustein 152 työläistä kuritushuoneeseen.

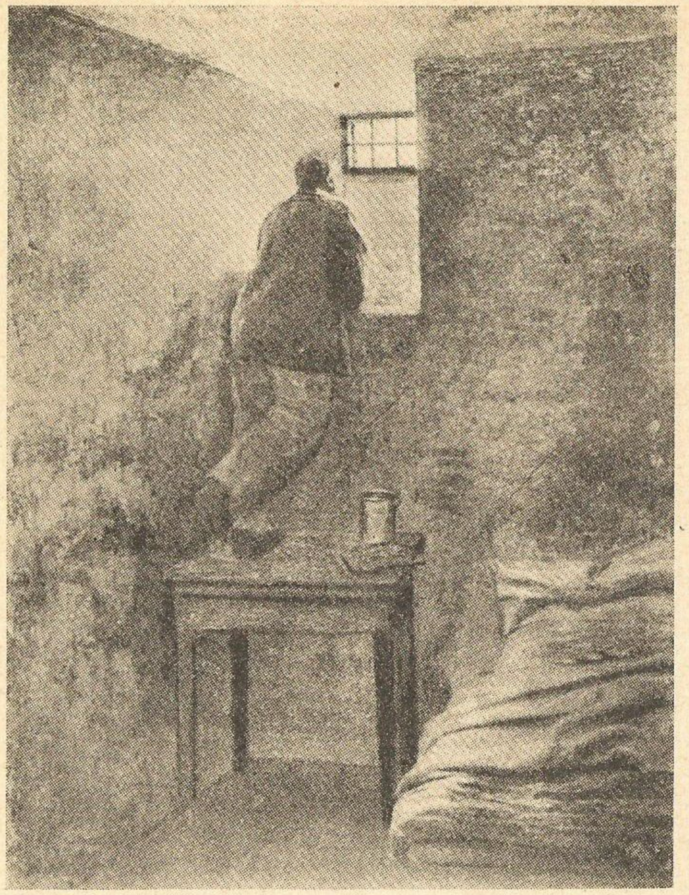
V. 1923 maaliskuun 8 pnä vangittiin Suomen Sosialistisen työväenpuolueen johto, eduskuntaryhmä ja muita toimihenkilöitä. Arkistot ja kirjapainot suljettiin ja järjestö lakkautettiin. V. 1923 antoivat oikeuslaitokset 115 poliittista kuritushuone- ja vankilatuomiota.

Suomen Sosdem Nuorisoliitto lakkautettiin Helsingin raastuvanoikeuden päätöksellä 11. 4. 1923. Suomen Sosialistinen Nuorisoliitto lakkautettiin v. 1926. Jo marraskuussa v. 1925 vangitsi ohrana kymmenittäin liiton toimihenkilöitä, joille annettiin kuritushuonetuomiot seuraavana vuonna. V. 1925 sai 103 työläistä marssia poliittisista syistä vankilaan.

TERRORIHYÖKKÄYS 1930

V. 1930 mobilisoi porvaristo työväen vastarinnan murskaamistyöhön kaikki puolueensa. Erikoiseksi iskunyrkikseen valtion johto otti rikollisen lapuanliikkeen. Joukottain järjestöjen toimitsijoita, kansanedustajia ym. vangittiin. Lapualaisten toimesta ryöstettiin ja pahoinpideltiin työläisiä. Monet työläiset tulivat murhatuiksi (Holm, Mättö, Happonen). Neuvostoliittoon pakkokuljetetuilta riisti valtio Suomen kansalaisoikeudet. Työväenjärjestöjen talot ja kirjapainot ym. ryöstettiin. Järjestöt lakkautettiin. V. 1930 sai 350 työväenliikkeen jäsentä poliittisista syistä vankilatuomion, 1931 oli tuomittujen luku 518, v. 1932 454 ja v. 1933 558.

Suomen Ammattijärjestön lakkauttaminen oli porvareiden ohranan ja sosdem. johtajain yhteistyön tulos. Sosdem. johtajain neuvottelukokouksessa syyskuun 29—30 pnä v. 1929 sanoivatkin sos-

N. Jaroshenko. Vanki. Öljymaalaus 1878.

dem. puolueen johtajat asiaa salailematta sen myös julki. Sosdem. puolueen johtajain valmistavaa laatua olleen hajoitushyökkäyksen jälkeen sulki ohrana 6.7. 1930 ammattijärjestön ja liittojen toimistot ja vangitsi useimmat toimitsijat. Helsingin raastuvanoikeus täydensi hyökkäyksen 4.2. 1931 julistamalla SAJn ja sen 1 200 alajärjestöä lakkautetuksi.

Väinö Tanner julisti Seinäjoella julkisesti, että sosdem. johtajilla ja lapualaisilla on sama päämäärä, kommunismin hävittäminen.

Kaikki lapuanliikkeen aikaiset rikokset saivat porvarillisten puolueiden julkisen kannatuksen. Suomen porvariston johtaja, lapualaishuligaanien ehdotuksesta presidentiksi valittu P. E. Svinhufvud polki maan perustuslain jalkoihinsa paljon häikäilemättömämmin kuin Venäjän tsaari aikoinaan. Myös sosialidemokraattisen puolueen johto, joka toisinaan arvosteli väkivallan tekijöitä, hyökkäsi pääasiallisesti rikollisten uhreja vastaan todistellen irvokkaasti, että — "kommunistit olivat lapuan liikkeen synnyttäjiä".

Jos työväenliikkeeseen kohdistunut vaino oli koko 1918 luokkasodan jälkeisen ajan ollut villiä, niin vuoden 1930 jälkeisenä aikana vietti työväenliikkeen kavaltajain kiittämä "erikoinen suomalainen demokratia" riemukauttaan. Nykyisin kokoomuspuolueen töissä toimeentulonsa hankkiva Esko Riekki tuli 30-luvun alkupuolella ohranan päällikkönä kuuluisaksi laittomuuksistaan ja väkivaltateoistaan.

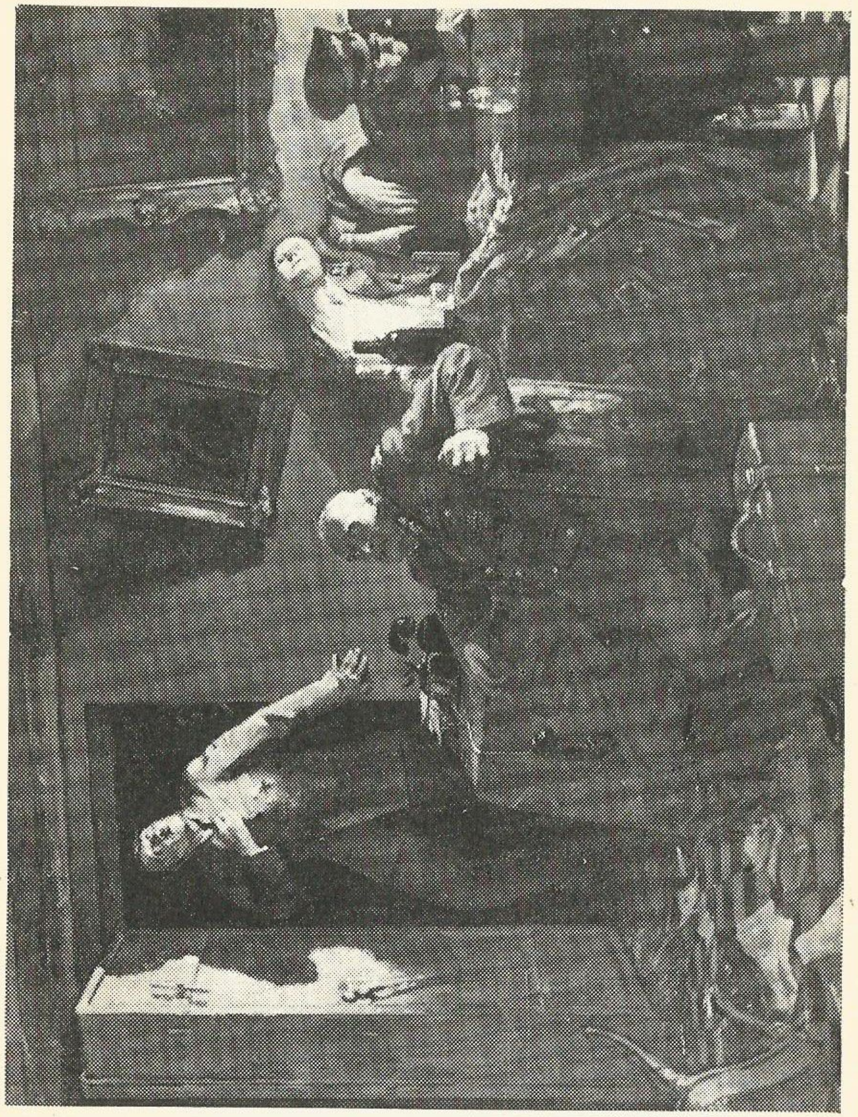
PYÖVELIEN TOIMINTA SOTAVUOSINA

Neuvostoliittoa vastaan käytyjen sotien aikana kansalaisvainot saavuttivat korkeimman kohokohtansa. Silloin taas täyttyivät vankilat tuomituista ja "turvasäilöön" vangituista työläisistä, ja kauniin Suomemme soita ja saloja "koristivat" uudet, sotien aikana perustetut vankileirit.

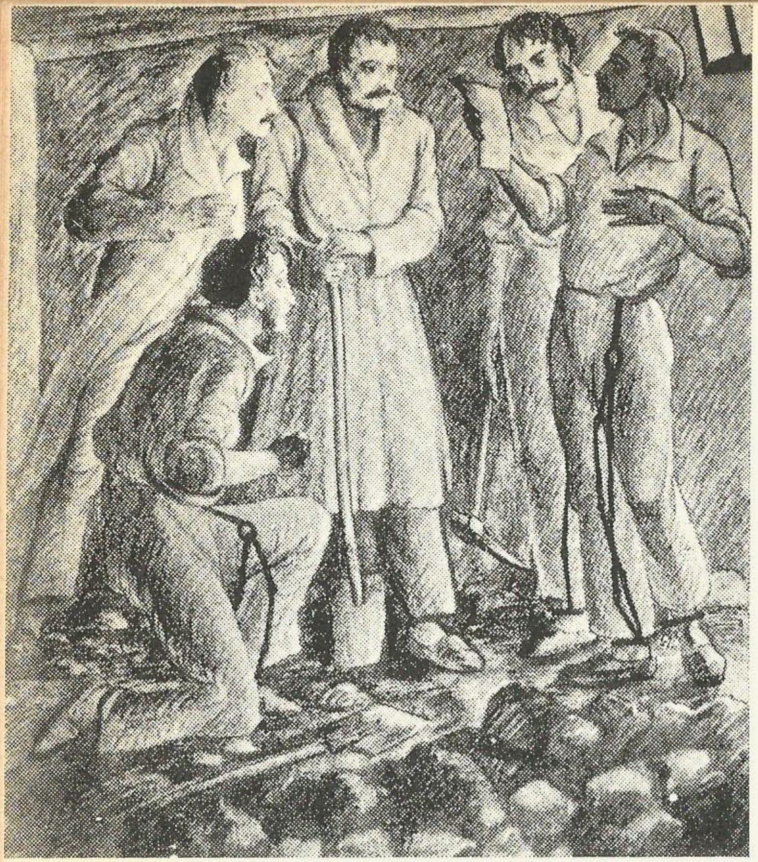
Ohranan komeroissa kidutettujen ja kuoliaiksi rääkättyjen luku kasvoi ennätykselliseksi. Hovi- ja sotaoikeudet jakoivat vankila- ja kuolemantuomioita. Kylissä, kaupungeissa, metsissä ja hautausmaiden laidoilla kajahtelivat työläisten teloittajien ampumat laukaukset. Monia fasismin- ja sodanvastaisia taistelijoita luovutti Anthonin ohrana Saksan Gestapolle tuhottaviksi. Eräs fasistien katalimpia temppuja poliittisten vankien murhaamiseksi oli näiden rintamalle lähettäminen. Saksalaiset gestapomiehet opettivat Suomen ohranan miehille natsilaisia ihmiskidutuksen menetelmiä ja viimeiset teloituslaukaukset kajahtivat hetkellä, jolloin verenhimoisten sotapoliitikkojen oli pakko lähettää edustajansa Moskovaan allekirjoittamaan välirauhan. Se teki lyhyen lopun Rytin, Rangellin, Fagerholmin ja muiden sotahallituksiin osallistuneiden ministerien pyövelintoiminnasta.

SYNKKÄÄ TILASTOA

Puutteellisten tietojen mukaan ovat hovioikeudet vuosina 1920—1942 antaneet työväenasian puolustajille ainakin 4 412 kuritushuo-

Kukriniksy. Loppu. öljymaalaus v:lta 1947—48.

"Te miehet Siperian yön." — N. P. Dmitrveskin lyijykynäpiirros. Suuri venäläinen runoilija Aleksandr Pushkin kirjoitti joulukuussa vuonna 1826 Siperiaan tuomituille dekabristeille, "joulukuun vallankumouksellisille", tässä julkaisemamme runon, johon dekabristi kapinallinen ruhtinas A. I. Odojevski kirjoitti vastausrunon. Odojevskin vastausrunossa olivat sanat: "Kipinästä tuli syttyy", jotka Lenin otti aikoinaan perustamansa "Iskra"-lehden tunnuslauseeksi.

SIPERIAAN

Te miehet Siperian yön,
te malmin vangit, uljuutenne
ei murtua saa, teidän työn
jää jälki, säilyy aatoksenne.

Myös ystävyys ja rakkaus
niin saapuvat taa salpain sinne
kuin kiirii täältä rotkoihinne
mun vapaan äänein kajahdus.

Kuin sisko kolkon kohtalon
on toivo, maan se alle uutta
suo uskallusta, iloisuutta,
uus aika koittamassa on.

Pois raskaat kahleet murtuvat
ja luhistuvat tyrmät, teljet,
te saatte vapauden, ja veljet
myös teille kalvan antavat.

A. Pushkin

DEKABRISTIEN VASTAUS PUSHKINILLE

Kuin ääni tietäjän niin soivat
säkeesi meidät saavuttain,
kätemme kalpaa haparoivat,
mut tapasivat kahleet vain.

Se usko, vaikka kantaa saamme
tään kohtalon ja kahleet, sen
me kestämme vain pilkaten
niin tsaareja kuin vankilaamme.

Ei haihdu työmme, säilyy se:
näin tuli syttyy kipinästä,
ja venäläinen kansamme
on saava pyhän lipun tästä.

Sytyttäin tulet vapauden,
takoen kalvat kahleistamme
ja lyöden voimat tsaarien
me kansain riemun aloitamme.

A. I. ODOJEVSKI

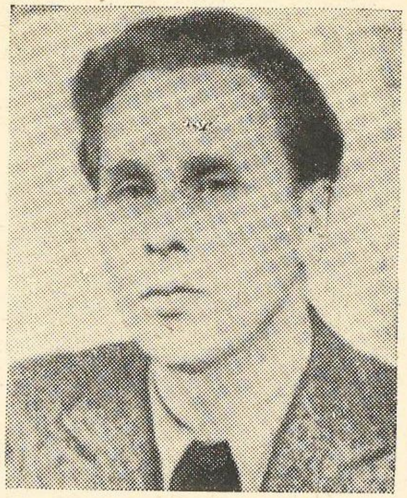
ne- ja vankilatuomiota. Kun lukuun lisätään vuodet 1919, 1943 ja 1944 sekä vuosina 1920—1922 annetut vankilatuomiot, painovapauslain ja muiden kuin valtio- ja maanpetoslakien nojalla annetut tuomiot sekä lisäksi sotaoikeuksien antamat vankila-, kuritushuone- ja kuolemantuomiot, kohoaa tuomittujen luku huomattavasti. "Turvasäilöön" vangittujen lukua ei voida merkitä pienemmällä kuin neljänumeroisella luvulla. Satoja on myös murhattu ohranassa tai "kiinniotettaessa".

RIKOLLISET KÄDET SIDOTTUINA

Antamistaan uhreista ja kokemistaan kärsimyksistä huolimatta ei maamme työväenliikkeen 50-vuotinen taistelu, työväen 50 vuotta kestämä luokkasota ole vielä jaksanut viedä työväen asiaa lopulliseen voittoon. Hitlerin ja Rytin tappio sodassa sosialismin maata, Neuvostoliittoa, vastaan löi kuitenkin taantumuksellisten rintamavarustukseen pysyvän aukon. Rauhansopimus on sitonut rikollisten kädet niin lujasti, etteivät ne voi enää kohottaa kidutusvälineitä ja teloituskivääreitä. Terrorin, jota taantumus nykyisin harjoittaa, on pakko rajoittua pieniin poliisimellakoihin, joista työläisille, pahoinpitelijäin uhreille, voidaan antaa vain pikku rangaistuksia, kuten sisäministeri Simosen ja oikeusministeri Suontaustan ristiretki Arabian työläisiä vastaan osoitti. Työstäerottamiset, uhkaukset, kiristykset ja pelottelut, joihin taantumus nyt turvautuu, ovat lastenleikkiä verraten kaikkeen siihen, mitä Suomen sankarillinen työväenluokka on aikaisemmin saanut kokea. Siksi porvaristo oikeistososialidemokraattisine lakeijoineen valittaakin nyt elävänsä "pakkodemokratian" kahleissa. Verenhimoiset diktatuurimiehet eivät enää voi antaa uhreilleen kuin muutamien kuukausien vankilatuomioita.

Sitäpaitsi vanhat teloittajat vapisevat tietäessään ajan lähestyvän, jolloin he eivät voi tuomita poliittisia vastustajiaan vankilaan edes muutamaksi kuukaudeksi.

Arvo Turtiainen

PUNAKAARTI

Tuomionsa
Historia
kun kerran antaa
Punakaartin
sarkatakki-armeijasta,
kunniaansa
vuosisadat
eespäin kantaa,
unohdukseen
koskaan vaipumasta.

Solvaajien sanat
silloin
arvohonsa saa.
Voittajien väärämielisyyden
kehitys
ja aika
paljastaa,
luokkaitsekkyyden.
Punakaarti nousi,
kansan miehet,
Jaakko Ilkan suku,
— tammikuinen silloin oli
Suomen taivas.
Monikymmentuhantinen
heidän luku,
päätöksensä:
Köyhälistö,
päättyy vaivas.
Torppareita olivat
ja suutareita,
räätäleitä,
tehtaan miehet siinä,
miehet kirveen, kuokan,
marssiessaan
pitkin Suomen talviteitä,
aatteen vuoksi
ja vuoksi työväenluokan.
Kivääriä kantaen
he lauloi marssin raikuvan:
"Pieni Suomen kansa katkoo kahleitansa..."
— vielä nytkin
voi sen kuulla
haudoillansa kaikuvan.
Oli marssi kuolemansa se
ja marssi kunniansa.
Oli tuima tammitaivas
Suomen yllä silloin.
Runoilijat, runoilijat,
lauloitteko milloin
ylistystä Punakaartin,
sankareiden aatteessansa.

Oli Suomen köyhälistö
myöskin
Suomen kansa.

Voitetut —
ei häpeää!
Jos ken
likaa
teihin syytää,
likaiseksi
itse jää.
Anteeksi
jos joku pyytää
puolestanne,
ymmärtää
ei voi,
että toinen puoli
Suomen kansaa
kerallanne
taisteli,
ja että kuoli
miesten parhaat
joukossanne.

Voitetut —
ei häpeää!
Voittajia,
voi!
Historiaan
ei koskaan jää
valhe,
minkä loi
voittajat,
ett' muka löivät
kavaltajat maan.
Ketkä silloin
maansa möivät
toisin kerrotaan.

Voitetut —
ei häpeää!
Itsenäisyys kansan,
pyhä,
teillä mieli
säilyttää.
Luokkasotaa
oli se,
jokaisen
vei mukaan.
Luopunut ei
aatteelle
uskollinen
kukaan.

Voitetuille, kunniaa!
Voittajiksi jäivät.
Heitä muistaa kansa, maa,
tulevaiset päivät.
Punakaarti, kunniaa!
Taiston vuoksi sen,
että maata, maailmaa
voisi ihminen
— ilman että toista löisi,
toisen leipää söisi, möisi,
asua ja rakentaa.
Sille, kunniaa!

Aili Mäkinen

KUN TAMPEREELLA STARTATTIIN

Tuokiokuvia v:lta 1944—45

VANHA "PIKKI" KOKOONTUU

Syyskuu v. 1944 avasi vankilain ja keskitysleirien salvat poliittisille vangeille. Sekä turvasäilötty että tuomittu Tampereen "Pikkikin" — SKPn maanalainen Tampereen piirikomitea — kerääntyi noiden päivien aikana Karvialta, Sukevalta, Hämeenlinnasta ja ties mistä maankolkista entiselle toiminta-alueelleen. Ja vaikka kaikki elämisen ja siviiliin sijoittautumisen puolet eivät vielä olleetkaan meille selvinä, niin selvä oli ainakin yksi asia: puolue on uudelleenrakennettava, sen Tampereen piirin järjestöt on nopeasti saatava toimintakykyisiksi, maanalaisuudesta on ensitilassa siirryttävä julkiseen joukkotoimintaan!

Ja "Pikki" kokoontui suutarinverstaassa, leipomon nurkissa, kolmannen luokan kuppiloissa, yksityisasunnoissa, ei siksi, että olisi haluttu jatkaa maanalaisuuden kauden perinteitä, vaan yksinkertaisesti siksi, että meitä ei suvaittu Tampereen työväentalolla...

Suunniteltiin, pohdittiin, tehtiin päätöksiä ja pantiin niitä toimeen. Saastamoisen Eino lähti kiertämään hänelle niin tuttua Pohjois-Hämettä, muut tekivät pikakäyntejä sinne tänne piirillä ja siellä missä liikuimme, jätimme jälkeemme perustetun puolueosaston tai valmistavan toimikunnan. Yhteydet entisiin puoluetyöntekijöihin tulivat nopeasti solmituiksi ja työ alkoi näkyä. Elimme valtavan joukkojärjestäytymisen aikaa. Ja sen kärjessä kulki SKP.

PUNAINEN KUTSUKORTTI

Tampereen puolueosaston perustava kokous — oikeammin sanoen sen legalisointi — oli jo huomattavan laaja ja valtavan juhlallinen tilaisuus, vaikka se pidettiinkin eräässä Papinkadun kuppilassa. Punaisella musteella kirjoitettu kutsukortti tuohon tilaisuuteen kuuluu vieläkin tarkasti tallettamieni muistoesineiden joukkoon. Ja tuskin koskaan olen tuntenut suurempaa esiintymiskuumetta kuin tunsin tuossa tilaisuudessa, jossa kovia kokeneet tamperelaiset kommunistit, useat puolueemme jäseniä jo v:lta 1920 vakavina ja hämäläisen hartaina kuuntelivat selostustani puolueemme ensimmäisestä julkisesta konferenssista lokakuussa 1944, jossa oli tehty päätös puolueemme julkiseksi julistamisesta. Yli kaksikymmentä vuotta salaisesti toimineille ja vainotuille skp:laisille se merkitsi uuden etapin alkamista. Sitä se merkitsi myös koko työväenliikkeellemme.

SKPn Tampereen osastosta muodostui koko piirin puoluetoiminnan tukikohta, puoluekaadereittemme luja kokoomus, joka on antanut riveistään kymmeniä eturivin kommunisteja kaikille toiminnan aloille ja ollut monien tamperelaisten puolueosastojen "äiti".

"KOMMUNISTI" ON TULLUT...

Eräänä marraskuun aamuna saapui Koivistonkylän postitoimistoon erään toverin nimelle neljä pakettia, suuria ja painavia. Niitä olikin jo odotettu kärsimättöminä. 2 000 kappaletta puolueemme ensimmäistä julkista aikakausilehteä, "Kommunistia", oli

noiden pakettien sisällyksenä. 2 000 kappaletta uutta, kaikille tuntematonta, työläisille niin rakkaan ja porvarille niin vihatun nimistä lehteä odotti levittäjäänsä.

Ja niitä löytyi. Käsittämättömällä nopeudella levisi tehtaisiin tieto lehden tulosta. Ja työn mustaamat miehet ja naiset nokiset överhaalarit päällään tulivat juoksujalkaa hakemaan myytäväkseen "Kommunistia". "Anna sata kappaletta, anna 50 kappaletta", "minä otan aluksi 20..." huusivat Lokomon, Tampellan, Lentokonetehtaan pojat, ja tuossa tuokiossa olivat lehdet lähteneet liikkeelle. Ja jokainen puhuja ja järjestäjä, joka uskalsi mennä maakuntaan ilman "Kommunistia", sai tuntea nahoissaan tehneensä rikoksen...

"Kommunistista" tuli iskulla kasvavan puoluejärjestömme paras propagandisti ja organisaattori, joka kymmenien uskollisten käsien kantamana löysi tien puolueettamankin työläisen luo.

SULJETTUJEN OVIEN ULKOPUOLELLA

Uusia, demokraattisia joukkojärjestöjä kasvoi kuin sieniä sateella. Tuhannet ja taas tuhannet hämäläiset työmiehet ja kyntäjät kerääntyivät niiden ympärille. SKPn Tampereen ja maaseudun järjestöt levittäytyivät ja toimivat ennennäkemättömällä tarmolla.

Yksityisasunnostani Aleksanterinkatu 11:ssä muodostui piiritoimisto, Tampereen puolueosaston kanslia, erilaisten kokousten ja neuvottelujen pitopaikka, maaseutulaisten pysäköimispaikka, jossa läpinäkymättömän kessunsavun ja hälinän keskellä pohdittiin hämäläisellä hartaudella niin osastojen rekisteröimis- kuin maanjako- ja kansanhuollollisiakin kysymyksiä puhumattakaan vaaleista, joihin kuumeisesti valmistauduimme. Ja allekirjoittaneelle jätettiin aina muistoksi emännän laittamat läskivoileivät, sillä "niitä on täällä kapsäkissä vielä ittellekkin riittämiin..."

Mutta uudet järjestöt eivät saaneet käyttöönsä ainuttakaan julkista kokous- tai juhlahuoneustoa. Työväentalo, Kaupungintalo, teatteri- ja muut sopivat kokous- ja juhlahuoneet pysyivät niiltä ja ennenkaikkea SKPltä suljettuina. Ajanmittaan ei luonnollisesti voitu tyytyä kokoontumaan pieniin kuppiloihin ja Voiman kabinettiin, joiden vuokraus oli kallista ja joihin mahtui vähän ihmisiä. Auki ovet järjestöillemme! — vaativat työläiset.

VASTAUKSEMME HILLILÄLLE

Tyytymättömyys kaupungin diktaattoria, poliisimestari Suhosta ja kaikkia niitä henkilöitä vastaan, jotka arvovallallaan pyrkivät ehkäisemään nousevaa demokraattista liikettä epäkansanvaltaisin keinoin, saavutti huippunsa joulukuussa v. 1944. Tamperelaiset järjestöt päättivät kääntyä silloisen sisäministeri Hillilän puoleen. Valittiin lähetystö ja viiden miehen ja naisen voimalla se esitti vaatimuksensa saada edustamilleen järjestöille lain ja välirauhansopimuksen suomat oikeudet kokousten ja juhlien järjestämiseen Tampereella. Ja ellei kokous- ja juhlahuoneita meille aleta vihdoinkin antaa, kokoonnumme kaduille ja toreille, sanoimme päättävästi. Hillilä suuttui, taisipa lyödä nyrkkiäkin pöytään ja vakuutti, että hän istuu pöytänsä takana sitä varten, että "kaduille ei kokoonnuta".

Tampereen kommunistit olivat kuitenkin toista mieltä. Kun kerran ei saada kokoushuonetta, marssimme kadulle, päätti SKPn piiritoimikunta. Ryhdyttiin järjestämään mielenosoitusta, joka samalla tulisi olemaan kunnianosoitus puolueemme kahden sankarin, Jorma *Johteisen* ja Kalle *Lahtisen* muistolle. Mielenosoituspäiväksi valittiin uudenvuodenpäivä v. 1945 ja valmistelut pantiin käyntiin tehtaissa ja järjestöissä.

Niin marssi sitten uudenvuodenpäivänä yli 10 000 tamperelaista työläistä paukkuvassa pakkasessa Kalevan kankaalle, torvisoittokuntien soittaessa taistelumarssia. Seppelten punaiset kukat ja nauhat, niiden taistelutahtoiset sanat ja ennenkaikkea työmiesten ja -naisten vakavat kasvot ja luja astunta ilmensivät voimakasta vastalausetta Hillilän komennolle, koko sen fasistisen järjestelmän jätteille, jota vastaan taistellessa oli tuhoutunut niin moni tamperelainenkin työläinen ja joka ei vieläkään halunut suvaita puoluettamme.

Vastauksemme Hillilälle ei jäänyt vaikutusta vaille. Painostus poliisimestaria ja hänen edustamaansa diktatuuria vastaan johti hänen erottamiseensa. Suljetut ovet alkoivat raoittua, mutta viimeiseksi ei suinkaan jäänyt tämä tamperelaisten työläisten marssi kadulle tammikuun 1 p:nä v. 1945...

Tampereen työväestö on marssinut ja marssii aina tarpeen tullen...

ENSIMMÄINEN JULKINEN PIIRIKOKOUS

Se kokoontui loppiaisena v. 1945 — tietysti kolmannen luokan kuppilassa, jonka omistaja tuskin tänäkään päivänä tietää, mitä

huushollasi se 45 henkinen "opintokerho", jolle hän oli elinkeinonsa välikappaleen vuokrannut melkoisesta hinnasta.

Puolueosastoja oli piirillämme silloin vain 7, mutta puolueryhmien edustajia oli yli 20:ltä eri paikkakunnalta piirimme alueelta. Kaksi päivää istuimme aamusta iltaan, palelimme kylmässä ruokasalissa ja teimme historiaa, työväenliikkeen historiaa.

Perustimme SKPn Tampereen Piirijärjestö r.y:n ja viitoitimme sen vastaisen kehityksen. Meille läsnäolijoille oli tilaisuus yhtä juhlallinen kuin konsanaan jokin maailman kongressi. Meitä väliaikaisia organisaattoreita ja agitaattoreita arvosteltiin aika tuimasti ja sensijaan, että olisimme "ottaneet nokkiimme", puristelimme rökittäjiemme käsiä oikein olan takaa. *Ekmannin* Heikki Jämsästä osoittautui suuren tyylin agitaattoriksi ja sai meidät uskomaan kykyihimme vastaisuudessakin.

Nyt on Tampereen Piirijärjestö yksi puolueemme suurimpia ja elinvoimaisimpia järjestöjä. Siihen kuuluvien osastojen jäsenten luku on moninkertaistunut. Sen työkyky on kasvanut. Uusia voimia on noussut poissiirtyneiden tilalle.

Ja jokainen, jolla on ollut onni osallistua tämän järjestön luomiseen ja kehittämiseen, joka on sen kanssa itse kasvanut ja sen piiristä löytänyt parhaat työkumppaninsa, ei koskaan eikä missään unohda sitä hurjaa työn iloa, rakentavaa yksimielisyyttä, joka jo tällöin antoi leimansa piirijärjestömme työlle. Meistä silloisista on moni joutunut muualle puoluetyöhön, mutta missä tahansa kohtaammekin, olemme "Tampereen heiniä". Taidammepa joskus olla tamperelaisia nurkkapatriootteja kin, mutta se on niin ymmärrettävää...

"TULKAA PIAN UUDELLEEN"

Pimeä ja kylmä on korpiseudun työväentalo vielä maaliskuussakin. Kilometrien takaa sinne oli kahlattava lumista tietä. Vaatteet päällä siellä istutaan salissa, odotetaan puhujaa, vedetään kessunhaikuja ja "tällätään maailmaa uuteen uskoon".

Eikä puhujaa suotta odotetakaan. Tuolta hän vääntäytyi maantieltä, jonne auto lumeen juuttuneena oli hänet jättänyt. Maaliskuussa v. 1945 oli valtavan paljon lunta ja autolinjat toimivat kelien mukaan. Valtiolliset vaalit sensijaan lähestyivät säihin katsomatta. Ja säihin katsomatta talsivat myös piirijärjestömme työntekijät lumisten korpien halki pimeille työväentaloille, kylmiin pirtteihin ja parakkeihin selvittämään, mistä on kysymys valtiollisissa vaaleissa.

Meitä kuunneltiin vakaina. Meiltä kyseltiin kaikkea mahdollista

maan ja taivaan välillä, me puhuimme entisyydestä, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta, me lauloimme ja lausuimme — taisipa joku joutua esiintymään tanssijanakin — ja kaikkialla otti Pohjois-Häme meidät vastaan ominaan.

"Tulkaa pian uudelleen", toivottivat niin Muuramen kuin Korpilahdenkin pienviljelijät ja työläiset, kun maaliskuisena iltana läksin matkalle kohti Tamperetta pari viikkoa yhtämittaisesti kestäneen kierrokseni jälkeen.

"Tulkaa pian uudelleen", kaikui joka kulmalta piiriämme, ja me menimme uudelleen ja uudelleen. Vaaleissa löimme itsemme läpi ja vaalipiiriemme yksi eniten ääniä saaneita oli piirijärjestömme tarmokas puheenjohtaja Elli *Stenberg*.

* * *

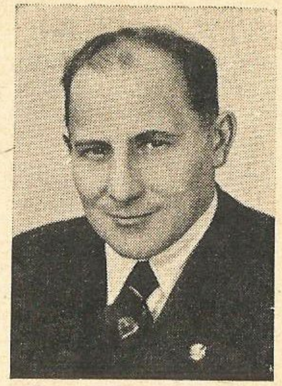
Tampereen piirijärjestöllä on kunniakkaita perinteitä niin ankaran maanalaisen taistelun vuosilta kuin siltäkin ajalta, jolloin starttasimme julkisuuteen.

Voittamattomilta näyttäneitä vaikeuksia voitimme silloin kuten nytkin. Kunniakkaita perinteitä muistaen ja niiden velvoituksista kiinni pitäen ei tietenkään löydy sellaisia vaikeuksia, joita eivät tamperelaiset ja pohjois-hämäläiset kommunistit muiden puoluejärjestöjen tavoin voisi voittaa.

SKP on ytimiään myöten kiinni kansassamme. Se on aktiivisemmin ja vilpittömämmin taistellut tämän maan työtätekevien puolesta kuin mikään muu puolue. Niin se tekee edelleenkin. Sillä on kaikki edellytykset säilyä juuri sinä puolueena, jonka edustajalle sanotaan maan joka kolkassa: "Toveri, tule pian uudelleen!"

Kirjoitettu Tampereen piirilehteä varten v. 1946.

Joonas Laukki

"POHJOISMAISTA PARLAMENTARISMIA" V. 1933

Eduskuntavaalit olivat ovella ja SKPn taholla toivottiin myös vasemmistolaisten työläisten osallistuvan niihin. Tiedettiin kyllä jo etukäteen, että ohranan taholta tultaisiin tekemään kaikki mahdollinen vasemmistolaisen työväestön vaalitoiminnan estämiseksi, mutta siitä huolimatta päätettiin tehdä yritys osallistua eduskuntavaaleihin puhtaalla vasemmistolaisella listalla.

Vasemmistolaisen ehdokkaan löytäminen ei ollut niinkään helppo asia.

Vuoden 1930 tynkäeduskunta oli laatinut sellaisen kuristuslain, joka teki suorastaan mahdottomaksi nimetä ketään tunnettua vasemmistolaista eduskuntaehdokkaaksi. Ehdokkaaksi nimettävä ei

ollut saanut kuulua mihinkään lakkautettuun järjestöön ollakseen vaalikelpoinen. Ja miltei kaikki järjestöt aina ammatillisia järjestöjä myöten oli lakkautettu 1930. Samoin oli luonnollisesti käynyt urheilu-, nais- ja nuorisojärjestöille. Ja toisaalta oli järjestäytyminen jo ollut niin laajaa, että ne ihmiset, jotka eivät ennen fasistisia vainovuosia olleet kuuluneet mihinkään järjestöön, tuskin sen jälkeenkään ja vielä paljon tiukemmissa olosuhteissa olisivat olleet halukkaat asettumaan vasemmistolaisen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

Toveri O. toimi silloin puoluetehtävissä Helsingissä ja pyysi allekirjoittanutta etsimään jonkun sellaisen henkilön, jolla olisi edellytykset asettua eduskuntaehdokkaaksi.

Palautin mieleeni kaikki vanhat tuttavuuteni, mutta millään opilla ei tahtonut löytyä ketään sellaista, joka olisi täyttänyt kaikki vaadittavat ehdot. Entisistä järjestötovereistahan niitä olisi löytynyt vaikka millä mitalla, mutta he olivat kaikki kuuluneet johonkin lakkautettuun järjestöön ja sen nojalla voitiin heidän ehdokkuutensa asettaa kyseenalaiseksi ensiksikin ohranan taholla ja loppujen lopuksi keskusvaalilautakunnassa, jossa sosialidemokraatitkin olivat jo 1930 olleet yhdessä porvarien kanssa hylkäämässä vasemmistolaisten valitsijayhdistyksiä kunnallisvaaleissa "hyvien tapojen vastaisina".

Kunnes aivan sattumalta muistin toveri Martta N:n.

Joskus oli toveri N. minulle ohimennen maininnut, että hänen äitinsä olivat valkoiset teloittaneet 1918. Sen jälkeen olin monessa eri yhteydessä kuullut hänen lausuvan mielipiteitään lapualaisterrorista, ja olin tullut siihen käsitykseen, että ainakaan pelkoa ei edellämainittu toveri tuntenut. Toisaalta olin kuitenkin melkein varma siitä, että hänen mielipiteillään varustettu ihminen ei ollut mitenkään voinut jäädä ulkopuolella järjestötoiminnan ennen lapualaiskautta, joten tuntui miltei turhalta lähteä asiaa häneltä sen enempää tiedustelemaan. Kun ei kuitenkaan muitakaan sopivia tovereita ollut näköpiirissä, hyppäsin eräänä päivänä pyörän selkään ja ajoin hänen luokseen ottamaan asiasta täyden selvyyden.

Saavuin iltahämyssä perille. Perhe oli jo makuulle menossa, kun kolkutin ovea. Kieltämättä myöhäinen vierailuni herätti hiukan ihmetystä, vaikka siihen aikaan työläiset olivatkin saaneet tottua jopa yöllisiinkin vierailuihin.

— Mikä hitto sinut tähän aikaan illasta on saanut liikkeelle?

— Huvikseni vain lähdin pyörällä ajamaan. Kun ei työtä saa millään opilla, tuntee ruumiinsa päivä päivältä rappeutuvan ja sen

vuoksi sitä on jollakin tavoin vaivattava. Ja oikeastaan tulin kärkkymään kahvia. En ole moneen päivään saanut kunnon kahvia.

Kahvia odotellessani selitin asian sekä Martalle että hänen miehelleen.

— Herranen aika. Että minäkö eduskuntaan. Mitä minä siellä voisin tehdä? Enhän ole mihinkään poliittiseen toimintaan ottanut osaa viiteentoista vuoteen. Ei minun älyni riitä niin vaativaan tehtävään. Ja tuskinpa sitä saataisiin niin paljon kannatustakaan, että sinne pääsisin. Puhutko sinä ihan tosissasi?

— Ihan tosissani. Mutta etkö sinä tosiaankaan ole ottanut osaa mihinkään poliittiseen toimintaan viiteentoista vuoteen.

— En tosiaankaan. Minähän olen kaikki nämä vuodet ollut todellinen perheenemäntä. Etkö sinä ole kuullut sitä Hitlerin tunnusta, että naisen paikka on keittiössä. Minä olen noudattanut sitä jo ennen Hitlerin valtaantuloa.

— Se on mainio juttu. Jos olisit kuulunut johonkin lakkautettuun järjestöön, silloin sinä et kelpaisikaan ehdokkaaksi, mutta nyt sinä kelpaat. Eikä se eduskuntatyö ole mitään kellosepän työtä. Jos sinä oikein hyvin kykenisit ajamaan työväen asiaa, sinut tuomittaisiin linnaan muutamiksi vuosiksi ja vähintään sinut heitetään ulos eduskunnasta. Linnaan joutumista tietysti jokainen pelkää, sehän on itsestään selvä asia. Mutta niissä puitteissa sitä suomalaista parlamentarismia sovelletaan.

Kahvia tarjoillessaan toveri Martta N. katseli minua hiukan karsaasti.

— Luuletko sinä, että minä pelkään vankilaa? hän kysyi hetken kuluttua.

— Jos sinä sitä luulet, niin siinä sinä erehdyt. Jos minut eduskuntaan kerran valittaisiin, mielipiteeni minä siellä esittäisin vaikka henkeni uhalla. Koskaan en unohda, että valkoiset pyövelit murhasivat äitini.

— No sehän on sitten selvä. Ei sitten muuta kuin asetut ehdokkaaksi. Ja nyt sinun on otettava selvä, onko sinulla äänioikeus ja oletko vaalikelpoinen. Ja sitten meidän on perustettava valitsijayhdistys ja huolehdittava siitä, että kaikilla valitsijayhdistykseen kuuluvilla on äänioikeus. Myöhemmin selitän sinulle tarkemmin yksityiskohdat. Onko asia tällä puheella varmasti selvä?

Toveri Martta N. vastasi myöntävästi.

Vasemmistolaisille työläisille oli löytynyt eduskuntaehdokas.

Tiedoitin asiasta toveri O:lle.

Heti aloimme kerätä nimiä valitsijayhdistyksen perustamiskirjaan. Nimien keräys jaettiin eri työpaikoille, ja jokaiselle nimien

kerääjälle annettiin henkilökohtaiset ohjeet. Kaikkia muodollisuuksia oli määrä noudattaa, nimien kerääjille jaettiin vaalilaki, jotta kaikki muodollisuudet olisivat mahdollisimman tarkkaan tulleet täytetyiksi. Toveri F:lle annettiin huoleksi vaalikokousten järjestäminen.

Vaalitoiminnan aikana ilmeni selvästi, että vasemmistolainen työväestö ei ollut sillä poliittisen tietoisuuden tasolla, että se olisi silloisissa tavattoman epäedullisissa oloissa kyennyt menestyksellisesti illegaalisen ohjauksen varassa esiintymään valtiollisissa vaaleissa. Yleensä ihmiset eivät muistaneet fasistisena kautena laadittuja kuristuslakeja, eivät huomanneet ottaa varteen kaikkia näkökohtia, ja niinpä vaalitaistelun aikana tämän tästä saatiin todeta, että näennäisesti kunnossa olevat valitsijayhdistyspaperit eivät olisi sellaisenaan läpäisseetkään, valitsijayhdistysten asiamiehet eivät olleet perillä kaikista kuristuslain määräyksistä ja niinpä sattuikin, että juuri viime tingassa oli jätettävä perille toimittamatta useita valitsijayhdistyspapereita sen vuoksi, että niiden perustavina jäseninä olivat yksinomaan esiintyneet lakkautettuihin työväenjärjestöihin kuuluneet henkilöt.

Lainsäädännön fasistisoiminen oli pantu maassamme niin perusteellisesti ja suhteellisen vähin äänin toimeen, etteivät työläiset olleet tapahtuneista muutoksista läheskään selvillä, sikäli kun tulivat kyseeseen vaalilain muutokset.

Lain mukaan piti valitsijayhdistyksellä olla mahdollisuus kokoontua ja tähän lainmukaiseen oikeuteen nojaten toveri F. järjesti valitsijayhdistyksen kokouksen Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun Franzeninkadun varrelle, Yrjö Ruudun ollessa silloin sanotun koulun rehtorina.

Tuskin oli sanottu kokous saanut valittua itselleen kokousvirkailijat, kun kokoushuoneeseen tunkeutuivat Riekin ohranat "Ison Mäkelän" johdolla.

Heti sisään astuttuaan he ärjäsivät: "Kädet ylös!" Sen jälkeen toimeenpantiin kokousyleisön keskuudessa jako kahtia. Naiset toiselle ja miehet toiselle puolen salia ohranoitten pannessa toimeen täydellisen ruumiintarkastuksen kokousyleisön keskuudessa. Ruumiintarkastuksen jälkeen ohranat ajoivat kokousyleisön ulos samalla pidättäen kokousvirkailijat.

Täten tulivat "suomalaisen parlamentarismin" perusehdot täytetyiksi. Sen saman "parlamentarismin", josta sosdem-oikeisto parhaillaan käyttää sanontaa "suomalainen kansanvalta".

Siitä huolimatta vaalitoiminta jatkui kaikilta kohdiltaan, vaikkakaan ei sellaisena kuin alunperin oli suunniteltu. Koska toiminta

silloisten kuristuslakienkin mukaan oli täysin "laillista" (laillisuus sulkumerkeissä sen takia, että vallassaolijat eivät asiallisesti tunnustaneet mitään laillisuutta käytännössä), oli tarkoituksena alunperin saada toiminta myös julkiseksi. Mutta siinä ei onnistuttu. Ohranan terrori oli niin ankara, että vaalitoimintaa oli harjoitettava milteipä niinkuin illegaalista puoluetoimintaa.

Kuitenkin erään valitsijayhdistyksen nimissä painatettiin vaalijulkaisuja, mainoksia ja lentolehtisiä, tilattiinpa Teollisuuskirjapainosta 20 000 kappaleen painos vaalibrosyyriakin. Tämän julkaisutoiminnan yhteyteen pääsi kuitenkin kytkeytymään eräs ohranan "vasikka", nimeltään Laitinen, ja hänen kauttaan ohrana piti silmällä julkaisutoiminnan edistymistä.

Niinpä kun tuli aika hakea Teollisuuskirjapainosta valmiiksi painettu vaalikirjanen, nousikin tavallaan tie pystyyn. Sikäläisten kirjapainotyöläisten kautta oli saatu tietoon, että ohranan mies odotti sanotussa painossa, koska vaalibrosyyri tultaisiin hakemaan, ja ilmeisesti oli ohranalla aikomus vangita hakijat.

Tällöin annettiin allekirjoittaneen tehtäväksi toimittaa valmiiksi painetut vaalikirjaset ulos painosta millä keinolla hyvänsä, vaikkapa sitten tulisi vangituksikin.

Koska allekirjoittanut ei ole koskaan tuntenut erikoista halua tai kutsumusta istua telkien takana, pani tehtävä hiukan haromaan niskavilloja. Jos menisi röyhkeästi hakemaan niitä, seuraisi heti vangitseminen ja vaalibrosyyrit olisivat kuitenkin jääneet saamatta. Niiden ulosottamista väkivalloin ei taas käynyt ajatteleminen, koska silloin olisimme saaneet niskaamme sekä suojeluskunnan että ohranan aseistetut joukot.

Käydessäni kerran toveri Paavo Pajusen kanssa Taivaisen muorin (ei mitään tekemistä ohrana-Taivaisen kanssa) luona toisella linjalla, panin merkille, että sanotussa talossa oli kaksi porttikäytävää. Toinen pienempi, vain jalankulkijoille tarkoitettu, oli toisen linjan puolella, toinen, varsinainen porttikäytävä, josta autot pääsivät pihalle, oli Vallininkadun puolella.

Tällöin heräsi allekirjoittaneessa ajatus, että siinähän se on koko kysymyksen ratkaisu. Niinkuin sitten olikin.

Esitin suunnitelmani "Kypsän Kallelle", joka juuri ennen vaalitouhuja oli vapautunut Tammisaaresta, jossa oli monta vuotta virunut jostakin "valtiopetoksen valmisteluun tähtäävästä toiminnasta" tuomittuna ja "Kypsän Kalle" oitis hyväksyi suunnitelmani.

Tarkoituksemme oli se, että allekirjoittanut lainaisi jostakin kuorma-auton muutaman tunnin käyttöön ja että itse ajaisin sitä, koska olin autonkuljettaja, ja ajaisin sen määräajaksi edellämainitun ta-

lon Vallininkadun puoleiseen porttikäytävään. Samaksi ajaksi tilaisimme Teollisuuskirjapainon auton tuomaan valmiit vaalibrosyyrit toisen linjan puolelle, ilmoittamalla osoitteeksi toisen linjan katunumeron. Koska epäilimme vahvasti, että Teollisuuskirjapainon auton mukana tulisi joku ohrana, niin varasimme erään toverin vielä kolmanneksi puuhaamme, ja päätimme heti saatuamme vaalibrosyyrit haltuumme, kantaa ne läpi pihan Vallininkadun puolella odottavaan autoon. Minun oli määrä heti kiireen vilkkaa viedä ne piiloon Pajusen Paavon kellariin.

Näin sitten teimmekin.

Seuraavana aamuna saavuimme klo 10 aikaan talon eteen, sitä ennen tilattuamme Teollisuuskirjapainosta auton tuomaan vaalikirjaset sanottuun taloon. Vähän jälkeen klo 10 ilmestyi Teollisuuskirjapainon auto näkyviin ja pysähtyi edellämainitun talon toisen linjan puoleisen porttikäytävän eteen. Me otimme kuorman vastaan, heitimme laatikot pihan puolelle ja maksoimme laskun. Kuormaa purkaessamme tarkasteltiin auton apumiestä, mutta ei ollut varma, oliko mies vanhoja ohranoita. Todennäköisesti hän oli vain "vasikka".

Kun olimme maksaneet laskun, tiukkasikin apumies kuittausta kuormakirjaan. En ollut varautunut siihen, että pitäisi vielä nimensäkin kirjoittaa johonkin paperiin, mutta samalla muistin erään vanhan mainosrunon, jota käytti Aikalan kellosepän liike, ja itsekseni tuumin, että ei suinkaan talossa satu ketään Aikala-nimistä henkilöä asumaan, joten kiireissäni kuittasin kuormakirjan Aikalan nimellä.

Ohrana puolestaan oli varautunut kaiken varalle eikä ollut antanut Teollisuuskirjapainon lähettääkään kuin ainoastaan 4 000 kpl vaalibrosyyreja, vaikka kaikki olivat jo valmiiksi painetut. Heti kun Teollisuuskirjapainon auto hävisi näkyvistä, kannoimme laatikot Vallininkadun puolella odottavaan autoon ja allekirjoittanut ajoi ne piilopaikkaan, josta ne sitten vähitellen jaettiin.

Jonkin ajan kuluttua meidän lähtömme jälkeen olivat ohranatkin saapuneet autolla paikalle ja ensi töikseen syöksyneet Taivaisen muorin asuntoon ja saaneetkin sieltä yhden kappaleen edellämainittua vaalikirjasta. Siinä suhteessa he eivät saaneet suurtakaan saalista, mutta sen sijaan kuormakirjan kuittauksessa oli tapahtunut sikäli "pukki", että sanotussa talossa olikin asunut joku Aikala-niminen henkilö ja kuittauksessa esiintyvän nimen perusteella he olivat heti toimeenpanneet tarkastuksen edellämainitun Aikalan luona, mutta kun eivät olleet tavanneet häntä kotona, olivat lähteneet hänen työmaalleen ja pidättäneet hänet siellä.

Vastalauseista huolimatta, tai uskomatta edes sanotun työmaan mestareita, jotka olivat vannoneet ja vakuuttaneet, että Aikala oli ollut kiivas sosialidemokraatti ja aina kaikella kunnialla haukkunut kommunisteja, ohranat olivat vieneet Aikalan mennessään ja pitäneet häntä muutaman tunnin ohranan komeroissa.

Niin paljon ohranan ajojahti vaikutti edelläselostetun vaalitoiminnan vaiheisiin, ettei saatu eduskuntaan aikaisemmin mainittua toveria. Ohranat repivät alas kaikki vaalijulisteet sitä myöten kuin niitä ehdittiin liimata, ainoatakaan sanomalehteä ei ollut käytettävissä valistustyötä varten, vieläpä porvarilliset ja sosialidemokraattiset sanomalehdet oli niin tarkkaan ohranan puolesta evästetty, että ne eivät vahingossakaan maininneet vasemmistolaisilla olleenkaan ehdokasta, ja lopuksi, täydellistä varmuutta silmälläpitäen, oli ohrana järjestänyt asian edellämainitun ehdokkaankin kohdalta. Hänen nimensä oli vaalien aikana poistettu vaaliluettelosta, vaikka sen oli todistajien läsnäollessa todettu siinä olleen ennen vaaleja.

Jos hän siis olisikin saamansa äänimäärän perusteella tullut valituksi eduskuntaan, hänet olisi hyljätty sillä perusteella, että hänellä ei muka olisi ollut vaalioikeutta.

Tämän samaisen vaalitoiminnan johdosta nostettiin kanne erään valitsijayhdistyksen asiamiestä ja eräitä näkyvässä asemassa olleita aktiiveja vastaan ja heidät kaikki tuomittiin alioikeudessa eripituisiin kuritushuonerangaistuksiin ja samassa rytäkässä tuomittiin "Kypsän Kallekin" muistaakseni viideksi ja puoleksi vuodeksi kuritushuoneeseen. Varsinaisesta vaalitoiminnasta tosin annettiin "vain" puoli vuotta, mutta sen lisäksi väitettiin "Kypsän Kallen" osallistuneen niinkin hirvittävään rikokseen kuin opiskelutyön järjestämiseen Tammisaaren poliittisten vankien keskuudessa ja siitä hutkaistiin viitisen vuotta. Niinikään alioikeudessa tuomittiin edellämainitut vaalikirjaset takavarikoiduiksi.

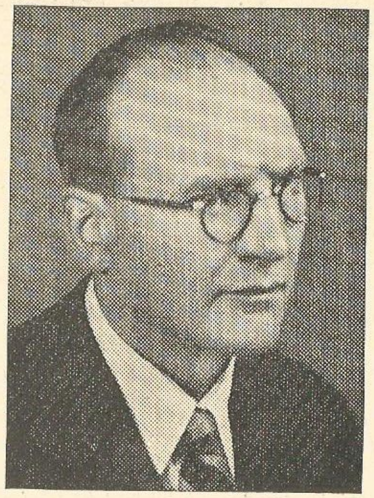
Kaikki muut tuomitut, "Kypsän Kallea" lukuunottamatta, valittivat korkeimpaan oikeuteen, mutta ennenkuin edes päätöstä korkeimmasta oikeudesta oli tullutkaan, heidät oli yksitellen kärrätty linnaan ja he olivat miltei kaikki ehtineet tuomionsa "istua" siihen mennessä, kun korkeimmasta oikeudesta tuli — vapauttava päätös. Ja vaalibrosyyritkin vapautettiin takavarikosta pari vuotta sen jälkeen, kun vaalit oli suoritettu.

Jos lakia ja oikeutta olisi noudatettu edes niissä puitteissa, joihin kuristuslait olivat kansalaisten perustuslakien mukaiset oikeudet supistaneet, niin 1933 aikana suoritetut vaalit olisi tullut julistaa mitättömäksi.

Edellämainitut tapahtumat ovat omiaan kuvaamaan sitä mieli-

valtaa, jonka alaisina työläiset elivät maassamme ennen sotia, "pohjoismaisen demokratian" vallitessa. On siis ymmärrettävää, että tämän "pohjoismaisen demokratian" kannattajat alkoivat valittaa "pakkodemokratian" surkeutta sen jälkeen, kun välirauhansopimus oli v. 1944 palauttanut vasemmistotyöläisellekin oikeuden ottaa osaa eduskuntavaaleihin.

Niilo Kavenius

IHANNELIITOSTA PIONEEREIHIN

Suomen työväenliike on muodostunut useista eri säikeistä, lasten, nuorison, naisten, urheiluväen y.m. erikoisjärjestöistä, jotka kaikki yhdessä, kokonaisuutena vasta muodostavat maan työväenliikkeen.

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on tutustuttaa lukijaa yhteen näistä erikoishaaroista, lastenliikkeeseen. Asiaa tuntematon saattaa luulla, etteivät sen juuret olisi yhtä syvällä työväen keskuudessa kuin muulla työväen järjestötoiminnalla. Mutta tosiasiassa työläislasten liike voi väittää syntysanojensa lausumisesta kuluneen jo *yli* 50 vuotta, ja itse järjestyneenä liikkeenäkin sitä on maassa ollut vain pari vuotta vaille puoli vuosisataa.

LASTENLIIKKEEMME SYNTYSANAT

Tiettävästi ensimmäisen kerran keskusteltiin työväen lasten liikkeestä raittiusyhdistys Koitossa vuonna 1897, jolloin mainitun yhdistyksen toimesta järjestettiin Helsingissä, Vuorelan ty:ssä lasten raittiusosaston perustava kokous. Sen kulusta on jälkipolville jäänyt muistiinpano, jonka mukaan ohjelmassa henkisen ravinnon ohessa tarjottiin "yksi saavillinen ja seitsemän ämpärillistä" teetä.

Ennenpitkää alkoivat työläisnaiset keskustella varsinaisen työläislasten osaston perustamisesta. Elokuun 13 päivänä 1901 helsinkiläiset työläisnaiset keskustelivat, "mihinkä suuntaan kasvatus olisi järjestettävä", ja vuonna 1902, siis 47 vuotta sitten, naiset sopivat, että "lapsille on perustettava liittoja, joissa heille esitettäisiin ihanteellisia aatteita". Välittömästi tämän jälkeen syntyi ensimmäinen Ihanneliitto, jolla nimellä nämä lastenjärjestöt sitten kulkivat.

IHANNELIITTOJEN SYNTY JA LAKKAUTUS

Liittoja alkoi vähitellen naisten toimesta syntyä eri puolilla maata. Niiden toiminnasta ei ole säilynyt lähempiä tietoja, mutta se tiedetään, että liittoja oli useilla paikkakunnilla. V. 1904 saivat ne ensimmäiset lippunsa. Liitoilla oli myös oma pyöreä merkkinsä, jossa oli tytön ja pojan kuva, tulisoihtu keskellä.

V. 1914 tsaarivallan toimesta sodan johdosta työväen järjestötoiminta estettiin. Se merkitsi myös Ihanneliittojen toiminnan kieltämistä. Jonkin aikaa yritettiin sitä pitää yllä salaisestikin, mutta se sammui kuitenkin ennen pitkää.

LASTEN TOIMINTAA HARRASTETAAN YHÄ

Parin sotavuoden kuluttua alkoi kuitenkin jälleen ilmetä harrastusta lastentoiminnan aikaansaamiseen. Niinpä v. 1916 yritettiin saada aikaan jonkinlaista lasten sunnuntaikoulutoimintaa, leikkikursseja y.m. Kun se ei kuitenkaan ottanut lähteäkseen alkuun, puuttui v. 1917 nuoriso asiaan. Mainittuna vuonna herätettiin Söörnäisten sosdem-nuoriso-osastossa esille kysymys "kadun lasten" mukaan vetämisestä järjestötoiminnan piiriin.

Asia kehittyikin ripeästi, niin että keväällä 1917 pidettiin eri työväenjärjestöjen edustajain kesken neuvotteluja, joiden tuloksena syntyi "Työväen Järjestönuorten valmistava toimikunta".

JÄRJESTÖNUORTEN LIIKE SYNTYY

Edelläolevan toimikunnan sihteerinä toimi silloisen sosdem. nuorisoliiton energinen sihteeri Jussi Railo, myöhemmin järjestönuorten Helsingin piiritoimikunnan puheenjohtaja Toivo Antikainen, joka oli saanut ensimmäisen järjestökoulutuksensa erään pesutuvan nurkissa kokoontuneessa ihanneliittojärjestössä. Toimikunta antoi työväenluokan äideille ja isille kehoituksen: "Ohjatkaa lapsenne pois porvarillishenkisen kasvatuksen vaikutuksen alaisuudesta! Järjestäkää lapsillenne ja varhaisnuorisollenne järjestöpoika- ja järjestötyttöosastoja, joissa he saavat meidän oman maailmankatsomuksemme mukaista ohjausta ja kasvatusta."

Kehoitus ei kaikunutkaan kuuroille korville. "Järjestönuorten osastoja" alkoi syntyä pitkin maata. Venäjän vallankumouksen Suomessa nostama innostus oli omiaan edistämään liikkeen kasvua.

Niinpä sitten marraskuun 7 päivänä 1917 — Venäjän suuren sosialistisen vallankumouksen päivänä — kokoontui Helsinkiin 60 järjestönuorten osastojen edustajaa, jotka perustivat Suomen Työväen Järjestönuorten liiton.

Liitto lähtikin heti alussa loistavasti liikkeelle. Pian sen jäsenluku oli 20.000. Heti seuraavan vuoden alussa alkanut luokkasota katkaisi kuitenkin tämän lupaavan alun.

TOIMINTA LUOKKASODAN JÄLKEEN

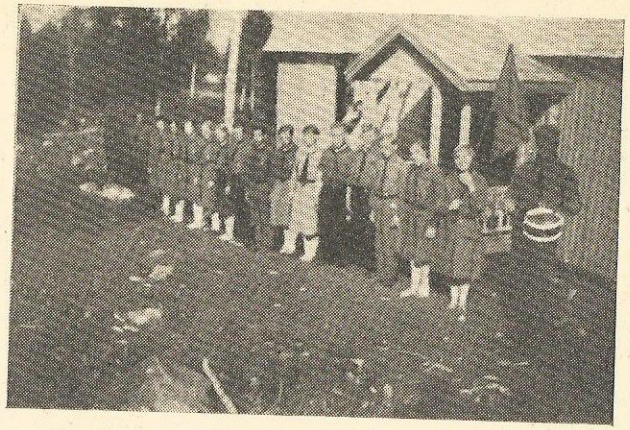
Ennenpitkään järjestönuorten toiminta alkoi luokkasodan jälkeen. Mutta olosuhteet ja toimihenkilöt olivat muuttuneet. Liitto ei saanut enää sitä tuulta siipiensä alle kuin ennen vuotta 1918.

Lähes kymmenen vuotta kului ilman, että liitto herätti työväestön piirissä sanottavampaa huomiota.

Vuonna 1927 alettiin liiton toimintaa kuitenkin Väinö Vuorion aloitteesta vakavammin vilkastuttaa. Vuorion toimittama lastenlehti Punalippu, jota siihen saakka oli kustannettu "Työväen Kirjallisuudenedistämisyhdistyksen" toimesta, annettiin liiton haltuun. Seuraavaksi vuodeksi päätettyä liiton VI edustajakokousta varten alettiin laatia uusia suunnitelmia.

JÄRJESTÖMME LIITTO ITSENÄISTYY

Helluntaina liiton 6:s edustajakokous kokoontui Lahdessa. Se oli tavallaan askel liiton itsenäistymisen tiellä, sillä siihen saakka oli

Leiriohjaajakursseilla Mäntsälän sälinkäällä 1929.

kokous pidetty Työväen Raittiusliiton edustajakokouksen yhteydessä.

Tässä kokouksessa hyväksyttiin liitolle myös uusi laaja työsuunnitelma. Pääajatuksena siinä oli saada toiminta entistä enemmän varhaisnuorten omatoimisuuden pohjalle. Kesätoimintaa päätettiin kehittää leiritoiminnan pohjalle. Ohjaajain koulutus uudistetaan. Päätettiin julkaista koko liiton olemassaolon ajan vireillä ollut käsikirja. Edelleen hyväksyttiin järjestönuorten liittopuku sekä vaatimukset, laki, tervehdys y.m. säännöt ehtoina puvun saamiselle.

UUTTA JA UUDISTETTUA TOIMINTAA

Lahden kokouksen välittömänä seurauksena järjestettiin 4:llä paikkakunnalla ohjaajain leiripäivät, joissa ohjaajat saivat koulutusta leiritoiminnassa. Sen jälkeen järjestettiin eri osissa maata useita kesäleirejä. (Vuonna 1929 pidettiin 27 leirit, joissa oli toista tuhatta lasta yhteensä 70 vuorokautta.) Julkaistiin Järjestönuorten käsikirja, laulukirja ja kirjekurssi. Samoin "järjestönuorten ohjaajain aakkoset"-niminen opasvihkonen. Luentokursseja pidettiin eri osissa maata.

Toiminnan ripeytymisen tuloksena osastoluku nousi sataan, jäsenmäärä yli 6 000 ja Punalipun levikki samaan lukuun. Joulu- ja vappunumerojen painos kohosi toisellekymmenelle tuhannelle.

Maininnan ansaitsee myös, että suurin osa silloisen Suomen Ammattijärjestön alaisista ammattiliitoista maksoi liitolle vuosittain säännöllisen, kyseisen liiton jäsenmäärään perustuvan vuosimaksun. Täten oli liiton taloudellinen asema turvattu. Vuonna 1929 liiton vieraana kävi saksalais-ruotsalainen pioneerilähetystö vieraillen useilla leireillä. Liitto aikoi lähettää puolestaan Neuvostoliittoon 3 pioneeria ja ohjaajan käsittävän retkikunnan, mutta siltä evättiin passien saanti.

TYÖSSÄKÄYVÄT POJAT JA TYTÖT LIIKEHTIVÄT

Vuoden 1929 aikaan alkoi liitto kiinnittää huomiota työssäkäypiin varhaisnuoriin. Viipurissa, Turussa ym. järjestettiin heille kokouksia. Turun kokouksessa saapuvilla olleet 100 tyttöä ja poikaa kertoivat työoloistaan. Keskustelussa ilmeni, että heitä rangaistiin ruumiillisestikin, heillä oli odottamattoman pitkät työpäivät, alhaiset palkat jne. Kokouksien puolesta vedottiin näissä asioissa ammatillisen työväen tukeen ja kirjoitettiin kokouksessa ilmenneistä asioista laajasti lehdistössä.

— Työväen sanomalehdistö julkaisi näihin aikoihin usein erikoisia Järjestönuorten liiton sivuja siten tukien liiton toimintaa.

TAANTUMUS KÄY LIITON KIMPPUUN

Syksyllä 1929 alkoi porvarillinen lehdistö tämän tästä kirjoittaa Järjestönuorten liitosta. Mitä mielikuvituksellisimpia juttuja kerrottiin. Eräällä paikkakunnalla olivat järjestönuoret muka käyneet koululaisten kimppuun pahoinpidellen heitä, koska eivät ostaneet Punalippua. Liitto vastasi nopeasti osoittamalla, ettei mainitulla, Pohjois-Pohjanmaalla olevalla paikkakunnalla ollut edes järjestönuorten osastoakaan, eikä sinne mennyt ainoatakaan kappaletta Punalippua.

Nummenmäellä oli liiton osasto tehnyt retken kunnalliseen Voivalan lastenkotiin. Uusi Suomi keitti tästäkin hirmujutun, jonka seurauksena köyhäinhoitoviraston tarkastaja ja nimismies pantiin tutkimaan juttua. Nummenmäen järjestönuoret olivat kuitenkin tilanteen tasalla. He järjestivät tuotapikaa suuren juhlan paikallisessa työväentalossa. Sanomalehdissä kuulutettiin ohjelman olevan saman, mikä Voivalan lastenkodissakin suoritettiin. Lisäksi oli tilaisuuteen kutsuttu kaikkien paikallisten sanomalehtien ja Uuden Suo-

Järjestönuorten rajapallojoukkue Lammassaaressa 1930.

men edustajat. Yleisöä tuli niin, että salin seinät olivat revetä ja juhla onnistui loistavasti. Oliko Uusi Suomi edustettuna, sitä ei voitu todeta.

Liiton järjestöpuku ja siihen kuuluva punainen kravatti herättivät paljon "pahennusta". Monilla paikkakunnilla järjestönuoret eivät saaneet esiintyä punainen nauha kaulassaan. Mm. Helsingissä Koiton talossa se kiellettiin. Samoin Turussa, jossa järjestönuoret välttivät kiellon menemällä lavalle päällystakit yllään — jolloin punainen nauha kaikesta huolimatta "vahingossa" näkyi kaula-aukosta. Loimaalla nimismies karkoitti lastenjuhlasta kaikki alle 15-vuotiset vastoin säädöksiä. Turussa järjestetyssä lasten raittiustilaisuudessa poliisi yritti keskeyttää RAITTIUS-nimisen joukkolausuntanumeron esittämisen, mutta ei onnistunut. Sen seurauksena 8 poliisia hajoitti iltaman kello 20, vaikka lupa oli saatu klo 22 saakka. Kun asiassa myöhemmin käännyttiin sisäministeri Linturin puoleen, hän kehoitti tapauksesta jättämään — valituksen.

Kuvatunlainen ajojahti, jota porvarillinen sanomalehdistö hyvin aktiivisesti tuki, — opetusministeri luki näitä juttuja mm. eduskunnan puhujalavalla liiton pään menoksi — jatkui. Jatkuvasti saapui eri osista maata hälyyttäviä uutisia. Kansakoulunopettajat alkoivat lehdistön kannustamina osallistua tähän vainoon. He kielsivät lapsia tulemasta kouluun liittopuvussa, he kielsivät levittämästä ja lukemasta Punalippua, he kielsivät jopa kuulumasta järjestönuoriin,

Turussa eräät opettajat menivät niin pitkälle, että kielsivät lapsia käymästä paikallisen työväen urheiluseura Veikkojen voimisteluharjoituksissakin. (Tapauksesta valitettiin, mutta tuloksetta.)

LIITTO LAKKAUTETAAN

Vuoden 1930 alkupuolella oli selvästi nähtävissä, mitä tulemaan piti. Oli vain ajan kysymys, milloin liiton toiminta kiellettäisiin. Liiton talous- ym. käytännölliset asiat järjestettiin jo hyvissä ajoin tätä iskua vastaanottamaan.

Kun sitten liittokokous helluntaina 1930 kokoontui Vaasaan, jossa sitä ennen jo oli tapahtunut eräitä pahoinpitelyjä ja muilutuksia, kirjoitti sikäläinen kokoomuksen lehti suoraan, että elleivät viranomaiset lakkauta liittoa, tulevat sen tekemään "maakunnan miehet". Kun näiden rivien kirjoittaja tiedusteli Vaasan poliisimestarilta, vastaako hän, että liittokokous saa jatkua häiritsemättä, hän selitti, ettei hänellä ole mitään voimaa sellaisen lupauksen pitämiseksi. Kokous saatiin kyllä pitää, mutta seuraavana arkiaamuna saapuivat poliisit Järjestönuorten liiton toimistoon takavarikoiden sen aineiston, joka vielä oli saatavissa. Liiton toiminta oli päättynyt.

Muutaman viikon kuluttua liiton toimihenkilöt haastettiin Helsingin raastuvanoikeuteen kuultaviksi liiton lakkauttamisvaatimuksen johdosta. Syyte perustui siihen, että liitto oli toiminut kommunistisena, "kiihoittanut" lapsia jne. Kun allekirjoittaja mainitsi, ettei esim. liiton lehteä vastaan ollut nostettu siihen aikaan niin yleisiä painokanteita, väitti kanneviskaali, että tämä lausunto oli paras todistus liiton rikollisuudesta, koska sitä oli johdettu niin, etteivät viranomaiset olleet päässeet siihen käsiksi. Lopputuloksen oikeudenkäynnistä voi arvata, liitto lakkautettiin. Tämä tapahtui kesäkuun lopulla 1930.

Lopuksi voidaan todeta, että järjestönuorten liitto kaatui taistelussa. Koko aikana se ei ollut pelännyt kulkea eteenpäin kaikesta sitä vastaan suunnatusta likaryöpystä huolimatta. "Jo vuoden ajan ovat porvarilehdet, säestäjänään sosdemit, käyneet ajojahtia liiton pään menoksi", — kirjoitti liiton sihteeri nuorisoliittolaisten lehdessä Liekki. — Valhe, parjaus ja "kaunovärjäys" apunaan on taantumus koettanut saada liiton työn epäilyksen alaiseksi.

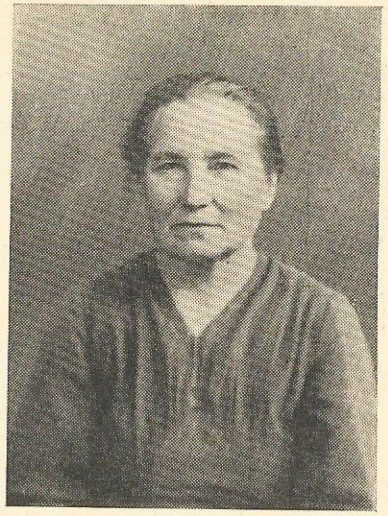
Aikuisten toimintaa ovat pioneerit mitä tehokkaimmin avustaneet. Tulevat vaalit, lakkotaistelut, tai muut tilaisuudet, kaikissa niissä ovat pioneerimme mukana. He levittävät lentolehtisiä, juoksevat

lakko- tai vaalikomiteain asioilla, hoitelevat perheen nuorempia äitien ollessa kokouksessa tai äänestämässä, he suorittavat reipasta ja miellyttävää ohjelmaa aikuisten juhlissa. He eivät odota aikuisiksi tuloaan auttaakseen aikuisia.

Työväen lastentoiminnan voi porvaristo tappaa, mutta ei työväenluokan lasten ajattelutapaa. Sitä se ei koskaan tule saamaan punaisesta valkoiseksi, Ei koskaan.

Ettei näin myöskään ole käynyt, sen ovat tämän päivän pioneerimme osoittaneet jatkaessaan sitä työtä, jonka juuret johtavat puolen vuosisataa taaksepäin.

Olga Pylväläinen

TYÖVÄENLIIKKEEN VETERAANI KERTOO

SIIHEN NE JÄIVÄT, PADAT JA KATTILAT...

Olen syntynyt 23 päivänä huhtikuuta 1886 Jyväskylän maalaiskunnan ja Kangasniemen rajakylässä. Syntymäkotini oli mökkirähjä, missä silloin oli vielä savupirtti. Isäni kuoli minun ollessani 5 vuotta vanha. Olin vanhin lapsista, joita jäi äidilleni 3. Koska olin vanhin, täytyi minun lähteä jo 7 vuotta vanhana palvelukseen.

Ensimmäinen kosketukseni työväenliikkeeseen tapahtui ollessani 13 vuotias. Eräs syntymäkyläni mies oli käynyt kaupungissa, en muista Jyväskylässä vai Mikkelissä, ja tuonut sieltä Työmies-lehden. Sitä lukemaan kokoontui sitten koko kylän väki. Minäkin seisoin siellä joukossa uteliaana ja kuuntelin, kun ukot yrittivät saada selvää lehden sisällöstä. Viimein eräs ukoista sanoi, että tuo Otto-

vainaan tyttö kuuluu olevan hyvä lukija, antakaapas se lehti sille. Lehti annettiin minulle ja minä niiasin, kun otin sen vastaan, ja sitten minä luin siitä joka ainoan sanan. Luetun johdosta keskusteltiin vilkkaasti ja kauan. Minä pitelin lehteä ja melkeinpä hyväilin sitä. Sitten kului vuosia, joiden aikana en nähnyt Työmiestä enkä kuullut minkäänlaista hiiskahdusta työväenliikkeestä.

Vuoden 1905 syksyllä muutin Helsinkiin ja palvelin eräässä arkkitehdin perheessä Kruunuvuorenkadulla. Kun sitten alkoi suurlakko, tempasi se minutkin mukaansa. Keittiööni saapui partio, mihin kuului 2 naista ja 1 mies, ja he kehoittivat minua lakkoon. Kahta kehoitusta en tarvinnut. Siihen ne jäivät padat ja kattilat ja minä seurasin partion mukana työväentalolle. Siellä oli eräässä huoneessa naisia, en muista keitä, eikä heitä tainnut kukaan minulle esitelläkään, mutta niiden naisten huostaan se partio minut jätti. Vielä saman päivän iltana kiersin itse Helsingin katuja samanlaisessa partiossa punainen risti käsivarressa. Meidän oli määrä olla valmiina sitomaan haavoittuneita, jos kasakat hyökkäävät. Partioimme sama kolmikko yhdessä koko lakkoajan. Ei silloin paljon syöty eikä nukuttu. Minulle oli kaikki niin uutta, että nipistin joskus itseäni huomatakseni olevani valveilla.

Silloin pidetyistä puheista suorastaan nielin joka sanan. Ja laulut, kyllä ne innostivat. Enhän minä ollut koskaan kuullut semmoisia. Eniten pidin laulusta: "Kas liehuvi lippu tuo veripunainen, sua seuraan, kun mieltä se hurmaa." Sen viikon tapauksista muistan erään naisen, joka Nikolainkirkon rappusilla lausui runoa. Vieläkin muistan siitä kaikkein hurjimman säkeistön. Se kuului: "Alas kirkon narrit, papit, piispat. Alas järki rahan antama. Alas piiskurit ja piiskat, kaikki murskaks, vaikk' ois saatana."

Kun lakko loppui, menin tarjoutumaan entiseen palveluspaikkaani, mutta eihän siellä semmoista piikaa tarvittu. Yritin toista paikkaa, mutta se sattui vallan mahdoton. Jätin Helsingin ja lähdin joulukuun alussa Kymintehtaalle, missä äitini oli silloin työssä. Pääsin työhön selluloosatehtaaseen, ja vuoden 1906 alussa liityin sen alan ammattiosastoon. Ammattiosaston kautta maksettiin silloin myös puolueveroa sos.dem. puolueeseen. Vuosikokouksessa tulin valituksi johtokuntaan. Pitivät ansionani sitä, että olin ollut suurlakossa mukana. Johtokuntaan kuului 6 keski-ikäistä miestä ja minä 19 vuotta vanha tyttö. Niiden ukkojen koulussa opin työväenliikkeen ensimmäiset aakkoset.

Kymintehtaallakin oli silloin punakaarti ja siinä myös naisosasto. Siihen tietysti liityin minäkin. Me oikein harjoittelimmekin, käännöksiä oikeaan ja vasempaan ja marssia eteenpäin. Viaporin ka-

pinan aikana oli kaartimme vielä kunnossa. Muistan kuinka me silloin, kun tilanne oli Viaporissa kriitillinen, olimme hälytysvalmiina lähtemään kapinallisten avuksi.

Olga Pylväläinen 2 v. tyttärensä kanssa.

Sen aikaiset naiset, ainakin Kymintehtaalla, olivat hyvin aktiivisia. Muistan ainakin 2 kertaa, että kun Kouvolan kylän talolliset yrittivät nostaa maidon hintaa, pitivät naiset kokouksen ja päättivät tehdä maidon ostolakon ja tekivät myös. Kummallakaan kerralla ei lakko kestänyt kuin pari kolme päivää, kun maidon hinta oli taas ennallaan.

Kouvolassa oli siihen aikaan kapakka, ja Kymintehtaan juopoilla miehillä oli tapana aina tilipäivänä mennä sinne ja tuhlata rahansa juomiseen. Naiset päättivät tehdä siitä lopun. He pitivät kokouksen, päättivät hajoittaa kapakan, ja päätös pantiin myös täytäntöön. Muistan, kuinka eräänä sunnuntaiaamuna lähdettiin marssimaan rataa myöten Kouvolaan, vaikka vettä satoi taivaan täydeltä. Naisia oli marssilla oikein paljon, ja muutama asialle myötämielinen mieskin oli mukana. Joukon nähtyään lähtivät kapakassa sisällä olijat ulos ja seurasivat tapahtumia kaukaa. Eihän siinä sen ihmeempää tapahtunut. Kapakan ovi lyötiin rautanaulalla kiinni ja kapakoitsijaa vannotettiin, ettei hän ikinä saa sitä ovea avata. Eikä hän sitä avannutkaan. Laulettiin muutamia lauluja ja marssittiin takaisin.

Sitten tuli ensimmäiset vaalit. En päässyt silloin vielä äänestämään ja sekös harmitti. Joku kiertävä agitaattori, mustatukkainen nuorimies, nimeä en muista, saapui paikkakunnalle ja kokosi ympärilleen tyttöpoppoon ja piti meille koulua. Hän opetti tarkasti, miten se punainen viiva vedetään ja sitten hän komensi meidät vaalityöhön, menemään talosta taloon ja opettamaan ihmisille viivan vetoa. Itse hän piti kokouksia ja olikin loistava puhuja.

Kului vuosia taisteluineen ja vaihteluineen. Kymiyhtiön tehtailla saatiin 8 tunnin työpäivä muutaman päivän lakon avulla. Kauan

Mikkelin valtiollisten vankien huoltoyhdistyksen johtokunta. Olga Pylväläinen istumassa vasemmalla.

siitä hyvyydestä ei saatu nauttia, kun työnantajat julistivat työsulun. Sain lopputilin kouraani keskellä tammikuuta. Sitten taas alkoi piikominen eri puolilla maata. Yhteyteni ammattiosastoon ja sen kautta sos.dem. puolueeseen säilytin.

Sitten tuli Kouvolasta taas semmoinen pitempiaikainen pysähdyspaikka. Sain työpaikan aseman ravintolasta. Liityin Kouvolan Työväenyhdistykseen ja jätin ammattiosaston, koska en aikonut enää mennä tehtaaseen. Perustimme Kouvolaan myös Työvenyhdistyksen naisosaston. Olga Leinonen oli meillä apuna sitä perustamassa. Sen johtokuntaan tulin valituksi sihteerinä.

Minulla oli sydämelläni palvelijattarien järjestäytymiskysymys ja esitimmekin sen Selma Halmeen kanssa Työväenyhdistyksen kokouksessa. Seurauksena oli, että saimme kehoituksen perustaa Kouvolaan Talous- ja Ravintolantyöntekijäin ammattiosaston. Se vasta olikin kova urakka. Kutsuimme kokoon perustavan kokouksen, mutta kokoukseen ei tullut muita kuin me kaksi. Teimme toisen yrityksen samanlaisella tuloksella. Päätimme yrittää vielä kolmannen kerran, mutta sittenkin oli tulos sama. Sitten päätimme jo luopua yrityksestämme ja istuimme pakkilaatikon päällä Kouvolan Työväen Osuuskaupan takahuoneessa hyvin murtuneina. Sinne tuli silloinen kaupanhoitaja Walden ja kyseli syytä suruumme. Selitimme hänelle asian ja hän lohdutti sanoen, että kaksi ei voi perustaa, mutta kolme voi, ja nyt se osasto perustetaan. Päätöksen hän löi nyrkillään kiinni pakkilaatikon kupeeseen. Seuraavan kerran ilmoitimme jo Talous- ja Ravintolantyöntekijäin ammattiosaston kokouksen. Esillä tärkeät asiat. Uusia jäseniä otetaan. Se kokous oli niin onnistunut, että saimme johtokunnan ja kaikki tarvittavat virkailijat. Vuoden 1917 lopussa ei Kouvolassa ollut montakaan järjestäytymätöntä talous- ja ravintolatyöntekijää.

Mutta sitten olimmekin saaneet Kouvolan rouvat niin vihaisiksi, että me osaston toimihenkilöt saimme melkein kaikki viettää v. 1918 kesäloman Riihimäen vankileirillä. Minua karahteerattiin valtiorikosoikeudessa piikapuulaakin puheenjohtajaksi ja tuomittiin avunannosta valtiopetokseen. Osastomme hajoitettiin niin kuin muutkin työväenjärjestöt, mutta heti mahdollisuuden tultua herätimme sen henkiin.

Sittempä oli tullutkin jo suuntariitojen aika ja minut erotettiin muiden mukana Kouvolan Työväenyhdistyksestä ja samalla sos.dem. puolueesta ensikerran v. 1921. Samana vuonna liityin Kommunistiseen Puolueeseen.

Sos.dem. puolue oli lähtenyt kulkemaan toista tietä, mitä sen perustajat olivat kulkeneet ja viitoittaneet työväenluokan kuljettavaksi. Siksi en minäkään enää kelvannut sos.dem. puolueeseen. Sen jälkeen olen toiminut samojen päämäärien hyväksi, mitkä silloin alussa omaksuin siinä joukossa, joka ei ole lähtenyt Tannerin johtamana kulkemaan työväelle vallan vierasta päämäärää kohden.

Silloin yhteisrintaman kaudella pyrin ja pääsin uudelleen sos.dem. puolueen jäseneksi, kun toivoin, että jos sittenkin voitaisiin saavuttaa yhtenäisyys, mutta se oli turhaa. Tulin erotetuksi toisen kerran sos.dem. puolueesta silloin, kun sitä puhdistettiin sodan vastustajista. Ehkäpä nyt jo uskon. Ja uskonkin ihan varmasti, koska olen sen itse nähnyt ja näen edelleen, että nykyisellä sos.dem. puolueella ei ole mitään tekemistä sen työväenliikkeen kanssa, jonka 50-vuotisjuhlia tänä vuonna vietetään. SKDL on se, joka on oikeutettu perijä sille testamentille, minkä Yrjö Sirola, Mäkelin ja monet muut rehelliset työväenluokan taistelijat ovat jättäneet.

Henkilökohtainen tuttu en ollut kenekään näiden voimamiesten kanssa, mutta heidän puheitansa ihailin ja sitä voimaa, mikä niissä oli. Minäkin tunsin aina olevani paljon viisaampi ja väkevämpi, kun kuulin O. W. Kuusisen ja Eetu Salinin tai Yrjö Mäkelinin puhuvan.

Jo ennen luokkasotaa olin kyllä tuttava muutamien naistovereiden kanssa. Semmoisia olivat Mimmi Kanerva, Fiina Pietikäinen ja Tintti Kaihosalo. Sandra Lehtiseen tutustuin vasta luokkasodan jälkeen.

Pentti Lahti:

MUILUTUS

Hän havahtui unestaan rajuun jyskytykseen, kirouksiin ja huutoihin, jotka kaikuivat ulko-ovelta. Vaimokin heräsi. Mies näki hänen katseessaan kuolemankauhua suudellessaan häntä huulille, jotka vavahtelivat.

— Nyt se sitten tuli, mies sanoi puoliääneen. — Mutta älä välitä. Ei tämä ole mitään.

Vaimo käänsi kasvonsa poispäin salatakseen väkivaltaisena esiin tunkeutuvaa tuskaansa. Sitten hän sanoi hiljaa:

— On hyvä, etteivät lapset ole nyt täällä.

Mies nyökkäsi pukeutuessaan nopeasti, mutta hätiköimättä. He olivat kaksi päivää sitten lähettäneet lapset vaarin ja mummon luo saatuaan vihiä siitä, mitä oli tulossa.

Koko pieni mökki tärisi ovea paukuttavien vainoojien jyskytyksestä. Huudot ja kiroukset viilsivät elokuunyön pimeyttä.

Helpompi noiden olisi tunkeutua sisään ikkunoista, mies ajatteli puolittain ivallisesti, puolittain katkerasti. Mutta ovat kai taas niin humalassa, etteivät senvertaa älyä.

Minähän siis voisinkin paeta ikkunan kautta, hän jatkoi ajatustaan. Mutta hän hylkäsi sen heti, viimeisiä vaatekappaleita ylleen vetäessään. Hän oli valmis. Ei hän voisi paeta ja jättää vaimoaan pettyneiden roistojen raivolle alttiiksi.

Kunpa minulla vain olisi ampuma-ase, hän ajatteli suudellessaan vaimoaan uudelleen. Mutta hän sanoi ääneen vain:

— Uskon, että voit selviytyä lasten kanssa.

Vaimo syleili häntä lujemmin. Mies tunsi hänen poskellaan jotain kosteata. Sitten hän irtaantui ja käveli päättävin askelin tupaan. Hän otti uuninpankolta käteensä kirveen ja astui ulko-ovelle. Tyynesti hän avasi ha'an ja kiersi sitten reikeliä. Silmänräpäystä myöhemmin hän oli painanut ovenpielessä olevaa sähkönappulaa, niin että tupa tulvahti täyteen kirkasta valoa.

Ovi repäisi leukansa rysähtäen auki paljastaen eteisen mustan, uhkaavan kidan. Siellä metelöivät räyhääjät vaikenivat silmänräpäykseksi vetäytyen hämmästyneinä askeleen taaksepäin. Tuvasta eteiseen tunkeutuvassa valovirrassa mies tunsi heidät kaikki. Hän kohotti kirveensä valmiina iskemään.

— Asianne arvaan, hän sanoi. Sitä vain ihmettelen, että sinäkin, Jaakkola, olet lähtenyt herrojen asialle. Aivan samanlainen työmies olet kuin minäkin, ja yhtä lujilla joukkosi kanssa. Ja sinäkin, Ojanen. Pankkeja vain olet aina rikastuttanut velkaisella tilallasi. Mutta kai teille tästä maksetaan, niinkuin on maksettu näille suojeluskuntakihoille, joiden siistiin seuraan olette eksyneet.

— Turpa kiinni! yksi miehistä ärjäsi liikahtaen aivankuin rynnätäkseen kohti. Mutta hän luopui heti aikeestaan tajuten, ettei ovella kirveineen seisova mies aikonut peräytyä tuumaakaan.

— Kommunistit hävitetään! säesti joku toinen häntä. Mutta huudahdus kuulosti laimealta ja innottomalta.

— Ette te pysty meitä hävittämään, mies sanoi tuimasti. Voitte kyllä muiluttaa ja tappaakin, mutta aate ei kuole. Me tulemme vielä takaisin entistä voimakkaampina ja lukuisampina.

Enempää hän ei ehtinyt. Hän kuuli vain korvia huumaavan laukauksen ja tunsi oikeassa käsivarressaan pistävää kipua. Kuin unen

läpi hänen korviinsa kantautui raakoja huutoja, ja hän aavisti, että hänen ruumiiseensa suunnattiin potkuja ja iskuja. Sitten kaikki pimeni.

Herätessään jälleen tajuihinsa hän tunsi makaavansa jollakin alinomaa tärisevällä ja heittelehtivällä alustalla. Koko hänen ruumiinsa oli täynnä tuskallisia, arkoja paikkoja. Liikahtaessaan hän tajusi, että hänen jalkansa ja kätensä olivat sidotut.

Siis muilutusautossa, hän ajatteli yön tapausten palautuessa hänen mieleensä. Hänen rintaansa painoi jokin kova, jonka hän arvasi saappaankoroksi. Hän puri hampaansa lujasti yhteen voidakseen olla valittamatta kivusta.

— Ryyppy murheeseen, pojat! humalainen ääni örisi hänen yläpuolellaan. Viinapullo pulputti. Sitten joku muiluttajista aloitti raa'an renkutuksen, mihin toiset yhtyivät. Saappaankorko kyydittävän rinnalla yltyi polkemaan tahtia. Miehellä oli tunne, että hän aivan kohta pyörtyisi uudestaan. Hänen hampaansa narskuivat estäessään voihkausta tunkeutumasta ulos.

Kun renkutus oli hoilattu loppuun, mies kuuli Jaakkolan äänen sammaltavan yläpuolellaan:

— Mitäs tälle kommunistille sitten oikein tehdään?

Mies tunsi hyvin myös sen äänen, joka antoi vastauksen. Se kuului suojeluskunnan paikallispäällikölle.

— Suohon tämä on työnnettävä. Tämähän on aivan paatunut roisto.

— Niin — nevaan vain ja sammalia suuhun! mies kuuli Ojasenkin örisevän.

Mutta neljäs muiluttaja, jonka mies tiesi kuuluvan paikallisen suojeluskunnan esikuntaan, vastusti jyrkästi ehdotusta. Kuulosti siltä, että hän oli hiukan selvempi kuin toiset. Hän sanoi, että kommunistinkin murhasta voisi joutua vankilaan. Olisi siis viisaampaa, että tyydyttäisiin kyyditsemään uhri vain rajan taakse.

Hän puhui niin vakuuttavasti, että sai myös Jaakkolan puolelleen. Väittely yltyi välillä kiivaaksikin.

Mies kuunteli väittelyä melkein unohtaen tuskansakin. Oli jotakin suunnattoman koomillista, että hänestä, ihmisestä, voitiin tuolla tavoin, suurella äänellä, väitellä aivankuin eläimestä, jota toiset tahtoivat teuraaksi, toiset säästettäväksi. Kuinka nämä ihmiset osasivatkin alentaa ihmisyyden! Mitä häneen itseensä tuli, niin keskustelun tulos oli hänelle oikeastaan — tai ainakin melkein — yhdentekevä. Hän itse oli vain vähäpätöinen yksilö. Toverit tulisivat kuitenkin jatkamaan — ja voittamaan. Kerran — kuinka sanoikaan Lenin teoksessaan imperialismista? Niin — "sodan aiheuttaman

yleismaailmallisen hävityksen pohjalta kasvaa vallankumouksellinen maailmankriisi, joka — olkoot sen vaiheet miten pitkät ja raskaat tahansa — ei voi päättyä muuhun kuin proletaariseen vallankumoukseen ja sen voittoon."

Lopulta joku väittelijöistä keksi ehdotuksen, jonka kaikki saattoivat hyväksyä. Päätettiin pysähtyä lähimmässä etapissa ja siellä ratkaista muilutettavan kohtalo.

Mies odotti. Kun auto vihdoin pysähtyi, hän teeskenteli olevansa yhä tajuton. Ojanen kuului kysyvän:

— Mahtaako se piru olla jo kuollut?

Mies tunsi valtimoansa koeteltavan. Sitten esikuntakihon ääni vastasi:

— Kyllä siinä vielä henki on.

— Ei sitä kumminkaan passaa tänne autoon jättää, paikallispäällikkö sanoi. Voisi vaikka karata.

Mieheen tartuttiin sekä jaloista että kainaloista. Hän pysyttäytyi kantamisen kestäessä aivan hervottomana. Ovea avattiin, sitten se läimähti jälleen kiinni heidän takanaan. Saappaankorot kopisivat nyt puisella lattialla. Sitten sanoi esikuntakihon ääni:

— Viedään se tuonne kamariin. Kyllä se siellä pysyy.

Saappaankorot kävelivät lattian poikki. Taas aukeni ovi, ja sitten mies pudotettiin huolimattomasti lattialle. Hänen kolhittu ruumiinsa tuntui leimahtavan tuskallisiin tulenliekkeihin. Vapiseva vanhan naisen ääni huudahti kimeästi:

Herrajumala! Säkki päässä niinkuin eläintä!

Joku hyssytti:

— Mitä se mummu nyt joutavia!

Sitten kamarin ovi läimähti jälleen kiinni.

Samassa silmänräpäyksessä mies tajusi olevansa yksin. Kuumeinen toiminnanhalu valtasi hänet. Kuolema ei ollut peloittava — mutta parempi olisi sittenkin saada vielä elää ja taistella.

Jo silloin, kun häntä oli kannettu tänne, hän oli ollut havaitsevinaan, että hänen kätensä olivat huolimattomasti sidotut. Nyt hän totesi otaksumansa oikeaksi, ja jo sekuntia myöhemmin hänen kätensä olivat vapaat. Mutta kuinka oli oikean käden laita? Vasemmallaan tunnustelemalla hän totesi, että siihen oli kiedottu side. Ja varmaankin siinä oli vain vaaraton lihashaava, koska se ei tuntunut aivan käyttökelvottomalta.

Hänelle oli nyt vain tuokion asia vapautua päähän kiedotusta vaatteesta sekä jalkojen siteistä. Vaikeampaa oli kohottautua pystyyn. Kun hän vihdoin onnistui nousemaan jaloilleen, hänen täytyi tuokioksi nojautua seinään välttyäkseen kaatumasta. Tilanteen vaa-

rallisuus ja nopean toiminnan tarve saivat hänen lihaksensa kuitenkin pian käyttökuntoisiksi ja veren virtaamaan jälleen suonissa.

Tuossa kiitävässä silmänräpäyksessä hän nopeasti aisti ympäristön tutunomaisuuden, satoja kertoja ennen nähdyn. Kamarin vasemmassa peränurkassa karmisänky, pari puhtaanvalkoisin uutimin verhottua ikkunaa, keinutuoli, pöytä, pari tuolia. Katossa himmeästi valaiseva sähkölamppu. Seinällä yksinkertainen vaate, johon oli punaisella langalla kirjailtu: "Elämä on taistelua." Lisäksi muutamia mustin kehyksin ympäröityjä tauluja, joihin oli painettu kullatuin kirjaimin sentapaisia raamatunlauseita kuin: "Autuaita ovat puhdassydämiset, sillä he saavat nähdä Jumalan." Vielä joitakin uskonnollisaiheisia painokuvia. Ei mitään sotaisia mustia karhuja, miekkoja tai kiväärejä. Tämä oli varmaankin talon vanhan emännän kamari.

Tuvasta kuului äänekästä väittelyä. Äkkiä joku löi pöytään nyrkillään niin voimakkaasti, että astiat helisivät, ja huusi:

— No, perkele — tappakaa hänet sitten! Mutta vastatkaa myös itse seurauksista — jos teissä yleensä on miestä vastaamaan!

Kamarissa seisova mies oli jälleen täydellisesti päässyt lihaksiensa ja hengenvoimiensa herraksi. Salamannopeasti hän syöksähti ovelle vääntäen sen reikeliin.

Se ei tapahtunut hetkeäkään liian aikaisin. Vain silmänräpäystä myöhemmin joku tuvassa olijoista törmäsi oveen aikeissa työntyä kamariin. Hän kirosi karkeasti hämmästyksestä ja raivosta havaitessaan oven olevan lukossa.

Mies avasi jo ikkunaa. Hänellä ei ollut enää mitään syytä jättäytyä ahdistajiensa käsiin. Ei — hän tahtoi vielä elää, vielä taistella. Hänenkin vähäistä yksilönvoimaansa tarvittiin vielä kansan katkerassa taistelussa elämästään ja vapaudestaan. Tällä hetkellä hänen täytyi paeta. Mutta hän tulisi palaamaan. Toverien kera, uusia tovereita saaden, vetäen yhä uusia taistelijoita mukaan yhteiseen kamppailuun.

Ennenkuin hän hyppäsi ikkunalaudalta alas elokuunyön suojelevaan pimeyteen, hän huusi tupaan kamarin oven läpi, ja hänen sanoissaan kaikui uhma ja murtumaton voitonusko:

— Minä menen nyt. Mutta minä tulen kyllä vielä palaamaan — me kyllä vielä palaamme!

Pettyneenä raivon täyttämät kiroukset ja uhkaukset tervehtivät hänen sanojaan. Tuvan lattia alkoi tömistä ulko-ovelle juoksevien anturoitten alla.

Mies pudottautui ikkunalaudalta kevyesti alas maahan. Jo tuokiota myöhemmin oli metsä kätkenyt hänet pimeään, turvalliseen syliinsä.

Maija Savutie

"PUMPULITEHTAAN TEATTERISTA" MAHTAVAKSI TYÖVÄENTEATTERILIIKKEEKSI

Työväen teatteriharrastusten alkuvaiheita

Suomi on teatteriharrastusten ja teatteriyritysten luvattu maa, oikea ihmemaa, jossa asukasmäärää kohti on teattereita ja näyttelijöitä enemmän kuin ainoassakaan toisessa maassa. Suurin osa tästä teatterin rakkaudesta purkautuu harrastustoimintana, amatööriteatterin, seuranäyttämöjen ja aatteellisten yhdistysten rinnalla toimivien näyttelijäryhmien muodossa valtionapua nauttivien ammattiteattereiden supistuessa pariin kolmeenkymmeneen.

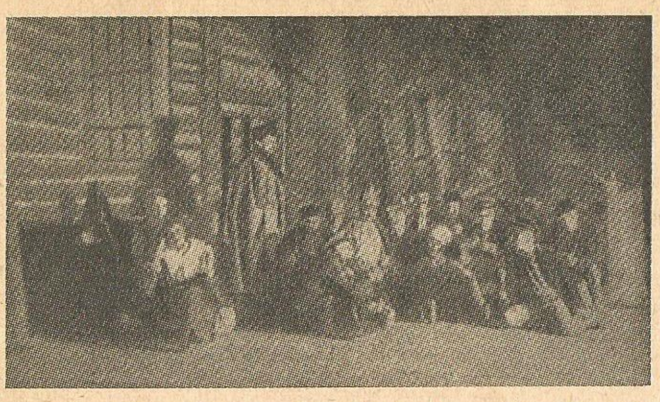
Jyrkkää rajaa ei voida vieläkään vetää ammatillisen ja harrastelijateatterin välille, koska suurin osa maaseudun teattereista jatkuvasti työskentelee puoliammatillisena, ts. iltanäyttelijäin varassa vain osan henkilökunnasta ollessa ammatillisia. Näin on varsinkin

työväenteatterissa, joista useissa amatöörivaihe on vielä varsin tuoreessa menneisyydessä. Minkä tahansa työväenteatterin otammekin tutkittavaksemme, löydämme samanlaatuisen kehitysvaiheen: paikkakunnan työväenyhdistyksen, sen aktiivisesta huvitoimikunnasta erinneen pienen harrastelijanäyttelijäin ryhmän, innokkaan, ohjaajaksi tarjoutuvan toimihenkilön ja yhtä innokkaita näyttelijänalkuja, yksityisten näytelmien harjoittelua ja esitystä juhlien ja "perheiltamien" ohjelmanumeroiksi. Vähitellen säännöllisempää näyttämötoimintaa, erillisen näytelmäseuran muodostuminen yhdistyksen liepeelle, seuraavana askeleena jo vakinaisemman ohjaajan hankkiminen ja palkkaaminen, sitten palkataan jo primadonnakin ja regissööri, näyttämöjärjestäjä. Mutta silloin olemmekin jo päässeet työväenteatterin ensimmäiseen viralliseen vaiheeseen.

Työväen teatteriharrastus näyttää liittyvän syntyvaiheiltaan kiinteästi paikallisten työväenyhdistysten toimintaan. Mutta jos mennään kyllin pitkälle taaksepäin, huomaamme, että näyttämöharrastukset kuten muutkin sivistysharrastukset edelsivät alkumuodoissaan poliittista toimintaa ja saivat jo wrightiläisellä kaudella voimakkaita muotoja. Työväestön oma-aloitteinen sivistysharrastus ilmeni ensimmäiseksi laulu- ja soittokuntien perustamisena. Ensimmäiset lauluseurat syntyivät Helsingissä ja Turussa jo 1850-luvulla ja niistä ei ollut pitkä matka näyttämöharrastuksiin, koska lauluseurat alkoivat panna toimeen myös seuranäytäntöjä.

Kehittyvän näyttämötoiminnan juuret johtavat Tampereelle, kasvavaan työläiskaupunkiin, jonka tehdastyöväestön keskuudessa syntyi ensimmäiseksi harvinaisen voimakas sivistysharrastus. V. 1861 siellä perustettiin tehtaalaisten "lukuyhtiö" ja 1866 Pumpulityöntekijäin seura, jotka loivat sivistystyön pohjan, tosin työnantajain holhouksen alaisina.

Suomalaisen Teatterin syntyminen 1872, suomenkielisten näytelmien ilmestyminen. Aleksis Kiven näytelmät, Robert Kiljanderin pikku näytelmät, Minna Canth ja jotkut suomennokset antoivat vauhtia myös työväestön ja ennenkaikkea Tampereen tehdastyöläisten näyttämöharrastuksille. Ainakin löydämme 80-luvun alussa vilkasta seuranäyttämötoimintaa, jonka johdossa ovat "ensimmäisen polven työläisveteraanit". Pellavatehtaan vanhassa lukusalissa näytellään "Syyn sovitusta" ja "Saimaan rannalla". Puuvillatehtaan isäntä on rakennuttanut työväelleen seuratalon 1875, ja sen merkitys ei jääkään pieneksi, sillä sen varaan voidaan v. 1883 muodostaa ensimmäinen näytelmäseura, joka toimii neljä vuotta ja tunnetaan "Pumpulitehtaan teatterin" nimellä. Se lienee ensimmäinen kiinteämpi työväen teatteriyritys, jolla oli edelläkävijän asema näyt-

Tampereen Työväen Teatteri, "Taiga" v. 1920.

tämöharrastuksen herättäjänä. Sen rinnalle syntyi kuitenkin muita; Tampereella näyteltiin niin raittiusyhdistysten, lauluseurojen, lukuseurojen kuin ammattiyhdistystenkin piirissä. Uraauurtava merkitys oli esim. v. 1885 perustetulla Tampereen Käsityöläisseuralla, joka kymmenisen vuotta kasvatti näyttämötyön pioneereja työväenteatterin palvelukseen.

Työväenyhdistysten syntyminen suurempiin kaupunkeihin 1880-luvulla vei näyttämöharrastuksia sitten pitkän askeleen eteenpäin työväestön itsenäisenä toimintana. Tampereen Työväenyhdistys, joka perustettiin 1886, sai oman talonsa jossa oli näyttämö, ja työväen näyttämöharrastukset keskittyivät sinne. Yhdistyksen keskuuteen syntyi monia ammattiosastoja, ja jokaisella oli oma näytelmäseuransa. 90-luvulla yhdistyksen näyttämöllä toimi viisi eri näytelmäseuraa, mahtavimpana työväenyhdistyksen Tehtaalaisseura, joka kasvatti ensimmäistä näyttelijäpolvea tulevaa työväen teatteria varten. Työväen teatteritoiminnan kantapolveen kuuluvat Kosti Elo, Staava Haavelinna, Kusti Sala ja monet muut saivat herätyksensä ja koulutuksensa Tampereen työväenyhdistyksen näyttämötoiminnan ensimmäisessä nousuvaiheessa.

Samaan suuntaan kuin Tampereella kehittyivät työväen näyttämöharrastukset 1880-luvulla muissakin kaupungeissa, Hämeenlinnassa, Viipurissa, Turussa, Oulussa ja Vaasassa. Työväenyhdistysten huvitoimikunnat olivat työväen näyttämöiden äiteinä ja isänä oli voimakkaasti etenevä poliittinen työväenliike, joka irroittaa työväen sivistysharrastukset työnantajien holhouksesta. Kun Suomen

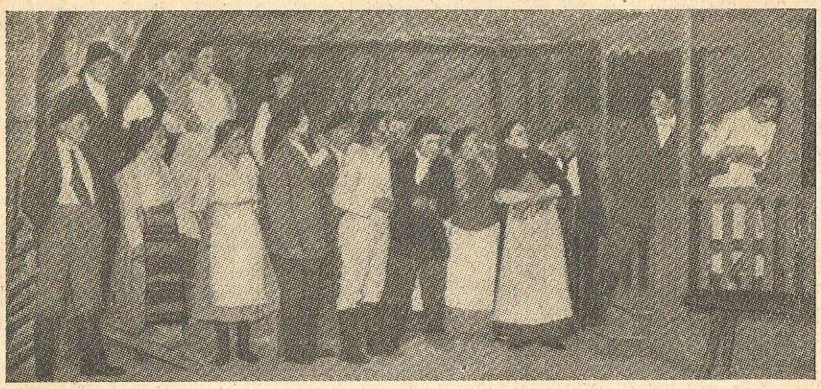
Työväenpuolue perustetaan, se muodostuu voimakkaaksi sysäykseksi myös sivistysliikkeelle. Vuosisadan alussa perustetaan ensimmäiset varsinaiset työväenteatterit, v. 1901 Tampereen Työväen teatteri ja Oulun työväen teatteri, pian senjälkeen Kuopion, Lappeenrannan, Viipurin, Vaasan.

Pääkaupungissa seuranäyttämöharrastukset eivät olleet yhtä voimakkaita kuin Tampereella, mutta Työväenyhdistyksen muutto Yrjönkadun taloon v. 1899 tuli ratkaisevaksi, koska puutalon pienelle näyttämölle jo seuraavana vuonna perustettiin Helsingin Työväen Teatteri. Se toimi täysin amatööriluontoisena, vain johtaja oli palkattu, mutta saavutti pian huomattavaa menestystä ja nousi työväen teattereiden kärkeen. Sen näyttelijäkunnassa aloittivat sellaiset myöhemmin tunnetut nimet kuin Simo Kaario, Väinö Sola, Teuvo Puro, Kaarlo Saarnio ym. Tämän näyttämön toimiaika ei ollut pitkä, mutta sen jatkajiksi syntyivät vuorostaan Koiton Näyttämö ja osaksi Kansan Näyttämö.

Työväen näyttämöharrastusten kasvua vuosisadan alussa voimme valaista eräillä numeroilla. Ensimmäiset näytelmäseurat mainitaan puolueen tilastoissa v. 1905 jolloin niitä oli koko maassa viidellä yhdistyksellä. Suurlakko antoi kehitykselle vauhtia, ja näytelmäseuroja alkoi kehkeytyä kuin sieniä sateella, niin että niitä v. 1916 oli kokonaista 232. Näistä tietenkin vain muutamat erkanivat ammattiteatterin linjalle.

Työväen näyttämöiden amatööriluonne jatkui vielä pitkälti toisellekin kymmenelle näyttelijäin suuren innostuksen ja harrastuksen varassa. On jotain ainutlaatuista ja työväen kulttuuriharrastukselle leimaa antavaa, että kokonainen näyttelijäpolvi suoritti työnsä työväen näyttämötaiteen hyväksi melkein kokonaan palkatta, vain menestyksen ja yleisen innostuksen kannustamana. Varsinkin tamperelaisessa teatterielämässä näyttelijäin itsensä unohtava harrastus todistaa harvinaisesta kulttuuritahdosta. Mutta siellä ovat työväestön teatteritraditiot myös syvimmät ja laajimmat. Vähitellen näyttämötyön vakiintuessa ja johtokuntien ja kannatusyhdistysten syntyessä teatteriyritysten tueksi alkoi rahakin ilmestyä teatterin liepeille. Näyttelijät alkoivat päästä osallisiksi palkkioista. Eräistä muistiinmerkinnöistä huomaamme, että esim. Kuopion Työväen teatterin johtajalle maksettiin ensimmäisen kymmenluvun lopussa 20 markkaa vuodessa ja näyttelijöille saman verran — jos rahaa riitti. Tavallisesti kuitattiin palkkiot keväisin "kalakukkoretkillä", toteaa kertoja.

Palkaton seuranäyttämötoiminta oli joka tapauksessa avannut ladun, ja "Pumpulitehtaan teatterin" vaiheilta alkoi kasvaa moni-

Viipurin Työväen Teatteri, Maiju Lassilan "Viisas neitsyt" v. 1920.

haarainen, voimakas työväen oma-aloitteinen teatteriliike, suomalainen työväenteatteri, joka on ainutlaatuinen kulttuuriliike maailmassa. Sen kehittäjäksi ilmestyi toisella kymmenluvulla lahjakkaita teatterimiehiä ja naisia, Tilda Vuori, Aarne Orjatsalo, Kosti Elo, Aarre Linnala, Kyösti Aarnio ja monet muut, ja sille alkaa kasvaa nuori, lahjakas näyttelijäpolvi. Toisella kymmenluvulla kunnostettiin näyttämöt, hankittiin näyttämövarusteita, kulisseja, pukuja, luotiin näyttämökoneiston perusta. Kansalaissodan pyörteissä kahden vuosikymmenen epäitsekkään ja innostuneen työn saavutukset osaksi hävitettiin. Monen työväenteatterin arvokkaat näyttämövarusteet tuhottiin tai vallattiin porvarillisille teattereille, ja monen historialliset asiakirjatkin hävisivät kokonaan. 20-luvulla aloitettiin monin paikoin aivan alusta, ja jälleen epäitsekkään harrastuksen pohjalta. V. 1920 perustettu Työväen Näyttämöiden Liitto ryhtyi ajamaan työväen teattereiden etuja, hankkimaan ohjelmistoa ja näyttämötarpeita. Mutta siitä tulemmekin jo työväen teattereiden vakiintumisen kauteen, joka jatkuu tänäkin päivänä.

Eräs kysymys, joka kiinnostaa työväen teatteriharrastusten nykyistä tarkastelijaa, on varhaisen kauden ohjelmisto. Millaisia tavoitteita ja vaatimuksia asetettiin alkuvaiheissa työväen näyttämöesityksille?

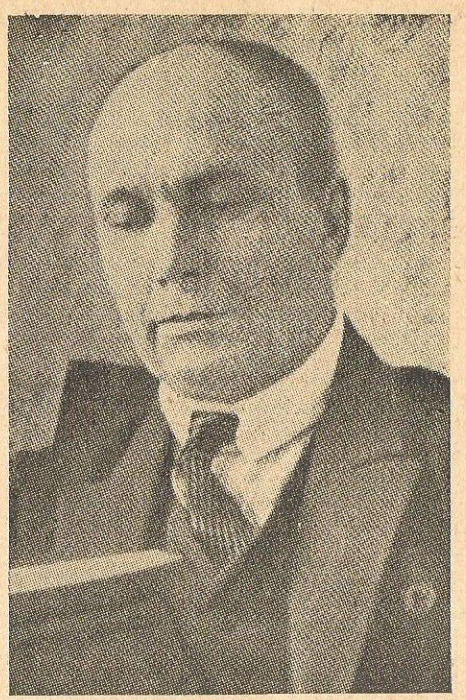
Säilyneistä tiedoista päätellen ohjelma on varhaisimmassa vaiheessa ollut saatavissa olevaa seuranäytelmää, jonka tekijät eivät edes aina ole ohjelmaan painettuja. "Puijolla", "Saimaan rannalla". "Silmänkääntäjä", Kiljanderin pikku huvinäytelmät ja jotkut yhtä

keveät ulkolaiset käännökset olivat suosittuja. Valinnan vara ei ollut suuri. Mutta saattaa myös huomata, että työväestö ei tyytynyt vain seuranäytelmiin, vaan tarttuin rohkeasti vaativampaankin näytelmään Suomalaisen Teatterin ja Maaseututeatterin jälkiä seuraten. Varsinkin Tampereella näyteltiin jo varhain Aleksis Kiven näytelmiä ja Minna Canthia, V. Numersin "Kuopion takana" jne. ja sellaiset suositut ulkolaiset näytelmät kuin "Rouva Suorasuu" tai Sudermanin "Koti", vieläpä kuulu "Kamelianainen" löysivät tien työväen näyttämöille.

Suuriin näytelmiin uskallettiin oikeastaan vasta varsinaisten teatterien perustamiskaudella vuosisadan alussa. Helsingin Työväen Teatterin avajaisnäytäntönä mainitaan Minnan Canthin "Roinilan talossa", mutta pian teatteri esitti "vain" suurta ohjelmistoa, Ibseniä, Björnsonia, Kiveä, Canthia, Shakespearea. Samoin tehtiin Tampereella, missä Tilda Vuoren kuuluisana johtajakautena mm. Linnankosken "Ikuinen taistelu" ja "Simson ja Delila" saivat menestyksellisen kantaesityksensä.

Ohjelmiston valinnassa huomaa kunnianhimoisen taiteellisen pyrkimyksen ainakin johtavissa työväen teattereissa, sensijaan ohjelmistossa ei ollut mitään ratkaisevasti aatteellista leimaa. Mahdollisuudetkin siihen olivat pienet, mutta yhteiskunnalliset aiheet vetivät kyllä alusta pitäen työväen teattereita puoleensa.

Maamme työväenteatteriliike alkoi voimakkaasta sivistystarpeesta ja kehittyi monien vaiheiden kautta työväenliikkeen voimakkaimmaksi ja laajimmaksi sivistystekijäksi. Taiteellisilta saavutuksiltaan työväen teatterimme on pystynyt kilpailemaan porvarillisen teatterin kanssa ja luovuttanut sille eräät sen parhaat näyttelijät, aatteellisesti ja kasvatuksellisesti sillä on ollut arvioimattoman suuri merkitys. Pohjan tälle koko maan käsittävälle liikkeelle loi työläisjoukkojen poliittinen toiminta, joka alusta saakka tuki ja kannusti kaikkia sivistyspyrkimyksiä.

Aloin . . .
"päiväkirjan"
— lopetin
9. 6. 32.

YRJÖ SIROLAN PÄIVÄKIRJAN LEHTIÄ

Moskovassa säilytetään Yrjö Sirolan arkistoa, jossa on valtava määrä tämän työväenliikkeemme merkkimiehen jälkeensä jättämiä sanomalehtikirjoituksia, käsikirjoituksia, kirjeenvaihtoa ja muistiinpanoja. Erityisen kiintoisa on päiväkirja, jota Sirola piti monien vuosien aikana. Siinä käsitellään mitä moninaisimpia asioita filosofian kysymyksistä kaikkien ajankohtaisten teoreettisten ja käytännöllisten probleemojen kautta päiväkirjan pitäjän henkilökohtaisiin kysymyksiin asti. Julkaisemme tässä näytteeksi Sirolan päiväkirjan sivuja vuodelta 1931.

17. 5. 31. *Leninin lukemisesta.*

Viime päivinä — aamuisin esim. illoin ja välihetkinä, lukenut viimeistä osaa /XXVII/, tarkoin alleviivaten, tehden muistiinpanoja ja harkiten. —

Niin paljon eläviä aatoksia herää.

Mutta tämä ei ole vielä systemaattista Leninin tutkimista. Sitä teen jonkun verran NKP/b/:n historian ja leninismin opettamisen yhteydessä.

Kun vielä nyt selailen — varsin tarkkaankin paikotellen lukien — läpi *kaikki osat,* niin sitten pääsen *tutkimaan!*

28. 5. 31. Lukiessani Leniniä /III/.

"Kapit. kehitys". Ajattelen yhä uudestaan, missä meillä on Suomen kapitalismin kehitys *marxilaisesti* esitettynä, niin että näkisi selvästi sen eri momentit.

Kapitalismin edustajat, palkkatyöläiset, maaseudun murros, mitä oli kapitalistinen "edistys" ja "valistus", ja millä hinnalla ne ostettiin; mitkä perusristiriidat ja millaista ratkaisua ne vaativat.

Sitten poliittinen päällysrakenne ja ideologiset heijastukset.

Mitä teorioita lainattiin ja miten ne muokattiin: hegeliläisyys, liberalismi, naturalismi, sosialismi — sen eri vivahdukset —, marxilaisuus, kehitys leninismiin.

1. 6. 31. *Lenin — kirjani.*

Uudelleen ja uudelleen palaa ajatus siihen. Minä rupean sitä tekemään. En kai voi täyttää aikomusta: lukea L. toisin päin läpi, osa osalta, loppupäästä alkuun. Täytyy tyytyä ennen vähemmin tunnettujen osien lukemiseen, jotta pikemmin pääsisin systemaattiseen työhön käsiksi.

— — —

Sitä kirjaa tehdessä kai syntyy "lastuja" — artikkeleita, jonkinl. rakennuskpl.

— — —

Suomea varten pitäisi kirjoittaa /uudestaan/ elämäkerta. Käyttäen Krupskajan muistelmia.

Paitsi tietolisää — marxilaisuuden sovelluttamista jokapäiväiseen politiikkaan ja taistelua puolueen linjan puolesta siitä poikkeamisia, ja tiukimmin kunakin het-

kenä vaarallisinta poikkeamista vastaan — jota Leninin lukemisesta lähtee, saa siitä aivan *jotain erikoista,* sanoisinko persoonallista, joka oikaisee, iskee, varottaa, *pakottaa* ajattelemaan tarkemmin, syvemmin, loppuun asti, ja *velvoittaa* toimimaan niin saavutetun vakaumuksen mukaan. Harkinta voi vaatia aikaa, ettei tulisi hätiköimistä, pintapuolisuutta, sekaannusta. Mutta toimintaa ei myöskään saa lykätä niin, että siitä tulee vahinkoa puolueelle.

Pidän velvollisuutenani *joka päivä* lukea Leniniä, ja usein tuntuu, kuin saisin juuri sen neuvon, jota sillä kertaa tarvitsen.

Olen jo pitkän aikaa joka päivä lukenut Leniniä, ja vaikka luenkin harkiten, alleviivaten, niin pyrkii se menemään kursoriseksi: olisi saatava kaikki tarkkaan läpiluetuksi. Sitten yhä syventää.

11. 7. 31. Y. S.

11. 7. 31. ".... pahinta on meille nyt hajallisuus ja sekaannus, jota eivät kannata vain ne, jotka antavat epämääräisiä tai välttteleviä vastauksia alkeellisiin kysymyksiin, vaan myös ne, jotka diplomatian, aatteettomuuden tms. takia puolustavat epämääräisyyttä ja vältteleväisyyttä."

Tämä on minun juuri näinä päivinä pidettävä erikoisesti mielessäni.

Sekä myös; naskalia ei säkkiin kätke — jota sananlaskua Lenin usein käytti.

24. 7. 31. Pääsin loppuun XV osan. Paljon olisi kirjoitettavaa sen johdosta. Tuntuu kuin en olisi niin rikkaita opetuksia ennen saanutkaan.

Ei ole aikaa.

30. 7. 31. Aamulla, klo 6—½ 10 luin ja selailin Leninin XVII /lok. 1913—elok. 1914/.

Pääasiana oli seurata loppukäsitystä siinä ketjussa, jonka kautta bolshevismi tuli kansainväliseksi kysymykseksi.

Kiinnostava Leninin suhtautuminen Puolan ja Latvian puolueisiin. Kun he yhä enemmän luisuivat menshevismin puolelle, enimmäkseen periaatteettoman sopuilun muodossa, niin otti Lenin lujemmin kiinni. Varsovan,

Lodzin ja Riian puoluetoverien keskuudessa sai aikaan bolshevistisen järjestäytymisen ... —

Latvialaisille kirjoitti ohjelmaehdotuksenkin!

Selvää, että pian olisi tullut Suomen vuoro. Schotmanit, Vastenit ja Roviot olivat vain liian heikkoja käymään käsiksi ja järjestämään edes kunnon proletaariryhmää Helsinkiin. — Muuten, mitä syytä olisi Leninillä ollut hommata suomalaisia puolueeseen!? Menshevismiä vahvistamaan!

— — — — —

29. 7. 31.

LENINISTÄ JA BOLSHEVIKKIEN PUOLUEESTA

Kertomuksia työläisille

Rupean kirjoittamaan tällaista kirjaa: Lyhyitä lukuja — historian pätkiä, Lenin-sitaatteja, muistelmia /omia ja toisten/.

Kokoilen nyt aluksi, mitä on. Ne muokkaan huolella uudestaan, lisäilen sitä taas — kunnes alkaa olla eheä /ensimmäinen painos/.

Siihen muovaisin elämäni kokemukset, opetukset...

Luulisin, että sen voin kirjoittaa verelläni — muutenhan ei kuulu syntyvän oikeata /ainakaan meiltä, murrosajan lapsilta/.

Y. S.

Nyt olen käynyt läpi Leninin teosten sen kohdan, joka oli minulle vähemmän tunnettu: bolshevikkipuolueen muodostaminen ennen maailmansotaa. — Se osoittautui hyvin ravistavaksi: kuinka rakentuu puolue ja kuinka kehittyvät joukkoliikkeet. —

— Mitä nyt? —

1. Leniniä luettava joka päivä — aamuin, illoin — ottaen hyllystä osan, selaillen, kiinnittäen huomiota eteentuleviin kohtiin, noin vain — muistin ja mielen virkistämiseksi. —

Mutta tämä ei tietenkään ole tärkeintä Leninin luvussa. Se on vain jonkinlaista hyödyllistä ajanvietettä.

2. Puolueen historian ja leninismin kurssin yhteydessä

tarkkaan tutkittava — ei vain osoitettu kirjallisuus, vaan koko ajankohta tai ala. — Ei mikään pikku työ!

On jo laitettava systemaattiset aineistokokoelmat kuntoon seuraavista kysym.:

3. Agraarikysymys. — Ehkä syntyisi kirjoitus: Lenin maa- ja talonpoikaiskysymyksestä. — Erikoisesti vertauskohdat Suomeen nähden.

4. Puolueen rakentaminen. — Pitäisi saada kirjanen.

5. *Dialektiikka.*

Teemoja olisi tietysti vielä kuinka paljon tahansa: Lenin taloustieteilijänä, imperialismi, II ja III Internationale, Kansallisuuskysymys, Lenin sanomalehtimiehenä.

— — — — —

4. 11. 31.

Yhtä ja toista olen lukenut — puoluehistorian opetuksen yhteydessä. Aina siinä tulee uuttakin. Mutta ei ole aikaa muokata, sulattaa ja tehdä siitä jotain.

Pari päivää sitten suomensin "Miksi erosin 'Iskran' toimituksesta".

Opettava olisi, vieläkin, tuo Leninin huolellinen selittäminen, miksi mitäkin tekee. — Työväen on tunnettava johtajansa — muistuu mieleen.

— — — — —

Tänä aamuna luin Bubnovista, kuinka II Int. pomot /Kautsky, Bebel/ asettuivat Leniniä vastaan /1904/ ja — Rosa Luxemburgkin. "Salaliittolaisena", lahkolaisena", "diktaattorina" pitivät. Auttoivat menshevikkejä.

— — — — —

Työläs on kamelin kulkea neulansilmän läpi...

Y. S.

SISÄLLYSLUETTELO

Liitekuvat: